T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI
SANAT VE TASARIM DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI

BİR SERGİLEME PLATFORMU OLARAK İNTERNET VE GOOGLE ART PROJECT ÖRNEĞİNİN ÜLKEMİZ MÜZELERİNE UYGULANMASI

AHMET DOLUNAY
11721201

TEZ DANIŞMANI
Prof. İlhan ÖZKEÇECİ

İSTANBUL
2014

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI
SANAT VE TASARIM DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI

BİR SERGİLEME PLATFORMU OLARAK İNTERNET VE GOOGLE ART PROJECT ÖRNEĞİNİN ÜLKEMİZ MÜZELERİNE UYGULANMASI

AHMET DOLUNAY
11721201

TEZ DANIŞMANI
Prof. İlhan ÖZKEÇECİ

İSTANBUL
2014

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI
SANAT VE TASARIM DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI

BİR SERGİLEME PLATFORMU OLARAK İNTERNET VE GOOGLE ART PROJECT ÖRNEĞİNİN ÜLKEMİZ MÜZELERİNE UYGULANMASI

AHMET DOLUNAY
11721201

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:
Tezin Savunulduğu Tarih: 25.12.2014

Tez Oy birliği / ~~Oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

Unvan	Adı Soyadı	İmza
Tez Danışmanı:	Prof. İlhan ÖZKEÇECİ	.....
Jüri Üyeleri:	Prof. Ahmet ATAN	.....
Jüri Üyeleri:	Prof.Dr. Cevat DEMİR	.....
Jüri Üyeleri:	Doç. Lütfü KAPLANOĞLU	.....
Jüri Üyeleri:	Yrd.Doç.Dr. Ali KILIÇ	.....

İSTANBUL
Aralık 2014

Bir eserin, bütün insanlık için yararlı olması için, iyi ve kötüyü ayırması, güzel ve anlaşılabilir olması gerekmektedir. Sanat ancak, belli bir sınıf için değil, büyük kitleler için yarar sağladığı zaman, sözü edilebilir bir değere ulaşır.

LEV TOLSTOY

ÖZ

BİR SERGİLEME PLATFORMU OLARAK İNTERNETVE GOOGLE ART PROJECT ÖRNEĞİNİN ÜLKEMİZ MÜZELERİNE UYGULANMASI
Ahmet DOLUNAY
Aralık, 2014

Displinlerarası etkileşim açısında bakıldığında, bir alanda ortaya konulan yenilik veya buluş, diğer bir bilim alanını olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Beşeri bilimler ve teknoloji alanında da bu yönde sıkı bir geçiş söz konusudur. Örneğin, iletişim teknolojisi alanında yapılan bir icat güncel hayatın bir parçası haline gelebilmektedir. Akıllı telefonların yaygın bir şekilde kullanılması veya internet ortamında sosyal medya ağlarının milyarları bulan üye sayıları da bu etkileşimin önemli örnekleri arasında gösterilebilir.

Bilimsel araştırmalarda izlenen yöntemlerden biri, önce ilgili alanda yaşanan problemin her yönüyle tespit edilmesi, daha sonra da bu problemin çözümüne giden yolların test edilerek sonuca ulaşılmasıdır. Diğer bir araştırma ve geliştirme yöntemi ise farklı bir disiplinde ortaya konulmuş olan bir yeniliği başka bir bilim alanındaki araştırmacı ve akademisyenler tarafından yorumlanarak yeni kullanım alanları ortaya koymaları ile gerçekleşmektedir.

"*Bir Sergileme Platformu Olarak İnternet ve Google Art Project Örneğinin Ülkemiz Müzelerine Uygulanması*" Başlığı altında yapılan bu tez çalışması da, bilgisayar teknolojisi temelinde geliştirilmiş internet, iletişim ve web sayfaları odağında ortaya konulan buluş ve yenilikleri plastik sanatlar alanının sergileme disiplinine uyarlama üzerine kurgulanmıştır. Yapılan araştırmalarla dünyada halen uygulanmakta olan bir modelin geliştirilerek ülkemiz müzeleri için uygulanması çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler; Sanat, Plastik Sanatlar, Sanat Yönetimi, Görsel Tasarım, İletişim, Müzecilik.

ABSTRACT

APPLICATION OF INTERNET AND GOOGLE ART PROJECT EXAMPLES AS A DISPLAY PLATFORM TO OUR COUNTRY MUSEUMS

Ahmet DOLUNAY

December, 2014

When viewed in terms of interdisciplinary interaction, innovation or invention set forth in a field affects other fields of science in a positive or negative direction. Also in the field of human sciences and technology there is a strict transition in this direction. For example, an invention made in the field of communication technology can become a part of daily life. The widespread usage of smart phones or the number of members up to billions of social media networks on the internet can also be shown as important examples of this interaction.

One of the methods used in scientific researches is firstly to identify all aspects of the problems experienced in the relevant field and later achieve a result by testing the way to the solution of this problem. A further research and development method is realized by the creation of new application fields by interpretation of an innovation that has been created in a variety of disciplines by researchers and academics in other fields of science.

This thesis work which was done under the title "*Application of Internet and Google Art Project Examples as a Display Platform to our Country Museums*" was constructed about the adaptation of invention and innovation set out in the focus of internet, communication and websites developed on the basis of computer technology to the demonstrate discipline of plastic arts. With the made researches it was realized in the framework of implementation for the museums of our country by developing a model currently being implemented around the world.

Key Words; Art, Plastic Arts, Art Management, Visual Design, Communication, Museology.

ÖNSÖZ

Bu Tez çalışmasının hazırlanmasındaki bilimsel destek ve yönlendirmelerinden dolayı; tez danışmanım, Sn. Prof. İlhan ÖZKEÇECİ'ye, doktora programı boyunca değerli bilgilerini benden esirgemeyen Sn. Prof. Ahmet ATAN'a, tez jürisinde yer alan Sn. Prof. Dr. Aydoğan Boschele'e, Sn. Prof. Dr. Cevat DEMİR'e, Sn.Yrd. Doç.Dr. Ali KILIÇ'a, Sn.Yrd. Doç.Dr. Salih DENLİ'ye, değerli arkadaşım Burak BOYRAZ'a ve bu zorlu süreçte her zaman yanımda olan aileme (Nur, Bera, Berrin) teşekkür etmeyi bir borç olarak bilirim.

İstanbul, Kasım 2014 **Ahmet Dolunay**

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**

ABSTRACT ..... **iii**

ÖNSÖZ ..... **iv**

KISALTMALAR ..... **ix**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **x**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xi**

1. GİRİŞ **1**

1.1. Problem Durumu 2

1.2. Araştırmanın Amacı 3

1.3. Araştırmanın Önemi 3

1.4. Varsayımlar 4

1.5. Sınırlılıklar 4

1.6. Tanımlar 5

2. TEKONOLOJİ, İNTERNET, PLASTİK SANATLAR VE SERGİLEME ALANLARININ TEMEL KAVRAMLARI **6**

2.1. Teknoloji ve İnternet Alanı Kavramları 6

2.1.1. Teknoloji Kavramı 6

2.1.2. İletişim Kavramı 7

2.1.3. İnternet Kavramı 8

2.2. Sanat Kavramı 10

2.2.1. Plastik Sanatlar Kavramı 11

3. MÜZE ve MÜZECİLİK **13**

3.1. Kategorilerine Göre Müzeler 20

3.1.1. Koleksiyonlarına ve Kuruluş Amacına Göre Müze Çeşitleri 20

3.1.2. Sanat Müzeleri 21

3.1.3. Çocuk Müzeleri 21

3.1.4. Okulların Bünyelerindeki Müzeler 21
3.1.5. Şirket Müzeleri 22
3.1.6. Tarih Müzeleri 22
3.1.7. Bilim Müzeleri 22
3.1.8. Branşlaşmış Müzeler 23
3.1.9. İlgili Bilim Dallarına Göre Müzeler 24
3.1.10. Yeni Müzecilik Kavramı 24
3.2. Müzeciliğin Misyon ve Amaçları 26
3.2.1. Araştırma Misyonu 26
3.2.2. Belgeleme Misyonu 26
3.2.3. Koruma Misyonu 27
3.2.4. Sergileme Misyonu 27
3.2.5. Eğitim Misyonu 27
3.3. Sergileme Çerçevesinde Müzeler ve Müzecilik 28
4. ÜLKEMİZDE MÜZECİLİĞİN GELİŞİMİ 30
4.1. Osmanlı Dönemi'nde Müzecilik 30
4.1.1. Müzecilikte Kalifiye Eleman Yetersizliği ve İlk Çalışmalar 35
4.2. Cumhuriyet Öncesi Eğitim, Kültür-Sanat Alanında Genel Durum 40
4.3. Cumhuriyet Dönemi ve Günümüzde Müzecilik 45
4.3.1. Cumhuriyet Devri Eski Eser Tahribatı ve Sebepleri 48
4.4. Geçmişten Günümüze Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğün Kuruluş ve Tarihçesi 53
4.5. Ülkemiz Müzelerine Yönelik Yakın Dönem Sayısal Veriler 56
4.5.1. Türlerine Göre Müzelerimizdeki Eser Sayıları; 56
4.5.2. En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze (2012) 57
4.5.3. En Çok Ziyaret Edilen 10 Ören yeri 57
4.5.4. 2000-2012 Yılları Arasında Müze ve Örenyeri Ziyaretçi Sayıları 58
4.5.5. 2013 Özel Müze ve Koleksiyoncu İstatistikleri 58
5. MODERN MÜZECİLİK, MÜZECİLİKTE YENİ UYGULAMALAR 59
5.1. Müze Mekânları ve Değişen Sergileme Kavramları 59
6. PLASTİK SANATLARDA SERGİLEME ÇERÇEVESİNDE BİLGİSAYAR, İNTERNET VE TEKNOLOJİ 62
6.1. Dünyada İnternet Kullanımı 62
6.2. Sanal Mekânlar 64
6.3. Teknoloji ve Sanat İlişkisi 65
6.3.1. Sanal Mekânların Sergileme Çerçevesinde Sağladıkları Kolaylıklar .. 67
6.3.2. Sergilemeye Yardımcı Teknolojik Öğeler ve Müzelere Adaptasyonu 68

6.3.3. İnteraktif Yüzey Sistemi 69
6.3.4. E-Katalog 71
6.4. E-Müzayede'nin İncelenmesi ve Ülkemizden Örnek Uygulamalar 72
6.4.1. Lebriz E-Müzayede Sayfası 72
6.4.2. Eskidji E-Müzayede Sayfası 73
6.5. Dijital Sergileme ve Telif Hakları 74
7. SANAT İÇERİKLİ ÖRNEK BAZI WEB SAYFALARI 76
7.1. 3D Mekânlar Web Sayfası 76
7.2. Pera Müzesi ve İnternet Sayfası 78
7.3. Sanat Dostu 80
7.4. FlickrCommons 81
7.5. Lebriz 83
7.6. Akbank Sanat 85
7.7. İstanbul Kültür Sanat Vakfı 86
7.8. İstanbul Modern 87
7.9. Prado Müzesi 89
7.10. IMOGA - İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi 91
7.11. Louvre Müzesi ve İnternet Sayfası 93
7.12. Topkapı Sarayı Müzesi ve İnternet Sayfası 95
7.12.1. Topkapı Sarayı ve Louvre Müzeleri İnternet Sayfalarının Karşılaştırılması 98
8. GOOGLE-ART PROJECT 99
8.1. Google Art Project'in Tarihsel Gelişimi 99
8.2. Sanal Sergileme Çerçevesinde Google-Art Project 103
9. SONUÇ 112
9.1. Müzelerin Toplama Misyonu ve Araştırma; 112
9.2. Müzelerin Belgeleme Misyonu ve Araştırma; 113
9.3. Müzelerin Koruma Misyonu ve Araştırma; 114
9.4. Müzelerin Sergileme Misyonu ve Araştırma; 114
9.5. Müzelerin Eğitim Misyonu ve Araştırma; 115
9.6. Google Art Project Örneğinin Ülkemiz Müzelerine Uygulanması 116
9.6.1. Ülkemiz Müzeleri İçin Bir Web Ara yüzü Model Önerisi 116

KAYNAKÇA 126
İNTERNET KAYNAKLARI 134

EKLER 136

Ek 1 : Müze-İ Hümâyûn Mektebi Nizamnâmesi 136
Ek 2 : MF. MKT 33/103 (1292. Z. 27 / RUHSAT-NÂME) 137
Ek 3 : MF. MKT 33/103 (1292. Z. 27 / RUHSAT-NÂME) 138
Ek 4 : MF.MKT 33/132 (1292)Çiniliköşk'te Vukū' bulacak Ta'mîrât Defteridir ... 139
Ek 5 : MF.MKT 33/132 (1292) 140
Ek 6 : MF.MKT 34/421293.S.16 / Babıali'ye 142
Ek 7 : MF.MKT 34/42 143
Ek 8 : MF. MKT 45/451293. Za. 22Sadâret-i Uzmâ Müsteşarlığına 144
Ek 9 : MF. MKT 45/45 145
Ek 10 : ŞŞ.D. 8/3 1311. M. 18 / Ma'rûz-ı Çâker-i Kemîneleridir ki 146
Ek 11 : Ş.D. 8/3 1311. M. 18 147
Ek 12 : MV. 0015 / 32 / 2 Rebîulâhir 304 17 Kânûnuevvel sene 302 150
Ek 13: MV. 0015 / 32 151
Ek 14 : Y. EE. 00041 160/1 152
Ek 15: Y. EE. 00041 160/1 153
Ek 16 : YEE. 0041 160/3 155
Ek 17 : YEE. 0041 160/3 156
Ek 18 : YEE. 0041 160/3 157
Ek 19 : YEE. 0041 160/4 158
Ek 20 : YEE. 0041 160/4 159
Ek 21 : 364 No'lu Kanun Hükmündeki Kararname 161
Ek 22 : Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Olan Özel Müzeler 162
Ek 23 : Yurt Dışından İadesi Sağlanan Eserler 170
EK 24 : 2013 Yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından İzinverilen Bakanlar Kurulu Kararlı Türk Kazıları 172
Ek 25 : TÜRSAB'IN MÜZELER 2013 RAPORU 175
EK 26 : Millî Eğitim Bakanlığı Okul Müzeleri Yönergesi 183
EK 27 : Askeri Müzeler Yönetmeliği 188
EK 28 : Terimler Sözlüğü 195

KISALTMALAR

a.e. **:** Aynı eser
A.B.D. **:** Amerika Birleşik Devletleri
ADSL **:** Asymmetric Digital Subscriber Line
a.g.e. **:** Adı geçen eser
a.g.m. **:** Adı geçen makale
a.y. **:** Aynı yer
bkz. **:** Bakınız
bs. **:** Basım
CPM **:** Cost Per Thousand
ed. **:** Edition
vd. **:** Ve diğerleri
FTP **:** File Transfer Protocol
HTML **:** Hyper Text Markup Language
http **:** Hyper Text Transfer Protocol
IAB **:** Interactive Advertising Bureau
ISDN **:** Integrated Services Digital Network
NNTP **:** Network News Transfer Protocol
PEST **:** Politic, Economic, Social, Technology
PPP **:** Point to Point Protocol
SWOT **:** Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
s. **:** Sayfa
s.s. **:** Sayfadan sayfaya
SET **:** Secure Electronic Transaction
SNMP **:** Simple Network Management Protocol
SSL **:** Secure Sockets Layer x
sy. **:** Sayı
TCP/IP **:** Transmission Control Protocol/Internet Protocol

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 :Türlerine Göre Müzelerimizdeki Eser Sayıları(2012) 56
Tablo 2 : En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze (2012)..... 57
Tablo 3 : En Çok Ziyaret Edilen 10 Örenyeri 57
Tablo 4 :2000-2012 Yılları Arasında Müze ve Ören yerlerimizin Ziyaretçi Sayıları58
Tablo 5 :2013 Özel Müze ve Koleksiyoncu İstatistikleri..... 58
Tablo 6: Bilgisayar ve internet kullanımı 2007-2013 64
Tablo 7 : Louvre Müzesi ve Topkapı Sarayı müzesi web sayfalarının karşılaştırılması. 98

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ulisse Aldrovandi (1552-1605) 15
Şekil 2 : Whitney Museum of American Art 17
Şekil 3:Büyük Casimo'nun inşa ettirdiği Plazzo Medici Sarayı 18
Şekil 4: Samuel F.B. Morse "Louvre'da Sergi Salonu" 1832-1833 19
Şekil 5: Aya İrini Kilisesi 31
Şekil 6:Müze-i Hümayun binası. 35
Şekil 7:Çinili Köşk 38
Şekil 8: Sanayi-i Nefise Mektebi 39
Şekil 9: Abdülaziz 'in at üstündeki heykeli 42
Şekil 10 : Anadolu Medeniyetler Müzesi 45
Şekil 11: Çingene Kız / Zeugma 46
Şekil 12: Art Museum of Modern 60
Şekil 13: Frankfurt Modern Sanat Müzesi 61
Şekil 14 : İnteraktif Zemin Örneği 69
Şekil 15 : Projeksiyon Yüzeyi ve Projeksiyon Mesafesi 70
Şekil 16: Projeksiyon Kombinasyonları 70
Şekil 17 :İnteraktivitenin Başlaması 71
Şekil 18 : Lebriz E-Müzayede Sayfası 72
Şekil 19: Eskidji Müzayede Sayfası 73
Şekil 20: 3D Mekanlar Web sayfası / Topkapı Sarayı Linki 77
Şekil 21 : Pera Müzesi internet sayfası 78
Şekil 22 : Pera Müzesi Google Art Project Sayfası 79
Şekil 23 : Sanat Dostu internet sayfası 80
Şekil 24: FlickrCommons İnternet giriş sayfası 82
Şekil 25 : Galeri Lebriz internet sayfası 84
Şekil 26 : Akbank Sanat web sayfası 85
Şekil 27 :İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) Web sayfası 86
Şekil 28 : İstanbul Modern Web sayfası 88
Şekil 29: Prado Müzesi sayfansın özellikleri 90
Şekil 30 :İstanbul Museum of Graphic Arts 91
Şekil 31 : Imoga 92
Şekil 32 : Louvre Müzesi 94
Şekil 33 : Louvre Müzesi İnternet Sayfası 95
Şekil 34 : Topkapı Sarayı 97
Şekil 35: The Israel Museum, Jerusalem, The Great Isaiah Scroll 101
Şekil 36 :GAP Nelson Mandela Projesi 102

Şekil 37 : Ayrıntılı Rölyef Haritalarından 3d Modellere (La France en relief)..... 102
Şekil 38: Google Art Project / Koleksiyonlar..... 103
Şekil 39: Google Art Project / Sanatçılar 104
Şekil 40 : Google Art P. Eser Ayrıntı Linki 105
Şekil 41 : G.A.P. Listeleme 106
Şekil 42: Google Art Project / Kullanıcı Galerileri 106
Şekil 43: Google Art Project /National Gallery Of Modern Art (NGMA)..... 107
Şekil 44 : Örnek uygulama eserlerdeki yakınlaşma dereceleri / 1..... 108
Şekil 45 : Örnek uygulama eserlerdeki yakınlaşma dereceleri / 2..... 109
Şekil 46 : Örnek uygulama, eserlerdeki yakınlaşma dereceleri / 3..... 111
Şekil 47 : Proje uygulamasında menüler ve alt menü örnekleri. 117
Şekil 48 : Eser Listeleme / Düzenleme / Kategoriler 118
Şekil 49 : Listeleme sayfası 119
Şekil 50 : Kategoriler ve Anahtar Kelimeler 119
Şekil 51 : Eser Kimlik Kartı 119
Şekil 52: Müzeye ait harita bilgisi 120
Şekil 53 : Müzeye ait harita ve yönlendirme bilgisi 121
Şekil 54: Örnek Şehir Müzeler Haritası..... 121
Şekil 55 : Türkiye Müzeleri Etkinlik Takvimi 122

1. GİRİŞ

Teknoloji, insan hayatının pek çok evresinde yer almış ve yer yer bazı alanlarda olmazsa olmazlar arasına girmiştir. Bu doğrultuda, en basit uygulamalardan en karmaşık yapılarına kadar, her türlü çalışma ortamında hız ve kalite gibi kazanımları elde etmek için teknik buluş ve gelişmelerden yararlanılmaktadır. Söz konusu durum; hizmet sektöründe, gıda üretiminde, sağlıkta, ulaşım ve iletişim gibi birçok alanda kendini her geçen gün daha da belirgin şekilde hissettirmektedir. Başlangıcından günümüze, dumanla haberleşmeden, ulaklara, kablolu telefonlara, cep telefonlarına ve akıllı telefonlara kadar taşınan haberleşme teknolojisi, sanat ortamında da etkilerini göstermektedir. Bu çerçevede teknolojide yaşanan gelişmelere bağlı olarak, güncel plastik sanatlar alanında da bilgisayar ve internet aracılığıyla gerçekleştirilen sanatsal uygulamalar mevcuttur. Teknik alanda yapılan çalışmalar sayesinde, yeni sanat akımları gelişmiş, sanat etkinlikleri izleyicisine daha hızlı bir şekilde ulaşır hale gelmiş, klasik sanat uygulamalarında kullanılan teknik ve malzemelerde farklı kazanımlar ortaya konulmuştur.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, tez kapsamında genel olarak teknoloji ve sanatın kesiştiği alanlara değinilmiştir. Ancak, çalışmanın merkezinde; plastik sanatlar ve sergileme alanına etkisi olan teknolojik gelişmeler (özellikle internet ile olan bağ) interdisipliner dayanışma ve çözüm ortaklığı bakımından irdelenmiştir. Dolayısıyla; internetin plastik sanatlar alanında üretilen eserler için bir sergileme platformu olarak kullanılması ve teknolojinin sanat alanına getirdiği yenilikler bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda, incelenmiş olan *Google Art Project* örneği de yine sanat ve internet ilişkisi çerçevesinde ele alınmıştır. Böylece, *Bir Sergileme Platformu Olarak İnternet ve Google Art Project Örneğinin Ülkemiz Müzelerinde Uygulanması* adlı bu tez çalışması; bir kavram olarak sanat anlayışı, sergileme teknikleri, teknoloji çağına geçiş süreci ve *Google Art Project* uygulaması başlıkları altında incelenmiştir. Fakat çalışmaya başlamadan önce araştırmanın

yöntemi, problemi, kapsamı ve ilgili terimler, metodolojik olarak ele alınmıştır. Giriş bölümünün devamında öncelikle çalışmanın yöntemine yer verilmiştir.

Çalışmanın yöntemi; bu tez çalışması temelde iki yöntemi esas almıştır. Bunlardan birincisi; bilim, deney, gözlem ve ölçme gibi işlemleri kullanan "betimlemedir"(Armağan, 1983: 26).Betimleme yöntemi, temelde olguları ve olgular arasındaki ilişkileri saptama, sınıflandırma ve kaydetme işlemi olarak tanımlanmaktadır(Armağan, 1983: 26).Bu çerçevede; *Google Art Project*'in değerlendirilmesi ve tez aracılığı ile belgelenmesi, bilimsel yöntemde betimleme esasına dayanarak saha araştırmaları eşliğinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada kullanılan ikinci yöntem ise "açıklamadır". Olgular ve olgular arasındaki ilişkileri yansıtan genellemelerdir. Bazı kuramsal kavramlara başvurarak oluşturulan açıklama yöntemi ile literatür taramasına dayandırılmıştır (Armağan, 1983: 27). Yine bu tez içinde, sanat ve teknoloji ilişkisi ile ilgili bölümler açıklama çerçevesinde ele alınırken, sonuç bölümünde; çalışmanın bulguları değerlendirilmiş ve ülkemiz müzeleri için *Google Art Project* uygulaması temelinde bir öneri sunulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Müzeler, toplumlar için bellek niteliğindedir. Zira her bir eser bulunduğu veya üretildiği döneme ait pek çok izler taşımaktadır. Bu kapsamda, günümüzde tarihi araştırmalar ve arkeolojik kazılar sırasında ortaya çıkan bulgu ve belgeler günün bilimsel ve teknik imkânları kullanılarak kayıt altına alınmaktadır. Bu kayıtların korunması ve ihtiyaç duyulduğunda hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi ise ayrı bir önem teşkil etmektedir. Öyle ki, buluntuların ve tarihi öneme sahip bilimsel araştırmaların belirli bir disiplin içinde üretilmesi ve korunması için yöntemler geliştirilmiştir. Buna ek olarak, müzeleri misyonu bakımından değerlendirildiğinde, bilimsel gelişmeler zamanla; eğitim, sergileme, belgeleme, araştırma ve koruma gibi alanlarda da varlığını göstermektedir.

Sergileme mekânlarına ulaşım, sergi alanlarının tasarım ve kurgulanması, aydınlatma sistemleri, eser bilgilendirme teknolojileri vb. pek çok alanda günümüzde

müzeler için kayda değer yenilikler bulunmaktadır. Ancak, geliştirilmiş olan bütün bu teknik ve sergileme alanlarındaki yeniliklere rağmen, müzeler için hala birçok alanda çözülmeyi bekleyen problemler de mevcuttur.

Konuya, sergileme mekânları çerçevesinde bakıldığı zaman, özellikle büyük şehirlerde müzelerin kısıtlı alanlarda çok sayıda eseri sergilemek zorunda kaldığı görülmektedir. Bu zorunluluk; hem eserin izleyiciyle buluşmasını engellemekte, hem de eserlerin depo koşullarında zaman içinde zarar görme olasılığını artmaktadır. Bu tez çalışmasında da, müzelerdeki sergileme alanlarının yetersizliği, bütün müzelerin merkezi bir veri bankası olmayışı ve sergileme yöntemlerindeki geliştirilebilir yönler bir problem olarak görülmüş, bu problemler internet ortamında kurulan sanal müzeler odağında irdelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapıcı ve geliştirici anlamda ortaya konulan her teknolojik gelişmeyle birlikte, gündelik hayata pek çok yenilik ve kolaylık getirilmektedir. Disiplinler arası etkileşim açısından bakıldığında bilimsel yenilikler diğer disiplinler tarafından da yorumlanmakta veya alt yapı olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmada da, teknolojinin sağladığı güncel imkânlar, plastik sanatlar ve internet odağında tetkik edilmiş ve müzelerdeki sergileme yöntemlerin geliştirilmesi için teorik araştırmalar ve uygulama yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Tez kapsamında müzelerdeki sergileme tekniklerinin eksik ve geliştirilebilir yönleri araştırılmıştır. Halen dünyada uygulanmakta olan dijital sergileme alanındaki teknik ve uygulamalar, bilimsel yöntemler çerçevesinde incelenmiştir. Ortaya çıkan araştırma ve analizler sonucunda, yeni teknik ve önerilerin oluşturulması amacıyla alana katkı sağlanılması hedeflenmiştir. Böylece, müzelerdeki sergileme uygulamaları dâhilinde; ülke çapındaki bütün müzelerin merkezi bir bilgi işlem sistemine taşınması sağlanarak, veri bankasının oluşturulması, müzelerin eşgüdümlü iletişim kurabilmeleri ve bazı verilerin paylaşıma açılması vb. alanlarda kazanımlar elde edilecektir.

1.4. Varsayımlar

- Türkiye sınırları içinde ve müzeler özelinde, envantere kayıtlı bütün eserlerin sergilenmeleri fiziksel alan ölçüsünde kısıtlı kalmaktadır.

- Pek çok eser depolarda sergilenmek üzere bekletilmekte ve yer yer sergileme aşamasına gelmeden yıpranarak sergilenme niteliğini kaybetmektedir.

- Tez kapsamında ülkemiz Müzelerinde klasik ve dijital sergilemeler çerçevesinde araştırmalar yapılarak bulgular kayıt altına alınmış ve yeni öneriler için katkı sağlanılması hedeflenilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Plastik sanatlarda sergilime teknikleri alanında yapılmış olan bu araştırmada, yer yer tez kapsamı içindeki diğer alan ve kavramlara da değinilse de, merkezi konu olarak sadece müzelerle kısıtlı tutulmuştur. Bununla beraber, çalışmaya konu olan plastik sanatlar alanına genel olarak değinilirken müzecilik üzerinde odaklanılırken teknoloji alanında da bilgisayar teknolojileri ve internet üzerinde çoğunlukla durulmuştur.

- Teknoloji alanı bilgisayar ve internet çerçevesinde sınırlandırılmıştır.
- Sanat alanı Plastik Sanatlar alanı ile sınırlı tutulmuştur.
- Sanatsal uygulamalara genel olarak değinilmiş ancak merkezi konu sergileme ile sınırlandırılmıştır.
- Plastik sanatlarda sergileme örneklerine özetle değinilmiş ancak internet üzerinde sergileme konusu daha kapsamlı olarak ele alınmıştır.
- İnternet ortamında plastik sanatların sergilenmesi kapsamında dünya çapında uygulamalara değinilmiş ancak tez odağında Türkiye ve müzeler özelinde durulmuştur.

1.6. Tanımlar

Tez konusunun çalışma alanı; plastik sanatlar sergileme uygulamalarında teknoloji ve interneti kullanması odağında gerçekleşmiştir. Bu çerçevede genel olarak kullanılan tanımlar; teknoloji, internet, plastik sanatlar, müzecilik ve sergileme olarak listelenebilir. Teknolojinin geniş yapısı içinde ele alınan nokta bilgisayar, görüntüleme sistemleri ve internet özelinde olmuştur. Sanatın geneli içinde ise plastik sanatlar ve müzelerde yer alan plastik sanat nitelikli eserler özelinde araştırmalar yapılmıştır.

Tanımlar, terimler ve dönemlerle ilgili önce genel açıklamalar yapılmış daha sonra da konu çerçevesinde merkezi konuya odaklanılmıştır. Bu nedenle araştırma konusu işlenirken önce genel tanım ve ifadelere yer verilmiştir. Burada dikkat edilen husus konu çerçevesini dağıtmadan merkezi konu hakkında genel bir fikir edinilmesini sağlamaktır. Ele alınan terim ve kavramlara kendileri ile ilgili bölümlerde de ayrıntılı bir şekilde örnekleriyle beraber yer verilmiştir.

2. TEKONOLOJİ, İNTERNET, PLASTİK SANATLAR VE SERGİLEME ALANLARININ TEMEL KAVRAMLARI

Bu bölümde araştırma kapsamına giren teknoloji ve internet alanlarına ait bazı terimlere yer verilmiştir.

İnternet ve ağ bağlantıları, bilgisayar alt yapısı üzerine kurgulanarak doğmuşlardır. Bilgisayarların kendi aralarında veri paylaşımı yapabilmeleri için belirli özellikler ve protokoller geliştirilmiştir. Plastik sanatlarda sergileme çerçevesinde de pek çok uygulama ve teknik geliştirilmiştir. Söz konusu her iki alandaki bilimsel gelişmeler araştırılarak Plastik Sanatlarda dijital sergileme alanına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

2.1.Teknoloji ve İnternet Alanı Kavramları

Bilgisayar teknolojisi ve internet birbirlerine doğrudan bağlı bir yapıya sahiptirler. İnterneti bilgisayar alanında yaşanan gelişmelerden ayrı tutmak mümkün değildir. Bir yönüyle bakıldığında internet bilgisayar ile var olan, bilgisayar üzerinde uygulanabilen bir nitelik taşımaktadır.

2.1.1. Teknoloji Kavramı

Teknoloji (Technologie); *techne (*τέχνη / *yapma becerisi)* ve *logia (*λογία /*söylemek, bilmek)*kelimelerinin birleştirilmesiyle meydana gelmiştir (Elitsoy, 2008, 7). İnsanların hayatını kolaylaştırmak ve kalitesini artırmak için yapılan çalışmalar genel olarak bu terim altında değerlendirilmektedir. Türk Dil Kurumu teknolojiyi; "*Mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan araç ve yöntemlere yönelik bilgi bütünüdür*" şeklinde tanımlar (TDK, 2011). M. Zerenler "Bilginin sanayideki işlemlerde sistematik olarak uygulanmasıdır" tanımlamasını yapmaktadır (Zerenler, Türker, Şahin, 2007, 653-667). Alpay'ın tanımında ise; "Bilginin eyleme geçirilmiş

hali" cümlesiyle ifade edilmektedir (Alpay, 1989, 9-12). Kongar'a göre de teknik; amaçlanan işi yapmak üzere kurulmuş bir çalışma zinciridir (Kongar, 1981, 21).

Bilgisayar ve İnternet, modern toplumların sosyokültürel yapısında belirgin bir şekilde etkisini göstermiştir. Haber ve bilgi, internet aracılığı ile her an her yerden ulaşılabilir bir duruma gelmişlerdir. Eğitim alanında da internet farklı kazanımlar ortaya koymuştur (Aggarwall, 2000, 2).

2.1.2. İletişim Kavramı

İletişim açısından değerlendirildiğinde teknoloji, erişimde hız, kolaylık ve veri zenginliği sağlamaktadır. Teknoloji sayesinde iletişime konu olan mesajda sadece kelimeler değil, resimler, videolar ve sesler kullanılabilir hale gelmiştir. Zamanlama açısından değerlendirildiğinde ise hem anında hem de daha sonrası için belirlenmiş bir vakitte iletişim sağlanabilmektedir. Bu bağlamda internet her iki grupta da etkin olarak kullanılmaktadır (Moris, Ogan, 1996, 46).Eş zamanlı internet uygulamalarına canlı yayınlar, sohbet programları, anlık haber ve paylaşımlar, serbest zamanlı uygulamalara da bloglar, bilgi bankaları, sözlükler vb. örnek gösterilebilir (December, 1996, 22).

Kitlelere ulaşım aracı olarak internetin ve web sayfalarının verimli bir biçimde kullanılabilmesi için hedef kitle analizi, maliyet hesaplamalarının yapılması ve bu kapsamda araştırma, değerlendirme ve planlama analizlerinin işlenmesi gereklidir (Pelteoğlu, 2001, 278). İletişim, bilgi teknolojilerinin gelişimi ve yaygınlaşması sonucunda hedef kitleyle bağlantı kurma açısından da yeni değerlendirme ve analiz yöntemleri ortaya çıkmıştır (Hurme, 2001, 73).

İletişim teknolojilerinin en önemli özelliklerinden biriside hedef kitle üzerindeki etkisidir. Güncel iletişim çalışmalarında dikkat çekme ve etkileşim üzerinde ağırlıkla durulmakta ve alıcının kaynak veya kaynağın alıcı durumunda yer değiştirmelerini sağlayan iletişim projeleri sıklıkla kullanılmaktadır (Geray, 2002, 17-18).

2.1.3. İnternet Kavramı

İnternet adına yapılan ilk çalışmalar Amerikan hükümetinin dünya çapında askeri bir iletişim ağı kurma çalışmalarına dayanmaktadır. Soğuk savaş dönemi (1957) Sovyetler Birliğinin Sputnik uydusunu uzaya göndermesiyle, ABD Hükümeti olası bir nükleer tehdit karşısında önlem alabilmek için hızlı ve gelişmiş bir iletişim ağı oluşturma çalışmaları başlatmıştır. Bu amaçla bir eğitim kurumu olan M.I.T (Massachusetts Institute of Technology)'nin öncülüğünde ana bilgisayara bağlı bir ağ üzerinde bilgi transferi ve bu bilgiyi işleme çalışmaları başlatılmıştır (Ünver, İçel, 2005, 465). Bu çalışmada A.B.D. Savunma bakanlığına bağlı kuruluşlardan biri olan ARPA (Advanced Research Projects Agancy)'de yer almıştır. Proje kapsamında; Los Angeles, Stanford, Santa Barbara ve Salt Lake City şehirlerinde bulunan dört bilgisayar arasında deneysel bir veri akışı sağlanmıştır. İlerleyen zamanlarda kaydedilen gelişmeler sonucunda dosya transferleri (FTP- File Transfer Protocol) gerçekleştirilmiştir (Köksal, 1997, 13). Bu çalışmalar sonucunda da askeri bilgisayar ağı ARPANET oluşturulmuştur. 1980 yılında ordu yeni kurduğu bir yapı olan "MILNET" ağına geçerek APANET'i sivil kullanıma bırakmıştır. Bu ağa diğer ülkelerinde dâhil olmak istemeleri çalışmaların bu yönde ilerlemesini sağlamış ve 1984'te İngiltere'de "JANET" ağı olan ve A.B.D. dışında kurulan ilk ağ yapısı kurulmuştur (Sınar, 2001, 23).

1990 yılında ARPANET sonlandırılmış ve yerini Prodigy, Compuserve, America Online gibi ağlar almıştır. 1997 yılı istatistiklerine göre 45.000'den fazla ağ (Köksal, 1997, 21) ve 120milyon'un üzerinde bilgisayarın bağlı olduğu bir yapı oluşmuş ve bu sayı her geçen gün dahada artarak büyümüştür (Aras, 2000, 129).

İnternet üzerinden veri transferinin gerçekleşebilmesi için bilgisayarlar internet protokolü (*TCP/IP; Transmission ControlProtocol/Internet Protocol*) alt yapısına uygun olarak çalışmaktadırlar. Bu protokoller; dosya transferini (*FTP, File Transfer Protocol*), mail gönderip almayı (*SMTP Simple Mail Transfer Protocol*), internet sayfalarını gezebilmeyi (*WWW Protocol*), sayfalardaki verileri kullanabilmeyi (HTTP; Hyper-Text Transfer Protocol) sağlayan alt yapı sistemleridir (Ünver, İçel, 2005, 466-467). TCP/IP protokolü iki omurgadan oluşmaktadır. TCP(*Transport Control Protocol*) verilerin doğru bilgisayara ulaşması ve IP

(*Internet Protocol*) her bir bilgisayarın kimliğinin oluşturularak diğerleriyle karışmasının önlenmesini sağlamaktadır (Sınar, 2001, 24).

İnterneti diğer kitle iletişim araçlarından ayıran bazı özellikler vardır. Kullanıcıyla etkileşim sağlama, karşılıklı görüşmeye dayalı iletişimde de vardır. Ancak, internetin sağladığı kullanıcı sayısı onu diğerlerine göre ulaşım bakımından öne geçirmektedir. Gerçek ortamlı iletişimde mesaj verenin ve mesaj alanın aynı zaman diliminde olmaları zorunluluğu açısından bakıldığında internet tarafların farklı zamanlarda mesajı yayınlama ve alma imkânları bulunmaktadır (Rogers, 1995, 314).İnternetin diğer iletişim ortamlarında uygulanan kısıtlama ve kurallar açısından daha özgür olduğu da görülmektedir (White, Raman, 1999, 405).

İş yeri veya benzeri ortamlardaki bilgisayarların birbirlerine bağlanması yerel ağ adıyla tanımlanmaktadır (Köksal, Oktay, Eser, 1999, 16-17). Local area network (*LAN*) olarak da tanımlanan bu yapıya bağlanmış olan bilgisayarlar paylaşıma açtıkları dosyaları birbirleri arasında ortaklaşa kullanılabilirler. Temelde bilgisayarlar arasında veri paylaşımı sistemi üzerine kurulmuş internet, ev veya iş kullanıcılarına ait makinelerin dışında tamamen bu iş için ayrılmış sistemler üzerinden çalışmaktadır. Verilerin tutulduğu *sunucular* için özel parçalar, bağlantı kabloları, saklama odaları, jeneratörler bulunmaktadır. Bu bağlantı bilgisayardaki yazılım temelinde oluşturulmuş sayısal verilerin taşınabilir oluşuyla ilgilidir. Sesler, görüntüler, resimler vb. veriler diğer bilgisayarlarda açılıp kullanılabilir halde taşınma işlemine tabi tutulmaktadır (Köksal, 1997, 19).

Araştırma kapsamında yer alan *Dijital Sanat* kavramı ise; Sanatsal üretimlerin sayısal veri tabanına yani bilgisayar ortamına taşınması veya bu ortamda yorumlanması ve yeni uygulamaların geliştirilmesi kapsamında değerlendirilebilir (Kutup, 2010, 12).

2.2.Sanat Kavramı

Tarihin ilk dönemlerine bakıldığında, insanların doğal etkenlerden kendilerini koruyabilmek için çeşitli araç, gereç ve mekânlar oluşturdukları görülmektedir. Bununla beraber ilk insanlar, gerçek üstü güçlerden kendilerini koruduğuna inandıkları imajlar ve heykeller de yapmışlardır (Gobrich, 1999, 39-40).

Fransa'nın güneyinde bulunan Paleolitik Çağ'a ait mağaralardaki duvar resimleri, bazı yorumlarda sanatsal kaygıyla üretilmiş ilk çalışmalar olarak kabul edilmektedir. Zira bu resimler oldukça gerçekçi ve iyi bir gözlem ürünü olarak kendilerini göstermektedirler. Resimler yapıldıkları döneme ait yabani hayvanları ve av sahnelerini konu almışlardır (Tansuğ, 1999, 47). Dönemin imkânları ve karanlık mağara ortamında bu çalışmaların nasıl yapılabildiği bilim insanları için araştırma konusu olmuştur. Avrupa, Asya, Afrika ve Rusya'da bulunan yeni mağara resimleri, geçmiş dönemlerde yaşanılan tarihi dönem ve mekânlara ait yeni bilgiler sunarken, sanatsal çalışmalara da referans olmaktadırlar (Ersoy, 2002, 29).

Terim olarak sanat kavramı; duygu ve düşüncelerin maddesel dünyaya taşıma ve onları paylaşma çabaları olarak yorumlanmaktadır. Bu doğrultuda, İnci San bu terimi "İnsanın kendini tanıma çabasıdır" ifadeleriyle açıklar (San, 2003, 63). V.Kandinsky (1993, 97)'de "*Sanatta Zihinsellik Üzerine*" adlı eserinde sanat için; "*Manevi değerlerin betimlemesi*" cümlesini kullanmış ve yine aynı eserde "*Sanatın ortak amacının insan ruhunu arıtıp onu iyi şeyler yapmaya yönlendiren amaçlar edinmesini ve bu amaç doğrultusunda harekete geçirmeyi sağlamak*" olduğunu belirtmiştir. Yine Kandinsky (1981,18)'ye göre; Her medeniyetin kendine has kültürel ve sanatsal yapısı bulunmaktadır. Bu nedenle geçmiş dönemlerin bazı sanat öğelerini, aynı anlam ve değerde başka bir döneme taşımak mümkün değildir. Bu da sanatın özgün, dönem ve kültürel varlıklarla iç içe değerlendirilmesi gereken bir kavram olduğu göstermektedir.

Sanat, insanlık tarihiyle birlikte varlığını sürdürmüştür. Farklı dönem ve toplumlarda, çevresel yaşam biçimine göre şekillenmiş, hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir. Sanat; hayat tarzlarının, bilinçaltının, sezgilerin ve pek çok insani değerlerin etkileriyle değişerek, gelişerek varlığını sürdürmüştür (Artut, 2009, 13).

Sözen ve Tanyeli'nin ifadeleriyle; sanatın bilimsel olarak ele alınması ve ilk Sanat Tarihi çalışmaları, 19.yy'da Almanya'da başlamıştır (Sözen, Tanyeli, 1992, 69). Bu kapsamda, 1844 yılında Berlin Üniversitesi'nde ilk Sanat Tarihi Kürsüsü "*Kunstgeschichte*" kurulmuştur. 20.yy. içinde diğer dünya üniversiteleri de bu alanda çalışmalar başlatmışlardır. Yine, Sözen ve Tanyeli'nin Winckelmann'dan aktardığı şekliyle; "*Geschichte der Kunstdes Altertums*" (Eski Çağ Sanatı Tarihi) adlı eseriyle sanat tarihinin bilimsel nitelik kazanmasında ve sanat araştırmalarına hız ve önem verilmesinde değerli katkılar sağlamıştır (Sözen, Tanyeli, 1992, 69).

2.2.1. Plastik Sanatlar Kavramı

Adnan Turanî'ye (Turanî, 2000, 111) göre "*Plastik Sanatlar*"; resim, heykel gibi üç boyutlu plastik niteliklere sahip ve boya, kil, alçı gibi malzemeler kullanılarak üretim yapan sanat dallarına verilen genel isimdir.Bir başka tanımlamaya göre ise; sanat yapmak amacıyla oluşturulmuş üç boyutlu nesnelere plastik sanatlar adı verilmektedir. Bu terim, dar anlamıyla görsel güzel sanatlar olarak ta tanımlanmaktadır. Çünkü bu tür çalışmalar sanatçının nesnelere biçim verebildiği sanatsal oluşumlardır. Tüm bu çalışmalarda sanatçı; duygu ve düşüncelerini, hayal gücünü sanatseverlere gösterme, dikkat çekme, beğenilme gibi beklentiler taşımaktadır (Sözen, Tanyeli, 1999, 192).

Literatüre ek olarak, ülkemizdeki yasalarda da plastik sanatlarla ilgili bazı tanımlamalar mevcuttur. Bunlara kısaca değinilecek olursa;

Plastik sanat eserleri fikri haklar yasasının 4. maddesinde (*Değişik:7/6/1995-4110/2 md*.) "güzel sanat eserleri" başlığı altında düzenlenmiştir (Piroğlu, 2004, 92). Yasa kapsamında bu terim alt dallarına şu şekilde ayrılmaktadır.

a. Her türlü Resimler, Pasteller, Desenler, Güzel Yazılar, Kazıma Eserler, Tezhipler, Gravürler, Yağlıboya Suluboya Tablolar. Maden, Taş, Ağaç veya Benzeri Malzemeler Üzerine İşleme Sonucunda Oluşturulmuş Eserler. Kaligrafi, Serigrafi.

b. Oyma eserler, heykeller, kabartma eserler.

c. Sanatsal içerik ve değer taşıyan mimari eserler.

d. Tekstil ve moda ürünleri, minyatürler, süsleme sanatı ürünleri.

e. Fotoğraf tekniğiyle oluşturulmuş eserler.

f. Sanat kaygısıyla üretilmiş grafik tasarım ürünleri.

g. Çizgi film, Karikatür çizimi ve karakter çizimi eserleri

Plastik sanat eserlerinde sanatçı, biçim ve özü birbirine bağlı bir şekilde işlemeyi amaçlamaktadır. Sanatçı duygu, düşünce ve tasarım içerikli hayallerini üç boyutlu bir eser haline getirme yönünde çalışmalar yapmaktadır. Ortaya çıkan eser sanatçının hayalini temsil etmekten öte başlı başına bir kimlik ve değer taşıma niteliğine kavuşmaktadır (Soykan, 1995, 149).

Bu noktada Selçuk Mülayim'in ifadelerine de değinmek gerekir. Çünkü S. Mülayim plastik sanatların sübjektifliğini vurgulayan bir tutum sergilemektedir. Öyle ki, S. Mülayim'e göre; Plastik sanat eserlerinin her izleyici nezdinde bir anlam ve ifadesi vardır. İzleyicinin dil, din, eğitim vb. birçok farklılıklar taşıması eseri anlamasına, beğenmesine engel değildir. Sanat, evrensel bir dil taşımaktadır. Sanatçıyı özgün kılan özellik hayalindeki biçimleri ve konuyu en uygun malzeme ve teknikle gerçek hayata taşımasıdır (Mülayim, 2006, 199).

3. MÜZE ve MÜZECİLİK

Uluslararası Müzecilik Konseyi (ICOM), tüzüğünde müzeyi; "kişisel ve toplumsal seviyede yaşanmışlıkların izlerini taşıyan malzemeleri bilimsel yöntem ve tekniklerle araştıran, inceleyen, koruyan, sergileyen, yeni dönemlere taşıyan, kar amacı gütmeyen kurumlar olarak tanımlamaktadır (İnel, 2000, 20). Bu kapsamda Sümer Atasoy'a (Atasoy, 1979, 122) göre müzeler; İnsanlığın ve doğanın gelişimini, araştırma ve incelemeler yaparak bu çalışmaların sonucunda bilimsel yazılar yayınlamak ve bulguların sergilenmesi yöntemleriyle toplumu aydınlatan bilim merkezleri olarak tanımlanmaktadır.

Terim olarak incelemek gerekirse müze, Grekçe mouseion (Erhat, 1993, 208-209) kelimesinden türemiştir. Ayrıca Mousalon kelimesi Yunanca'da Μουσαι - Mousai, Latincede Musa olarak adlandırılan ilham perilerine verilen addır. Bu sözcük de düşünce, akıl, yaratıcılık yeteneği gibi anlamlar taşıyan "men" kökünden gelmiştir. Hesiodos'un Theogony'sinde Müzler tanrılar kralı Zeus ile akıl tanrıçası Mnemosyne'in kızları olarak tanımlanmaktadır. Zeus, Mnemosyne ile dokuz gece birlikte zaman geçirmişler ve her gece için de bir "müz" doğmuştur (Nuyan, 2011, 134).

1. **Euterpe**; Flüt (müzik)
2. **Erato**;Korolu-lirik-aşk şiirleri
3. **Kalliope**;Destan-epik şiir
4. **Kleio**;Tarih
5. **Melpomene**; Tragedya
6. **Polymnia**;Kutsal şiirler
7. **Terpsikhore**;Dans
8. **Thalia**; Komedya
9. **Urania**; Gök bilimi

Müzecilik anlayışı Eski Mısır ve Mezopotamya'da değerli eşyaların ve savaşlarda kazanılan ganimetlerin tapınaklarda korunmaya başlamasına dayanmaktadır. Korunan bu eşyalardaki özelliklerine göre seçici davranma Eski Yunanlılarda başlamıştır. Sanatsal nitelik taşıyan eserler seçilmeye özen gösterilmiş ve bu eserler için binalar inşa edilmiştir. Zaman içinde Museion'lar toplum içinde entelektüel kişilerin bir araya geldiği mekânlar olmaya başlamışlardır (Keleş, 2003, 2).

Bu noktada, Uluslararası Müzeler Konseyi, Türkiye Milli Komitesi yönetmeliğinin incelenmesinde fayda vardır. Uluslararası Müzeler Konseyi Türkiye Milli Komitesi Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinde müze, *"Kültür eserlerini koruyan ve bu eserleri etüt, eğitim ve bedii zevki yükseltme amacıyla toplu halde teşhir eden, kamu yararına çalışan, sanata, ilme, sağlığa, teknolojiye ait koleksiyonları bulunan müesseseler"* olarak tanımlanmaktadır. Aynı yönetmeliğin 5. Maddesi şu şekildedir; *"Daimi teşhir bölümleri bulunan kütüphaneler ve arşiv merkezleri, resmi şekilde halkın ziyaretine açık bulunan tarihi anıtlar, tarihi anıtlara ait binaların kısım veya müştemilatı, tarihi, arkeolojik tabii önemi haiz mevkiler ve parklar, nebatat ve hayvanat bahçeleri, akvaryumlar ve benzeri teşekküller bu tarife girer."*Bu tanımla müzecilik anlayışının sınırları genişletilmiştir. Müzeler toplumların kültürel ve bilimsel geçmişini yansıtırken geleceğinin şekillenmesinde de rol alan sergileme ve eğitim kurumlarıdır (Erbay, 2011, 5-6).

Müzeler tasarım niteliği taşıyan, kültürler arası veya bilimsel bir değeri olan varlıkları kendi içinde dönemsel bir uyum dâhilinde sergilemek, onları korumak, bilimsel literatüre dâhil etmek amacıyla eserleri değerlendirmeye tabi tutar. Geçmiş çağlardaki hayat izlerini bilim ve sanat çerçevesinde inceleme, yorumlama ve koruma çalışmaları yapmaktadır (Batur, 1983, 1472).

Tarihi eserleri araştırma ve koruma çalışmaları Paleolitik Çağ'a kadar uzanırken, bilinçli bir şekilde eserlerin kayıt altına alınması ve korunması gibi uygulamalar Eski Yunanlılarda da görülür. Özellikle Helenistik Çağ'da (*M.Ö.330-M.S.30*) Bergama krallığının klasik yunan heykellerinden oluşan eserleri toplama ve koruma altına almaları bu bilinç çerçevesinde değerlendirilmektedir. Romalılarda da yaygın olan tarihi eser araştırma ve koruma çalışmaları toplumsal saygınlık gören bir uygulama olarak görülmekteydi (Atasoy, 1983, 1458).

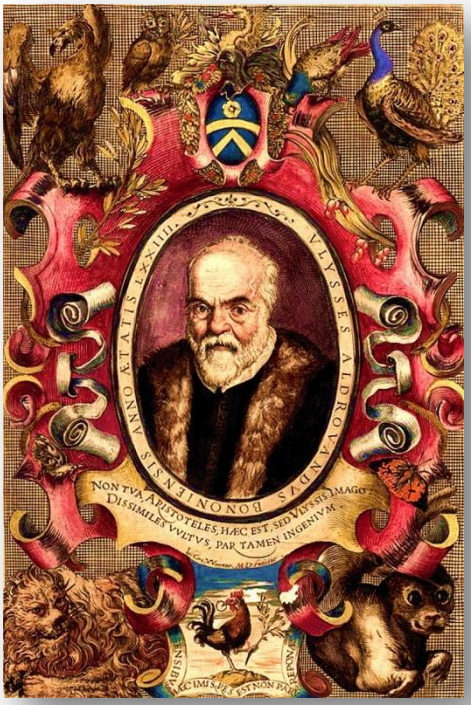

Şekil 1: Ulisse Aldrovandi (1552-1605)

(http://www.summagallicana.it/aldrovandi/Aldrovandi%20ovunque/Aldrovandi%20ovunque.htm [17.11.2014])

Müzecilikle ilgili Rönesans döneminde Avrupa'da yapılan tarihi eserlerle ilgili çalışmalar ilk uygulamalar olarak kabul edilmektedir. İtalyan asıllı Doktor Ulisse Aldrovandi (1552-1605) doğal varlıklardan seçtiği örneklerden oluşan bir müze kurmak için çalışmalar yapmıştır (Batur, 1992, 1472). Eski kaynaklarda *Aldrovandus* adı ile de anılan İtalya vatandaşı Ulisse Aldrovandi filozof ve doğa bilimcisidir. Avrupa'da ilk Botanik Bahçesi'ni (*Bologna*) kurmuştur. Carolus Linnaeus ve Comte de Buffon onu doğa araştırmaları ve doğa tarihi çalışmalarının öncüsü olarak kabul etmektedir. Soylu bir ailenin çocuğu olarak (11 Eylül) 1522 yılında Bologna'da dünyaya gelmiştir. Bologna ve Padua üniversitelerinde Hukuk ve Beşeri Bilimler eğitimi almış, mezuniyetinden sonra bir müddet noter olarak çalışmıştır. Aldrovandi 1553 yılında doktor olmuş, 1554 yılında felsefe ve mantık dersleri vermek üzere Bologna Üniversitesinde göreve başlamıştır. 1559'da Felsefe Profesörü iken 1565 yılında ise yine Bologna üniversitesinde ilk doğa bilimleri Profesörü olmuştur (Lectura Philosophiae Naturalis Ordinaria de Fossilibus, Plantis

et Animalibus). Anti-Trinitarian inanışını kabul ettiği için 1549 yılı Haziran ayında tutuklanmıştır. Bu olaydan birkaç ay sonra, hemen eylül ayında bu inanıştan ayrıldığına dair yeminli bir ifade vermesine rağmen affedilmemiş Roma'ya sürgüne gönderilmiştir. Nisan 1550'de affedilene kadar ev hapsinde tutulmuş ve bu süre içinde yoğun bir şekilde zooloji, botanik ve jeoloji bilimlerinde araştırmalar yapmıştır. İtalya'da doğa araştırmaları yaparak bitki örnekleri toplamıştır (*1551-1554*). Bologna Üniversitesi'nde 4760 bitki örneğinden oluşan bir herbaryum kurmuştur. 1558 yılında kendi yönetiminde Botanik Bahçesi kurmayı başarmıştır (Orto Botanico dell'Università di Bologna). Ölümünden çok kısa bir süre önce yayınladığı eserinde geçen "*Geologia Ovvero de Fossilibus*" Yerbilimi anlamına gelen jeoloji (Geologia) kelimesi ilk defa kendisi tarafından kullanılmıştır. 14 ciltlik "Doğa Tarihi" adlı eseri yayınlamıştır. Botanik ve zooloji koleksiyonunda bulunan bütün parçaları Bologna Üniversitesi'ne bağışlanmıştır.

> **Herbaryum**; Özel teknik ve yöntemlerle sıkıştırılarak kurutulan bitki örnekleri koleksiyonlarına verilen isimdir. Bu alanda yapılan uygulamaların bilimsel bir nitelik taşıyabilmesi için uluslararası geçerliliği olan teknik ve yöntemlerle yapılmaları gereklidir (Geven, Bingöl, Güney, 2008, 67-85).

Müzecilikle ilgili bazı çalışmalar ilk adımlar olarak kabul edilmektedir. Samuel Van Quichberg 1665'te yazdığı kitabı, sergileme ve müzecilik alanındaki ilk kitap çalışmalardan biri olarak kabul edilmektedir. Ziyaretçilere açık modern anlamda ilk müze de 1863'te İngiltere'de açılmıştır (Atasoy, 1983, 1458). 1727'de Ayrıca C. F. Neichlius müzeciliğin el kitabı olarak anılan Museographia eserini yazmıştır. İngiltere'de ilk Halk müzelerinden biri olan British Museum açılmıştır (1759). Fransız devriminin (1789) etkileriyle ulusçuluk, ulusal müze gibi kavramları doğurmuştur. Avrupa'nın ilk ulusal müzesi Paris'te bulunan Louvre olarak kabul edilmektedir (Karabıyık, 2007, 37).

19. yy da müze kurma amacıyla yapılan çalışmalar daha sık görülmektedir. Bu dönemde farklı konular üzerinde yoğunlaşmış kategorik müzeler oluşturulmuştur. Yöresel-arkeoloji ve uygulamalı sanat müzeleri, kültür-tarih, budun-bilim gibi çalışmalar farklı içerikler için düzenlenmiş müzelere örnek gösterilmektedir (Şahin,

2007, 103). Bu dönemlerde NewYork'taki "Whitney Museum of American Art"ve "Museum of American Art" gibi bazı müzeler sadece sergileme ve koruma ile kısıtlı kalmamış bir okul görevi de üstlenmişlerdir (Yücel, 1990, 47-48).

Şekil 2 : Whitney Museum of American Art

(http://whitney.org [11.09.2014])

Müzelerin belirli bir alana odaklanmaları İngiltere'de "Bebek Müzesi", "Model Tren Müzesi", "Oyuncak Ayı Müzesi" ve "Kukla Müzesi" örneklerinde de görülmektedir. Bazı müzeler kendi içlerinde çocuklara yönelik bölümlerde oluşturmuşlardır ancak burada bahsi geçen müzelerin kuruluş amacı tek bir alan üzerine odaklanmıştır (Yücel, 1990, 51).

15.yy Rönesans dönemi Avrupa'sında dini içerikli nesnelerin sergilenme gerekliliği ve dönemin sanatçılarının eserlerinin koleksiyonlara girmesi Müzelerin kurumsallaşmasında etkin rol oynamıştır. Medici egemenliğinin Floransa'da başladığı dönemlerde Büyük Casimo'nun inşa ettirdiği; Plazzo Medici Sarayı Avrupa'da ilk modern müze olarak kabul edilmektedir (Artun, 2009, 20). 16.yy'da ise ticari ve ekonomik gelişmeler, tüccarların sanata ilgisinin artmasına neden

olmuştur. Bazı tüccarlar ünlü sanatçıların eserlerini satın alarak koleksiyon oluşturmaya başlamışlardır. Bu özel koleksiyondaki eserlerin halka açılma isteği müzeciliğin gelişmesinde etkin olmuştur. Bilinen ilk sergileme alanı ve uygulaması 1581'de Vasari tarafından Medici ailesine ait eserlerin sergilendiği *Uffizi* Sarayı'nın ikinci katında düzenlenmiş mekân olarak kabul edilmektedir.

Şekil 3: Büyük Casimo'nun inşa ettirdiği Plazzo Medici Sarayı

(http://www.palazzo-medici.it [11.09.2014])

Rönesans'la birlikte halka açık müze ve bilgilendirme kitapçıkları görülmeye başlamıştır (Şahin, 2007, 110). Tarihi eserlerle ilgili olarak 17.yy'da hukuki düzenlemelerde yapılmaya başlanmıştır. İtalya'da tarihi eserlerin yurtdışına çıkarılması ve üzerinde kabartma olan mermerlerin işlenmesi papalık kararı ile yasaklanmıştır. Danimarka'da eski eserler ofisi kurulmuş ve 1752'de tarihi eserler üzerinde devletin yasal hakkı olduğu kabul edilmiş, 1802'de eseri korumak için kraliyet komisyonu oluşturulmuştur. 1721'de Portekiz'de tarihi eserleri koruma kanunu kabul edilmiş, 1840'da orijinaline uygun olmayan yenileme çalışmalarını engellemek için bazı kararlar alınmıştır. 1844'te Almanya'da yenileme çalışmalarına kontrol amaçlı gözlemciler gönderilmeye başlanmış ve 1850'de ise tarihi eserleri araştırma ve koruma komisyonu kurulmuştur (Mumcu, 1969, 55-61).

Aydınlanma dönemine bakıldığında (18.yy) 1759'da British Museum, 1760'da Kassel Sanat Galerisi ve 1764'de Hermitage Museum'un kapılarını sanat

severlere açtıkları görülmektedir. Medici ailesine ait koleksiyonlar 1789'da kamulaştırılmıştır. 1732'de Fransız hükümetinin Krallığa ait koleksiyonları kamulaştırma kararı alması ve Louvre Müzesi'nin Cumhuriyet Müzesi (Musée de la République) olarak açılması ve Napoleon'un Sanat Merkez Müzesini (*Musée Central des Arts*) kurdurması müzeciliğin gelişmesindeki önemli uygulamalar olarak kabul edilir.

Şekil 4: Samuel F.B. Morse "Louvre'da Sergi Salonu" 1832-1833

(http://faculty.washington.edu/dillon/Morse_Gallery/ [17.11.2014])

19. yy'da müzeler; sergileme faaliyetlerinden çok eserleri toplama, kronolojik sıralama ve envanter oluşturmaya önem vermişlerdir. Bu bağlamda Samuel F. B. Morse'a ait "Louvre'da Sergi Salonu" (*1832*) adlı eseri incelenecek olursa müzede eserlerin sergileme estetiğinden ve kaygısından öte yan yana istiflenmiş olduğu görülmektedir (*Şekil:4*).

British Museum'un Viktorya döneminin ve1870'lerdeki Greko-Romen galerilerin fotoğrafları onların düzenli bir sergi mekânları yapısından öte, kalabalık bir depo izlenimi oluşturdukları gözlenmektedir (Jenkins, 1992, 132-133).

Almanya'daki "Pergamon Müzesi" sergileme mekânlarında dekorasyon unsurları bulunmamaktadır. Duvarlarda mat renkler kullanılmış, aydınlatma en az biçimde kullanılmış ve heykeller için seçilen kaidelerin sade ve minimalist olmalarına önem verilmiştir. Antik heykellerin her biri kendi başına bir sanat eseri olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Schubert, Smith, 2004, 31)

3.1. Kategorilerine Göre Müzeler

Yukarıda genel olarak müzeciliğe ve dünyada bu alanda yapılan ilk uygulamalara değinilmiştir. Bu başlık altında ise müzelerle ilgili genel bir sınıflandırma yapılmıştır. Uluslararası kurullar tarafından belirlenmiş bu kategoriler araştırma sonucunda ortaya konulan projede(web sayfasında) kapsamında linklerin oluşturulması ve müzelerin kategorilere ayrılması vb. çerçeve kullanılmıştır.

Hedef kitlesi ve türleri çerçevesinde ele alınan müzelerin yapılarına göre bağlı oldukları kurumlar farklılıklar göstermektedir. Bu durum işleyiş ve yapılacak projelerde müzeleri kanun maddeleriyle bağlamaktadır. Tez uygulaması kapsamındaki müzelerle ilgili yapılacak örnek çalışma bu yönetmeliklere bağlı kalarak uygulanabileceği için ilgili bazı müzelerin yönetmeliklerine önemine binaen ekler bölümünde yer verilmiştir (Okul müzeleri, Askeri müzeler, özel müzeler vb. yönetmelikleri).

3.1.1. Koleksiyonlarına ve Kuruluş Amacına Göre Müze Çeşitleri

Müzelerin gruplamasını sağlayan en önemli etken, arşivlerindeki eserlerin özellikleridir. Eserler, yapım aşamalarında yararlanılan malzemelere, tamamlandıktan sonra kendilerinin kullanıldıkları döneme veya kronolojik gelişimlerine vb. göre gruplandırılmaktadırlar. Bu çerçevede *The Official Museum Directory*, müzecilik ile ilgili bazı sınıflandırma çalışmaları yapmıştır.

Bu çalışmaya göre müzelerin gruplandırılmasına yönelik maddeler aşağıda sunulmuştur;

3.1.2. Sanat Müzeleri

(*Danışma Kurulları ve Komisyonlar, Sanat Kurumları, Vakıflar ve Sanat Enstitülerinin müzeleri*) Sanat müzeleri kategorisi altına giren yapılar;

- Sanat müze ve galerileri
- Sanat kurumlarına bağlı galeriler
- Sanat ve Geleneksel El sanatları müzeleri
- Süsleme ve Tezyini sanatlar müzeleri
- Porselen, cam ve gümüş sanatları müzeleri
- Geleneksel Halk sanatları müzeleri
- Modern sanatlar müzeleri
- Tekstil sanatları müzeleri

3.1.3. Çocuk Müzeleri

Sergilenen eserlerin, eğitimlerin, mekânın ve sunum tekniklerinin çocuklara göre düzenlendiği müzelerdir.

Örnek olarak Free Kidzz müzesi ele alınabilir. Müze 2012 yılında (03.11.2012) "Ankara Çocuk Müzesi" adını alarak Kültür ve Turizm Bakanlığı Oluru ile Türkiye'de ilk çocuk müzesi olarak açılmıştır. Müze kapsamında uluslar arası projelerden biri olan "Ellerim İşliyor" etkinlikleri düzenlenmektedir. Müze bu kapsamda "The Hands On! International" organizasyonuna 2012 yılında (18.12.2012) üye olmuştur (Ankara Çocuk Müzesi [17.10.2014]).

3.1.4. Okulların Bünyelerindeki Müzeler

İlköğretim veya üniversite gibi kurumlar bünyesinde yer alan müzelerdir. Burada sergilenen eserler okulun tarihini yansıtan veya okulun ilgi alanı içine giren ve müze demirbaşına kazandırılmış konu odaklı materyallerdir.

3.1.5. Şirket Müzeleri

Şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri kapsamında sponsor oldukları müzeler bu kapsamda değerlendirilebilir. Bunun yanında kurumsal ve uzun yıllar iş hayatında yer almış şirketler kullandıkları araç gereçleri veya kuruluşlarında iz bırakan önemli kişilere ait eserleri de bu mekânda sergileyebilirler.

3.1.6. Tarih Müzeleri

(*Tarih Ajansları, Danışma Kurulları, Komisyonlar, Vakıflar ve Araştırma Enstitülerinin müzeleri*)

- Koruma altına alınmış tarihi bölgeler (Sit alanları)
- Sanatsal ve Tarihi değer taşıyan evler ve yapılar
- Askeri müzeler (Belgesel ve görsel değer taşıyan askeri malzemeler)
- Denizcilik ve donanma müzeleri ve tarihsel değeri olan gemiler
- Koruma projeleri müzeleri

3.1.7. Bilim Müzeleri

(*Akademiler, Dernekler, Enstitüler, Vakıflar vb. müzeleri*) Bilim müzeleri kategorisi altına giren yapılar;

- Antropoloji, etnoloji ve etnik müzeler
- Havacılık ve uzay müzeleri
- Akvaryumlar, denizcilik müzeleri ve okyanus müzeleri
- Arkeoloji müzeleri ve arkeolojik bölge müzeleri
- Arboretum, doğal bitkiler ve ağaç müzeleri
- Ornitoloji müzeleri
- Seralar
- Botanik ve su bahçeleri müzeleri
- Böcekbilim müzeleri ve böcek koleksiyonları
- Kurutulmuş bitki koleksiyonları müzeleri
- Jeoloji, mineraloji ve paleontoloji müzeleri
- Herpetoloji (Sürüngen Bilim) müzeleri
- Doğal tarih ve doğal bilim müzeleri

- Tıp, diş, sağlık, eczacılık, psikiyatri müzeleri
- Plenataryumlar, gözlemevleri ve astronomi müzeleri
- Vahşi yaşam alanları, kuş cennetleri
- Hayvanat bahçeleri
- Zooloji müzeleri
- Su altı müzeleri

3.1.8. Branşlaşmış Müzeler

- Antika müzeleri
- Ağaç işçiliği müzeleri
- Dini araçlar müzeleri
- Balmumu müzeleri
- Elektrik müzeleri
- Gıda müzeleri
- Görüntü, ses ve film Müzeleri
- Endüstri Müzeleri
- Hobi müzeleri
- İletişim müzeleri
- Keşif müzeleri
- Kostüm müzeleri
- Madencilik müzeleri
- Matbaacılık müzeleri
- Mimarlık müzeleri
- Mobilya müzeleri
- Mumya müzesi
- Müzikal çalgı aletleri müzeleri
- Orman ve odunculuk müzeleri
- Oyuncak ve kukla müzeleri
- Para ve para basım aletleri müzeleri
- Pul müzeleri
- Silah müzeleri
- Sirk müzeleri
- Spor müzeleri

- Adalet ve Suç aletleri müzeleri
- Tarım müzeleri
- Taş oymacılığı müzeleri
- Teknoloji müzeleri
- Tiyatro müzeleri
- Ulaşım müzeleri
- Yangın ve yangınla savaş müzeleri
- Zaman müzeleri

3.1.9. İlgili Bilim Dallarına Göre Müzeler

1958 yılında UNESCO tarafından Brezilya'da düzenlenen bölgesel seminerde müzeler ilgi alanlarına göre şu şekilde sınıflandırılmışlardır;

- Sanat müzeleri, Modern sanat müzeleri
- Arkeoloji, tarihi ve kültürel miras müzeleri
- Etnografya ve folklor müzeleri
- Doğa tarihi müzeleri
- Bilim ve Teknoloji müzeleri
- Üniversite müzeleri

3.1.10. Yeni Müzecilik Kavramı

Mevcut müzecilik sınıflandırmalarına ek olarak yeni müzecilik anlayışının kazandırdığı yeni kategoriler doğmuştur. Yeni müzecilik anlayışında izleyicide müzenin bir parçası şeklinde görülmüş ve eserlerin sergi sistemi ona göre düzenlenmiştir. Yeni sınıflandırma şu şekilde sıralandırılabilir;

- Somut Olmayan Kültürel Miras Müzeleri
- Müze Kentler
- Arkeo Parklar
- Su Altı Müzeleri
- İnteraktif Müzeler
- Planetaryumlar

3.1.11. Yönetimleri Açısından Sınıflama

Bağlı olduğu idari birime göre müzeler. Müzeler bağlı oldukları idari birimler ve yönetim şekillerine göre şöyle sınıflandırılmaktadır (Madran, 1999);

- Devlet müzeleri
- Yerel yönetim müzeleri
- Üniversite müzeleri
- Bağımsız veya özel müzeler
- Ticari kuruluş müzeleri
- Ulusal müzeler
- Bölgesel müzeler

3.1.12. Yerel Müze

Bu sınıflandırma türü coğrafi alan merkezinde ele alınmaktadır. Ulusal müzeler daha genel içerikli eserler bulundururken yerel müzelerde daha dar bir alan içinde bulunmuş veya kullanılmış eserler yer almaktadır. Madran, toplumun belirli bir kısmını hedef kitle olarak seçen müzeler için "*Toplum Müzeleri*" tanımı kullanmaktadır (Madran, 1999, 5)

3.1.13. Hitap ettikleri kitleye göre müzeler:

• Eğitici müzeler

• Uzmanlaşmış müzeler

3.1.14. Sergileme Yöntemlerine Göre Müzeler:

- Geleneksel müzeler
- Açık hava müzeleri
- Anıt müzeler

3.2.Müzeciliğin Misyon ve Amaçları

Müzeler toplumların bellekleri vasfını taşırlar. Bilimsel, kültürel geçmişi sergilenen eserlerden okumak mümkündür. Eserler üretildikleri döneme, topluma, çağa ışık tutarlar. Müzeler bu eserleri araştırmak, toplamak, korumak, belgelemek, sergilemek gibi görevleri üstlenmişlerdir (Atagök ve diğerleri, 1999: 70).

Müzeler insanlık tarihinin farklı dönem ve aşamalarına şahitlik etmiş kalıntıları araştırmak, bulmak, çözümlemek ve gelecek nesillere taşımak gibi görevleri ifa etmektedirler. Kar amacı gütmeyen ve kamu hizmeti gören kurumlardır.

Joseph Veach Noble'ye göre her bir müzenin amacı tüm müzelerin amaçlarıyla aynıdır, bu amaçta; eserleri toplamak, onları farklı tekniklerle incelemek, bu inceleme sonuçlarının belgelemek, bilimsel sonuçlar doğrultusunda yorumlamalar yapmak ve eserleri sergilemektir.

3.2.1. Araştırma Misyonu

Müzeler Tarihi eserleri araştırma, bulma ve farklı yöntemler kullanarak onları bünyesine kazandırma çalışmaları yaparlar. Kazı, Bağış (Hibe), Satın alma ve takas yöntemleri eser edinmede kullanılan yollardır. Bünyelerinde yer alan tarihi eserlerin korunması kadar onların araştırılması da müzeler için önemlidir. Eserlerin kullanıldıkları dönem ve yaşam koşulları, eserlerin üretiminde kullanılan malzemeler gibi pek çok konuda inceleme ve araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırma sonuçları makale, bildiri, kitap vs. çıktıları olarak paylaşıma sunulmaktadır.

3.2.2. Belgeleme Misyonu

Eserlerin bilimsel olarak değerlendirilebilmesi için yapılması gereken işlemler vardır. Tarihi nitelik taşıyan kalıntının bulunduğu yer, zaman, yapıldığı malzeme, hangi döneme ait olduğu, hangi amaç için kullanılmış olabileceği, boyutları, ağırlığı gibi ayrıntılı bilgiler sistematik bir şekilde kayıt altına alınmaktadır. Kayıtlar uluslararası arşivleme yöntemleriyle düzenlenip saklanmaktadır.

3.2.3. Koruma Misyonu

Koruma işlevi müze envanterinde kayıtlı eserlerin sergileme ve depo ortamında zarar görmeden veya en az yıpranmayla korumak için yapılan çalışmaların tümüdür. Müzelerin öncelikli görevlerinden biridir. Buluntunun son halini koruması, yıpranmaması için gerekli alt yapının sağlanması gerekmektedir. Nem ayarlamaları, sergileme ortamları, ışıklandırma sistemi, yangın veya felaket anındaki güvenlik uygulamaları sırasında eserin maruz kalacağı durumlar önceden tespit edilip buna göre düzenlemeler yapılmaktadır.

Tez çalışması kapsamında üretilen proje müzelerin koruma işlevi açısından da katkılar sağlamaktadır. Bu misyonun önemini vurgulamak için "Cumhuriyet Devri Taşınmaz Eski Eser Tahribatı ve Sebepleri" başlığı altında tarihi eserlerin yaşamış olduğu tahribatlara kısaca değinilmiştir. Bu başlık ile beraber eski eserlerin korunmasına yönelik usul ve yönetmeliklere ait öncü adımların atıldığı cumhuriyet döneminde yapılan çalışmalar da sunulmuştur.

3.2.4. Sergileme Misyonu

Eserlerin gerekli inceleme ve arşiv çalışmalarından sonra onların kültürel ve bilimsel ortamda var olmalarını sağlamak için sergileme ve tanıtım çalışmaları yapılmaktadır. Sergileme çerçevesinde uluslar arası çalışmalar sonucunda belirli yöntem ve uygulamalar geliştirilmiştir. Eseri sadece izleyiciye sunmak (göstermek)yeterli değildir. Eserle birlikte hakkında ve kullanıldığı döneme ait bilgilerin de ayrıntılı bir şekilde aktarılması gerekmektedir. Bu kapsamda sözü geçen sergileme işlevi "Müzelerde Sergileme" başlığı altında daha detaylı olarak ele alınmıştır.

3.2.5. Eğitim Misyonu

Müzeler eserleri ile ilgili ziyaretçilerini bilgilendirme faaliyetleri yürütürler. Ziyaretçilerin rehber eşliğinde gezdirilmeleri, eserlerin akıllı tanıma cihazlarıyla sesli tanıtılması, eğitim içerikli müze gezileri bu kapsamda değerlendirilmektedir. Müzelerin kültür-sanat içerikli uygulama çalışmaları yapmaları veya konferans vb. etkinlikler düzenlemeleri bu misyonun bir parçasıdır.

3.3.Sergileme Çerçevesinde Müzeler ve Müzecilik

Çalışmanın bu bölümünde sergileme çerçevesinde müzeler ve müzecilik konularına temas edilmiştir. Çünkü söz konusu olgular, tez araştırması ile yakından ilgilidir.

İlk müzecilik çalışmalarında temel hedef eserlerin korunması ve sergilenmesi çerçevesinde gelişmektedir. Beşeri ve teknolojik gelişmeler, müzelerin maddi problemlerinin kısmen de olsa aşılabilmesi, toplumsal kültür içinde müzelere olan ilginin artması vb. gibi olumlu sebepler müzeciliğin gelişmesine, yeni teknik ve uygulamaların doğmasına ortam sağlamıştır. Bu bağlamda bazı müzeler belirli bir hedef kitleye, bazı müzeler belirli bir döneme, bazı müzelerde belirli bir sektör veya obje üzerine odaklanarak kurulmuşlardır.

Sergi, müze veya galerilerin en önde gelen görevlerinden biridir. Sergi mekânlarının düzenlenmesi ve tasarımı sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Eserin mekânla olan ilişkisi, eserlerin birbirleriyle olan uyumu, sergi mekânı ve izleyici uyumu vb. hususlar üzerinde titizlikle durularak işlevsel bir sergi mekânı meydana getirilebilir (Atagök, 2002, 56). Mekân eseri ön plana çıkaracak kadar sade ancak eseri boşlukta ve öylece duruyormuş hissi vermeyecek kadarda varlığını hissettirmelidir (Eldem, 2001, 125). Müzeler ziyaretçilerine eserlerini sunmak için düzenlenmiş yapılar gibi dursa da tüm eserlerin ve kendi yapısının oluşturduğu tarihi ve ilgi çekici bir mekân duygusu da oluştururlar (Nalçaoğlu, 2002, 46). İzleyiciyi kendisine çeken, eserlerin mesajlarını ona iletebilen ve tekrar ziyaret etme hissi uyandıran bir sergi mekânı oluşturmak farklı kural ve disiplinlerin uyum içinde düzenlenmesiyle mümkün olmaktadır (Atagök, 1999, 145).

Belcher müzelerde sergileme yöntemini3 grupta incelemektedir (Belcher, 1991, 65).

- **Eğitici Sergileme:** Bilgi verme ve öğretme amaçlı olarak düzenlenmiş sergi mekânı tasarımları.
- **Eğlendirici Sergileme:** Değişik görsel öğelerle desteklenmiş ve güzel ve nitelikli vakit geçirme üzerine kurgulanmış sergi mekânlarıdır.
- **Hissi Sergileme:** İzleyici üzerinde mistik veya etkileyici bir his oluşturmak üzere kurgulanmış sergi mekânları.

Dean sergileme yöntemlerini nesne ve temaya dayalı uygulamalar olarak iki grupta toplamaktadır (Dean, 1994, 4).

- **Nesneye Dayalı Sergileme:** Eserin varlığı ön planda olacak şekilde kurgulanan mekânlar.
- **Temaya dayalı Sergileme:** Serginin vermek istediği mesaja dayalı olarak kurgulanmış mekânlar.

Bununla beraber amaca göre kurgulanmış müze mekânlarında, konunun mekânla ve eserlerin bir birleriyle olan uyumları ele alınmaktadır (Burcaw, 1997, 130).

4. ÜLKEMİZDE MÜZECİLİĞİN GELİŞİMİ

Bu bölümde Osmanlıdan günümüze müzecilik alanında yaşanan gelişmelere değinilmiştir. Bu çerçevede tarihi eserlerin korunması ve değişik sebepler sonucunda tahribata uğramaları araştırma kapsamında müzeciliğin koruma işleviyle ilgili olarak ele alınmıştır. Çalışmanın devamında da, sergileme ve teknolojinin ülkemizde ki gelişimini anlaşılabilir kılmak adına ülkemizde müzecilik ve medya konusu işlenmiştir. Böylece, tezin ilerleyen aşamalarında müzecilik ve internet teknolojisi arasındaki bağın pekiştirilmesi hedeflenmektedir.

4.1.Osmanlı Dönemi'nde Müzecilik

Anadolu, tarihin ilk dönemlerinden günümüze birçok medeniyet için cazibe merkezi olmuştur. Bu nedenle bölgede medeniyetlerin izlerini taşıyan, çok sayıda tarihi eser bulunmaktadır. Eserlerin korunması ve sergilenmesi konusunda yapılan araştırma ve uygulamalar uzun zamandır devam etmektedir. İlk müze uygulamalardan biri olarak; Konya bölgesinde bir höyüğün etrafı surlarla çevrilerek koruma ve sergileme çerçevesinde bir örnek müze çalışması gösterilmektedir (Eyice, 1985, 1596-1603). Bu uygulama bilinçli bir müze kaygısı yerine var olan eserlerin zarar görmemesi ve korunması amacıyla yapılmış olsa da ilerleyen zamanlarda müzecilik çalışmaları için temel teşkil etmiştir (Serbestoğlu, 2013, 159).

Osmanlı Devleti'nde 19.yy'da tarihi eserlerin korunmasına yönelik çeşitli uygulama ve modeller görülmemektedir. Eserler depolarda saklanarak veya yeni inşa edilmiş yapılarda kullanılması yöntemiyle tarihi eserler korunmaya çalışılmıştır. Bazı tarihi eser kalıntılarının satın alınarak yeni inşaatlarda kullanılmasına (Wendy, 2004, 26) çok sık olmasa bile karşılaşılmaktadır (Şahin, 2007, 105-106). Yer yer tarihi eserlerin bazı tüccarlar tarafından yasal bir kısıtlamayla karşılaşmaksızın satıldığı ve yurtdışına çıkarıldığı da görülmektedir (Montagu, 1998, 82-83). Tarihi eserler kendi taşıdığı anlamların dışında yapıldığı maden değeriyle görülmüştür. Bazı madeni

eserler oldukları şekliyle kullanılmış, bazıları da eritilerek yeni ürünlere dönüştürülmüşlerdir (Madran, 1986, 505).

Şekil 5: Aya İrini Kilisesi

(http://tr.wikipedia.org/wiki/Aya_%C4%B0rini_Kilisesi [16.11.2014])

Tarihi eserleri koruma çerçevesinde Fethi Ahmed Paşa kendi döneminde Aya İrini Kilisesi'ndeki eski eser ve silahlardan bir koleksiyon oluşturmuştur. Bu koleksiyona ülkenin değişik yerlerinden gelen tarihi eserler eklenerek geliştirilmiştir. Bu çalışmayı *Revue Archeologique*'de A. Dumont çok modern bulmamış, eserlerin tasnifi için Avrupalı bir arkeologun getirilmesi gerektiğini belirtmiştir (Eyice, 1985, 1597). Bu tavsiye üzerine 1869'da İngiliz vatandaşı E. Goold müze müdürlüğüne getirilmiştir (B.O.A. Şura-yı Devlet, 8/3).Maarif Nazırı Saffet Paşa bu çalışmalarında Goold'a büyük destek olmuştur (Eyice, 1985, 1598). Saffet paşanın koleksiyona meraklı olması bu desteğini artırmış ve müze çalışmalarını bakanlığının görevleri arasına almıştır (Serbestoğlu, 2013, 159). Bu tarihte modern yapıya sahip bir

müzenin gerekliliği ve Avrupa'da benzeri çalışmaların çoktan beri yapıldığı dile getirilmektedir. Saffet Paşa bir genelge yayınlayarak arkeolojik eserlerin toplanmasını ve İstanbul'a gönderilmesini istemiştir (Şahin, 2007, 112-113)

Daha sonra Mahmud Nedim Paşa kendi döneminde, Goold'u görevden alarak yerine Avusturya vatandaşı Terenzio'yu getirmiştir. Bu çok uzun sürmeden iktidar değişmiş Ahmet Vefik Paşa Maarif Nazırlığına atanmasıyla Terenzio yerine Almanya vatandaşı ve Arkeoloji eğitimi almış olan Philip Anton Dethier'i göreve getirilmiştir (Türkseven, 2010, 46-47). Dethier, 1847'de İstanbul'da farklı arkeolojik çalışmalarda bulunmuştur. Dethier'in Osmanlı topraklarındaki tarihi eserleri konusunda bilgi birikimi bulunmaktaydı. Osmanlı müzeciliği hakkında da bilgi sahibi olan Dethier, 1873 Viyana'da gerçekleştirilen uluslar arası sergide Osmanlıyı temsilen oluşturulan heyette yer almıştır (Türkseven, 2010, 47). Yine Alman bir arkeolog olan Henrich Schliemann'ın Turuva'dan Yunanistan'a kaçırdığı tarihi eserleri geri almak için çalışmalar yapmıştır. Bu amaçla Atina'da açılan hukuk davasını Osmanlı devleti adına Dethier takip etmiş ancak olumlu sonuç alınamamıştır. Bu durum Osmanlı devleti ve Schliemann'ın 50.000 frank karşılığında anlaşmaya gitmesiyle sonuçlanabilmiştir (Esin, 1993, 179-191: Sönmez, 2011, 215-228).

Sadrazam Ali Paşa'dan sonra yerine geçen Mahmut Nedim Paşa Müze-i Hümayun'u 1871'de belirli bir sebep olmaksızın kapatmış ve E.Goold'u görevden almıştır. Müzedeki eser Avusturya elçisi Prokososten'in talepleriyle 21.11.1871'de yine Avusturyalı olan ressam Terenzio'ya (Trentizio) koruması için devredildiği görülmektedir (Su, 1965, 37-38: Oğan, 1947, 4).Fakat Terenzio teslim edilen eserler veya yeni eserler edinme çerçevesinde belirgin bir çalışma yapmamıştır (Mumcu, 1969, 66).

Yurtdışına kaçırılan eserlerin hukuki yollar denendiği halde geri getirilemeyişi üzerine 1874'te Asar-ı Atika Nizamnamesi hazırlanmış ve yürürlüğe sokulmuştur. Bu Nizamnamede tarihi eserin tanımı yapılmış ve tarihi amaçlı kazı yapılabilmesi için Maarif Nezaretinden izin alınma şartı getirilmiştir (Düstur, Tertip 1/Cilt 3, 426-431). Eğitimli personel eksikliği nedeniyle bu yasalar istenildiği ölçüde uygulanamamıştır.

Yabancı Arkeologlar Osmanlı topraklarında kazı ve araştırmalar yapabilmek için diplomatik destekler bulmaya çalışmışlardır. Bazı eserlerin izinli veya izinsiz olarak yurtdışına çıkarıldığı görülmektedir.

İngiliz Arkeolog Charles Fellows 1838 de Lydia, Pisidia gibi bölgelerde araştırmalar yapmış,bu araştırmalarda Likya Başkentini ve kalıntılarını bulmuş ve bu bölgede 13 Antik kentin izlerini tespit etmiştir. 1841'de tekrar geldiğinde izin alarak 78 sandık Likya heykeli ve mimari eserleri İngiltere'ye götürmüştür. 1842'de gelişinde ise 27 sandıkta Yunan mezar heykellerini Biritish Museum'a teslim etmiştir (Bowen, 1948, 36: Smith, 1977, 383-387: Fellows, 130-131).

İngiltere Büyükelçisi Lord Stratford Canning'in talepleri üzerine 1847'da Antik döneme ait Mausolus'ta kazılar yapılmasını ve bulunana eserlerin British Museum'a götürülmüştür (Poole, 1999, 105-108). Yine bir İngiliz arkeolog Sir Henry Layard da 1845-1847ve 1849-1851 tarihlerinde Mezopotamya'da kazılar yaparak Asurluların başkenti Ninova'yı bulmuştur (Kurat, 1968, 5 : Davison, 1997, 249).

Fethi Ahmet Paşa İstanbul'da küçük bir müze kurulması yönünde teşviklerde bulunmuştur. Kayıtlara göre onun ölümünden sonra da buraya eserler gönderilmeye devam edilmiştir (Atasoy, 1983, 1458). Tarihi eserler savaş gemileri vb. yollarla bu mekâna getirilmiş ve müzede yeni eserlerde dikkate alınarak düzenlemeler yapılmıştır (BOA, A.MKT. NZD. nr. 223/73). Bu döneme gelene kadar tarihi eserler için hukuki bir düzenleme olmayıp verilen kararlar Fıkıh usulündeki "*malik ve sahibi belli bulunmayan eşyalar"* maddesine dayanılarak verilmiştir (Mumcu, 1969, 66). 1858'de Ceza kanunnamesi ve emirnamelerde tarihi eserler hususuna kısıtlıda olsa değinilmiştir (Karaduman, 2004, 74-75).

F.Ahmet Paşanın ölümünden sonra yerine geçen Sadrazam Ali Paşa'da eski eserler konusunda çalışmaların önemi üzerinde durmuş ve yeni bir müze fikri yeniden canlanmaya başlamıştır (Karaduman, 2004, 76: Atasoy, 1983, 1460: Oğan, 1947, 4). Bu fikirden hareketle 1869'da Maarif Nazırı Saffet Paşa Müze-i Hümayûn'u açmış ve yönetimine (08.07.1869'da) Galatasaray Sultanisinde tarih öğretmeni olarak görev yapan İngiliz asıllı E.Goold'u getirmiştir (Oğan, 1947, 4).

Osmanlı'da bilinen ilk tarihi eserler nizamnamesi (âsâr-ı atîka) bu dönemde (13.02.1869) yayınlanmıştır (Mumcu, 1969, 66: Gerçek, 1999, 265-266).

1866-1867 yıllarında Cağaloğlu'nda Sultan II. Mahmud'un türbesinin yakınlarında "Müzehane" kurulmuş ancak tam anlamıyla müze niteliğine kavuşamamıştır. Aya İrini'de tarihi eserler toplanarak korumaya çalışılmış ancak bu alan halkın ziyaretine açık olmayıp özel izin alınarak gezilebilen bir alan olmuştur. 1868'de Fransız Albert Durnond burayı tanıtan ve mekândan"*St.Irene Müzesi*" adıyla bahsederek bir katalog yayınlamıştır (Atasoy, 1983, 1458).

Tarihi eserlerin korunması amacıyla yapılan yasal düzenlemelerle yabancı araştırmacıların kazı yapmadan önce izin almaları yönünde kararlar alınmıştır. 4.2.1846'da da düzenlenmiş bir emirnameye göre Fransız arkeologların Beyrut Sayda'da yapacakları kazıda çıkan eserlerden çift olanların birer tanesi Osmanlı müzelerine bırakılmasına, tek olan eserlerin ize kazı düzenleyicilerinin almasına karar verilmiştir. Bu karar kapsamında eserlerin Fransa'ya çıkarılmasına kanunlar çerçevesinde izin verilmiştir (Su, 1965, 51: Karaduman, 2004, 75).

4.1.1. Müzecilikte Kalifiye Eleman Yetersizliği ve İlk Çalışmalar

Osmanlı döneminde tarihi eserleri koruma ve müzecilik alanlarında yapılan ilk çalışmalarda, öncü kişilerin hep yabancı kökenli olmaları, bu alanlarda yetişmiş eleman noksanlığını belirgin bir şekilde göstermektedir. Bunu destekleyen diğer bir durumda tarihi kazıların çoğunluğunun yabancılar tarafından yürütülüyor olmasıdır (Ortaylı, 1985, 1599-1600). Devlet sınırları içindeki yabancı okullar tarihi eserleri sergileme bölümleri bulundururken yerli okullarda bu uygulama yaygın değildir (Özkan, 2004, 68). 19.yy'da ülkeler arasındaki bilgi transferinin hızlanmasıyla tarihi eserler alanında da teknik ve bilimsel kazanımlar elde edilmiştir (Şahan, 2005, 489-490). Avrupa kendi tarihi eserlerini bulma, çıkarma ve sergileme konusunda çalışmalar yaptığı gibi kendi sınırları dışındaki eserleri de sergilenmek üzere müzelerine kazandırıyordu.

Şekil 6: Müze-i Hümayun binası.

Çinili Köşk'ün karşısında 1891 yılında hizmete açılan Müze-i Hümayun binası. (*Bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzesi ana binası*.) (http://www.istanbulium.net/2012/02/muze-i-humayun-istanbul-arkeoloji.html [17.11.2014])

Osmanlı yasalarında tarihi eser kazıları kurumları değil kişileri bağlamaktadır, bu nedenle devletler adına yapılan kazılar yeterince kontrol edilememektedir. Bunun sonucunda Fransa ve İngiltere'deki müzelerde çoğu Musul'dan çıkarılıp götürülen tarihi eserler sergilenmiştir. İngiliz arkeologlar, Kuşadası'nda yapılan kazılarda ortaya çıkan tarihi eserleri sandıklarla ülkelerine götürmüşlerdir. Bu ve benzeri durumlar Osmanlı'da müzecilik alanında teknik ve kalifiye eleman ihtiyacını ertelenemez hale getirmiştir. Bu doğrultuda, Müze-i Hümayun (*Asâr-ı Atîka Mektebi / Müze-i Hümayun Mektebi* / *Müze Mektebi*) Mektebi bu ihtiyacı karşılamak için atılan ilk adım olmuştur. İstanbul'da açılacak okul için 16 maddelik nizamname hazırlanmıştır. Eski eserler ve paralar üzerine eğitim verilmesi, Maarif Nezaretine bağlı olması ve binasının yapılıncaya kadar Müze-i Hümayun binası içinde derslerin verilmesi kararlaştırılmıştır (B.O.A., Yıldız Esas Evrak, 41/160, Nizamname Madde 1, 4.)

Alınan kararlara göre gerektiğinde artırılmak üzere öğrenci kontenjanı 12 olarak belirlenmiştir. Eğitimin 2 yıl olması ve alınacak öğrencilerin Türkçe, Latince, Fransızca, eski yunanca ve genel tarih ile coğrafya bilmeleri istenmiştir (Su, 1965, 73). Öğrencilerin basit resim taslakları çizebilmeleri, alçı ve fotoğraf eğitimi almaları, Asâr-ı Atîka ve Meskûkât-ı Kadîme derslerini öğrenmeleri ve çeşitli taşlar hakkında bilgiler edinmeleri için programlar hazırlanmıştır(B.O.A. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 2-3,5)

Müze okulu için hazırlanan planlamaya göre 6 muallim ve 2 idareci olmak üzere kadro 8 kişi olarak belirlenmiş ancak yayınlanan nizam namede bu sayı 3 ile sınırlandırılmıştır (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 6: Su, 1965, 73). Eğitim bütçesinde muallimlere yıllık 40.000 kuruş ve bununla beraber aylık giderleri için 2000 kuruş (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 7) ödenmesi öngörülürken eğitim alan öğrencilerin her birine aylık 200 kuruş verilmesi kararı verilmiştir. Derslerin haftada 5 gün ve 09:00 / 15:00 saatleri arasında teorik ders 15:00'den sonra 2 saat müzede eski eserler hakkında uygulamalı ders olarak işlenmesi ve Cuma ve Pazar günlerinin tatil yapılması planlanmıştır (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 7).Taslakta teorik eğitimin alaturka saat adı verilen sistemde yazın 2 ve 8 arasında; 8'den sonrada uygulamalı eğitim verileceği belirtilmektedir. Bu tanımlama güncel kullanılan saat sisteminde yaşlık 09:00/ 15:00 saatleri arasına gelmektedir

(Bir, 2009, 1-12). Derslerde belirli dönüşümlerle tarihi eser ve tarihi paralar konuların ele alınmıştır (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 8-9). İstenilen seviyeye gelen öğrencilerin yakın bölgelerde tarihi eserleri inceleme ve kazılar yapmaları sağlanılması kararı alınmıştır.

> **Alaturka Saat**; "Güneşin battığı zamanı 12:00 olarak temel alan saat sistemidir. Gün bir sonraki güneş batışına kadar 2x12 saat dilimine bölünerek işlem yapılmaktadır. Ezani saat adı da verilen bu sistemde günün başlangıcı güneşe göre değişmektedir" (Çeçen, 1999).

Kazı çalışmaları sırasında, eski eser bulan öğrencilerin bulduğu eserin değeri oranında nakit parayla ödüllendirilmesi öngörülmüştür (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 10-11). Buradan mezun olan öğrenciler ya devletin yürüttüğü kazılarda veya müzelerde istihdam edilebileceklerdi, çalışma sahaları çok olduğu için iş sıkıntıları yoktu (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 12). Öğrencilerin eğitimi yarıda bırakmamaları için eğitimi bırakan öğrencilerden kendileri için harcanan giderlerin tazmini şartı konulmuştur (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 13). Bu çerçevede, eğitime dışarıdan katılmak isteyenler içinde açık kapı bırakılmış ancak onlar içinde devam şartına uymaları istenmiş ve dışarıdan katılımcılar için 20 kişi sınırlaması getirilmiştir. Bu kişiler asil öğrenciler gibi burs alamayacak ancak mezun olmaları durumunda diploma alabileceklerdi. Tarihi araştırmalar için izin almış kişilerin yanında bu özel öğrenci statüsüne mezun olmuş öğrenciler çalışabileceklerdir (BOA. Y.EE. 41/160, Nizamname Madde 14-15). Böylece, yukarıda belirtilen nizamname, 1875'te (14 Şubat) Padişah tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Maliye nezareti bu proje için ödeneklerinden ise 90.000 kuruş aktarmıştır (BOA. Maarif Nezareti Evrakı 45/45) (MF. MKT).

Şekil 7: Çinili Köşk

Topkapı Sarayı'nın surları içinde yer alan Çinili Köşk
(http://www.degisti.com/index.php/archives/4766 [17.11.2014])

Alçı derslerini vermek üzere *Mekteb-i Sanayi* mezunu ve Paris'te bu alanda ders almış olan *İstavri* görevlendirilmiştir(BOA. İrade Dâhiliye, 721/50343).Kendisine 200 kuruş aylık ve ürettiği eserlerin satılması durumunda %20'si ödenmesi taahhüt edilmiştir (BOA, MF. MKT. 34/42.). Bu projede kullanılmak üzere Çinili Köşk 1875'de mimar *Monterano*'ya (Meriç, 2011, 309) restore ettirilmiş ve 193.200 kuruşa mal olmuştur (BOA, MF. MKT. 33/132). Bu maliyetin 90.000 kuruşu mektep için ayrılan bütçeden ödenmesi kararlaştırılmıştır (BOA, MF. MKT. 33/173).

Şekil 8:Sanayi-i Nefise Mektebi

Sanayi-i Nefise Mektebi (Bugünkü Eski Şark Eserleri Müzesi)
(http://tr.wikipedia.org/wiki/Sanayi-i_Nefise_Mektebi[17.11.2014])

Ancak ekonomik sıkıntılar bu projenin hayata geçmesine engel olmuştur (Kıray, 2010,).Birde, müze mektebi müdürlüğü için öngörülen isim olan; Dethier'in yaşlılığı ve hastalıkları bu problemlere eklenmiştir (Cezar, 1971, 186-187). Buna karşın, müze müdürü olan *Osman Hamdi Bey* (1881) yakın arkadaşı Ticaret Nazırı Raif paşanın destekleriyle Sanayi-i Nefise mektebini kurmuştur. Mektep önce ticaret nezaretine daha sonrada Maarif nezaretine bağlanmıştır (B.O.A., Meclis-i Vükela Mazbataları, 15/32 : Cezar, 1971, 445). Bu yeni okulda oymacılık, resim, mimarlık, heykel gibi bölümlerin bulunması (Karatay, 2006, 7-8) Müze-i Hümayun mektebinin ihtiyacını da karşılamıştır (Cezar, 1971, 447).

Ahmet Vefik Paşa'nın sadrazam oluşuyla Müze-i Hümayûn'un yeniden açılmasını sağlamıştır. Avustralya Lisesi Müdürü Dr. Philipp Anton Detheir müze müdürü olarak görevlendirilmiştir (Su, 1965, 37-38: Oğan, 1947, 4). Detheir yoğun çalışmalarda bulunmuş ve müzedeki eserlerin sayısını 650'ye kadar çıkarmış,

Kıbrıs'tan 88 sandık Cesnola koleksiyonu müzeye kazandırmıştır. Bazı gazetelerde bu eserlerin resimleri basılarak haber yapılmıştır. Eserlerin sergilenmesi için çalışmalar yapılmış ve 16.08.1880 yılında Çinili Köşk Müzesi (İstanbul Arkeoloji Müzesi) Maarif Nazırı Münif Paşa tarafından hizmete açılmıştır (Atasoy, 1983,1459: Oğan, 1947, 5). Burada müze eğitimleri de verilmiş, eski yazı ve paralar üzerine kalifiye öğrenciler yetiştirilmiştir (Ortaylı, 1985, 260).

4.2.Cumhuriyet Öncesi Eğitim, Kültür-Sanat Alanında Genel Durum

Bu bölümde Cumhuriyet öncesi kültür, sanat ve eğitim alanında yaşanan gelişmelere dair örnekler sunulmuştur. Bu noktadan hareketle Cumhuriyet dönemi ve günümüz kültür sanat alanında yaşanan gelişmelerin üzerine müzeciliğin geldiği nokta sunulmaya çalışılmıştır. Tarihi bu gelişim ve çabaların üzerine kültür sanat çerçevesinde müzecilik özeline getirilebilecek yenilikler araştırılmıştır.

Yurtdışındaki ilk Osmanlı Okulu 1857'de, Paris'te Grenelle mahallesinde bulunan Violet Sokağı 53 numaralı binada Mekteb-i Osmanî açılmıştır. Ali Nizami Bey de okul müdürü olarak görevlendirilmiştir (Şişman, 2004, 24-56). Bu okulda öğrencilere Fransızca, Resim, Tarih, Coğrafya ve sayısal dersler verilmektedir. Devletin yurt dışında açmış olduğu ilk ve tek özelliğini taşıyan bu okul 1864'te eğitim hayatına son verir (Şişman, 2004: 24-56). Abdülmecit döneminde ise saraya batı müziğinden örnekler girmeye başlamış, yine bu dönemde Dolmabahçe sarayı karşısına bir tiyatro yapılmış ancak çok uzun sürmeden yangından zarar görerek kapatılmıştır (Tanpınar, 1951:2). 1845'te Aya İrini bahçesinde Damat Fethi Ahmet Paşa'nın da girişimleriyle ilk tarihi eserler müzesi kurulmuştur (Topuz,1998: 51). Müzedeki eserler iki gruba ayrılmış, bunlar; Mecma-i Asar-ı Esliha ve Mecma-i Asarı Atika başlıkları altında toplanmışlardır (Koşay,1973:103-119). Bu müzede 1845 yılında Manzara ressamı Oraker de bir sergi düzenlemiştir (Tansuğ,1999: 91). Padişah Abdülmecid, İngiliz ressam Sir David Wilkie'ye portresini yaptırmıştır.

Kültür-sanat hareketleri çerçevesinde 1840'ta Ceride-i Havadis adıyla bir gazete yayınlanmaya başlamıştır. 1860 yılında özel teşebbüs Tercüman-ı Ahval gazetesi basın-yayın hayatına dâhil olur. Şinasi 1861'de Tasvir-i Efkâr gazetesini çıkarmaya başlamıştır (Cezar, 1971:106).

Abdülaziz eğitim ve sanat alanında birçok reformlar yapmıştır. Medreseler yerine devlet okullarını yaygınlaştırarak din ve bilim alanının ayrılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir. Avrupalı örneklerine benzer bir okul olarak Mekteb-i sultani (*Galatasaray Lisesi*) kurulmuştur (Engelhardt,1976:178). Buna yakın dönemlerde de Darüşşafaka, Sanayi-i nefise mektebi, sanat okulları, Darülfünun (*Üniversite*), dil okulları, Dar'ul-malumat (*Öğretmen Okulu*), mülkiye ve meslek okulları açılmıştır. 1860'a kadar eğitim kamu değil bir hayır hizmeti olarak görülmüş ve ilköğretim giderleri vakıflar idari tarafından karşılanmıştır (Katoğlu, 2009: 28).

Abdülaziz döneminde kültür ve sanat alanında Avrupa izleri görülmektedir. Saray koleksiyonun Avrupalı ressamların eserlerinden oluşsan tablolar alınmıştır (İrepoğlu,2000:459). Padişahın portreleri Ivan Aivazovsky, Chlebowsky, Pierre Desiree Guillemet gibi sanatçılara yaptırılmıştır (İnankur, 1992:77). Abdülaziz, 1867'de Paris Uluslararası Sergisi'ne Osmanlı eserlerinin de katılmasını sağlamış ve kendisi de bu sergiyi ziyaret etmiştir. Sergide Osmanlı mimarisini tanıtmak için Türk kahvehane ve mimarisini yansıtan bir kasır inşa edilmiştir (Cezar, 1971: 92).

Abdülaziz, Avrupa dönüşünde de ünlü heykeltıraş Fuller'e kendisini at üzerinde tasvir eden bir heykelini yaptırmıştır (Öndin, 2003: 29). Bu çalışma 1871'de tamamlanmış ve 1872'de de Ferdinand Von Miller, Münih'teki atölyesinde heykelin bronz dökümünü yapmıştır. Heykel resmi nitelik taşıyan ilk heykel olmuştur (İrepoğlu, 2000:460). Heykel önce Beylerbeyi sarayına yerleştirilmiş sonrada padişahın tahttan inmesinden sonra Topkapı Sarayı'na getirilmiş daha sonra Abdülaziz'in oğlu Abdülmecid'in Halife ilan edilmesiyle Bağlarbaşı'nda Abdülmecid'e ait bir köşke taşınmış ve son olarak cumhuriyetin ilanıyla Topkapı Sarayı müzesine yerleştirilmiştir (Cezar, 1971: 95).Abdülaziz'in mermer bir büstü Fuller tarafından yapılmıştır (İrepoğlu, 2000: 460).

Şekil 9:Abdülaziz ‘in at üstündeki heykeli

1871 Abdülaziz ‘in at üstündeki heykeli Avusturya’da C. F. Fuller tarafından yapılmıştır. (http://kadimuleyyam.blogspot.com.tr/2014/04/sultan-abdulazizin-at-uzerinde-heykeli.html [17.11.2014])

Tanıtım ve kültürel faaliyet olarak 1863’te, İstanbul’da Sergi-i Osmanî adıyla bir sergi açılmıştır. Sergi kapsamında sanayi ve tarım ürünleri, sarayın hazine eşyaları, kuyumculuk ürünleri yer almıştır. Sergi içinde Sanayi-i Nefise bölümü oluşturulmuş ve burada da kitaplar, gümüş yazılar, talik yazılar, ciltler, hat levhaları ve resimler izleyicilere sunulmuştur (Cezar, 1971:383).

Basım yayın alanında 1867’de Osmanlıca karikatürler ilk kez İstanbul Gazetesinde kendisine yer bulmuştur. Ayrıca, bağımsız olarak yayınlanan *Diyojen* ilk

mizah dergisi unvanını almıştır. Sonraki yıllarda Hayal (*1873-1877*), Çıngıraklı Tatar (1873), Tiyatro (1874-1875), Çaylak (1876) gibi dergiler de doğmuştur. Diyojen dergisi 123. sayısında (01.06.1872) yayınlanan siyasi içerikli bir karikatürden dolayı 2 ay süreyle yayından men cezası almıştır. Siyasi yayınları nedeniyle birkaç defa geçici olarak kapatılmıştır. İlk mizah dergisinin bu yayınlarıyla onun Padişah emriyle imtiyazları kaldırılan ilk dergi unvanını almasına da neden olmuştur (Kayış, 2009: 15). Dönemde elliye yakın gazete çıkarılmış bunlardan bazıları İngilizce, Almanca, Fransızca, Yahudice, Farsça, Ermenice, Rumca, Arapça gibi dillerde yayın yapmışlardır.

Sanatlar eğitimi çerçevesinde ise 1874'te P.D. Guillemet Resim Akademisi'ni kurmak üzere görevlendirilmiş, Akademi öğrencilerinin eserlerinden oluşan ilk sergide 1876'da (*Haziran*) açılmıştır. 1877'de Güzel Sanatlar Okulu için girişimler yapıldıysa da sonuca ulaşılamamıştır (Cezar, 1971:428-431). Bu dönemde Fotoğraf alanında da çalışmalar yapılmıştır. Ünlü fotoğrafçılar ülke sınırları içinde çektikleri eserlerden albümler oluşturmuşlar ancak bunları çok azı günümüze kadar ulaşabilmiştir (Ödekan,1990:587).

Bu dönemde Sanayi-i Nefise Mektebi heykel bölümü açılmış ve idarecilik görevi de Roma'da eğitim almış Yervant Oskan Efendi'ye verilmiştir. Mektep öğrencilerinden Mehmet İhsan mezuniyetinden hemen sonra Paris'te eğitim alması için gönderilmiş ve bu öğrenci Oskan Efendiden sonra idarecilik görevine getirilmiştir. 1908-1933 yılları arasında bu görevini sürdürmüştür (Topuz, 1998:52,63).

Tarih ve sanat değeri taşıyan eserlerin yurtdışına çıkarılmasını önlemek için 1874'te Asar-ı Atika Nizamnamesi yayınlanmıştır. Bu nizamname tarihi eserleri koruma anlamında yayınlanmış ilk tüzüktür. Daha sonra tüzükteki eksikliklerde ele alınarak yeni ve daha kapsamlı bir çalışma 1883'te başlamış ve 1884 yılında da yayınlanmıştır (Cezar, 1971:286).

Abdülhamit 1892'de Yıldız Çini Fabrikası'nda çalışmak üzere yurt dışından ustalar getirilmesini ve Türk ustalarında dışarıda eğitim almalarını istemiştir. Yurt dışında eğitim için gönderilen ustalardan Halit Naci eğitimini tamamladıktan sonra

Yıldız Çini Fabrikası Baş Ressamı olarak görevlendirilmiştir. Fabrika Abdülhamit'in tahttan inmesine kadar çalışmalarını sürdürmüştür (Cezar, 1971:212-213).

Dönemdeki kültür-sanat ve basın-yayın alanında siyasi ve cezai içerikli bazı uygulamalar da bulunmaktadır. Hayal Dergisi karikatüristlerinden Teodor Kasap bir çiziminden dolayı 3 yıl hapis cezası alarak ilk ceza alan karikatürist olmuştur (Kayış, 2009: 16). Aynı dönemde, Samipaşazede Sezai'nin Sergüzeşt adlı eseri (1889) toplattırılmıştır(Mardin, 2002, 33).Yayınlarda grev, suikast, sosyalizm, hürriyet gibi sözcüklerin halkı yönlendirici mahiyette kullanılması da yasaklanmıştır (Kongar, 1993: 91-92).

4.3.Cumhuriyet Dönemi ve Günümüzde Müzecilik

Bu bölümde dünyadaki müze hareketlerinden Osmanlı'ya, oradan Cumhuriyet ve günümüze geçiş bağlamında kısa ve özet bilgilere yer verilmiştir.

Cumhuriyet döneminde müzeler önce Milli Eğitim Bakanlığı altında yer alan Asar-ı Atika ve Müzeler Müdürlüğü'ne (Hars Müdürlüğü) bağlanmıştır. Tarihi eserleri koruma göreviyle ilgili olarak Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü kurulmasına karar verilmiştir. Ankara Etnografya müzesi (1930) cumhuriyet döneminde açılan ilk müze özelliği taşımaktadır. Bu dönemde Anadolu'da yeni müze açma çalışmaları başlamıştır. İlk özel müze "Sadberk Hanım" müzesi olmuştur. Modern sergileme tekniklerinin uygulanmaya başlandığı ilk müze "Şark Eserleri Müzesi"dir. Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü 1944 yılında kurulmuştur. Topkapı Sarayı içinde bulunan bütün koleksiyonlarla beraber 1924 yılında müze olarak açılması kararı alınmıştır.

Şekil 10 : Anadolu Medeniyetler Müzesi

(http://www.uyanangenclik.com/index.php?topic=34418.0 [21.09.2014])

1923’te, Atatürk, Ankara’ya bir Hitit Müzesi açılması direktifini vermiştir. Bunun üzerine 1923’te, Kurşun Han ve Mahmut Paşa Bedestenleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından restore edilerek Ankara Arkeoloji Müzesi adıyla açılmıştır. 1967’de de bu müzede yeni düzenlemeler yapılmış, eser çeşitlilikleri artırılarak Müzenin ismi Anadolu Medeniyetler Müzesi olarak değiştirilmiştir.

Cumhuriyet dönemine ait ilk müze 1925’te inşaatına başlanarak 1930’da ziyarete açılan Ankara Etnografya Müzesidir. 1925’te çıkarılan kanun üzerine kapatılan tekke ve zaviyelere ait eşya ve eserlerin çoğu bu müzeye sergilenmek üzere verilmiştir. Konya Mevlana Türbesi Atatürk’ün talebi üzerine kapatılmayarak içindeki bütün eşyalarla beraber müzeye dönüştürülmüştür.

Yakın dönemde Bakanlığa bağlı 187 ve bakanlık denetiminde özel müze olarak çalışmakta olan 183 müze olmak üzere toplam 370 müze mevcuttur. Avrupa’da yılın müzesi ödülü kazanmış müzeler bulunmaktadır.

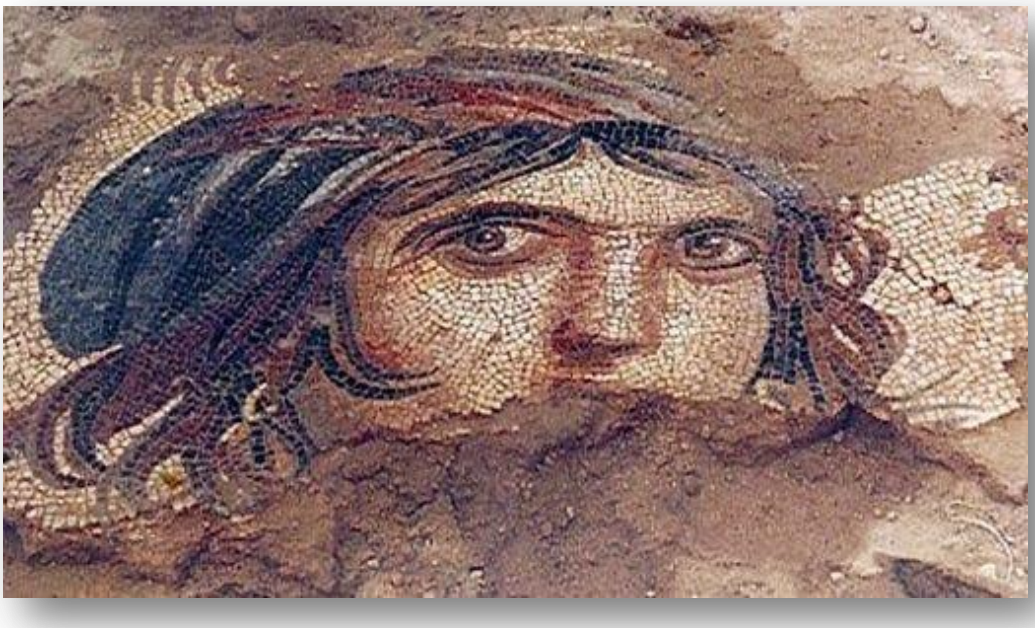

Şekil 11: Çingene Kız / Zeugma

Çingene Kız / Zeugma (http://www.hurriyet.com.tr/kultur-sanat/haber/16985893.asp [21.09.2014])

Günümüz müzecilik çalışmaları çerçevesinde bir örneğe bakılacak olursa; Zeugma Mozaik Müzesi dünyanın en büyük mozaik müzesi olarak kabul edilmektedir. Müzesi eski Tekel içki fabrikasının yerine (Gaziantep) 2008'de inşasına başlanmış ve 09 Eylül 2011 yılında ziyarete açılmıştır (Hürriyet [21.09.2014]). Müzede 1700 m² lik mozaik eser bulunmakta ve günlük ortalama 3000 kişi tarafından ziyaret edilmektedir (TRT Haber [21.09.2014]). Ortalama 55 Milyon $'lık bir yatırımla oluşturulmuş bu müzede, Fırat nehri kenarında (Nizip İlçesi) bulunmuş olan Zeugma Antik Kentinden çıkarılıp restore edilen mozaikler yer almaktadır.

Dünyanın en büyük mozaik müzesi unvanı daha önce Tunus'taki Bardo Müzesi'ne ait iken Zeugma'dan sonra bu sıralama değişmiştir. Toplam 30.000 m² kapalı alana kurulmuş olan müze 3 kattan oluşmaktadır. Sergi salonları ortalama 7000 m² dir. Bodrum katında M.S. 1. Yüzyıla ait savaş tanrısı Mars heykeli ve hamam mozaikleri bulunmaktadır. Giriş katında Fırat kenarında bulunan mozaikler, Poseidon ve Euphrates ikiz villaları, duvar resimleri, çeşme ve sütunlar yer almaktadır.

"Çingene Kız" adıyla anılan ünlü mozaik eser 2. katın birinci bölümünde yer almaktadır. Yine bu katta tarihi eser kaçakçılarınca büyük ölçüde tahrip edilen Mainad Mozaiği yer almaktadır. M.S. 6. Yüzyıla ait mozaikler ve Doğu Roma dönemi kilise mozaikleri bulunmaktadır. Sergi salonu labirent şeklinde dizayn edilmiştir.

Bazı eserlerin çalınan kısımlarına ait fotoğraflar "Dionysos'un Düğünü" eserinde olduğu gibi eser üzerlerine yerleştirilerek kaçakçıların vermiş olduğu tahribatın boyutları göz önüne serilmektedir.

Tez çalışması kapsamında eserlerin bilgisayar ortamına taşınması ve internet üzerinde sergilenmesi ile ilgili olarak oluşturulacak yapı için hangi eserlere öncelik verileceği veya eser kategorilerinin nasıl belirleneceği hususunda yukarıdaki tabloda da olduğu gibi uluslararası kabul edilmiş bilgi ve kurumlar referans alınacaktır.

4.3.1. Cumhuriyet Devri Eski Eser Tahribatı ve Sebepleri

Tez çalışması temelde plastik sanatlar eserlerinin dijital ortama aktarılmasıyla ilgilidir. Ancak, söz konusu eserlerin aktarılması mevzusu müzeciliğin işlevleriyle de yakından ilgilidir. Detaylandırmak gerekirse, sanal müzeciliğin sağladığı teknolojik olanaklarla birlikte, sanat eserlerinin belirli dönem aralıklarındaki kondüsyonları gözlemlenebilmektedir. Dolayısıyla çalışmanın bu bölümünde de, müzeciliğin işlevlerinden biri olan "*Koruma*" olgusundan yola çıkarak eser tahribatı ve eserleri tahribattan koruma yöntemlerine değinilmiştir. Bu doğrultuda eser tahribatı konusu için bir tarih araştırması yapılmış ve bu araştırmanın çıkış noktası olarak da Asar-ı Atika nizamnamelerinden faydalanılmıştır.

Osmanlı hukukunda Asar-ı Atika'nın yayınlanmasından önceki tarihi eserler ile ilgili hüküm verilebilmesi için dayanak gösterilen tek hüküm Ceza Kanunnamesinin (09.08.1958) 133 numaralı maddesidir. Bu maddeye göre; "*Hayrat-ı şerife ve tezyinat-ı beldeden olan ebniye ve asar-ı mevzuayı hedm ve tahrib veyahud bazı mahallerini kırıp rahnedar edenlerin...*" cezalandırılacağı belirtilmektedir (Mumcu, 1969. 45-78). 1869'da yürürlüğe giren Asar-a Atika Nizamnamesinde taşınmaz eserlerin durumlarına değinilmemiştir (Takvim-i Vekayi Ceride-i Resmiye-i Devlet-i Aliye-i Osmanî- 1 Şubat 1284-1 Zilkade 1285, 1. sayfa, 2. sütun) Ancak, daha sonra yayınlanan nizamnamede (1874) taşınmaz eserlere değinen 3 madde yer almıştır. Buna göre 6. maddede bazı binaların gerekli durumlarda koruma altına alınabileceği, 14. madde de medreseler, mabetler, tekkeler, su yoları ve mezarlarda kazı yapılamayacağı, 35. maddede de eski eser niteliği taşıyan binaları yıkanların cezalandırılacağa gibi hükümler yer almaktadır (Gülekli,1948, 34-35).

1884'te Osman Hamdi bey'in hazırlamış olduğu Asar-ı Atika Nizamnamesinin 4. maddesine göre şahıs ve cemaatlere ait eski eserlerin yıkılamayacağı ve devletin bu eserleri korumakla mükellef olduğu belirtilmiştir. Beşinci madde de ise eski binaların yıkılamayacağı, etrafında taş ocaklarının kurulamayacağı ve bu binaların depo olarak kullanılamayacağı hükümleri yer almaktadır. Yönetmelikte genel ifadelerin yer alması adı geçen binaların hangileri

olduğu, ortalama sayıları, ayırt edici özellikleri gibi alanlarda eksiklerin olduğunu göstermektedir. 1906'da güncellenen Asar-ı Atika nizamnamesinde eski eserlerin ne olduğuna dair daha tafsilatlı bilgiler eklenmeye başlanmıştır.

Tarihi eserlerin korunması ile ilgili hukuki düzenlemelerin doğması sonucunda 28.07.1912'de Muhafaza-i Abidat Nizamnamesi kabul edilmiştir (Gülekli, 1948, 35). Nizamname 8 maddeden oluşmaktadır. Eski eserlerin nitelikleri belirtilmiş ve 2. maddeye göre eserlerin yıkılması yasaklanmıştır. Üçüncü madde de ise kesinlikle yıkılması gereken eserlerin olması durumunda bir komisyonun karar vermesi gerektiği belirtilmiştir. Yıkım durumu ile ilgili olarak 4. maddeye göre komisyonun yıkılacak tarihi binanın plan, fotoğraf, kesit gibi belgeleri Maarif Vekâletine göndermeleri ve yıkım kararı gelmesi durumunda değerli eşyalarının müzeye devredildikten sonra yıkılabileceği hükme bağlanmıştır. Bu madde bazı projelerde suiistimale uğramış ve sahte belgeler düzenlenerek yıkım kararı aldırma yönünde çalışmalar olmuştur (Mumcu, 1969, 76). Özellikle 31.01.1915 yılında nizamnameye eklenen bir madde ile yıkılacak tarihi eser arsalarının Belediye ve mahalli idarelere devredilmesi yönündeki kararın verilmesi bu suiistimalleri etkilemiştir (Gülekli, 1948, 21).

Osmanlıda Tarihi eserlerle ilgili Ceza kanunnameleri ve Atika Nizamnameleri oluşturulmadan önce eserler Vakıflar yönetmelikleriyle düzenlenmeye çalışılmıştır. Tarihi eser niteliği taşıyan binaların sahibi olan vakıflar gelirlerinin bir kısmını bu binaların korunması ve onarımına ayırmaları kanuna bağlanmıştır. Buna örnek olarak 680/M 1281 tarihli bir vakfiyeye binayı korumak için gelirlerinden pay ayrılması şartı getirilmiştir.

Osmanlı'nın son dönemlerinde devletin ve vakıfların yaşamış olduğu maddi sıkıntılar tarihi eserleri koruma noktasında da sıkıntılar yaşanmasına neden olmuştur. Mimar Kemaleddin bir onarım hamlesi başlattıysa da yeterli olmamıştır (Oğan, 1947, 26-27). Kısıtlı sayıda yapılan onarımlarda da ehil kişilerin olmayışı çeşitli tahribatlar ile sonuçlanmasına neden olmuştur. Muhafaza-i Abidat Encümen-i Daimisi Topkapı Sarayı onarımlarında pek çok tahribatın yapıldığını belirtmişlerdir. Atıl bir bölüm olduğu gerekçesiyle bir hamamın çinileri sökülerek onarım yapılacak başka bir mekânda kullanılmıştır (Muhafaza-i Abidat Encümen-i Daimisi, 5. s).

Kaynaklardan Tespit Edilebilen Eski Eser Yıkımlardan Bazıları;

1. 1922 / 1 Mektep yıkılmıştır.
2. 1923 / 2 Hamam yıkılmıştır.
3. 1930 / 1 Hamam yıkılmıştır.
4. 1932 / 2 Hamam yıkılmıştır.
5. 1934 / 1 Medrese yıkılmıştır.
6. 1937 / 2 Cami, 1 Saray tiyatrosu, 1 Saray ahırı yıkılmıştır.
7. 1938 / 1 Cami ihata duvarı tahrip edilmiştir.
8. 1940 / 2 Cami, 1 medrese yıkılmıştır.
9. 1941 / 2 Cami -yıkım-, 1 cami tahrip edilmiştir.
10. 1942 / 1 Camii yıkılmıştır.
11. 1943 / 1 Mescit yıkılmıştır.
12. 1944 / 1 Cami, 1 hamam yıkılmıştır.
13. 1948 / 1 Saray tahrip edilmiştir.
14. 1949 / 1 Mescit yıkılmıştır.
15. 1950 / 2 Cami yıkılmıştır.

Yukarıda maddeler halinde sunulan eski eser yıkımları (Ünsal, 1969, 11), (Ayverdi, 1966, 398), (Eyice, 1985, 163), (Çal, 1990,356) kaynaklarından yararlanılarak derlenmiştir.

Yapılan araştırmalarda bu dönemde 21 eserin tahrip edildiği ve 123 eserin yıkıldığı görülmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğünün ilk dönemlerinde bazı tarihi eserlerin niteliğini kaybettiği yönünde karar alarak eserin kendisini veya arsasını sattığı kaynaklarda yer almaktadır.

Sadece Edirne sınırları içinde eski eserlerin akıbetleri tahribatta gelinen noktayı örneklemektedir (Meriç, 1963, 439-536);

1. Satılan Cami: 37
2. Enkazı Satılan Cami: 6
3. Avlu Duvarının Taşları Satılan Cami: 3
4. Minaresi Satılan Cami: 1
5. Pencere Çerçeveleri Satılan Cami: 1
6. Arsası Satılan Cami: 21
7. Satılan Mescitler: 15
8. Enkazı Satılan Mescit: 2
9. Avlu Duvar Taşları Satılan Mescit: 1
10. Arsası Satılan Mescit: 7
11. Satılan Tekke: 11
12. Enkazı Satılan Tekke: 1
13. Arsası Satılan Tekke: 1
14. Satılan Türbe: 1
15. Satılan Su Haznesi: 1
16. Yokedilen Cami: 3
17. Yok edilen Mescit: 2
18. Yok edilen Türbe: 4
19. Yok edilen Mektep: 1
20. Yok edilen Mezarlık: 56

GENEL TOPLAM: 174 (Edirne sınırları içinde zarar görmüş eserlerin durumları)

1933 / Samsun Hacı Hatun Camisi Belediyeye yapılan 15.01.1933 günü 12 sayılı tebliğde mekânın tarihi eser niteliği taşıdığı ve yıkılamayacağı belirtilmesine rağmen yolu daralttığı ve yıkılacak kısmın eski olmadığı gerekçesiyle Encümen kararıyla engelleme olmaması için gece yarısı yıkılmıştır(*Samsun Evkaf Md. nün 25.2.1933 gün ve 6808 / 40 sayılı Evkaf Umum Müdürlüğü'ne yazısı, Samsun Maarif Md. nün 19.3.1933 gün ve 1488 sayılı Maarif Vekâleti'ne yazısı. Klasör: 732.56.2 Samsun Hacı Hatun Camisi 1933*).

1935 / Ö. Mehmet Paşa Kervan Sarayı'nın duvarları (Niğde / Ulukışla) 1935 yılında Belediye Başkanlık evi inşaatında ve Kervansarayın taşları ise bahçe duvarları yapımında kullanılmıştır (*Müfettiş M.Z. Kadri'nin 24.11.1934 günlü Maarif Vekâleti'ne yazısı. Klasör: 732. 53 Niğde*)

1940 / Kastamonu Serçeoğlu Türbesi ve Hoca Mustafa Camiini Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından Mail-i İnhidam (*Yıkılmağa yüz tutmuş. [Osmanlıcada yazılışı: mâil-i inhidâm]*) gerekçe gösterilerek satılmıştır (*Kastamonu Müze Md. nün 14.5.1945 gün ve 78 sayılı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne yazısı. Klasör: 732.37 Kastamonu Çeşitli Yazışmalar*)

4.4.Geçmişten Günümüze Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğün Kuruluş ve Tarihçesi

Tarihi eserlerin korunması ile ilgili olarak birinci derecen görevlendirilmiş kurum olan Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğün tarihçesi aşağıda özet olarak listelenmiştir. Bu özetle dikkat çekilmek istenen konu kurumun sık sık yapısal ve görevli değişikliğine gitmesinin tarihi eserlerin korunması ile olan ilişkisidir. Tez kapsamında incelenen

Dijital sergileme sistemi bir yönüyle de arşiv ve belgeleme ve korumaya yönelik katkılar da sağlayacaktır. Bu çerçevede oluşturulacak alt yapının korunması ve tarihi varlıklarımızın bu sisteme aktarılması yıllar içerisinde sistemin devamlılığı ve gelişmesini sağlayacak ve yapısal veya görevli değişikliklerinden kaynaklanacak kopuklukları önlemiş olacağı düşünülmektedir

Kurumsal anlamda kültür sanat faaliyetleri ve müzecilik çalışmaları çerçevesinde gerçekleşen bazı gelişmeler tarih sırası içinde kısa ve özet şekliyle sunulmuştur. Burada ilgili tarihte yaşanan gelişmelerin ayrıntıları değil, genel olarak bakıldığında kurumsal yapının göstermiş olduğu değişime dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

- **1922 /** "Tedrisat-ı Aliye" üzerinden işletilen müzecilik uygulamaları, 1922'de "Asar-ı Atika ve Müzeler" müdürlüğü tarafından yürütülmüştür.

- **1933 /** "Maarif Vekâleti Merkez ve Taşra Teşkilatı Vazifelerine Ait Kanun" da yapılan düzenlemeler ile müdürlük,"Antikiteler ve Müzeler Direktörlüğü" adıyla Maarif Vekâleti bünyesine alınmıştır.

- **1946 /** Millî Eğitim Bakanlığı'nın kurulmasıyla beraber ilgili kanunun ilgili maddesi uyarınca "Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü" adıyla yeniden teşkilatlandırılmıştır.

- **1965** / Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde kültür hizmetleri alanında çalışan tüm birimler, Kültür Müsteşarlığı altında toplanılmıştır.

- **1971 / Kültür Bakanlığı'nın** kurulmasıyla Kültür Müsteşarlığı yetkisine giren bütün görevler Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü de Bakanlık bünyesine bağlanmıştır.

- **1972** / Yeni bir karar alınarak Kültür Bakanlığı müsteşarlık statüsüne getirilerek Başbakanlığa bağlanmıştır. Bu aşamada Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü müsteşarlık bünyesinde hizmet vermeye devam etmiştir.

- **1974** / Kültür Bakanlığı yeniden kurularak Kültür Müsteşarlığı'nın yetki ve görevleri de Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir.

- **1977** /Kültür Bakanlığı kaldırılmış ve yerine Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı adıyla bir bakanlık kurulmuştur. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü de bu Bakanlığa bağlanmıştır. Yine 1977'de Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı tekrar kaldırılarak yerine yeniden Kültür Bakanlığı adıyla bir bakanlık oluşturulmuştur.

- **1982 /** Kültür Bakanlığı kaldırılmış Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile birleştirilerek "Kültür ve Turizm Bakanlığı**"** adı verilmiştir. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü bu bakanlık bünyesine geçirilmiştir.

- **1989** / Kültür Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinden ayrılmıştır. Kültür Bakanlığı adıyla ayrı bir bakanlık olarak faaliyetine devam etmiştir. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü bu Bakanlık bünyesinde hizmetlerine devam etmiştir.

- **1989** / 364 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün adı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Başkanlığı olarak değiştirilmesine karar verilmiştir.

- **1989** / Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Başkanlığı olarak Kültür Bakanlığı altında hizmetlerini sürdürürken, 379 no.lu Kanun Hükmünde Kararname ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ile Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü olarak iki ayrı Genel Müdürlüğe ayrılmasına karar verilmiştir. Aynı kararnameye göre Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüklerinin görevleri ayrılarak 20 Nisan 2003 yılına kadar görevlerini sürdürmüşlerdir.

- **2003** / 4848 sayılı yasa ile Kültür ve Turizm bakanlıkları birleştirilmiştir. Genel Müdürlüğün adı da "Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmesine karar verilmiştir (29 Nisan 2003).

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğün Kuruluş ve Tarihçesi başlığı altında geçen veriler genel müdürlüğün resmi internet sayfasından alınmıştır.
(www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43034/tarihce.html [16.11.2014]).

4.5.Ülkemiz Müzelerine Yönelik Yakın Dönem Sayısal Veriler

Yukarıdaki kronolojik bilgilere ek olarak, teze devam ederken işlevsel olarak kullanılacak olan ülkemiz müzeleriyle ilgili bazı sayısal veriler de aşağıda listelenmiştir.

4.5.1. Türlerine Göre Müzelerimizdeki Eser Sayıları;

Bu veriler Turizm ve Kültür Bakanlığı bünyesindeki Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün resmi internet sayfasından alınmıştır. (http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43336/muze-istatistikleri.html [24.10.2014])

Tablo 1 :Türlerine Göre Müzelerimizdeki Eser Sayıları (2012)

1	Arkeolojik	763.589
2	Etnografik	291.993
3	Sikke	1.901.171
4	Tablet	118.275
5	Mühür ve Mühür Baskısı	60.472
6	Arşiv Vesikası	7.170
7	El Yazması Kitap	40.886
8	Fosil ve İskelet	576
9	Madalya-Madalyon-Nişan	1.561
10	Banknot	348
11	Diğer	2.230
	TOPLAM	**3.188.271**

Türlerine göre müzeler hakkında ilgili bölümlerde ayrıntılı bilgiler sunulmaya çalışılmıştır. Yukarıda bu çerçevede Türkiye'deki müzelere ait sayısal veriler derlenmiştir. Bu veriler tez çalışmasının merkezi konusu çerçevesinde hazırlanmış olan uygulama kapsamında değerlendirilmiştir.

4.5.2. En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze (2012)

Çalışma kapsamında en çok ziyaret edilen müzelerdeki eserler öncelikli olarak sisteme eklenecektir. İlerleyen zamanlarda müze ziyaretleri ile internet sayfası ve eserler özelindeki ziyaret istatistikleri bilimsel anlamda değerlendirilebilecektir.

Tablo 2 : En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze (2012)

Müze Adı	**Z. Sayısı**	**Müze Adı**	**Z. Sayısı**
Ayasofya Müzesi	3.345.347	İstanbul Arkeoloji Müzeleri	391.282
Topkapı Sarayı	3.334.925	Hacıbektaş Müzesi	368.471
Mevlana Müzesi	1.565.862	Kariye Müzesi	360.803
Topkapı Sarayı Müzesi Harem Dairesi	792.606	Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi	290.044
Antalya Noel Baba Müzesi	504.262	Cumhuriyet Müzesi	248.036

4.5.3. En Çok Ziyaret Edilen 10 Ören yeri

Ören yerleri müzelerden farklı olarak tarihi eserlerin doğal ortamlarından koparılmadan mümkün olduğu ölçüde orijinal yer ve durumlarında sergilenmesi çerçevesinde önem arz etmektedir. Bu bağlamda projede ören yerlerinin görselleri veya canlı web kamerası bağlantıları sağlanarak sunulması planlanmıştır.

Tablo 3 : En Çok Ziyaret Edilen 10 Örenyeri

Adı	**Z. Sayısı**	**Adı**	**Z.Sayısı**
İzmir Efes	1.888.173	Antalya Myra	464.647
Denizli Hierapolis	1.561.485	Antalya Aspendos	380.432
Nevşehir Göreme	956.966	Antalya Alanya Kalesi	342.611
Çanakkale Troya	506.708	Trabzon Sümela Örenyeri	336.766
Nevşehir Kaymaklı	469.638	Nevşehir Derinkuyu Örenyeri	315.180

4.5.4. 2000-2012 Yılları Arasında Müze ve Örenyeri Ziyaretçi Sayıları

Müze ve ören yerlerinin ziyaretçi sayıları proje kapsamında belirli aralıklarla sisteme yüklenecek ve yapılan tanıtma çalışmalarının ne kadar etkili olduğu kıyaslanabilecektir. Bu sayısal veriler ilgili mekânlar için yapılacak yatırımlar ve geliştirilecek projeler için yol gösterici olacaktır.

Tablo 4 :2000-2012 Yılları Arasında Müze ve Ören yerlerimizin Ziyaretçi Sayıları

1	2000 - 2001	6.887.344
2	2001 - 2002	7.590.138
3	2002 - 2003	14.268.186
4	2003 - 2004	13.987.747
5	2004 - 2005	13.015.486
6	2005 - 2006	18.384.865
7	2006 - 2007	16.086.050
8	2007 - 2008	18.048.674
9	2008 - 2009	22.662.590
10	2009 - 2010	21.193.627
11	2010 - 2011	25.854.341
12	2011 - 2012	28.462.893
13	2012 - 2013	28.781.308

4.5.5. 2013 Özel Müze ve Koleksiyoncu İstatistikleri

Tablo 5 :2013 Özel Müze ve Koleksiyoncu İstatistikleri

1	Özel Müzelerdeki Eser Sayısı	359.311
2	Özel Müzelerin 2012 Yılı Ziyaretçi Sayısı	7.977.606
3	Koleksiyonculardaki Sikke Sayısı	106.026
4	Koleksiyonculardaki Eser Sayısı	121.312
5	Koleksiyonculardaki Toplam Eser Sayısı	227.338

5. MODERN MÜZECİLİK, MÜZECİLİKTE YENİ UYGULAMALAR

Müzeler kapsamında yapılması planlanan etkinliklerin basın-yayın organlarında, afiş, broşür gibi uygulamalarla duyurulması katılım ve ziyaretleri olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Erbay, 2011, 75). Modern müzeciliğin kazanımlarından biride yeni teknoloji imkânları kullanılarak yapılan uygulamalardır. İnternetin kitlelere hızlı bir şekilde ulaşabilmesi ve bilgi aktarımında basılı yayınlar kadar kısıtlama gerektirmemesi yapılacak bilgilendirme çalışmalarını ve müze tanıtımlarını olumlu yönde etkilemektedir (Düzgün, 2007, 217-220).

Müzeler için personelin yetiştirilmesi ve bilgilerinin belirli aralıklarla güncellenmesi önemli iç sorunlardan biridir. Yapılan teknik ve yapısal yatırımların doğru, aktif ve verimli olarak kullanılabilmesi yetişmiş personel ile mümkün olabilmektedir. Depolarda sergilenmeyi ve araştırmayı bekleyen pek çok eser mevcuttur. Abdülmecit'e ait bir tuğranın Topkapı Sarayı depolarından tesadüfen bulunmuş olması bu durumu örneklendirmektedir (Eyice, 2010, 49-52).

5.1.Müze Mekânları ve Değişen Sergileme Kavramları

Rönesans dönemi Avrupa'sında dini ve sanat değeri taşıyan eserlerin sergilemek için doğan mekân ihtiyacı müzelerin kurulmasına zemin hazırlamıştır. Floransa'da Casimo tarafından inşa ettirilen (1440) "Palazzo Medici" Avrupa'nın ilk modern müzesi olarak kabul edilmektedir (Artun, 2009. 20).

20. yy'da resim sanatı alanındaki gelişmeler figüratif yapının yerini renk ve hareketin almasıyla yeni yorum ve yaklaşımlar doğmuştur. Eserin kendisinden çok uyandırdığı fikir ve duygular üzerine inşa edilen çalışmaların en başarılı şekilde sergilenebilmeleri için mekânlar da bu doğrultuda değişikliklere uğramışlardır. New York Modern Sanatlar Müzesi (MoMA) bu çerçevede öncülerden kabul edilmektedir. MoMA'da eserin ön planda olması için diğer tüm ayrıntılardan

arındırılmış bir yapı mevcuttur. Dekoratif kaygılardan uzak, düz, sade, beyaz duvarlar dingin bir ortam sunmaktadır ziyaretçilerine. Bu mekân tasarımı "beyaz küp" olarak ta adlandırılmaktadır. Müze ses ve ışık gibi dış etkenlerden olabildiğince arındırılmaya çalışılmış ve iç mekân tamamen eser merkezli kurgulanmıştır (Doherty 2010, 31).

Şekil 12: Art Museum of Modern

Museum of Modern (www.wirednewyork.com/images/museums/moma/moma3.jpg [19.09.2014])

Jackson Pollock MoMa Resrospektif sergisinde (1967) eserlerin birlikte görülebilmeleri için onları dik açılarla duvara yerleştirmiştir.

Frankfurt Modern Sanat Müzesi (MMK) MoMA'daki sadelik anlayışının tersine sergi mekânının daha belirgin şekilde ön plana çıkmasını sağlayan, her salonun kendine özgü yükseklik ve tasarımının olduğu bir üslubu benimsemiştir. MMK'da sıkıştırılmış hissi veren katları ve düzensiz geometrik boyutlardaki 3 kata sığdırılmış galerileriyle eserlerin sergilenmesinde sınırsız özgürlüğü kısıtlamaktadır (Serota,

1996, 51). Genel müze binası içindeki düzensiz galeri dağılımı ve merdiven etrafında sağlana dikey tasarım kendine özgü bir yapı oluşturmaktadır.

Şekil 13: Frankfurt Modern Sanat Müzesi

Frankfurt Modern Sanat Müzesi(MMK MUSEUM FÜR MODERNE KUNST)(http://www.mmk-frankfurt.de/en/museum/the-mmk/ [21.09.2014])

MMK'daBir sergiyi gezerken mekândan kopup sergi konsept içinde kaybolmanıza mekân izin vermez, ara ara hangi mekânda olduğunuzu bina yapısı size hatırlatmaktadır (Krauss, 1989, 347). Burada, galerilere 4 katlı bir lobi etrafını saran merdiven ile çıkılmaktadır. Müze mimarı Hans Hollein'in ifadesine göre etkisiz bir sergi mekânı yoktur, bütün mekânlar bir şekilde sergi ve eser ile etkileşime girmek durumundadırlar (Krauss, 1989, 347). Kesişen dağınık ve geometrik formlar ve yatay duvarlar biçim kaygısıyla oluşturulmuştur (Hollein, 1991, 41). Bu tasarım kendi tarzını oluştururken bu müzede açılan sergi vb. organizasyonların mekânı göz ardı etmeden hazırlanması gerekliliğini doğurmaktadır.

6. PLASTİK SANATLARDA SERGİLEME ÇERÇEVESİNDE BİLGİSAYAR, İNTERNET VE TEKNOLOJİ

Teknolojinin gündelik yaşama etkisi her geçen gün daha da artmaktadır. Zira gündelik yaşamın vazgeçilmezi haline gelen bilgisayarlar, akıllı telefonlar ve internet gibi dijital tabanlı iletişim araçları artık her alanda kullanılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede, sanat alanında da bu etkinin kendisini hissettirdiği aşikârdır. Plastik Sanatlar ve Müzecilik çerçevesinde eğitim, belgeleme ve araştırmaya ek olarak artık sergilemelerde dijital altyapılardan faydalanılmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde de Google Art-Project'in çıkış noktalarından biri olan sanal sergileme mekânları incelenecektir.

İnternet ortamında sanatın sergilenmesinin gerekliliği ve önemini vurgulamak için hedef kitlenin büyüklüğünü gösteren istatistikî bilgilere yer verilmiştir. Dünya çapında internet kullanımı, sosyal medya ağlarındaki üye sayıları ve her geçen gün hangi oranda büyüdüğünü gösteren rakamsal ve yoruma dayalı bilgiler bulunmaktadır.

6.1.Dünyada İnternet Kullanımı

Dünyada 2,5 milyar internet kullanıcısı bulunurken bunlardan 1,8'inin sosyal ağlarda hesapları bulunmaktadır. İnternet kullanımında kıtalar arası karşılaştırmaya göre en çok kullanım %81'le Kuzey Amerika iken en az kullanım %12'lik oranıyla Güney Asya kullanmaktadır. Sadece 2013 yılında 135milyon kullanıcı sosyal ağlarda hesap oluşturmuşlardır. Sosyal ağlarda en çok kullanıcı 1.184 milyarlık sayısıyla Facebook olmuştur.

Kullanıcı sayılarına göre ilk 10 sosyal paylaşım ağı şöyle listelenmektedir.

1. Facebook (1,184 milyar)
2. QQ (Tencent) (816 milyon)
3. Qzone (632 milyon)
4. Whatsapp (400 milyon)
5. Google+ (300 milyon)
6. Wechat (272 milyon)
7. LinkedIn (259 milyon)
8. Twitter (232 milyon)
9. Tumblr (230 milyon)
10. Tencent Weibo (220 milyon)

Brezilya günlük ortalama 6 saat süre ile kişisel bilgisayarlardan internete bağlanarak en çok zaman geçiren ülke olmuştur. Mobil cihazlardan internete en çok bağlanana Güney Amerika ve Arap ülkeleri olmuştur.

2014 verilerine göre Türkiye'de nüfusun %45'i internet kullanmaktadır. Ülkemizde 35 milyon internet kullanıcısı bulunurken Facebook sosyal ağında Türkiye'den açılmış oturum hesabı sayısı 36 milyon olduğu ve yaklaşık 1milyon sahte hesap bulunduğu belirtilmektedir. Günde 4,9 saat bilgisayarlardan ve 1,9 saat mobil cihazlardan internete girilmektedir. 2 saat 32 dakika günde sosyal medya ağlarında zaman geçirilmektedir. En yaygın ağlar %93 ile Facebook, %72 ile Twitter ve %70 ile Google olarak listelenmektedir (Dijital Ajanslar[13.09.2014]).

Tüik 2013 verilerine göre Türkiye'de hanelerden %49,1'inde internet erişimi bulunmaktadır. Kullanıcıların %75,6'sı gazete, dergi okumak için kullanırken, %73,2 si sosyal ağlara bağlanmak için kullandıkları görülmüştür (TUİK [13.09.2014]).

İnternet kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalara göre Türkiye'de sıklıkla interneti kullananların sayısı 36.4 milyon olarak belirlenmiştir. Bu kullanıcılardan 11,3 milyon kişi sosyal paylaşım ağlarından biri olan Twitter'de oturumları bulunmaktadır.

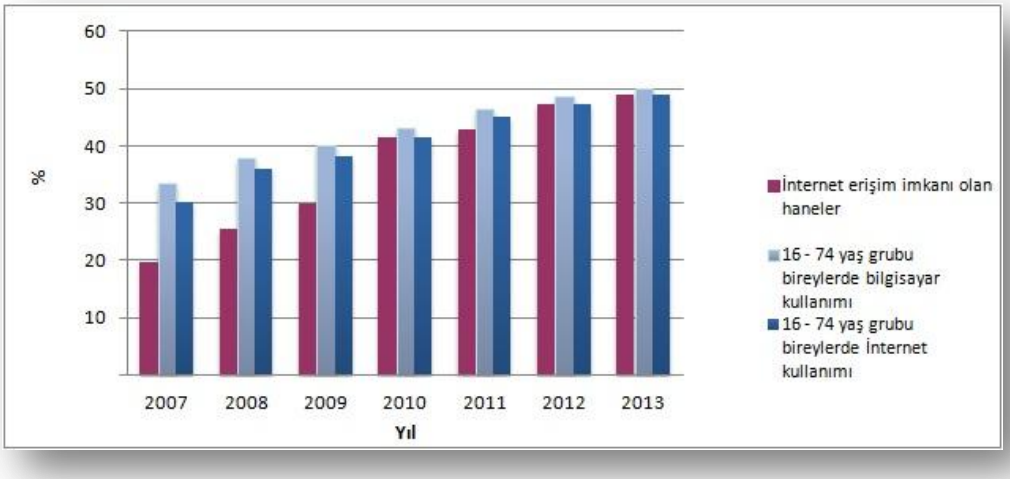

Tablo 6: Bilgisayar ve internet kullanımı 2007-2013

(http://www.sosyalmedyaport.com/hanelerde-bilgisayar-ve-internet-kullanimi-artti.html [17.11.2014])

6.2.Sanal Mekânlar

Sanal mekânlar ve bu alanın aktiviteleri sanal gerçeklik üzerine kurgulanmaktadır. Sanal gerçeklik temel olarak yapay olarak gerçeklik hissi oluşturma çalışmalarıdır. Alışılagelmiş gerçek mekânlarının dışında benzer his, bilgilendirme ve varlık gösterme uygulamalarıdır. Heime göre; his ve düşünce dünyasında var ancak gerçekte olmayan olgu veya olay olarak tanımlanmıştır (Heim,1993:109).

Bireyin yâda daha fazla katılımcının, bazı duyu organlarının algılayacağı temelde hazırlanmış veri ve ortamlar aracılığı ile oluşturulan gerçeklik hissi oluşturma uygulamalarıdır. Bu yapay ve etkileşimli ortamlar gerçeğiyle kıyaslanmasa da oluşturduğu his ve bilimsel kazanımları göz ardı edilemeyecek seviyelere ulaşmaktadır (Heim,1993,110-115).

Bilim insanları sanal gerçekliğin olumlu olumsuz yönleri hakkında farklı inceleme ve araştırmalar yapmaktadırlar. Bu araştırmacılardan biri olan *Dagit,*

katılımcılar üzerinde sanal gerçekliğin etkililerini şu şekilde vermektedir (Dagit,1993,).

- Katılımcı mekânın içindeymiş hissini yaşar.
- Katılımcı mekânla etkileşim kurmaya çalışır.
- Katılımcı mekânı içinde bulunup bulunmama konusunda özgürdür.
- Birden fazla katılımcı bir zaman ve mekânda aynı anda etkileşime girebilir.

6.3.Teknoloji ve Sanat İlişkisi

Türk Dil Kurumu teknolojiyi; "*Mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan araç ve yöntemlere yönelik bilgi bütünüdür*" şeklinde tanımlar (Türk Dil Kurumu, 2011). M. Zerenler "*Bilginin sanayideki işlemlerde sistematik olarak uygulanmasıdır*" tanımlamasını yapmaktadır (Zerenler, Türker, Şahin, 2007, 653-667). R.Alpay'ın tanımında ise; "*Bilginin eyleme geçirilmiş hali*" cümlesiyle ifade edilmektedir (Alpay, 1989, 9-12).

Teknoloji yeni üretim teknikleri ve modelleri geliştirerek emek ve sermaye alanında kazanımlar sağlamıştır. Teknolojinin ürünlerinden biri olan internet aracılığı ile bilginin uluslararası paylaşımının artmasıyla küresel bilgi ağı oluşmuş ve toplumların yapısında etkilerini göstermiştir.

Tarihi araştırmalar amacıyla kapılmış kazılarda dünyanın değişik yerlerinde duvar resimleri ve eski heykellere rastlanılmıştır. Bu heykellerin yapımında taş, ağaç, kil, pişmiş toprak gibi malzemeler kullanıldığı görülmüştür. Heykeller üzerinde yapılan incelemelerde bunların bazı kavimler için kendisine taptıkları ilahlarını temsil ederken, bazılarında kral-kraliçe veya kahramanlık göstermiş asker ve başarı kazanmış sporcu, bazılarında ise büyü yapmak veya büyüden korunmak için yapıldıkları görülmüştür. *John Smythe Memes* heykel sanatını "İnsanın sanatsal alanda beceri kazandığı ilk disiplin" olarak tanımlar (Memes, 1829, 21). Paleolitik dönem Günay Fransa, Kuzey İspanya ve Tarih öncesi Mısır'da bulunan heykeller güncel heykelin tarihi açısından başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir (Turani, 2004, 57). Heykeller insanın doğayı algılaması, onu içselleştirmesi ve kendi yorumunu katarak yeni bir forma dönüştürmesiyle ortaya çıkmıştırlar. Heykel

sanatının gelişmesinde özellikle Mısırlıların kompozisyon, sağlamlık, figürler üzerinde yapılan yenilik ve yorumlar, soyutlama uygulamaları gibi alanlarda ortaya koymuş oldukları çalışmalar önemli rol oynamıştır (Robins, 2001, 11).

İnsanın tabiatı anlama, tanıma ve ihtiyaçlarına göre ona şekil verme veya yer yer başkaldır maşeklinde ortaya çıkan bir etkileşim içindedirler. İnsanlık üzerine yapılan bilimsel araştırmalarda onun varlığını sürdürebilmesi ile ilgili nesnel sonuçlara götürürken, sanatsal anlamda yapılan araştırmalarda da tabiatı algılama ve içselleştirme çerçevesinde daha öznel sonuçlara ulaşılmıştır (Demirkalp, 2004, 65-70).

Yakın dönem heykel sanatında ise *Barok, Neo Klasik* ve *Gotik* üsluplar ön plana çıkmaktadır. 1960 sonlarında ortaya çıkan Sanat Akımlarının da etkisiyle heykel anlayışında bazı yenilikler görülür. Bu çerçevede malzeme, konu ve tasarımda özgün tavırlar sergilenmeye başlanmıştır. Bir mutfak gereci veya bir tuvalet pisuarı heykel konseptiyle sunularak izleyicinin dikkatini çekmek için kullanılmıştır. Bu tarz eserlerde *Dadaizm* ve *Konstrüktivizm* akımlarının etkileri belirgin şekilde görülmektedir (Uz, 2012, 1047-1056).

Heykel sanatçısı diğer sanat alanlarında da olduğu gibi, araştırma-planlama ve üretim aşamalarının sonucunda bir eser ortaya koyar. Tasarım sürecinde özellikle eskiz ve ön modelleme, uygulama sırasında yol haritasını göstermesi ve ortaya çıkacak eserin taslağını ortaya koyması bakımından sanatçı için büyük önem taşır. Kâğıt üzerine yapılan eskizler, ahşap veya karton gibi kolay işlenebilen malzemelerle oluşturulan ön görünümler eserin ortaya çıkmasını sağlayacak yöntem ve formüller niteliğindedir (Flowers, Moniz, 2002, 7-11).

Heykel sanatında kullanılan malzeme ve yöntemler gelişen teknoloji ile doğru orantılı olarak kendisini yenilemektedir. Teknoloji hayatın her aşamasında olduğu gibi sanatın bazı alanlarında da kendini hissettirmektedir. Özellikler 20. Yüzyıl teknolojik gelişmelerin hızla yaşam alanlarına girmesi bu değişimin başları olarak nitelendirilmektedir (Tepecik, 2002, 12-13).

İnsan kültürel ve toplumsal değerler üretmiş, onları korumuş ve gelecek nesillere aktararak medeniyetini sürdürmüştür. Bilişsel ve sezgisel davranışlarıyla içinde bulunduğu mekâna ve zamana göre yaşam etkinliğini şekillendirmiştir. Sanat ve İnsan bağlantısının en temel işareti, sanatın oluşum kaynağının insanın kendisinin olmasıdır. Önce kendini sonra içinde bulunduğu çevreyi ve zamanı yorumlayan insan bilgi ve duygularını kullanarak yeni yorum ve ifadeler geliştirir (Uçan, 2002, 57). Tezin devamında da bu durumu örneklendirmek için teknoloji ve heykel örneklemi kullanılmıştır.

Teknolojik gelişmeler müzelerde arşiv, sergileme, eğitim, koruma vb. gibi alanlarda kullanılırken bunun yanında müzelerin fiziki ve kurgusal yapılarına da etki etmektedir. Müzeler kapalı mekân algısının dışında ziyaretçilerini sergiledikleri eserlerin dönemine taşımak için atmosfer oluşturmaktadırlar (Dolunay, Boyraz, 2013, 122).

6.3.1. Sanal Mekânların Sergileme Çerçevesinde Sağladıkları Kolaylıklar

Hayatın her alanında ortaya çıkan yenilikler etkisini müzecilik ve müze anlayışı çerçevesinde da göstermektedir. Müzeler hedef kitlelerinin gerisinde kalmamak için sunum tekniklerini ve stratejik planlamalarını yeniden değerlendirmektedirler. Durağan bir sergileme değil yaşayan müze zorunluluğu ortaya çıkmaktadır (Messer, 2005).

Bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanarak sergileme uygulamaları birçok alanda yenilik ve kolaylıklar getirmektedir. Bunlar;

Ulaşım; Tarihi mekân ve eserler için kullanılan resimler ele alındığında hiç biri gerçeğinin yerini tutmayacaktır. Ancak tercih olarak sunulan sanal galeriler bir birlerinin alternatifi değil tamamlayıcı öğeleri niteliğindedir. Ulaşım sorunları nedeniyle sık sık sanat mekânlarına gidilemediği durumlarda ara ara sanal ortamlarda incelemeler yapılarak bilgi edinme ve hafıza tazeleme olanağı sunulmuş olacaktır. Bir yönüyle bakıldığında; maddi imkânsızlık ve sanatsal mekânlara uzaklığı

nedeniyle yıllarca bu mekânları görülememesi yerine bilgisayar ortamından da olsa bu fırsatın elde edilmesi bir kazanım olarak görülmektedir.

Bilgisayar ve internet teknolojisi alanlarında ortaya konulan yenilikler yeni kullanım alanlarının oluşmasını da sağlamıştır. Sosyal paylaşım ağları, e-ticaret siteleri gibi platformlar her geçen gün daha çok ziyaretçi tarafından kullanılmaktadır. Büyüyen bu teknolojik zeminden sanat ve sanatsal uygulamalar da her geçen gün daha çok varlığını göstermektedir. Büyük çaplı sanat galerilerinden web sayfası olmayan çok az sayıda kalmıştır. Bazı galeriler fiziksel mekândan daha çok internet üzerinde varlıklarını sürdürmektedirler. Bir sanat eserini görebilmek için saatler ayırmaya veya trafiğin zorluklarına katlanmaya gerek kalmadan, masa başında bilgisayar ve internet aracılığı ile birkaç tuşa basarak pek çok eser görmek mümkün hale gelmiştir.

Bu kapsamda şu ayrımı yapmak faydalı olacaktır. Eserlerin internet aracılığı ile sergilenmesi ile teknolojik eser terimleri farklı durumları ifade etmektedir. Teknolojik eser (Dijital, Sanal); üretiminde malzeme olarak bilgisayar ve araçlarının kullanıldığı sanatsal üretimlerdir. Sanatçı herhangi bir malzemeyi kullanarak sanat eseri oluşturabilmektedir. Bu malzemenin maddesel olma zorunluluğu yoktur. "*Bir sanatçının elinde, herhangi bir malzeme veya alet sanat yapıtına dönüşebilir*" (Robinson, 2003, 197).

6.3.2. Sergilemeye Yardımcı Teknolojik Öğeler ve Müzelere Adaptasyonu

Klasik sergileme yöntemlerinin zenginleşmesi amacıyla teknolojik gelişmelerden yararlanılarak yeni uygulamalar geliştirilmiş ve geliştirilmeye devam etmektedir. Araştırma konumuz Plastik sanatlar ve İnternet merkezinde olması nedeniyle teknolojik bazı sergileme öğelerine genel yapının ortaya konulabilmesi için ana hatlarıyla, çok ayrıntıya girilmeden değinilmiş ve bazı alanlarda önerilere yer verilmiştir.

6.3.3. İnteraktif Yüzey Sistemi

Bu sistemde yansıtılan görüntünün izleyici ile etkileşimli bir şekilde çalışması sağlanmaktadır. Belirlenmiş noktalara yerleştirilen sensörler görüntü işleme sistemine bağlanmıştır. İzleyici sensörlerin algı sahasına girdikleri zaman yazılımlar sayesinde sisteme tanımlanmış etki ve tepkiler devreye girerek görüntüde değişiklikler meydana gelmektedir. Bu etkileşim de izleyicide sunulan eser veya sanatsal aktivitenin bir parçasıymış hissini oluşturmaktadır.

Şekil 14 : İnteraktif Zemin Örneği

(http://www.59saniye.com/interaktif-led-zemin-dosemesi/list/143660466/ [16.11.2014])

Örnek uygulamada zemine yansıtılmış görüntü üzerinde yürüyen izleyicilerin hareketlerine duyarlılık göstermekte ve şekiller yeniden konumlandırılmaktadır. Bu konumlandırma canlı animasyon biçimindedir.

Uygulama bazı müzelerde kullanılsa da çok yaygın değildir. Kullanım alanları tekniker ve sanatçıların bir araya gelerek yapacakları Ar-Ge çalışmalarıyla daha da zenginleşecektir. Örneğin bu uygulama ülkemiz müzeleri çerçevesinde kullanılacak olursa; Zeugma mozaikleri sergisi dikkat çekici bir biçimde sunulabilecektir. Yere yansıtılmış toprak görüntüsünü izleyiciler elleri ile temizleme

hareketi yaparak alttan mozaiklerin görünmesi etkileşimli bir sergi ortamı sağlanmış olacaktır.

Şekil 15 : Projeksiyon Yüzeyi ve Projeksiyon Mesafesi

Yukarıdaki şekilde interaktif yüzey sistemlerinin çalışma prensibi görüntülenmektedir. Bu sistemde projeksiyonun yerden yüksekliği, görüntünün net bir şekilde ve taşma yapmadan zemine yansıtılabileceği şekilde düzenlenmektedir. Hareket algılayıcılar ise görüntünün yansıdığı tüm alanı görecek bir konumda yerleştirilmiştir.

Prpjeksiyon görüntünün ve alanın büyüklüğüne göre farklı sayı ve kombinasyonlarda kullanılabilmektedir. Örnek resimde aynı görüntüyü büyük bir alanda paylaştırmak üzere 4 adet projeksiyonla oluşturulmuş bir düzenleme görülmektedir.

Şekil 16: Projeksiyon Kombinasyonları

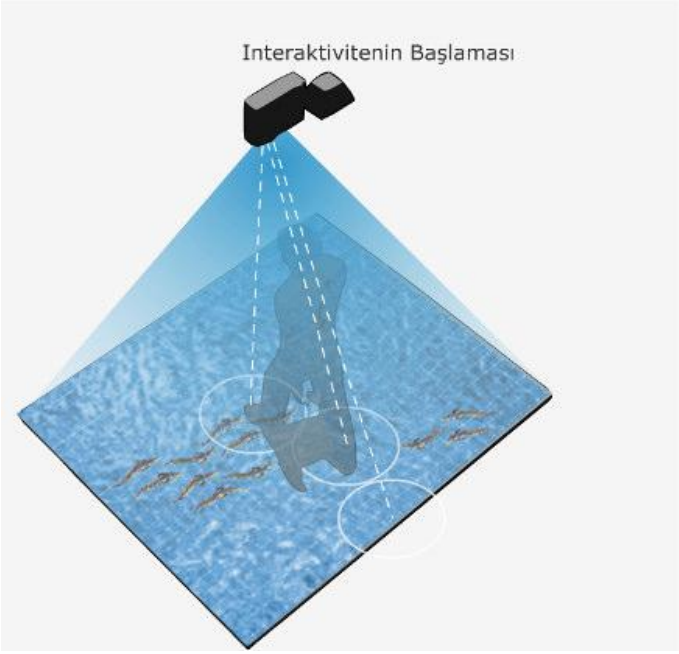

Şekil 17 :İnteraktivitenin Başlaması

Yandaki resimde ise örnek bir uygulamada görüntü ve hareket sensörlerinin çalışma prensibi gösterilmektedir. Burada yere yansıtılan görüntü üzerinde hareket edilmesi halinde daha önce sisteme tanımlanan etkileşimli görüntüler yere yansıtılmaktadır. Bu görüntü üzerindeki hareketin noktasına ve yönüne göre değişerek kullanıcı ile etkileşime geçmekte ve akılda kalıcı reklam niteliği taşımaktadır. Müzeler ve sanat merkezleri bu teknik çerçevesinde farklı proje ve uygulamalar geliştirebileceklerdir. Halen sanat ortamlarında kullanımı kısıtlı olup daha ziyade ticari reklam sektöründe yaygın olarak kullanılmaktadır.

6.3.4. E-Katalog

Genellikle ticari reklam kampanyalarında kullanılan bu sistemde tanıtılması istenilen mal ve hizmetler için bir katalog oluşturulmaktadır. Katalogun basılı türlerinden farkı video görüntüsü ve ses efektleriyle desteklenebilir olmasından kaynaklanmaktadır. Kullanımı dokunmatik ekranlar üzerinden yapılmaktadır. Sistem üzerinde sunum yapılan kataloğu kullanıcı sayfaları eliyle çevirerek istediği görüntü ve sesin butonuna basarak çalışır hale getirebilmektedir.

Öneri; Müzelerde sergilenmekte olan eserlerin gerçek kullanım alanlarına yönelik çekilmiş filimler eşliğinde sergilenmesi dikkat çekici olacaktır. Müzede yer alan bir kılıç yanında hazırlanmış e-katalog üzerinde izleyici kılıç resmine tıklayarak, onu kahramanın elinde bir sahnede kullanılırken görüp sonra gerçeğini incelemesi etkileşim açısından önemli kazanımlar sağlayacaktır.

“Sergileme ve teknoloji çerçevesinde;3D Hologram, Sanal Asistan, Şeffaf LCD Vitrin Uygulaması, Şeffaf Projeksiyon Filmi, Sanal Objeler, Arıtılmış Gerçeklik gibi başlıklarda ele alınabilir.

6.4.E-Müzayede’nin İncelenmesi ve Ülkemizden Örnek Uygulamalar

Klasik müzayedeler teknolojik gelişmelerden yararlanarak zaman içinde yenilikleri kullanmaya başlamışlardır. E-müzayede bu yeniliklerden birisidir. İnternet üzerinden online müzayede uygulamaları olduğu gibi klasik müzayedesini sadece duyuru amaçlı sayfasını kullanan uygulamalarda mevcuttur. Bu çerçevede ülkemizde bulunan birkaç e-müzayede uygulaması araştırılmıştır. Araştırmanın odağında yer almamasına rağmen plastik sanat ve internet temelini kullanması nedeniyle benzer yönlerini tespit etmek için kısaca değinilmiştir.

6.4.1. Lebriz E-Müzayede Sayfası

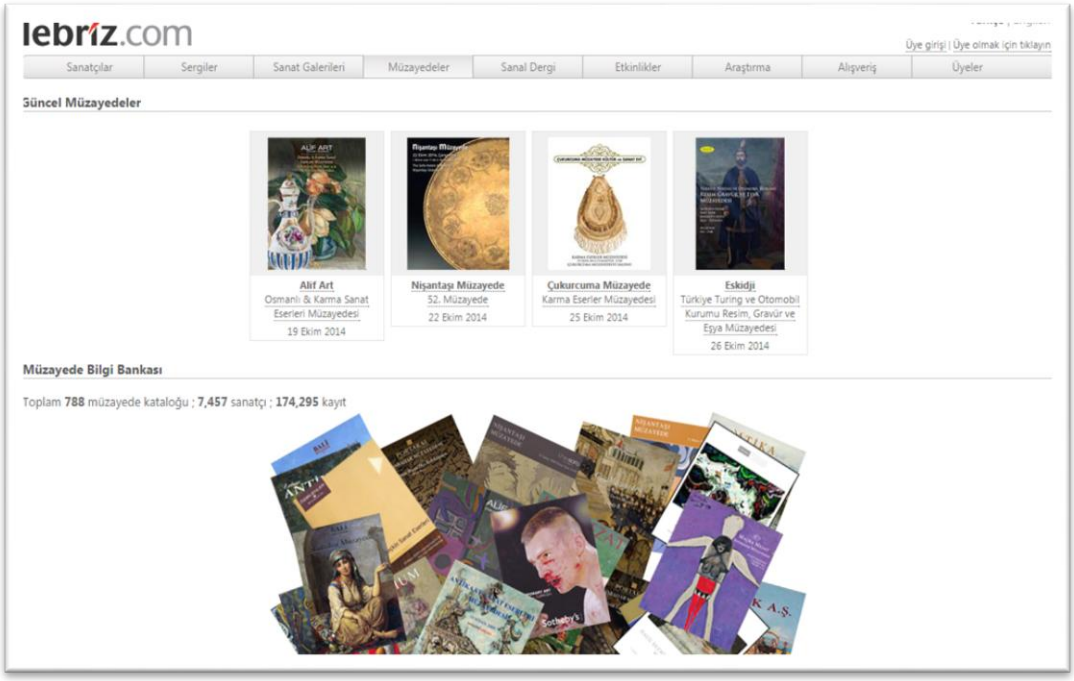

Şekil 18 : Lebriz E-Müzayede Sayfası

(http://lebriz.com/pages/auction_Cat.aspx?aucID=845&lang=TR [24-10-2014])

Lebriz internet sayfasında müzayedeler bölümünde satışa açılmış olan eserler için açılış fiyatı, eser özellikleri, müzayede tarihi, mekânı gibi bilgiler yer almaktadır.

Ancak fiyat artırma veya satın alma işlemlerini sayfa üzerinden gerçekleştirme imkânı bulunmamaktadır. Gerçek müzayede sitede verilen gün ve adreste ayrıca düzenlenmektedir. Sayfada sadece eser hakkında görseller ve ayrıntılı bilgi bulunmaktadır.

6.4.2. Eskidji E-Müzayede Sayfası

Eskidji müzayede sayfasında satışa çıkarılan eserler hakkında ayrıntılı bilgi alma ve açık artırma için fiyat verme işlemleri yapılabilmektedir. Kullanıcılara müzayededen eser almak veya eser satışı talep etmek için seçenekler sunulmuştur. Bu seçeneklerden yararlanmak istenmesi durumunda ilgili başvuru hakkında ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Katılım şartları, ücretleri gibi bilgilerle ziyaretçiler bilgilendirilmektedir. Tüm hizmetlerde genel olarak siteye üye olma zorunluluğu getirilerek ziyaretçi hakkında detaylı bilgiler sisteme kaydedilmektedir.

Şekil 19: Eskidji Müzayede Sayfası

(http://www.eskidji.com [24-10-2014])

6.5.Dijital Sergileme ve Telif Hakları

Google-Art Project'de temelde plastik sanatlar eserlerine odaklandığı ve eserlerin internet ortamında yayınlanması üzerine kurgulandığı için, bu eserleri ve eserlerin görsellerinin kullanılmasıyla ilgilendiren Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na kısaca değinilmiştir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, madde 83'te Ad ve Alametler başlığında, bir eserin adı, şekil ve simgelerinin başka eserlerde kullanılamayacağını belirtmektedir. Haksız rekabet ilkesine dayandırılan bu maddeye göre eser veya eseri oluşturan parçaların belirgin bölümlerinin izinsiz olarak kullanılması mali boyutu olmaktan çok sanatçısının kişilik ve manevi haklarının ihlali kapsamında değerlendirilmektedir (Arslanlı, 1954, 53: Erel,1998, 136).

Genel olarak "*Telif hakkı*" tanımı eser sahibine tanınmış mali haklardan biri olan eserin kopyalarını oluşturma, çoğaltma kapsamında ele alınmaktadır (Hirsch, 1943, 4, 103-104). Bu terim "*copyright*" terimi ile benzerlikler göstermektedir.

Türkiye'de Fikir ve Sanat Eserleri hukuku matbaanın ülkeye girişiyle bağlantılı yönleri bulunmaktadır. Matbaa ilk defa 1727'de Osmanlı'da kullanılmaya başlanmış ancak ne Tanzimat (1839) nede Islahat (1856) fermanlarında Basın yayınla ilgili hükümlere yer verilmemiştir. Bu alanda yapılan ilk düzenleme çalışmaları "*Matbaalar Nizamnamesi*" (1857) olarak ortaya çıkmaktadır (*Tekinalp, 1850 tarihli Encümen-i Dâniş Nizamnamesinin de "telif hakkı" içerdiğini belirtmektedir*) (Tekinalp, 2002, 83). Burada eser sahibinin eserin basılması ve çoğaltılmasıyla ilgili haklarının ömür boyu korumaya yönelik düzenlemeler getirilmiştir (Ayiter, 1981, 29). Bu hak eser sahibi tarafından üçüncü kişilere devredilebilmektedir. Nizamname kapsamında yazarla anlaşılan sayıdan daha fazla baskı yapılması cezai hükümlere bağlanmıştır (Ayiter, 1981, 29).

Osmanlı'da bu alanda yapılan diğer önemli bir düzenlemede 1910 "*Hakk-ı Telif Kanunu*" dur. Bu kanun 1952 "*Fikir ve Sanat Eserleri Kanunun*" kabulüne kadar geçerliliğini korumuştur. Bu kanun 42 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler

arasında fotoğraf, sinema, radyo yayınları eserlerinin korumasına yer verilmemiş, sahne sanatı olarak da sadece tiyatro kabul edilmiştir (Erel, 1998, 28).

Cumhuriyet döneminde yapılan ilk çalışma 1939'da Eğitim bakanlığı tarafından talep edilen düzenlemedir. Bu düzenlemeye İstanbul üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyeleri ve Prof. Hirsch tarafından başlanılmıştır. Değişik nedenlerden dolayı tamamlanamayan bu çalışma 1948 yılında Adalet Bakanlığının Prof. Hirch'den tekrar talep etmesi üzerine tamamlanmış ve 1951 yılında (05.12.1951) kabul edilerek 1952 yılında yürürlüğe girmiştir. (5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun yayımı için bkz. RG.13.12.1951/7981). Bahse konu olan bu Fikir ve Sanat Eserleri kanunu daha sonra 1983, 1995, 2001 ve 2004 yıllarında önemli değişiklikler yapılarak güncellenmiştir (İlk değişiklik 1.11.1983 tarih ve 2936 sayılı Kanun'la [RG 3.11.1983/18210], ikinci değişiklik ise 7.9.1995 tarih ve 4110 sayılı Kanun'la [RG. 12.6.1995/22311] yapılmıştır. 5846 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerin üçüncüsü 21.2.2001 tarih ve 4630 sayılı Kanun'la *RG.*3.3.2001/24335(Mükerrer)]gerçekleştirilmiştir. Sonuncusu ise 2004 yılında 5101 sayılı Kanun'la yapılmıştır).

7. SANAT İÇERİKLİ ÖRNEK BAZI WEB SAYFALARI

Bu bölümde Plastik sanatlar alanında yayın yapan bazı web sayfaları incelenmiştir. Tez konusu kapsamında hazırlanmış proje için fikir ve kaynak oluşturması çerçevesinde araştırma ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

7.1. 3D Mekânlar Web Sayfası

www.3dmekanlar.com;

Mekânların 360º fotoğrafları çekilerek izleyicilerle paylaşıldığı bu web sayfası içinde "*hakkında*" bölümü bulunmamaktadır. İçerik olarak zengindir ve yurt içi ve yurt dışı mekânlar üzerinde yapılan çalışmalar bulunmaktadır. İngilizce, Türkçe ve Arapça olmak üzere üç dilde yayın yapmaktadır. Linklerde çalışmalar tarihlerine ve türlerine göre listelenmişlerdir. Türler bölümünde; Saray, Müze, Camii, Türbe, Han, Hamam, Kale, Kule, Meydan, Park, Doğa gibi linkler bulunmaktadır. Ana sayfasında Topkapı Sarayı ve Sultan Ahmet Camii için özel çalışmalar vurgulanmaktadır. Topkapı linkin seçildiği zaman izleyiciye Sarayın uzay fotoğrafı ve etrafında izlenebilecek, çekim yapılmış mekânlar linkler şeklinde sıralanmaktadır.

İzlenebilecek mekanların linkleri üzerine mouse getirildiğinde, genel fotoğraf üzerinde ilgili mekanın yeri, mavi bir not iğnesi ikonu ile izleyiciye gösterilmektedir. Sanal tur için seçilmiş mekanın linki kullanıldığı zaman kaydedilmiş 360º medya tam ekran moduna geçerek mouse aracılığı ile çekim yapılan noktadan tam tur dönerek gerçek mekandaymış gibi görüntü paylaşılmaktadır. Ayrıca mekanlar hakkında açıklayıcı bilgiler kaynak gösterilerek sayfaya eklenmiştir. Sanal tur sadece Türkiye ile sınırlı kalmamış bazı Avrupa ve Arap ülkeleriden mekanlarada yer vermiştir. Bu sayfa için hazırlanmış cep ve tablet uygulamalarıda bulunmaktadır.İzleyicilerin linkleri paylaşabilmeleri için facebook sosyal paylaşım sitesi için paylaşma ve arkadaşına gönder (Linkin mail atılmasını outlook üzerinden sağlayan) linkleri sayfalar içine yerleştirilmiştir.

Şekil 20: 3D Mekanlar Web sayfası / Topkapı Sarayı Linki

(http://www.3dmekanlar.com/topkapi_sarayi.htm [28-09-2014])

Proje sahibi Ercan GİGİ 1967 Hollanda doğumlu Türk vatandaşı bir mühandistir. Çekimlerini kültürel ve sanatsal paylaşım amacıyla ücretsiz olarak sayfasında yayınlamaktadır. Kültür Bakalığına bağlı mekanların çekiminde resmi dilekçeler ile başvuru yaprak izinler almış ve çekimleri gerçekleştirmiştir. Sitenin günlük ziyaretçisi ortalama 5000 yıllık ziyaretçi sayısı ise ortalama 1.800 olarak belirtilmektedir. Ticari bir girişim olmayıp hobi amaçlı başlayan ve kişisel sponsorluklarla devam eden bir proje olarak 2006 yılından beri yayın hayatını sürdürmektedir.

7.2. Pera Müzesi ve İnternet Sayfası

www.peramuzesi.org;

Pera müzesi Suna ve İnan Kıraç tarafından 2005'te (8 Haziran) açılmıştır. Tepebaşındaki tarihi Bristol Oteli'nin dış cephesi muhafaza edilerek iç alanda çağdaş bir müze inşa edilerek oluşturulmuştur. Müzede envanteri Suna ve İnan Kıraç vakfına ait Kütahya çini ve seramikleri, Anadolu ağırlık ve ölçüleri, Oryantalist resimlerden oluşmaktadır. Uluslar arası müzelerle iş birliği yaparak sanatsal aktiviteler ve eğitimler düzenlemektedir. Genç sanatçıları destekleyerek ülkemiz sanatı için olumlu kazanımlar sağlanmasına destek vermektedir. Müze bünyesinde sanatsal yayınlar ve çocuk etkinlikleri de mevcuttur. Pera film projesi ile ziyaretçilere belgesel, çizgi film, animasyon vb türlerde gösterimler yapılmaktadır.

Şekil 21 : Pera Müzesi internet sayfası

(http://www.peramuzesi.org.tr/ [16.11.2014])

Müzenin internet sayfası zengin ve iyi kategorize edilmiş içeriklere sahiptir. Müzenin kendisi veya aktiviteleri hakkında bilgi bulmak için linkler iyi bir şekilde düzenlenmiştir. *Ziyaret* bölümünde müzeyi gezmek isteyen misafirler için ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Okul grupları, engelli ziyaretçiler ve müzedeki sosyal alanlarla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

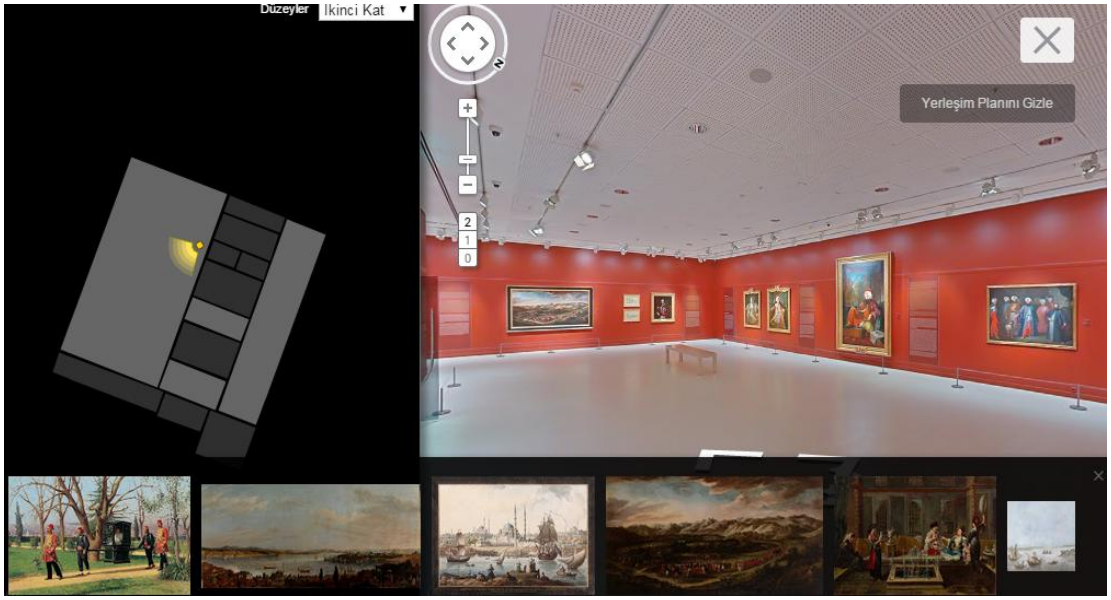

Şekil 22 : Pera Müzesi Google Art Project Sayfası

(https://www.google.com/culturalinstitute/asset-viewer/pera-museum/tQFm9DHXI0yFqQ?projectId=art-project [25.10.2014])

Pera müzesi sanatsal alandaki teknik gelişmeleri de yakından takip ettiği görülmektedir. Bu kapsamda Google Art Project kapsamında listelenen nadir galerilerimizden birisidir. Yine bu bağlamda sosyal medyayı en iyi şekilde kullanmasıda göz ardı edilmemesi gereken bir uygulamadır. 2014 yılı itibariyle alanında ön sıralarda gelen 6 sosyal medya üzerinde oturumu bulunmaktadır.

Art Shop bölümünden internet üzerinden sanatsal ürünler alınabilmektedir. Ürün sayısı ve sayfa içeriği zengin olmasa da ziyaretçilerine böyle bir seçenek sunması olumlu yönde değerlendirilmektedir.

Sayfaya linki verilmiş araştırma enstitüsü linki ile İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi adındaki sayfaya bağlanarak sisteme eklenmiş kitaplar arasında araştırmalar yapılabilmektedir.

Koleksiyondaki eserler yüksek çözünürlükte ve açıklamaları ile birlikte siteye eklenmiştir. Pera müzesi dostu programından yararlanmak için üyelik formu doldurulması istenmekte, bu form doldurulması durumunda bazı sosyal ayrıcalıklar müze dostlarıyla paylaşılmaktadır. Müze üyelerine avantajlar sağlamak için bazı firmalarla anlaşmalar yaparak indirim veya kolaylıklar oluşturmaya çalışmaktadır. Yayınlar hakkında bilgiler ve örnek resimler ve dergilerde kullanılmış kaynakları gösteren içindekiler kısmına yer verilmiştir.

7.3. Sanat Dostu

www.sanatdostu.com;

Sanat Dostu portalinin temelleri Ali Yerli tarafından 2005 yılında yahoogroup olarak temelleri atılmış ve 2007 yılında kendi ismi ile internet yayın hayatına başlamıştır. Daha sonraki yıllarda projeye dâhil olan Ahmet Dolunay'ın da katkılarıyla bugünkü şeklini almıştır. Türkiye'nin sanat arşivi olmak sloganı ile çalışmalarını sürdürmektedir.

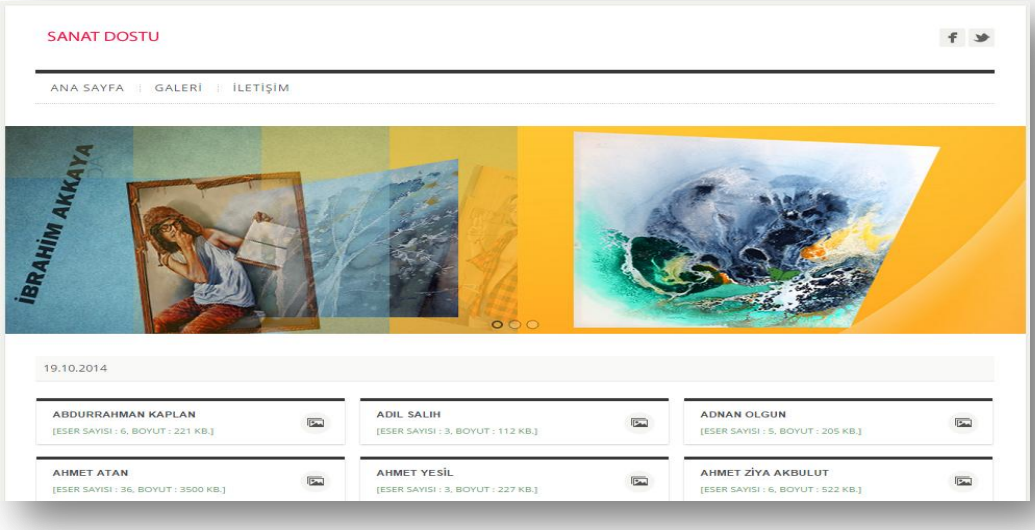

Şekil 23 : Sanat Dostu internet sayfası

(http://www.sanatdostu.com [17.11.2014])

Sitede; Türkiye vatandaşı ve sanatla profesyonel veya amatör olarak plastik sanatlarla ilgilenen tüm sanatçıların eserleri yayınlanmaktadır. Sanatçılar arasında sadece isme göre bir sıralama yapılmış, akademik veya eser türüne göre bir düzenleme yapılmamıştır. Plastik sanatlar alanında kapsamlı bir arşiv olma fikri ile iyi bir proje olmakla beraber eserlere göre ve sanatçılarının özelliklerine göre kategoriler üretilmesi ve üyelik sistemlerinin geliştirilmesi gibi geliştirilebilir yönleri bulunmaktadır.

7.4. FlickrCommons

www.flickr.com;

Yahoo firmasına ait fotoğraf paylaşımı üzerine kurulmuş bir sitedir. Ludicorp tarafından 2004 yılında geliştirilmiş ve 2005 yılında Yahoo bu projeyi yaklaşık 35 Milyon dolar ödeyerek satın almıştır (Flickr[12.10.2014]).

Site ziyaretçilerinin sisteme fotoğraf yükleyerek paylaşımda bulundukları bu sistemde ilk yükleme sınırı 20mb sonra 2006 yılında 100 mb'ta daha sonra da 1TB olarak belirlenmiştir. Paylaşıma açılan resimler ister yasal hakları kullanıcıya kalacak şekilde istenirse Creative Commons tarafından lisanslanacak biçimde seçenek sunulmaktadır.

Flickr 2008 (Nisan)yılından itibaren video paylaşımı alt yapısınıda hizmete sunmuştur. Site blogger'lar için paylaşımlarında kullandıkları resimleri depoladıkları bir alan olarak da kullanılmaktadır. Paylaşımcı yayıncılar kendi sitelerinde yazılarını paylaşırken, görsel verileri flickr'a yüklemekte ve sitesinde bu resimlere link vermektedirler. Bu sayede kendi sitesindeki sınırlı alanı daha verimli kullanabilmekte hemde kaynakların korunması ve hızlı bir şekilde yüklenebilmesi için Flickr'den yararlanmaktadırlar. 2010 istatistiklerine göre portalde 5 Milyardan fazla resim bulunmaktadır (Loc[11-10-2014]).

Şekil 24: Flickr Commons İnternet giriş sayfası

(https://www.flickr.com/ [17.11.2014])

Flickr'a yönelik bir başka uygulama ise şu şekildedir; Kalev Leetaru, Washington'daki(USA) Georgetown Üniversitesi'nde İletişim Teknolojileri alanında çalışmalar yapmaktadır. Kalev büyük çaplı verilerle ilgili yaptığı projelerle tanınmaktadır. 2014 yılı başlarında Internet Archive'ye ait 600 milyon sayfalık tarihi kitaptan 14 milyon görsel Flickr alt yapısına taşınmaya başlanmıştır. OCR tabanlı programlar aracılığı ile metinler ve resimler içerisinde kelime aranabilir ve kaynak olarak yararlanılabilir bir şekilde taranmıştır. Kitaplar için detaylı tanıtım sayfaları bulunmaktadır. Konu etiketleri, yazarları, kitap özellikleri gibi ayrıntılı ilgiler sunulmaktadır. Sitede yayınlanmakta olan her resim için bu bilgi verilmiştir. "*www.flickr.com/photos/internetarchivebookimages*" linkinden yayınlanan arşiv ziyaretçi ve araştırmacılar için zengin bir kaynak niteliği taşımaktadır.

7.5. Lebriz

www.lebriz.com;

Bu web sayfası Galeri Lebriz tarafından kurulmuş ve 15 Ekim 2000 yılında yayın hayatına başlamıştır. Lebriz Sanat Galerisini kapatarak Lebriz İnternet Hizmetleri Limitet Şirketi bünyesindeki sayfası üzerinden hizmetlerini devam ettirmektedir. 20 yıllık galericilik ve sanat deneyimini de kullanarak sanal ortamda büyümesini sürdürmektedir. Sayfanın danışma kurulunda; Prof. Devrim Erbil, Prof. Dr. Kıymet Giray, Prof. Süleyman Saim Tekcan, Prof. Uğur Derman gibi sanatçılar bulunmaktadır. Ekim 2014 itibariyle sisteme kayıtlı 412 sanatçı ve 65,635 eser bulunmaktadır.

Eserler ve sanatçılar, özellik ve tekniklerine göre kategorilere ayrılmıştır. Sanat Dalları Filtreleme başlığı altında sisteme kayıtlı çalışmalar; Resim, Heykel, Seramik, Tasarım, Takı, Cam, Fotoğraf, Yerleştirme, Ebru, Hat, Fonksiyonel Sanat, Karikatür, Mozaik, Çini, Minyatür, Katı` (kağıt oymacılığı), İllüstrasyon, Digital Baskı, Tezhip, Batik gibi kategorilere ayrılmıştır. Bu sayede ziyaretçilerin hızlı bir şekilde aradıkları eserlere ulaşmalarını sağlamaktadır. Kategori adlarının hemen yanında o başlık altında kaç sanatçı yer aldığını belirten rakam bulunmaktadır. Sanatçılar ziyaretçinin belirleyeceği özelliklere göre sıralanabilmektedir. Bu özellikler; Ödül sayısına göre, Sergi sayısına göre, Yer aldıkları ansiklopedilere göre, Coğrafi dağılım, Eğitim durumuna göre, Yaş gruplarına göre başlıklarıyla sunulmaktadır.

Seçimler sonucunda listelenen sanatçı adı linkine tıklanması durumunda ilgili sayfa açılmaktadır. Bu sayfada Özgeçmiş, Eserler, Sergiler, Ziyaretçi Defteri gibi menüler kullanılarak seçilen kişi hakkında bilgilere ulaşılmaktadır.

Sergiler; bölümünde sanatçıların açmış olduğu sergiler hakkında veriler, örnek resimler, serginin hangi galeride açıldığı, galerinin diğer sergileri gibi detaylı bir bilgi bankası bulunmaktadır. *Galeriler;* başlığı altında sisteme eklenmiş Sanat galerileri hakkında yazısı, iletişim bilgileri ve sergi takvimi bulunmaktadır. İlgili galerinin web sayfasına burada bulunan link kullanılarak ulaşmak mümkündür. Müzayede ve Müzayede bilgi bankası koleksiyonerler ve sanat eseri edinmek

isteyenler için yol gösterici ve bilgilendirici niteliktedir. *Sanal Dergi;* sanatsal bilgi, yorum ve sanat eleştirilerinin yayınlandı bir bölüm olarak sitede yer almaktadır. *Etkinlikler* bölümünde sanatsal aktiviteler, tarih ve mekân bakımından ayrıntılı bir biçimde listelenmektedir. *Araştırma* sayfası ile sanat tarihi içerikli bilgilere ulaşılabilmektedir. *Alışveriş* bölümü e-ticaret niteliği taşımamakla birlikte sitede eser satışı işlemlerinin de yapılabileceği ve bu kapsamda firma ile irtibata geçilmesi önerilmektedir.

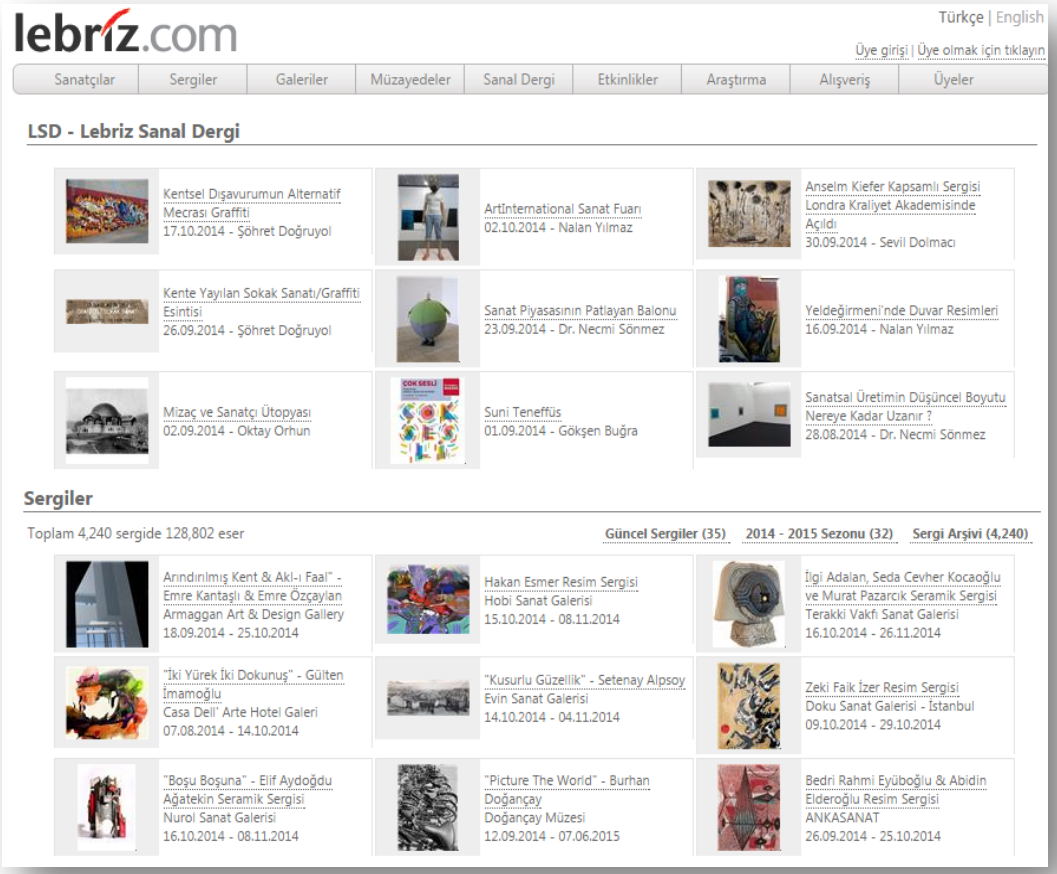

Şekil 25 : GaleriLebriz internet sayfası

(www.lebriz.com [29-10-2014])

Üyeler için sunulan özelliklerden yararlanmak için gerekli bilgileri doldurarak sisteme kayıt yaptırmak gerekmektedir. Üyelik bölümü, sunulan haklarına göre ücretsiz veya farklı ücretler şeklinde seçenekler halinde verilmiştir. Bu ücretler 6 aylık veya yıllık aidat şeklinde periyodik tahsil edilmektedir.

7.6. Akbank Sanat

www.akbanksanat.com;

Akbank bünyesinden kültür ve sanat alanında faaliyet gösteren Akbank Sanat 1993 yılında kurulmuştur. Misyon olarak kendisine; Türkiye'de çağdaş sanatın gelişimini desteklemek sloganını belirlemiştir. Müzik, sahne sanatları, görsel sanatlar alanlarında aktiviteler gerçekleştirmektedir. "Değişimin hiç bitmedi yer" sloganıyla yola çıkan kuruluş kültür ve sanat alanında her zaman bir yenilik getirme hedefiyle çalışmalar yapmaktadır. 2013 yılında 20. Yılını kutlamıştır. Klasik müzik festivalleri, caz konserleri, çocuk atölyeleri, film gösterileri alanında pek çok başarılı organizasyona imza atmıştır. Genç sanatçı ve küratörlerin yolunu aydınlatma adına projeler üretmektedir. Akbank Sanat mekân olarak Beyoğlu'nda 6 kattan oluşan bir binada hizmet vermektedir. Bina içinde baskı resim atölyesi, çağdaş sanat atölyeleri, kütüphane, müzik dinleme odaları gibi bölümler yer almaktadır.

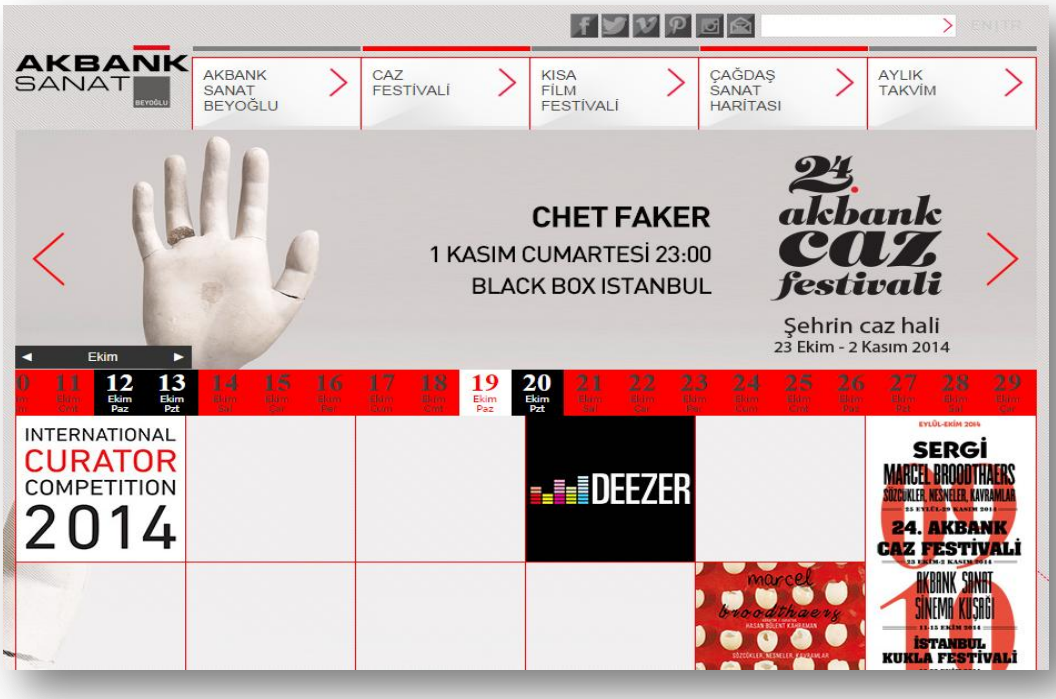

Şekil 26 : Akbank Sanat web sayfası

(www.akbanksanat.com [17.11.2014])

Akbank Sanat'ın web sayfasını ağırlıklı olarak kültür-Sanat alanında yapılacak ve yapılmış aktivitelerini duyurmak amacıyla kullanmaktadır. Düzenlenen sergiler, konserler, konferanslar bu sayfa üzerinden sanatseverlerle paylaşılmaktadır. İnternet sayfası, bu araştırma kapsamında incelediğimiz bazı web sayfalarında olduğu gibi sanatçıların eserlerini listeleme, arşiv niteliği taşımamaktadır. Sponsor olunan veya direkt organizasyonu üstlenilen tüm aktiviteleri ayrıntılı bir biçimde bu sayfalarda bulmak mümkündür.

7.7.İstanbul Kültür Sanat Vakfı

www.iksv.org;

İstanbul Kültür Sanat Vakfı 1973'de Dr. Nejat Eczacıbaşı öncülüğünde 17 iş adamı ve sanat dostu tarafından İstanbul'da kurulmuştur. Vakıf misyonunu; sanat alanında seçkin uygulamaları desteklemek ve sanat yoluyla ülke değerlerini dünyada tanıtmak olarak belirlemiştir.

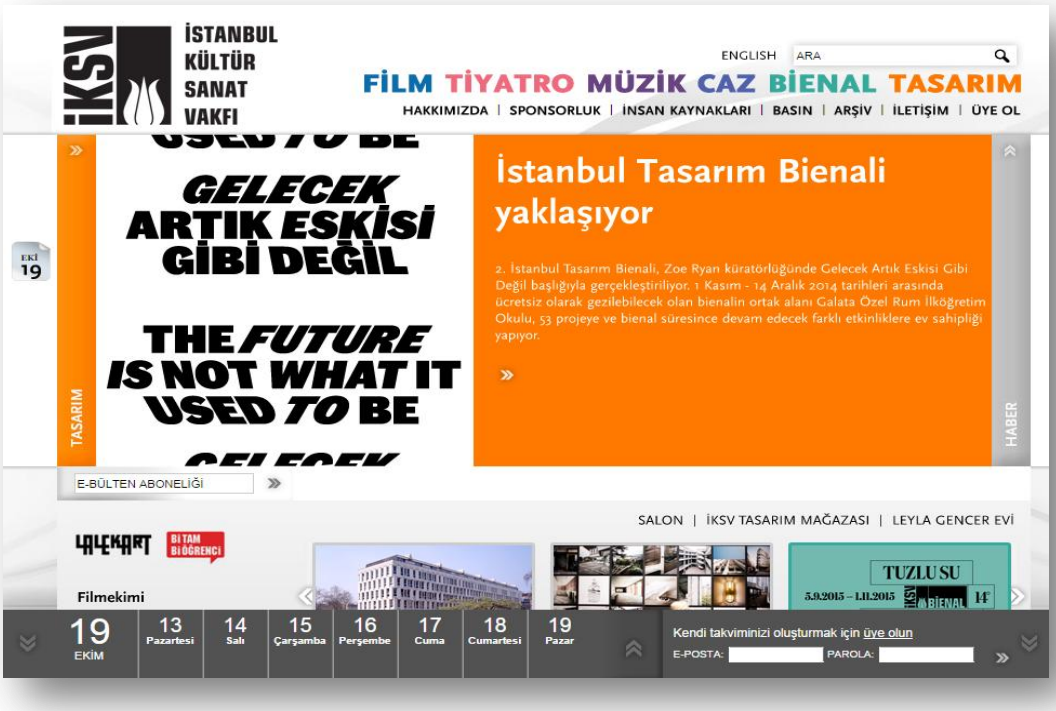

Şekil 27 :İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) Web sayfası

(http://www.iksv.org/tr [17.11.2014])

Film gösterimleri, tiyatro, caz, bale, sergiler gibi kültür sanat aktiviteleri gerçekleştirilmektedir. Sinema alanında gerçekleştirilen 1983 yılında sinema günleri adıyla başlayan aktivite 1989'da Uluslararası film festivali adını alarak daha kapsamlı bir projeye dönüşmüştür.

Uluslararası İstanbul caz festivali 1994 yılından itibaren kendi sloganı ile özel bir aktivite konumunu almıştır. İlk tasarım Bienali 2012 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama ile İKSV toplamda 4 uluslar arası festival ve 2 bienal düzenleyen kurum özelliğini taşımaktadır. Kuruluşunun 30. Yılında İstanbul dostları projesini sanatseverlere sunmuştur. Halen Lale Kart adıyla devam eden projede üyelik kartı çıkaran sanatseverlere ayrıcalıklı imkânlar sunulmaktadır.

İKSV'nin web sayfası Akbank sanat sayfası gibi ağırlıklı olarak aktivitelerin duyurulduğu bir platform olarak kullanılmaktadır. Sanatsal projeler 6 ana başlıkta toplanmış ve her başlık için ayrı bir web sayfası alt yapısı oluşturulmuştur. Film, tiyatro, müzik, caz, bienal ve tasarım kategorilerinin her bireri kendileri için kurulmuş sub domain altındaki sitelere yönlendirilmektedir.

7.8.İstanbul Modern

(*www.istanbulmodern.org*

Modern ve çağdaş sanat eserlerini Türkiye'de ilk defa sergileyen İstanbul Modern 2004 (11 Aralık) yılında 8000 m² bir alana kurulmuştur. İ. Modern 4 nolu Gümrük Antroposu Sanat merkezine dönüştürülmesiyle meydana gelmiştir. Süreli süresiz sergi salonları, fotoğraf galerisi, kütüphane, mağaza gibi bölümleri mevcuttur. Sanatsal projelerde ülkenin önde gelen ticari kuruluşları sponsorluklar yapmaktadırlar. 2014 yılı itibariyle ziyaretçi sayısı ortalama 5 milyon kişiye ulaşmıştır.

İstanbul Modern için kurulmuş web sayfası incelendiğinde; etkinliklerin duyurulduğu ve zengin içeriğe sahip bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Etkinlikler bir takvim üzerinde ve detaylı bir şekilde ziyaretçilerle paylaşılmaktadır. Sosyal medyayı başarılı bir şekilde kullanan nadir Sanat merkezlerinden biri

olmuştur. Facebook, twitter, instagrami pinterest sayfalarında oturumu bulunmaktadır. Ayrıca Google Art Project sistemine tanımlanmıştır.

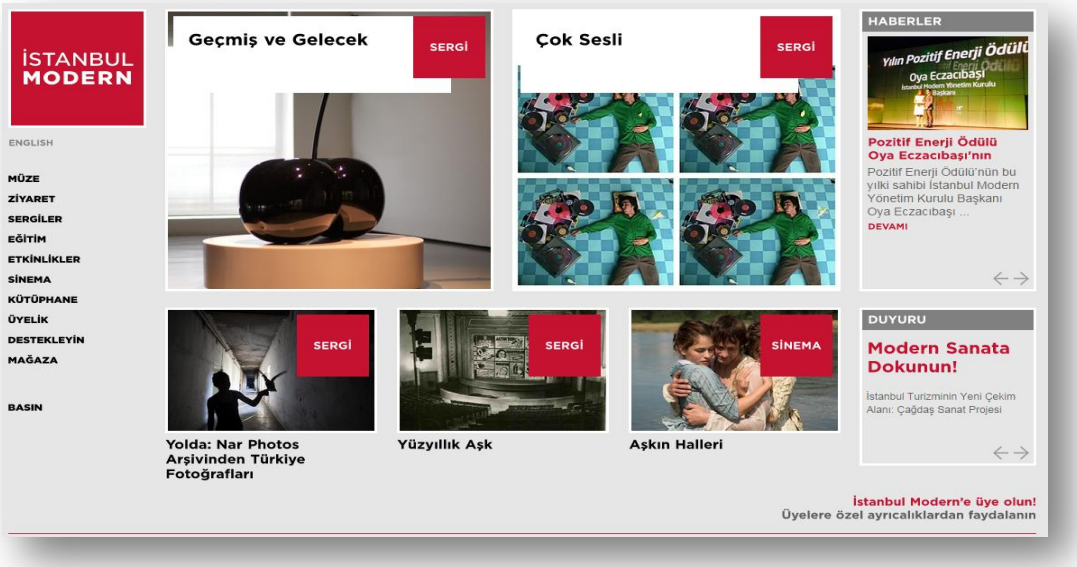

Şekil 28 : İstanbul Modern Web sayfası

(www.istanbulmodern.org [17.11.2014])

İnternet üzerinden üyelik formu doldurulabilmektedir. Üyeler için bireysel, indirimli, gümüş, altın gibi seçenekler sunulmuştur. Bu üyelik türlerinin aidat ödemeleri farklılıklar göstermektedir. Üyelere sunulan fırsatlar şu şekilde sıralanmaktadır (2014 yılı güncellemeleri);

- Kültür-Sanat alanında düzenlenen Seminerler ve etkileşimli atölye etkinliklerine katılma imkânı,
- Genç Modern tarafından düzenlenen Yıl Sonu Partisi'ne indirimli giriş bileti,
- Galerilere düzenlenen gezilere, sanatçılar ile yapılan söyleşilere, atölye ziyaretlerine ve Perşembe Buluşmalarına katılma imkânları,
- İ.M. organize ettiği Özel koleksiyon ziyaretleri ve koleksiyonerler ile tanışma fırsatlarından yararlanmak,
- Fuarlar, bienaller, festivaller ve sanat organizasyonlarına katılma imkânları,
- Rehberler öncülüğünde sergi turlarına katılma fırsatı,
- Seçkin bazı filmler için ön gösterimler, yönetmen ve oyuncularla tanışma olanakları,
- Dans, tiyatro ve konser etkinliklerine çağrılma ve katılma imkânları,

- Atölye Modern programlarına katılımda özel indirim
- İstanbul Modern etkinliklerine bir yıl boyunca ücretsiz giriş imkanları,
- İ.M. bünyesinde bulunan Sinemadaki tüm film gösterimlerine ücretsiz giriş fırsatları
- Müze bünyesinde yer alan ve Point Hotel Barbaros'taki İstanbul Modern Mağazası'nda %10 indirim fırsatları
- İstanbul Modern bünyesindeki Restoran'da %10 indirim fırsatları

gibi ayrıcalıklar tanınmaktadır.

7.9.Prado Müzesi

www.google.com/intl/en/landing/prado/

Prado Müzesi İspanya'nın başkenti Madrid'de El Paseo del Prado sokağında yer alan ve dünyanın en ünlü sanat galerilerinden birisidir. Müzede Goya, Raphael, Rubens, Bosch ve Valezquez gibi ünlü sanatçıların eserleri yer almaktadır. Bina 18.yy neoklasik bir mimariye sahiptir. İspanya Kraliçesi Louvre Müzesinden etkilenerek benzer bir müzenin ülkesinde kurulmasının istemiştir. Bunun üzerine yapılan çalışmalar sonucunda müze 1819'da ziyarete açılmıştır.

Müzenin internet sayfası (*https://www.museodelprado.es*) linkinden İngilizce ve İspanyolca dil seçenekleriyle yayın yapmaktadır. Eserler web sayfası üzerinden ayrıntılı bir şekilde ziyaretçilerine sunulmaktadır. Müze web sayfası ve eserlerinin dijital ortama aktarılmasıyla ilgili olarak GOOGLE ile işbirliği yapmıştır. Prado müzesi hem kendi web sayfasıyla hem de google'nin web ürünleri üzerinde çok başarılı bir şekilde kendisini ve eserlerini tanıtmayı başarmıştır.

Web sayfasında buluna online gallery linki içinde listelenmiş eserlerden biri seçildiği zaman o eserin yüksek çözünürlüklü çekilmiş büyük boyutlu fotoğrafını Mouse yardımıyla büyüterek çok ince ayrıntılarına kadar görüntülenmektedir. Seçilen eserin altında bulunan ikonlar izleyiciyi eserle ilgili olarak yönlendirmektedir.

İlk ikon kullanıldığı zaman seçili eser için çekilmiş büyük boy ve yüksek çözünürlüklü bir resim açılmaktadır.

İkinci linkte eseri büyük boyutuyla izleyiciye sunmaktadır ancak bunun bir önceki linkten farkı gösterilen eserin genel görünümü içinden Mouse aracılığı ile aşama aşama yaklaşılarak istenilen kısım büyük boyutuyla görüntülenebilmektedir.

Bu linkin seçilmesi durumunda eser hakkında kaydedilmiş sesi bir anlatım izleyiciye sunulmaktadır. Sesli anlatım sırasında izleyici eseri bir önceki linkte olduğu gibi Mouse aracılığı ile detaylarına göz atabilmektedir.

Dördüncü sırada yer alan link eserin müze içindeki konumunu izleyiciye sunmaktadır. (Resim 29). Özellikle müzeye gelmeden önce eserlerin incelenmesi ve nerelerde bulunduğunun not edilmesi için önemli bir özellik olarak görülmektedir.

Son linkte ise izleyiciye eserler hakkında görüntülü medya kayıtları sunulmaktadır.

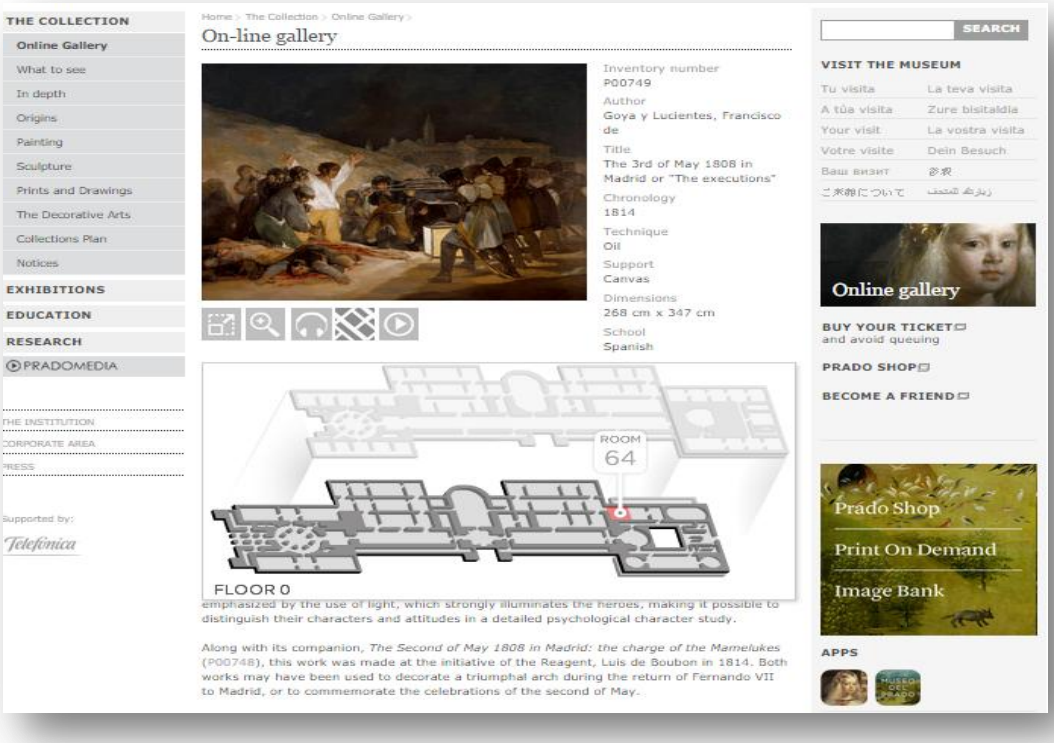

Şekil 29: Prado Müzesi sayfansın özellikleri

(https://www.museodelprado.es/en/the-collection/online-gallery/on-line-gallery/obra/the-3rd-of-may-1808-in-madrid-the-executions-on-principe-pio-hill/ [28-09-2014])

Müzenin web sayfası tasarım olarak oldukça sade ve gri renkler kullanılarak eserlerin ön plana çıkması sağlanmıştır. Sosyal medya ağlarında açılmış oturumlarda kendisini ve eserlerini hedef kitlesine duyurmaktadır. İzleyiciler Shop linkini kullanılarak alışveriş yapabilmektedirler. Akıllı telefonlar ve Tabletler için yazılmış uygulamalar bulunmaktadır ve bu uygulamalar indirilerek ilgili ortamlar için hazırlanmış zengin içeriklerden yararlanılabilmektedir.

7.10. IMOGA - İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi

www.imoga.org;

İmoga (İstanbul Museum of Graphic Arts) 1974 yılında Süleyman Saim Tekcan tarafından küçük bir atölye olarak kurulmuş yaklaşık otuz yıl içerisinde de müzeye dönüşmüştür. Tekcan hem sanatsal üretimler yapmak hem de baskı resim alanında öğrenciler yetiştirmek amacıyla kurmuştur bu atölyeyi. Türkiye'de pek çok üniversite bünyesinde de baskı resim atölyesinin kurulmasında öncülük etmiştir.

Şekil 30 :**İstanbul Museum of Graphic Arts**

(http://www.imoga.org [23-09-2014])

1984 yılında Çamlıca'ya taşınmıştır. Baskı resim alanında çalışan sanatçılar için bir ortam sunulmuştur. Buradaki teknik imkânları kullanan sanatçılar kira vb. giderler için herhangi bir ödeme yapmayıp bunun yerine dünyada örneklerine rastlanan bir uygulama ile eserlerinden bazılarını atölyeye bırakmaktadırlar.

Sanatçıların hem uygulama hem de sanatsal söyleşiler yapabildikleri bir merkez halini almıştır.2004 yılında yeni binasına taşınmıştır. Anadolu yakasında bulunan Göztepe ve Acıbadem semtleri arasında Ünalan sınırları içinde kurulmuştur. Altı kat ve 2000m² kapalı alandan oluşan atölyede giriş ve alt katında 1100m² lik alan sergi salonu olarak kullanılmaktadır.

Binanın 1. Katında Süleyman Saim Tekcan Özgün Baskı atölyesi (Artess) hizmet vermeye devam etmektedir. Binanın ikinci katında Ali Teoman Germaner heykel atölyesi bulunmaktadır. Binanın en üst katında sosyal etkinlikler için düzenlenmiş bir salon bulunmaktadır. Misafir sanatçıların kalabilecekleri mekânlarda bulunmaktadır. Atölye kapsamında dijital eser arşiv sistemi bulunmaktadır. Bu sistem sanal müzenin alt yapısını oluşturmuştur. Atress Baskı Atölyesinde ipek baskı, litografi, linolyum ve özgün baskı gibi çalışmalarda kullanılacak tüm teknik araç gereçler mevcuttur.

Şekil 31 : Imoga

(http://www.imoga.org [23-09-2014])

IMOGA'nın internet sayfası 2014 yılı itibariyle tasarım olarak geliştirilmesi gereken bir yapıdadır. Ancak sayfalar ve sanal galerinin içerikleri bakımından değerlendirildiğinde zengin durumdadırlar. Galeri (Koleksiyon) sayfasında sanatçıların isimleri ve eser sayıları görülebilmektedir. Seçilen sanatçının eserleri listelenmekte ve liste dışında kalan eserler ise sayfalanmaktadır. Bir büyük resim ve yanında dört küçük resim izleyiciye sunulmakta ve izleyicinin seçtiği resim büyütülerek sunulmaktadır. Site altyapısı Lebriz tarafın sağlanmaktadır. Sergiler sayfasında sanatçıların sergi tarih ve mekânları paylaşılmaktadır.

Müze turu sayfasında IMOGA müzesine alınmış eserlerin resimleri paylaşılmaktadır. Etkinlikler sayfasında yapılan sanatsal uygulama ve etkinlikler paylaşılmakta ve menü düzeni sol sütunda listelenmektedir. Müze mağaza sayfası lebriz alt yapısına bağlanmaktadır. Seçilen menünün ilk görüntülendiği alandan yok olup solda listelenmesi tekrar menüyü arama gereği hissettirdiği için çok kullanışlı görünmemektedir.

7.11. Louvre Müzesi ve İnternet Sayfası

www.louvre.fr;

Louvre Müzesi (**le Musée du Louvre**) İhtilalden sonra 1793'te Fransa'da açılan ilk devlet müzesidir. 13.yy'ın başında Philippe Auguste tarafından inşa ettirilmiştir. Müzenin adında İngilizce güç, kuvvet anlamına gelen "Lower" kelimesinden esinlenilmiştir. 14.yy'da kraliyet merkezi olarak ta kullanılmıştır. 1871 yılında büyük bir yangın geçirerek tahribata uğrayan müze daha sonra yapılan bakım ve onarım çalışmaları sonucunda 1932 yılında son şeklini almıştır.

Louvre Müzesi kategorik bölümlerden oluşmaktadır ve her bir bölümün idari ve hizmetli personelleri ayrı ayrıdır. Bu kişiler kendi sorumlulukları bünyesinde hareket edebilen bir yapıya sahip ancak üst yönetim olarak genel müze idaresine bağlıdırlar. Bu bölümler; Resim, Heykel, Doğu Sanatları, Mısır Sanatları, Yunan Sanatları, Sanat Eserleri, Desen gibi dallardan oluşmaktadır. Yunan Sanatları bölümünde M.Ö. 2000 ve M.S. 3. Yüzyıla ait çiniler, Sanat eserleri bölümünde; ortaçağdan bu tarafa yapılmış süsleme sanatının nadide örnekleri bulunmaktadır. Leonardo Da Vinci'ye ait ünlü tablo Mona Lisa adlı eser müzenin eserleri arsındadır.

Şekil 32 : Louvre Müzesi

(http://tr.wikipedia.org/wiki/Louvre_M%C3%BCzesi#mediaviewer/File:Paris_July_2011-27a.jpg [21.10.2014])

Müze bünyesinde zengin kaynaklarıyla dikkat çeken kütüphane, akademik ve bilimsel programların yapılabileceği bir konferans salonu, eserlerin incelenip yenilendiği laboratuvar bölümü, Sanat tarihi ve Müzecilik alanında eğitim veren Louvre Müze Okulu yer almaktadır.2012 yılı verilerine göre müze 9.7 milyon kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Müzenin İnternet Sayfası; Müzenin internet sayfası zengin bir içeriğe sahip alt yapı üzerine inşa edilmiştir. Sayfa girişinde önemli bilgi ve duyurular büyük bir manşet aracılığı ile ziyaretçilerle paylaşılmaktadır.

Ziyaret Planı; Müzeye ziyaret için gelecek olan sanatseverleri ayrıntılı bir biçimde bilgilendiren *Ziyaret Planı* bölümü yer almaktadır. Bu bölümde ziyaretçilere müzenin açık olduğu saatler, müzeye nasıl ulaşılabileceği hakkında haritalı anlatımlar, bilet ve ücret bilgileri, müzeyi hızlı ve verimli nasıl gezilebileceğinin rehberi, nerelerden alışveriş yapılabileceği ve sosyal mekânlar, gezi grupları hakkında bilgiler ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

Şekil 33 :Louvre Müzesi İnternet Sayfası

(http://www.louvre.fr [19-10-2014])

Aktiviteler Turlar; bu bölümde müzeyi bir rehber eşliğinde veya belirli gruplara katılarak gezmek isteyen ziyaretçiler için bilgiler sunulmuştur. Ayrıca ses rehberi, rehberli turlar, ziyaretçi parkuru, eğitici uygulamalar gibi başlıklar altında bilgilendirme ve yönlendirme içerikli kaynaklar bulunmaktadır.

Sergiler ve Etkinlikler; bu bölümde müze bünyesinde yapılan sanatsal aktiviteler veya müze dışında müzenin öncülüğünde yapılan aktiviteler tanıtılmakta ve takvim bilgileri verilmektedir.

7.12. Topkapı Sarayı Müzesi ve İnternet Sayfası

www.topkapisarayi.gov.tr;

1453'te İstanbul'un fethinden sonra 1460 yılında inşasına başlanan saray 1478 yılında tamamlanmıştır. Konum olarak müze Marmara Denizi, İstanbul Boğazı ve Haliç arasında kalan tarihi yarımada içerisinde Sarayburnu üzerinde yer almaktadır. Yaklaşık 700.000 m² lik bir alan içindedir. Fatih Sultan Mehmed

döneminden Abdülmecid dönemine kadar 400 yıl boyunca idare, eğitim ve sanat merkezi olarak hizmet vermiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra 1924'te (3 Nisan) müze haline dönüştürülmüş ve bu dönemin ilk müzesi olma özelliğini taşımaktadır. Kurulduğu alan zaman içinde daraltılarak en son ölçüleri yaklaşık 400.000 m² olarak belirlenmiştir. Dünyanın en büyük saray müzelerinden biridir. Deniz yönünde Doğu Roma surları, kara yönünde F.Sultan Mehmed'in yaptırdığı Sur-i Sultani yer almaktadır.

Mimarı yapıları, koleksiyonları ve 300.000'in üzerinde arşiv belgeleri ile dünyada ön sıralarda gelmektedir.

İnternet Sayfası; Müzenin internet sayfası Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dil üzerine inşa edilmiştir. Responsive özelliği ile çoklu medya ortamlarına göre sayfa tasarımı bozulmadan yeniden listelenmektedir. Sayfanın tüm linklerinde her zaman sağ sütunda listelenen *www.tripadvisor.com.tr* sitesinden çekilen bilgiler kurumsal yapı tarafından eklenmeyen verileri, reklam içeriklerini barındırmaktadır. Bu uygulama genel sayfa için bir kazanım sağlamazken, kurumsal yapı ile de çok uyumlu değildir.

Ziyaretçi bilgileri bölümünde misafirler için ayrıntılı bir şekilde takvim, ulaşım bilgileri, sosyal alanlar, grup gezileri, gezi planı, ücretler gibi konularda bilgiler verilmektedir. Engelliler içinde bilgilendirme yazıları bulunmaktadır.

Müze hakkında yazısı kısa ve öz şekilde yazılmış, koleksiyonlar hakkında açıklama bilgileri ve az sayıda örnek fotoğraf bulunmaktadır. Müzenin araştırmacılar için sunduğu imkânlar ve uyulması gereken kurallar yazan sayfa üzerinde üyelik doldurulması için link bulunmakta ve üyeler için arşiv bilgileri özet olarak sunulmaktadır.

Mimari bölümler dört avlu ve bir harem olmak üzere sıralanmış, her bir bölüm içinde yer alan yapı ve özel alanlar ilgili link altında listelenmiştir. Bu listeden seçilen mekân için örnek bir resim ve açıklama yazıları yer almaktadır.

Şekil 34 : Topkapı Sarayı

(www.topkapisarayi.gov.tr [19-10-2014])

Sergiler bölümünde; geçmiş, devam eden ve gelecek sergi faaliyetleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Sergi hakkında açıklamalar ve sergiden seçilmiş örnek resimlere bu sayfa üzerinden ulaşmak mümkündür.

İletişim bölümünde müzeye ait telefon ve adres bilgileri yer alırken, Google haritası üzerinde konum işaret ile gösterilmektedir. Yine aynı sayfa içinde kullanıcıların hızlı bir şekilde müze yönetimine mail atabilmeleri için form bulunmaktadır.

Sayfanın geliştirilebilir yönleri; Louvre müzesi sayfasında müze ile ilgili yayınlar ve koleksiyondaki eserlerin resimlerini kullanıldığı hediyelik eşyaları alma imkânı sunulurken, Topkapı Sarayı müzesinde bu yönde bir link bulunmamaktadır. Ayrıca, müze çevresi veya eserler ile ilgili video görüntüler deyer almaktadır. Sayfalar içinde kullanılan örnek resimlerin ön görünüm için küçük boyutları yüklenmediği için büyük boyuttaki resimler inmekte ve mobil ortamlar için zaman ve veri kaybına yol açmaktadır.

7.12.1. Topkapı Sarayı ve Louvre Müzeleri İnternet Sayfalarının Karşılaştırılması

Bu başlık altında Topkapı Sarayı ve Louvre Müzelerinin web sayfalarına ait karşılaştırmalı verilere yer verilmiştir. Bu karşılaştırma bir web sayfası veya yazılım temelinde değil Sanat Yönetimi çerçevesinde yapılmıştır. Sanat kurumlarının kendilerini sanal ortamda nasıl temsil ettikleri ve ziyaretçilerine nasıl ulaştıkları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

KARŞILAŞTIRILAN ÖZELLİKLER	TOPKAPI	LOUVRE
Siteye üye olabilme	✗	✓
Eser kopyalarını alabilme (Eticaret)	✗	✓
E- Kart	✗	✓
Engelliler için kısa yol tuşları	✗	✓
Site içi kelime arama	✗	✓
Ziyaretçi Defteri	✗	✓
Müzeye kazandırılma bilgileri	✗	✓
Panaromik Resimler	✓	✓
Panaromik gezide eser bilgilendirme	✗	✓
Yardım sayfaları	✗	✓
Site kullanım görsel anlatımı (Genel)	✗	✓
Ortalama sayfa Sayısı	**30**	**800**
Site Haritası	✗	✓
İstatistikî bilgi edinme imkânı	✗	✓
Google'nin listeleyebilme özelliği	✗	✓
Kolay ulaşım, harita, adres bilgileri	✗	✓

Tablo 7 : Louvre Müzesi ve Topkapı Sarayı müzesi web sayfalarının karşılaştırılması.

8. GOOGLE-ART PROJECT

Google tarihi ve kültürel değeri olan eserleri internet üzerinde yayınlamak için yüzlerce kültür kurumu ve müze ile proje ortaklıkları kurmuştur. Bu çalışma için oluşturulan yazılım ve tasarım uzmanları ise sergileme arşivine her geçen gün yeni eserler eklemeye devam etmektedirler. Söz konusu arşivlerden biri de Google-Art Project'dir.

Googlenin kuruluş aşamasında; Larry Page ve Sergey Brin 1996 yılında Pagerank sistemini çalıştırmak ve sitelerin verilerini saklamak için bir sunucu kurmaya karar vermişlerdir. 40 GB'lık bir kapasiteye sahip sunucuyu oluşturmak için 10 adet 4 GB'lık disk almışlar ve bu çalışma için ayırdıkları para bittiği için sistemin diğer parçalarını ellerindeki mevcut plastik ve Legolar ile tamamlayabilmişlerdir. Google'nin logo renginde burada tesadüf eden Legoların renginden esinlenerek doğmuştur. Kurucuları Google için isim oluştururken de matematikten yararlanmışlar, Googol numarasından ilham almışlardır. Google 10 üzeri 100 işlemini ifade etmektedir. 2014 itibariyle şirket bünyesinde 40.000'den fazla kişi çalışmaktadır.

Google 2004 yılında halka arz edilmeye başlamıştır. İlk aşamada satılan hisselerin değeri 2.718.281.828 dolardır. Bu bilgiler Google'nin ve alt projelerinin büyüklüğünü göstermek çerçevesinde paylaşılmıştır.

8.1.Google Art Project'in Tarihsel Gelişimi

Dünya mirasını korumanın yanında sanat eserlerinin daha çok izleyiciye ulaşması içinde uygulamalar yazılmaktadır (Google [29-09-2014]). Google-Art Project kapsamında da 250'den fazla kurumla anlaşma yapılarak 6000'den fazla sanatçıya ait 10.000'in üzerinde eser veri tabanına eklenmiştir. Buna ek olarak, sokak

görünümü ve iç mekânlar için hazırlanmış 360 sanal tur görüntüleri ile daha da zengin bir yapı oluşturuluştur.

Güncel istatistiklere göre sistemde 45.000'den fazla eser ve 60'ın üzerinde müze bulunmaktadır. Seçilen eserler için yüksek çözünürlükte fotoğraflar çekilmektedir. Bunlardan bazıları süper yüksek çözünürlük veya "gigapiksel" fotoğraf teknolojisiyle hazırlanmışlardır. Bu teknolojiyle çıplak gözle görülemeyecek fırça izleri ve renk ayrımları görülebilmektedir. Seçilen bazı müzeler için çekimler yapılarak Sokak görünümü ve 360º gezinti turları oluşturulmaktadır. Son eklenen çalışmalarla birlikte sistemde 385'den fazla salon kesintisiz olarak sanal tur ile gezilebilmektedir. Proje Google Haritalar programı ile de uyumlu olarak çalışmaktadır.

OCR (Deneysel Optik Karakter Tanıma) sistemleri kullanarak taranmış kaynaklardaki metinler, yazıya dönüştürülmüş ve arama programlarının listelemesine uygun bir alt yapı oluşturulmuştur. Bu uygulama sayesinde sisteme tanımlanmış yazı sayfalarında geçen herhangi bir kelimeyi arama motoruna yazıldığı zaman ilgili sayfaya yönlendirilerek hızlı sonuçlar almak mümkündür. Çalışmanın devamında bu konu, Ölü Deniz Parşömenleri, Nelson Mandela'nın yazışmaları, Grand Palais'de açılan rölyef heykel sergisi, France en Relief' sergi mekânına 3D modelleme sistemleri gibi örneklerle ele alınmıştır.

İlk örnek olan Ölü Deniz Parşömenleri'nin bu projeye aktarılması kapsamında bazı eski el yazmaları ve İncil metinleri taranarak sisteme taşınmıştır. Kudüs'te bulunan İsrail Müzesi ve Google Cultural Institute arasında yapılan çalışma ortaklığı sayesinde eserler için yüksek çözünürlükte taramalar yapılmıştır. Ayrıca, müzeye ait beş parşömen dijital ortama aktarılmış ve bazı taranmış kayıtlar İbraniceden İngilizceye çevrilerek kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

Parşömende yer alan kelimeler arama motorlarına yazıldığı zaman çok daha hızlı sonuçlar vermekte ve taranmış parşömenleri ve video kayıtları izleyicilere sunulmaktadır. Bu sayede bilimsel araştırmalar ve sanatsal web gezintileri daha zengin, daha verimli sonuçlar vermektedir.

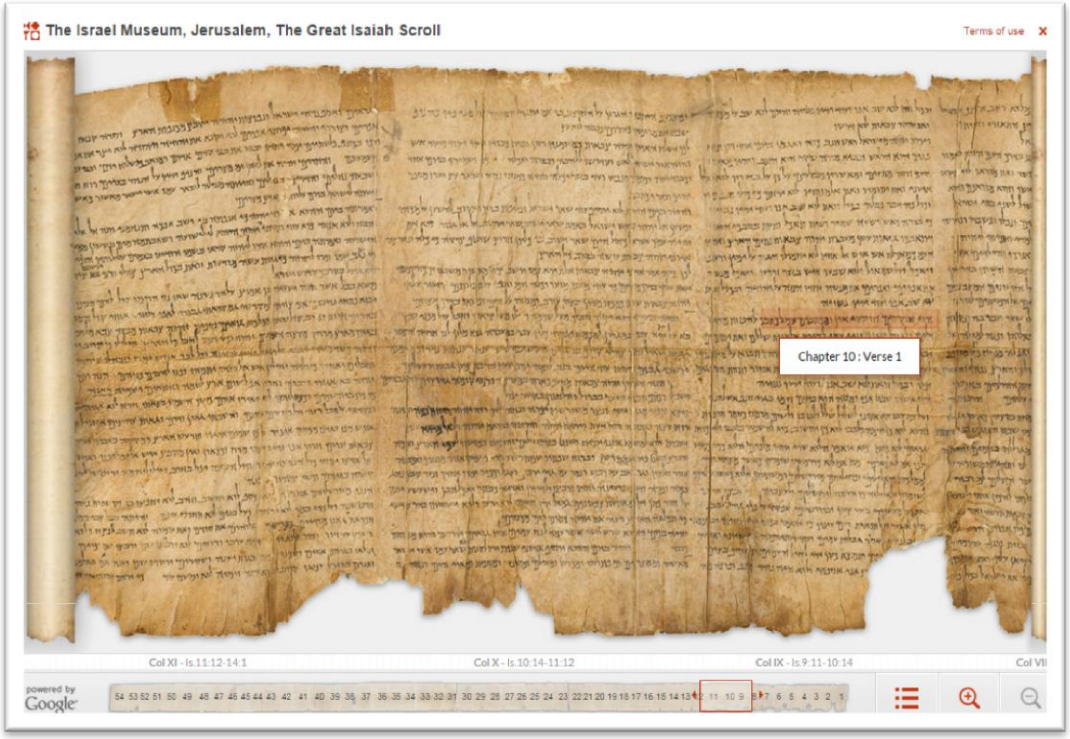

Şekil 35: The Israel Museum, Jerusalem, The Great Isaiah Scroll[1]

(http://dss.collections.imj.org.il/isaiah?id=11:6[29-09-2014])

Google Cultural Institute, Nelson Mandela Centre of Memory ile proje ortaklığı yaparak Nelson Mandela'ya ait olan arşiv internet ortamına taşınmıştır. Arşivdeki videolar, Mandela'nın arkadaşlarıyla yaptığı mektup yazışmaları, 27 yıllık hapis hayatında yazdığı günlükler, Güney Afrika'da ırk ayrımını sona erdiren müzakere notları ve eski fotoğrafları yer almaktadır. Konuşmalar adlı eserinin daha önce yayınlanmamış taslakları ve Özgürlüğe Yürüyüş eserinin sonuç bölümüde projeye eklenmiştir. Mandela'nın hayatı 7 ayrı bölüme ayrılarak hazırlanmıştır. Bunlar; Gençlik dönemi, Hapishane yılları, Başkanlık dönemi, Emeklilik dönemi, Kitapları ve Anılar olarak kategorilere ayrılmıştır. Bu kaynak Mandela'nın hayatını merak eden ve ondan ilham alanlar için önemli veriler içermektedir.

Tez kapsamında Google'nin projeleri kapsamında Mandela uygulamasına değinildiği için Mandela'nın hayatı ve kişiliği gibi konulara ayrıca girilmemiştir.

[1]http://dss.collections.imj.org.il/isaiah?id=11:6 (29-09-2014)

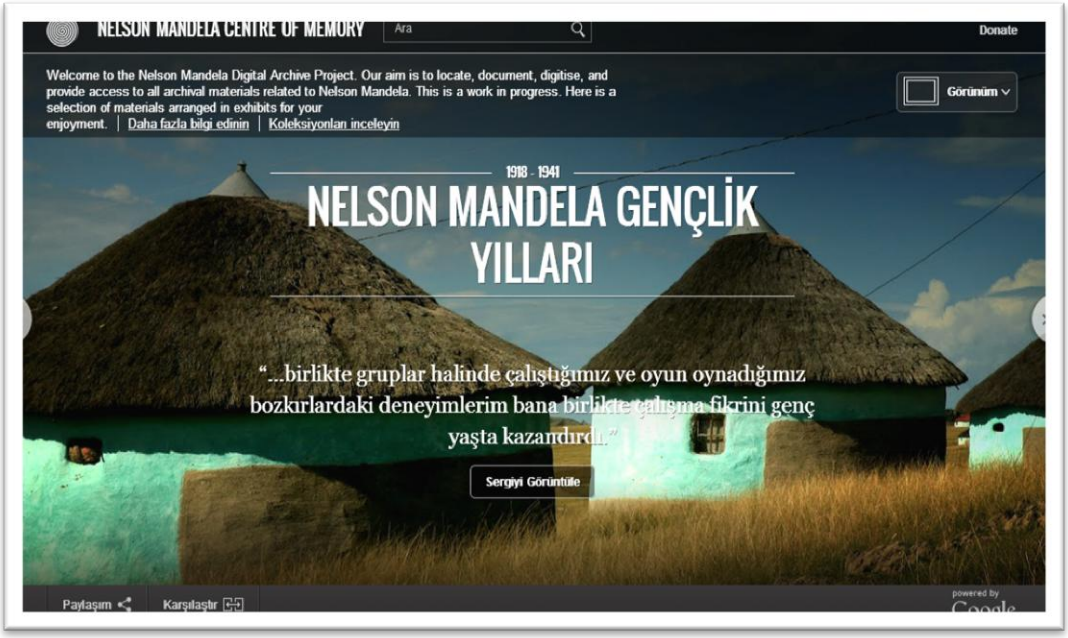

Şekil 36 :GAP Nelson Mandela Projesi

(http://archive.nelsonmandela.org/home [16-10-2014])

Google Cultural Institute Fransa Paris'teki Grand Palais'de açılan rölyef harita sergisi için yedi adet haritanın 3D modellemesini yapmıştır.

Şekil 37 : Ayrıntılı Rölyef Haritalarından 3d Modellere (La France en relief)

(https://www.google.com/culturalinstitute/about/francerelief/ [29-09-2014])

La Maison de l'Histoire de la France ile ortak yürütülen proje kapsamında sergideki haritaların dijital ortama taşınabilmesi için "France en Relief" sergi mekânına 3D modelleme sistemleri (Liquid Galaxy) kurulmuştur. 17. ve 18.yy sanatçılarının genellikle askeri amaçlı olarak yaptıkları rölyef haritalar Paris'teki Musee des Plans Reliefs'de korunmaktadır ancak halka açık değildir. Google bunu Earth programıyla uyumlu olarak çalışan bir sistemle internet aracılığıyla sanatseverlere sunmayı başarmıştır.

8.2.Sanal Sergileme Çerçevesinde Google-Art Project

Bu bölümde Google Art Project web sayfasının özellikleri, sisteme kayıtlı örnek eser ve müzeler incelenerek araştırma sonuçları sunulmuştur.

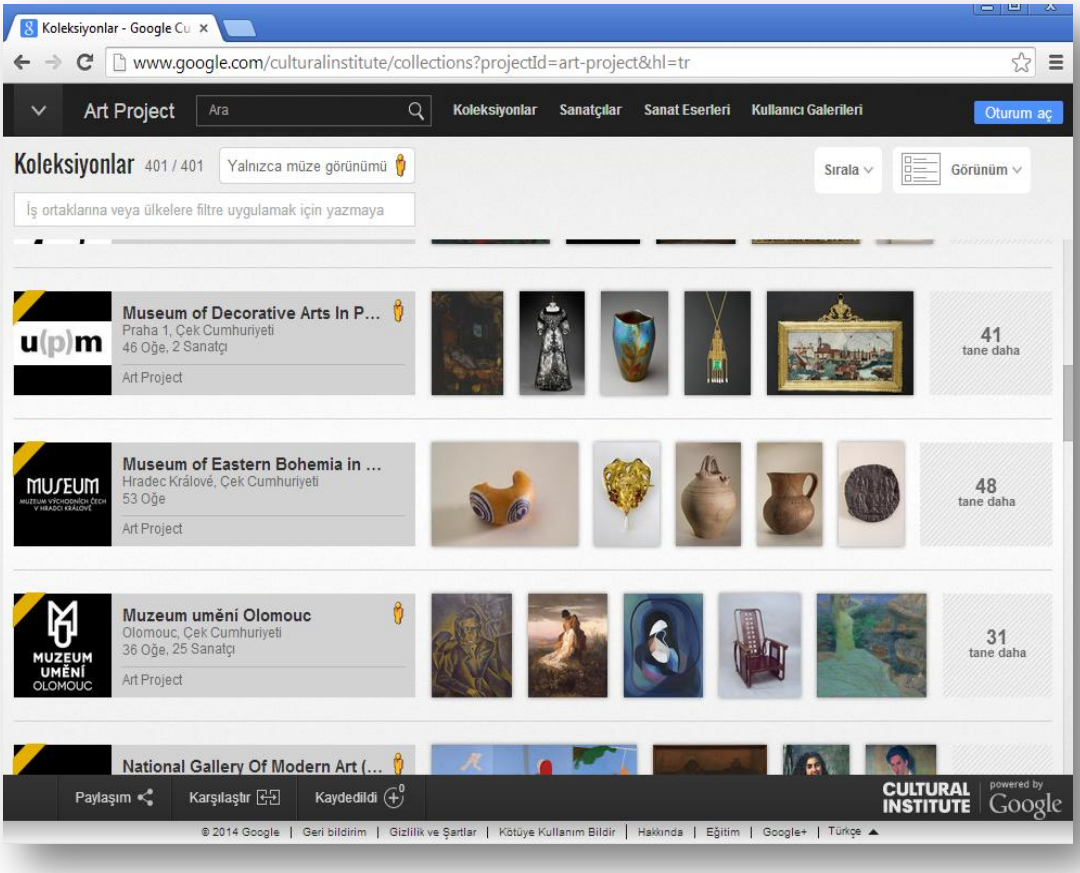

Şekil 38: Google Art Project / Koleksiyonlar

(http://www.google.com/culturalinstitute/collections?projectId=art-project&hl=tr [14.08.2014])

Koleksiyonlar; sayfasında eserler müze, galeri vb. kategoriler altında listelenmiştir. İlk beş kayıt gösterilirken diğer gösterilemeyen kayıtların kalan sayısı yazılarak "tane daha" ibaresi yazılı bir menüde verilmiştir. Bu sayfada listeleme sırasının başında müzenin logosu, yanında adı koyu renklerle belirtilmiş, hemen altında adresi ve bulunduğu ülke, bir alt satırda ise eser sayısı ve sanatçı sayıları verilmiştir. Sayfanın en alt kısmında yer alan siyah band üzerindeki menülerde gösterilen eserlerin sosyal medya üzerinde paylaşılması sağlanırken aynı zamanda seçtiğiniz eserleri karşılaştırmanızı ve kendi oluşturduğunuz galeriye kaydedilmesine imkan tanımaktadır.

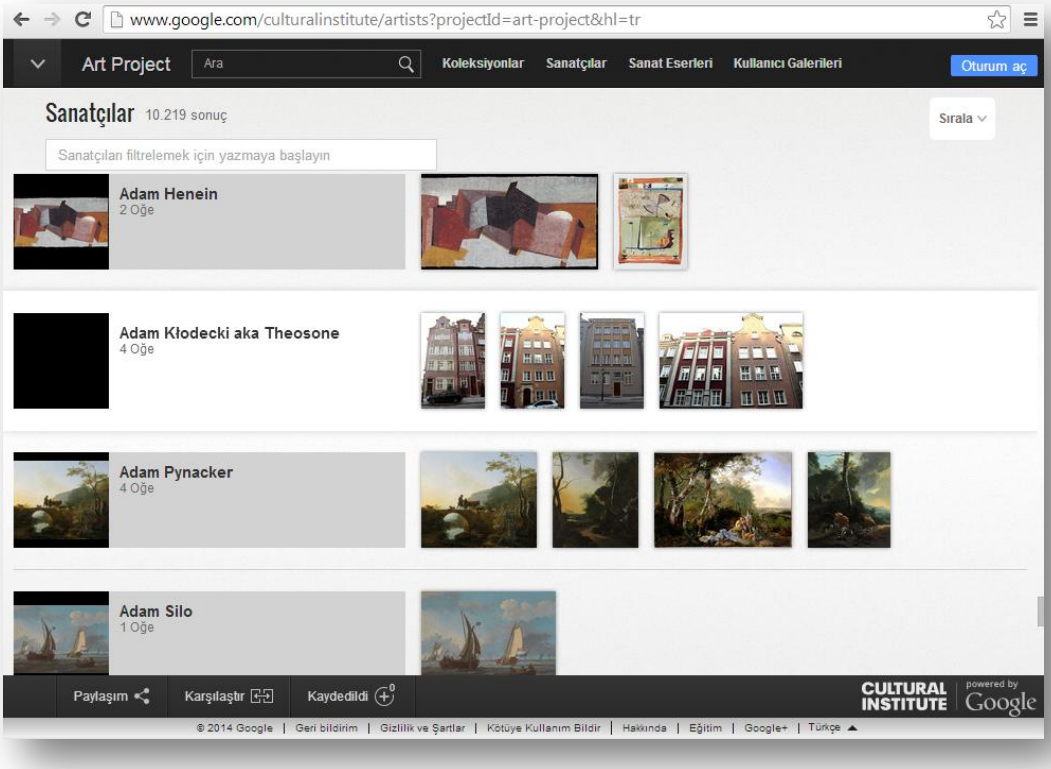

Şekil 39: Google Art Project / Sanatçılar

(http://www.google.com/culturalinstitute/artists?projectId=art-project&hl=tr [14.08.2014])

Sanatçılar; sayfasına giriş yapıldığı zaman kayıtlı sanatçılar listelenmektedir. Burada listeyi A'dan Z'ye veya Z'den A'ya şeklinde değiştirmeniz için butonlar bulunmaktadır. Sanatçı adı listelenirken hemen yanında sanatçının son eklediği eser küçük boyutta gösterilmektedir. Sanatçı adının hemen altında ise eser sayısı verilmiştir. Sanatçı adına tıklandığında galerideki bütün resimler listelenmekte ve

ayrıntılı olarak izlenmesi için seçilmeyi beklemektedir. Seçilen eser boyutuna göre büyütülerek listelenmektedir.

Bu sayfada eserler arka arkaya gösterilebilmesi için seçenekler sunulmuştur. Sayfanın sağ üst köşesinde slâyt başlat ve durdur ikonları yer almaktadır. Play ikonuna basıldığında gösterme işlemi başlamaktadır.

Sayfanın sağ alt köşesindeki artı ve eksi butonlarını kullanarak resimler arasındaki geçişi saniye bazında ayarlamak mümkündür.

Sol üst köşede yer alan ayrıntılar ikonu ile eser eklenirken sanatçının eser hakkında tanımladığı bilgiler yer almaktadır.

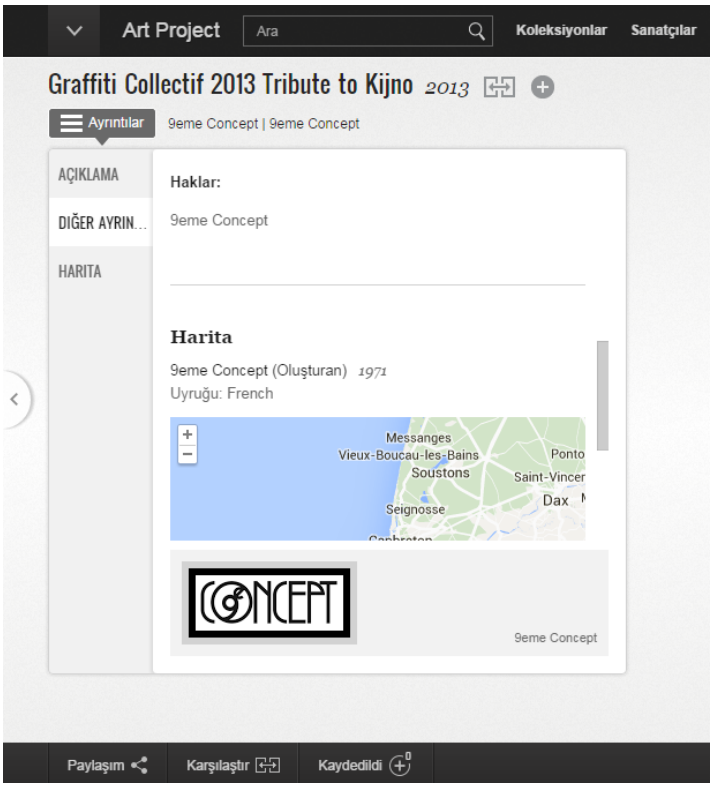

Şekil 40 : Google Art P. Eser Ayrıntı Linki

Ayrıntılar linki tıklandığı zaman eserin oluşturulduğu (sisteme eklendiği) yer, sanatçısının adı soyadı, eserin türü (Yağlıboya, Suluboya, Baskı Resim, Grafiti, vs.) ve hakları görülebilmektedir. Ayrıca eserin eklendiği lokasyon haritada nokta şeklinde belirmekte ve bu linkten adres ayrıntılı bir biçimde görülebilmektedir. Adres Google'nin kendi (harita) projelerinden biri olan maps üzerinde gösterilmektedir. Sanatçı ana sayfasında eserler için ayrıntı linkinde daha fazla seçenek sunulmaktadır. Bunlar; Koleksiyon, oluşturan, malzeme, konum, medya türü, tarih şeklinde sıralanmaktadır.

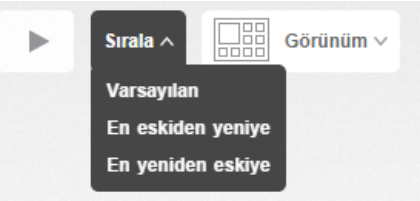

Şekil 41 : G.A.P. Listeleme

Sanatçı giriş sayfasında sağ üst köşede bulunan bu butonlardan ilki bütün eserleri slâyt şeklinde gösterilmesini sağlamaktadır. İkinci ikonda eserlerin farklı seçeneklerle sıralanması sağlanırken, üçüncü ikonla eserler küçük boyut veya büyük boyut olarak listelenebilmektedir.

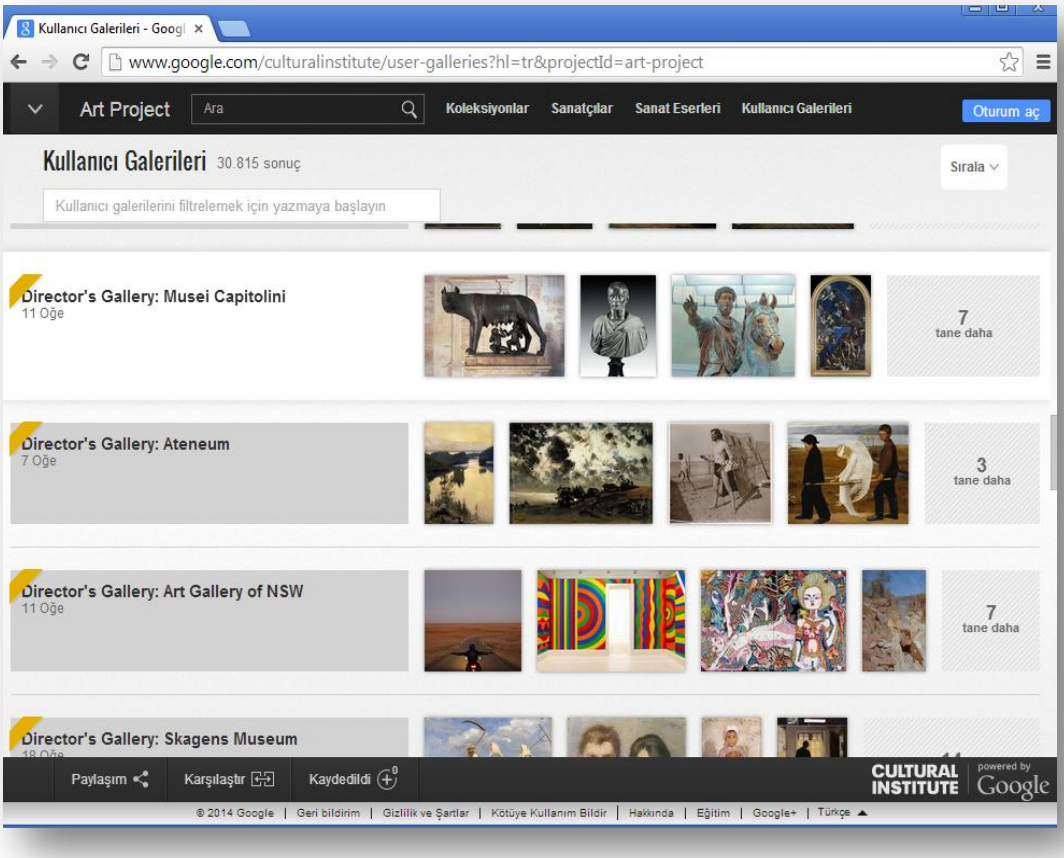

Şekil 42: Google Art Project / Kullanıcı Galerileri

(http://www.google.com/culturalinstitute/user-galleries?hl=tr&projectId=art-project [14.08.2014])

Kullanıcı galerileri; sayfasında da sitenin genel listeleme ve görüntüleme özellikleri kullanılmaktadır. Projeye kullanıcı adı ve şifresiyle giriş yapan kullanıcıların oluşturmuş olduğu galeriler listelenmektedir. Sayfa ilk açıldığında ekranın büyüklüğüne göre belirli sayıda galeri alt alta listelenmektedir. Diğer

galerileri görmek için Mouse ile sayfanın altına doğru ilerledikçe gizli olan diğer galeriler listelenmektedir. Sayfa scrool ve Mouse hareketlerine duyarlıdır, sayfa sonu geldikçe görüntülenmeyen eserler otomatik listelenmektedir. Bu liste içinde galerinin adı, eser sayısı, örnek 5 eser ve kalan eser sayısı listelenmektedir. Galeri üzerine tıklandığında altındaki eserler listelenmekte ve esere tıklandığında ise ayrıntılı ve büyük şekliyle gösterilmektedir.

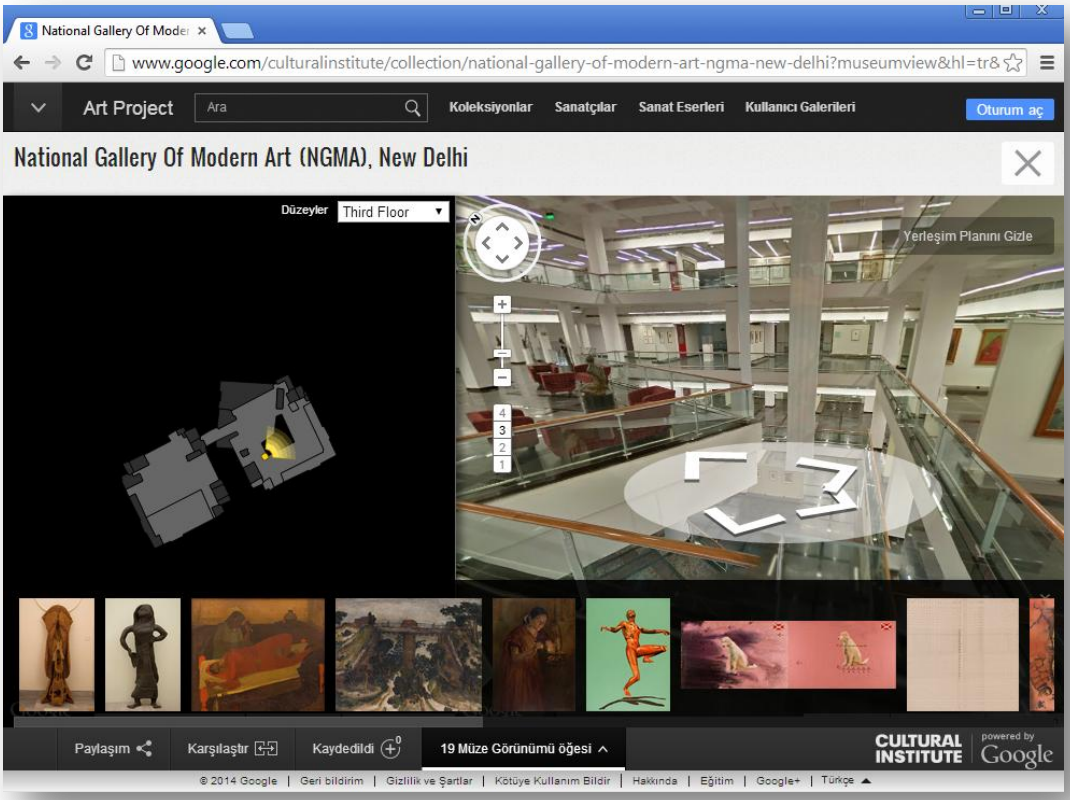

Şekil 43: Google Art Project /National Gallery Of Modern Art (NGMA), New Delhi

---

(https://www.google.com/culturalinstitute/collection/national-gallery-of-modern-art-ngma-new-delhi [17.11.201])

Google Art Project'in sayfasının sol üst kısmında bulunan arama özelliği ile kelime aratarak daha hızlı bir şekilde görüntülenmek istenen eser veya galeri bulunabilmektedir. Örnek olarak NGMA harfleri arama yapıldığında National Gallery Of Modern Art listelenmektedir. Açılan ilk sayfada müzedeki eserlerden örnekler, harita görünümü, müze iç görünümü gibi seçenekler çıkmaktadır. Müze iç

görünümü seçilmesi durumunda (*Resim 30*) sayfa iki kısma ayrılmakta, sol kısımda harita veya kroki üzerinde izleyicinin konumu ve yönü gösterilirken sağ kısımda müze iç mekânı 360º tekniği ile görüntülenmektedir. Kullanıcı Mouse yardımıyla müze içerisinde ilerleyebilir veya farklı yönleri inceleme fırsatı bulabilmektedir. Sanal ortamda gerçek bir müze veya galerideymiş gibi gezilebilmekte, eserlerin önüne gelerek karşısındaymış gibi eser incelenebilmektedir.

Müzenin ilk sayfasında sunulan sergiler linkleri seçilmesi durumunda hazırlanmış resimler ve açıklamalar dizinleri listelenmektedir. Kullanıcı bunlardan birini seçerek ayrıntılar bölümüne yönlendirilerek eser hakkında daha kapsamlı bilgi sahibi olabilmektedir.

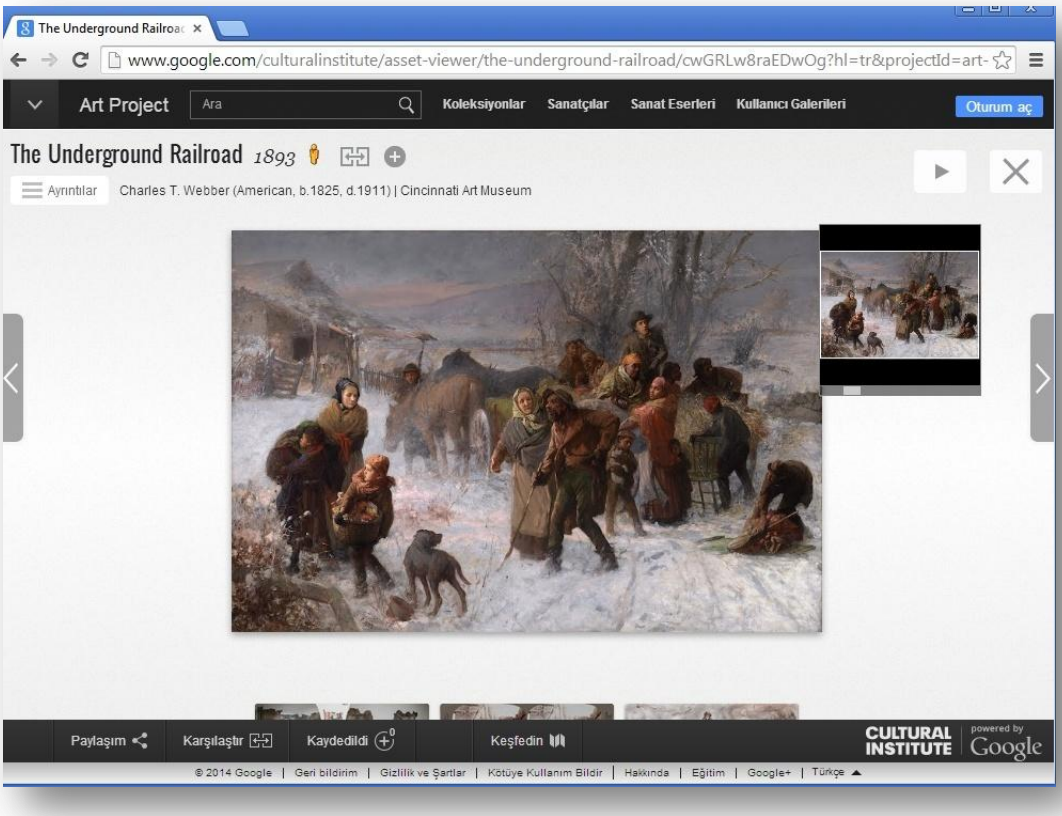

Şekil 44 : Örnek uygulama eserlerdeki yakınlaşma dereceleri / 1

(https://www.google.com/culturalinstitute/asset-viewer/the-underground-railroad/cwGRLw8raEDwOg?hl=tr&projectId=art-project [19-10-2014])

Eserlerden biri seçilerek Mouse ile üzerine tıklandığında ayrıntıları görüntülenmektedir. Eserler sisteme tanımlanırken her bir eser için ortalama 3000 adet fotoğraf çekilmektedir. Buda eserin çıplak gözle görünemeyecek kadar yakından ve ayrıntılı bir şekilde görüntülenmesini sağlamaktadır. Resim 31'de seçilen eser (Charles T. Webber (American, b.1825, d.1911) | Cincinnati Art Museum) eser yakınlaştırılarak birkaç aşaması örnek olarak kaydedilmiştir.

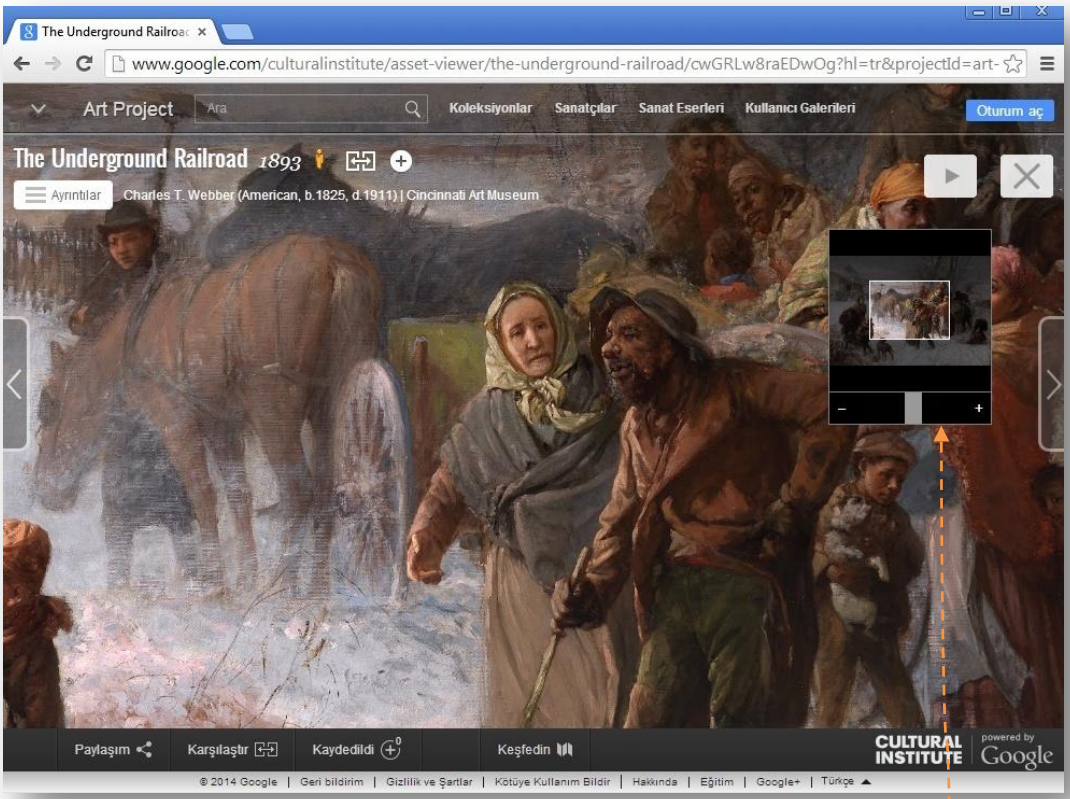

Şekil 45 : Örnek uygulama eserlerdeki yakınlaşma dereceleri / 2

Eser üzerinde yakınlaştırma (Zoom) aşamaları sağ üst köşede sunulan pencerede görülebilmektedir. Eser üzerinde açık ve koyu alanda yakınlaşılan bölge net bir şekilde ifade edilmektedir.

Sayfanın sağ ve sol kenarlarında bulunan oklar kullanılarak seçim yapılan eser bir önceki veya bir sonraki eserle değiştirilebilmektedir.

Eseri büyük görüntüleme işlemi Mouse üzerindeki tekerlek kullanılarak veya yine Mouse ile çift tıklanarak veya sağ üst köşede oluşan pencerenin artı ve eksi butonları kullanılarak yapılabilmektedir.

Bu eser için açıklama bölümünde aşağıdaki metin yer almaktadır.

> *"**AÇIKLAMA**" / "Charles T. Webber, an active member of the Cincinnati art community, painted ""The Underground Railroad"" for the 1893 World's Columbian Exposition, held in Chicago. Working in the Western tradition of history painting—which the art establishment commended because it educated while it entertained—Webber created this picture to celebrate the abolitionists' heroism in the moral struggle against slavery. He portrayed his friends, the notable Cincinnati abolitionists Levi Coffin, Coffin's wife Catharine, and Hannah Haydock, leading a group of people to freedom. The artist set the figures at dawn in a wintry field, possibly at Coffin's farm, which was located between Avondale and Walnut*
>
> *Hills. Although the term "Underground Railroad" suggests a well-organized subterranean network that transported slaves to freedom, in fact it was a loose, opportunistic collaborative effort that aided runaways. Webber praised the courageous work of the abolitionists, but the real heroes are the slaves, who were resourceful and self-reliant in their flight to freedom."*

Sağ üst köşede yer alan oynat ve çarpı butonları ise liste içindeki eserler arasında slâyt görüntülemesi yaparak arka arkaya izlenmesini veya durdurulmasını sağlayan butonlardır.

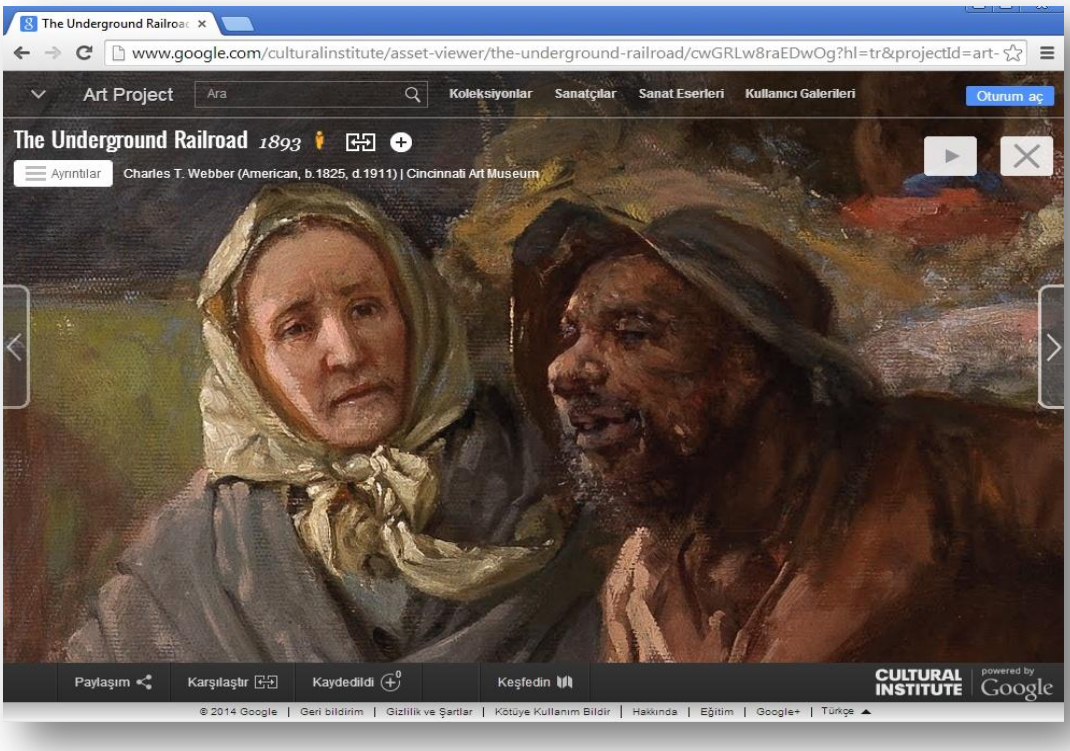

Şekil 46 : Örnek uygulama, eserlerdeki yakınlaşma dereceleri / 3

Yukarıdaki resimde de görüldüğü gibi eserlerin sisteme yüklenmiş en yüksek çözünürlükteki boyutu görüntülenebilmektedir. Örnek olarak seçilmiş bu esere son aşamaya kadar yakınlaşılması sonucunda, eserde kullanılan tuvalin dokusu, renk geçişleri, fırça yönü gibi ayrıntıları görebilmek mümkündür.

Bu ayrıntılar bazı eserlerde çıplak gözle, teknik bir araç kullanmaksızın görmek mümkün olmamaktadır. Bu görseller, bilimsel araştırmalarda kullanılırken ayrıntılı ve daha kapsamlı yorumlar çıkarılabilmesini sağlamaktadır. Aynı sanat alanında çalışan öğrenci, akademisyen veya sanatçılar için eğitici nitelik taşımaktadır. Eserler bazı sanatseverler için ilham kaynağı olurken bazıları da bu tarz bir eseri edinmek, onu sevdiği bir köşeye asmak ve onun yaşatacağı hazzı hissetmektedir.

9. SONUÇ

Tarih boyunca Plastik sanatlar alanında üretilen eserlerin sergilenmesiyle ilgili pek çok uygulama geliştirilmiş ve geliştirilmeye devam etmektedir. Sergiler, galeriler, bienaller, müzeler ve yüzlerce başlık bu kapsamda ele alınabilir. "*Bir Sergileme Platformu Olarak İnternet ve Google Art Project Örneğinin Ülkemiz Müzelerine Uygulanması*" başlığı altında da teknoloji, internet, sosyal medya alanlarında ortaya konulan buluş ve yeniliklerin plastik sanatlarda sergilenme disiplinine uyarlanması çerçevesinde araştırmalar yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalar kapsamında ortaya çıkan bilgiler doğrultusunda sergileme alanı için yeni uygulama örnekleri veya halen dünyada uygulanmakta olan yöntemlerin ülkemize transferinin sağlanması için çeşitli bulgular ortaya konulmuştur.

Müzecilik, plastik sanatlar alanı sergileme başlığı altında değerlendirilse de müzeciliğin sergileme dışında başka yükümlülükleri de vardır. Uluslararası Müzecilik Konseyi (ICOM) müzeciliği ve görevlerini yıllar süren çalışmalar sonucunda belirli tanımlar ve yönetmelikler altında kurumsallaştırmış ve bu çalışmalarına devam etmektedir. ICOM, müzeciliğin görevlerini beş başlık altında toplamıştır. Bu görevler; *toplama, belgeleme, koruma, sergileme* ve *eğitim* olarak tanımlanmıştır. Tez çalışması kapsamında yapılan araştırma ve öneriler, sonuç bölümünde ICOM'un da üzerinde durduğu bu beş başlık altında sunulmuştur.

9.1.Müzelerin Toplama Misyonu ve Araştırma;

Yapılan çalışma sonucunda ülkemizde tarihi eserlerin araştırılması ve toplanmasıyla ilgili olarak pek çok kurum tarafından başlatılmış yüzlerce proje olmasına rağmen alandaki boşluk halen kapatılabilmiş değildir. Özellikle ülkemizde yer alan tarihi eserlerin dünya ortalamasının üzerinde olması ve yine ülkemizin açık hava müzesi olarak tanımlanmasının eserlerin korunması ve toplanması problemini

özetler durumdadır. Yapılan tarihi kazılarda ortaya çıkan eserler ya müzelerde arşiv altına alınarak veya bulunduğu alanda doğal görünümü korunarak sergilenmektedir. Özellikle çok büyük boyutlardaki eserler, taşınma veya mekân sorunlarından dolayı müzelerde sergilenememektedir. Bu sorunda açık alanda kalan eserlerin sınırlı sayıda güvenlik görevlisi ile çok büyük alanların korunması zorunluluğunu doğurmaktadır. Eserler iklim koşulları altında zarar görmekte ve olası çalınma olaylarına maruz kalmaktadır.

Araştırma kapsamında eserlerin toplanmasıyla ilgili olarak yapılan kazı çalışmalarının önemli bölümleri veya belirli aralıklarda yapılacak kayıtlarının koruma altına alınması ve merkezi bir sisteme yüklenmesi önerilmektedir. Bu sayede eserlerin ilk görüntüleri ve restorasyon yada iklimsel etkileşimler nedeniyle değişen görünümleri arasında kıyaslama yapılabilecektir.

9.2.Müzelerin Belgeleme Misyonu ve Araştırma;

Tarihi eserlerin araştırılması ve belgelenmesi o eserin kimlik kartının çıkartılması eserlerin arşivlenmesinde ve bilimsel araştırmalarda çok büyük önem arz etmektedir. Kazılar için düzenlenmiş yönetmeliklerde, kullanılan malzemeler, uygulanan yöntemler, çalışma saatleri vb. pek çok alanda hassas kurallar getirilmiştir. Belgeleme aşamasında da izlenecek yöntemler yönetmeliklerle kurumsallaştırılmaya çalışılmıştır.

Türkiye'deki bütün müzelerin merkezi bir data (veri bankası) altında birleştirilmesinin bilimsel ve belgeleme çerçevesinde pek çok yenilikler getireceği düşünülmektedir. Ülkedeki müzelerin hepsinde yer alan eserler belirli bir sistematik altında veri tabanına bilgi ve resimleriyle beraber kaydedilmesi önerilmektedir. Bu eserlerin girişi sırasında çok iyi seçilmiş anahtar kelimelerde tanımlanmalıdır ki gerekli durumlarda sadece bazı özellikleri taşıyan eserler bilgisayar ortamında listelenebilmelidir. Örneğin, sadece Osmanlı eserlerinin listelenmesi, sadece yağlıboya eserlerin sergilenmesi, sadece restorasyon görmüş eserlerin sergilenmesi, sadece (x) profesörün kazılarından çıkan eserlerin listelenmesi, sadece uluslararası sergilenmiş eserlerin listelenmesi, sadece depolarda tutulan eserlerin listelenmesi gibi süzme işlemleri yapılabilecektir.

9.3.Müzelerin Koruma Misyonu ve Araştırma;

Kazılar sonucunda ortaya çıkan büyük boyuttaki eserler veya mimari yapılar müze ortamlarına taşınamayıp bulundukları ortamda sergilenmektedirler. Bu durum iklim koşullarının yıpratıcı etkileri, gezi sırasında yürüme ve eser üzerine uygulanan ziyaretçi ağırlığı, fotoğraf çekimlerinden kaynaklanan flaş(ör) ışığının doğurduğu tahribatlar gibi olumsuz etkenler eserlerin korunma yaşını kısaltabilmektedir.

İklim koşullarından kaynaklanan tahribatların tespiti çerçevesinde belirlenmiş eserlerle ilgili olarak aylık veya yıllık periyotlarla belirli noktalardan fotoğraflarının çekilerek bilgi sisteminde eser için üretilmiş seri kodunun altına yüklenecek ve bu fotoğraflar sistem yazılımı tarafından veya uzmanlar tarafından kontrol edilebilecektir.

Toplumsal yaşantıyı kolaylaştırmak için uygulanan belediye veya ülke çapında verilen kararlar neticesinde yol veya baraj yapımı gibi uygulamalar sırasında bazı tarihi eserler su altında kalmakta, yerleri değiştirilmekte veya doğal yapısı değiştirilmektedir. Araştırma kapsamında bu tip mekânların 360º görüntülenmesi, 3D modelleme ile bilgisayar ortamına taşınması, yüksek çözünürlüklü fotoğraflarını çekilmesi, uydu resimlerinin sisteme yüklenmesi, yüksekliğe duyarlı kameralarla renk tonları ve ölçülerle rakım ve boyut haritalarının çıkarılması ve bunların ilgili eser veya bölge altında arşivlenmesi sağlanacaktır. Bu uygulama müze depolarındaki eserler içinde yapılarak orada yıpranmaya veya yok olmalarının önüne geçilmiş olacaktır.

9.4.Müzelerin Sergileme Misyonu ve Araştırma;

Müzelerdeki sergileme alanlarının yetersizliği nedeniyle bazı eserler yıllarca depolarda tutulmaktadır. Bu eserler sanatseverler tarafından ziyaret edilememekte ve yer yer olumsuz depo koşullarından dolayı yıpranmaktadırlar. Araştırma kapsamında önerilen uygulamalar yöntemi ile eserlerin bilgisayar ortamına taşınması durumunda bu probleme bir çözüm önerisi sunulmuş olacaktır. Müzelerde yer alan kütüphane bilgisayarlarında bölgesel (yerel) olarak (dış bağlantılara kapalı) veya merkezi bilgi

ağı üzerinden internet aracılığı ile eserler tüm sanatseverlerin paylaşımına açılabilecektir.

9.5.Müzelerin Eğitim Misyonu ve Araştırma;

Araştırma önerilerinden biriside, ilköğretimden itibaren tarih ve kültür eğitimi çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu kapsamda ilköğretimde resim dersleri veya içeriği örtüşen diğer derslerde sinevizyon cihazları veya bilgisayar ile proje ürünü olan bilgi ağına bağlanarak öğrencilere sunumlar yapılması önerilmektedir. Bu sayede hem öğrencilerin kültür ve tarih bilgileri gelişmiş olacak hem de zaman ve ekonomik nedenlerle tüm ülkedeki müze ve tarihi mekânların gezilememesinden kaynaklanan sonuçlar bu görsel deneyimlerle kısmen de olsa giderilmiş olacaktır.

9.6.Google Art Project Örneğinin Ülkemiz Müzelerine Uygulanması

Ülkemiz sınırları içinde yer alan müzelerle birlikte, tarihi, sanatsal değer taşıyan obje ve mekânların merkezi bir bilgi ağında belgelenmesi ve paylaşılması Google Art Project ve diğer örnek uygulamalar kapsamında ele alınmıştır. Ancak çalışma yoğunluğu özellikle müzeler kapsamında tutulmuştur. Yapılan araştırma kapsamında da kullanılmakta olan veya kullanılması mümkün önemli özellikler yeni uygulama için bir araya getirilerek yeni bir model önerisi oluşturulmaya çalışılmıştır.

9.6.1. Ülkemiz Müzeleri İçin Bir Web Ara yüzü Model Önerisi

Ortaya konulan uygulamanın web tabanlı olması, programa dünyanın her yerinden ulaşılabilir olması açısından önem taşımaktadır. Oluşturulan örnek çalışmada site ziyaretçileri için ayrı bir bölüm, sistem kontrolü için de ayrı bir bölüm olarak hazırlanmıştır.

Bu kapsamda, tez çalışması dâhilinde gerçekleştirilen web taramalarındaki örnekler, görsel ve işlevsel yönden tetkik edilmiş, sayfaların ve menülerin algılanabilir ve hızlı ulaşılabilir olması için bir kategori örgüsü oluşturulmuştur. Söz konusu kategori örgüsünde; üst kategoriler ve bu kategorilerin içinde yer alan veriler yeniden gözden geçirilmiştir. Yakından incelemek gerekirse, üst kategoriler; giriş sayfasında büyük ve kendileri için yapılmış özel bir tasarım ile listelenmektedir. Bunlar Müzeler, Galeriler, Ören Yerleri, Tarihi Mekânlar, Kazı Alanları gibi sıralanmaktadır. Her bir alana girildiği zaman sistem o alanla ilgili resimleri, haberleri, duyuruları görüntülenmektedir. Sayfanın en üst kısmında ve sol kenarındaki butonlar belirli özelliklerin süzülebilmesi için seçenekler sunmaktadır. Örneğin müzeler sayfasına giriş yapan kullanıcı sisteme tanımlanmış tüm verileri son eklenme tarihine göre görüntülerken sol kısımda sunulan menüler ile sadece özel müzeleri veya sadece resmi müzeleri seçerek listelenen verileri ilgi alanı doğrultusunda süzebilmektedir.

Konuyu daha açık bir şekilde ifade etmek için şekiller eşliğinde anlatım yapılmıştır.

Projenin sayfasında yer alan menüler bir taraftan ilgili esere ulaşmayı kolaylaştırırken diğer taraftan da o eseri yer aldığı en alt kategoriye göre listelenmiştir.

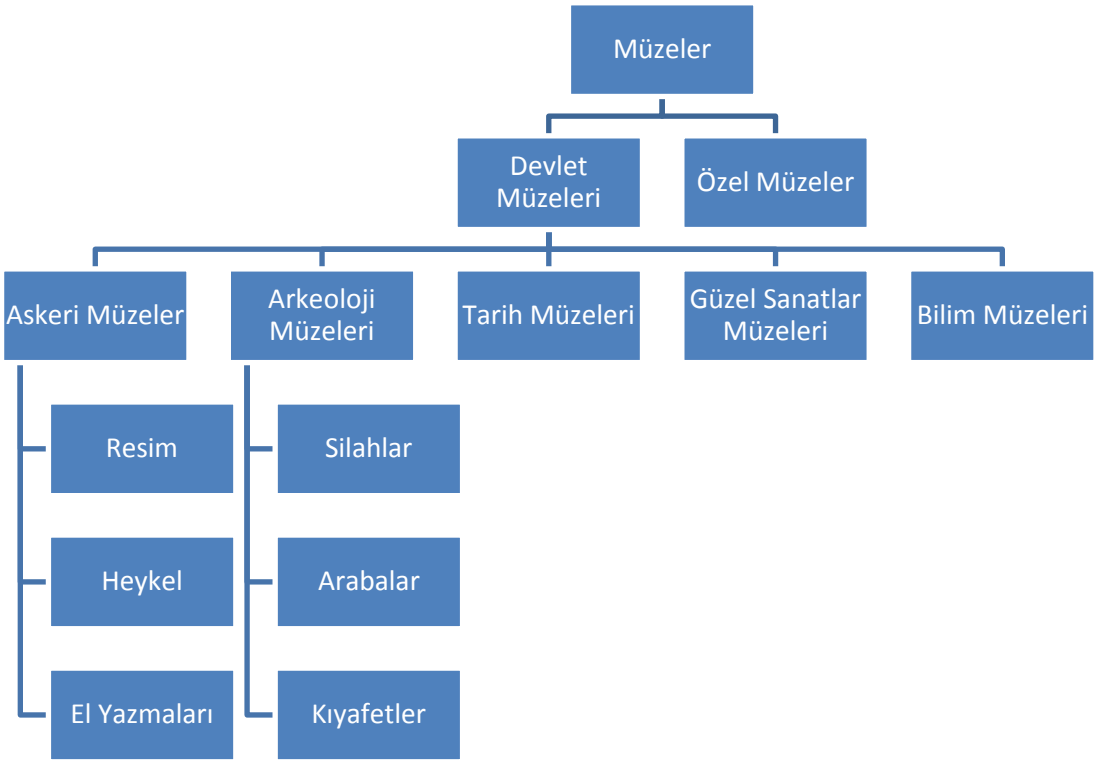

Şekil 47 : Proje uygulamasında menüler ve alt menü örnekleri.

Uygulama yapısı oluşturulurken hedeflenen amaçlarından biri ziyaretçilerin veri erişimini kolay ve hızlı bir biçimde gerçekleştirmelerini sağlamaktır. Zira değişen ve gelişen teknolojiler eşliğinde günümüzde sanal medya olarak tanımlanan, internet ortamı her geçen gün kendini biraz daha yenilemektedir. Müzeler de çağın gerisinde kalmamak ve farklı yaş gruplarındaki ziyaretçilere hitap edebilmek adına; sanal medyalarda erişim kolaylığı ve hız gibi konulara dikkat etmelidir. Şunu da belirtmek gerekir ki, bu tez çalışması dâhilinde konu sınırlaması dâhilinde yer almayan Tablet ve Akıllı telefon gibi taşınabilir cihazlarda da uygulamanın verimli bir şekilde çalışması öngörülmüştür. Ancak söz konusu cihazlar için geliştirilen ara yüzler bazen, bilgisayarlardan farklı olabilmektedir. Dolayısıyla sanal medya ve web ara yüzleri için çok yönlü düşünmek bir gerekliliktir.

Sistemdeki bazı kayıtlar site ziyaretçilerine açık iken bazı kayıtlara ise sadece kullanıcı adı ve şifre ile tanımlanmış yetkili kullanıcılar girebilmektedir.

Listeleme ve Kontrol bölümleri; Eserler listelenirken altında, eserin adı ve türü yer almaktadır. Eserle ilgili daha fazla ayrıntıya ulaşmak için eser üzerine tıklanarak ilgili sayfaya ulaşılır. Sayfada bulunan kategoriler bölümünde eserler guruplara ayrılmıştır. Burada hangi kategoride kaç eser yer aldığı görülebilmektedir. Eserlerin arama motorlarında hızlı bir şekilde listelenebilmesi için anahtar kelimeler tanımlanmıştır. Bu kelimeler arandığı zaman tanımlanmış eser üst sıralarda çıkmaktadır. Müze arşivlerinde yer alan tüm eserler sisteme ve kendisine ait gurup altına eklenmektedir. Eklenen her eser için yüksek çözünürlüklü resimler yüklenmiştir.

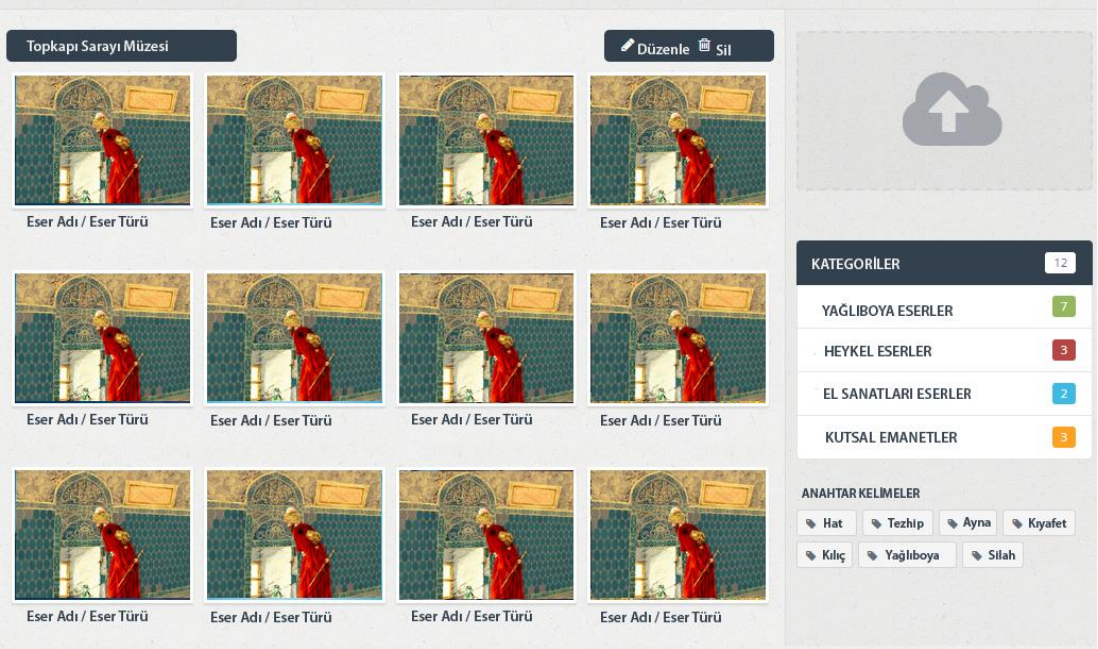

Şekil 48 : Eser Listeleme / Düzenleme / Kategoriler

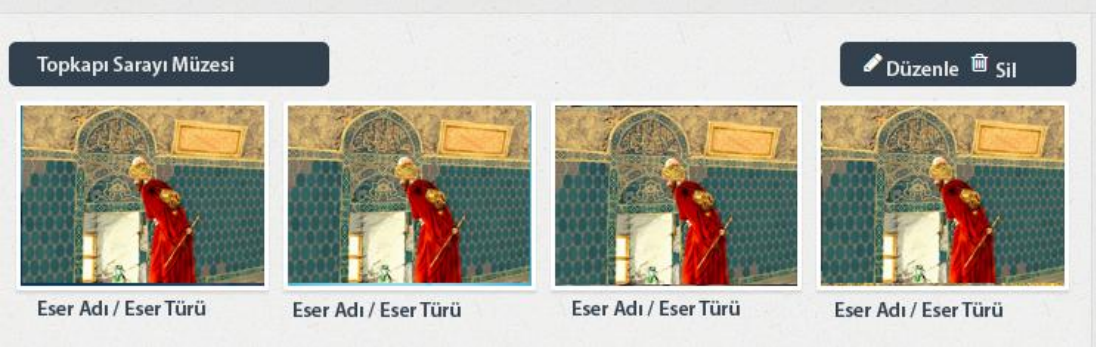

Şekil 49 : Listeleme sayfası

Listeleme sayfasında eserlerin hangi müzeye ait olduğu görülebilmektedir. Eserlerin küçük resimleri, eserin adı ve eserin türü bu sayfada yer almaktadır. Yetkili kullanıcılar için ayrıca eserlerle ilgili ekle, düzenle ve sil gibi ek özellikler bulunmaktadır.

Şekil 50 : Kategoriler ve Anahtar Kelimeler

Şekil 51 : Eser Kimlik Kartı

Proje kapsamında yer alan bütün müzeler arşivlerindeki eserleri sisteme eklemektedirler. Her müze yetkilisi sisteme girdiği zaman sadece kendi bölümlerine ekleme veya düzenleme yapabilmektedirler. Sisteme giriş yapıldıktan sonra kategori bölümünde yer alan eser sayıları görülmektedir. Bu sayılar istenirse sadece bir müze için veya sisteme kayıtlı tüm müzeler için gösterilebilmektedir. Örneğin; Bütün müzeler tarafından sisteme girilen yağlıboya eser sayısı 300.000 iken sadece Topkapı Sarayı Müzesi tarafından girilen eser sayısı 1700 adet olarak gösterilebilmektedir.

Eserlerin kimlik kartları ayrıntılı bir biçimde tutulmaktadır. Bu bölümde yer alan özelliklerden bazıları şu şekildedir; eserin adı, üretim tarihi, esere ait ölçüler (en, boy, ağırlık, kapladığı m² veya m³ cinsinden özellikleri vb.), ilgili eserin müzeye kazandırıldığı tarih ve kazandırılma şekli (Bağış, satın alma, yurtdışından getirilen eserler vb.), eserin gördüğü tüm restorasyonlar (restorasyon sayısı, restoratör, her çalışmanın aşamalı fotoğrafları, restorasyon maliyetleri v.b.), eserin sanatçısı, eserin menşei, envanter no.su gibi çok daha ayrıntılı bilgiler tutulabilmektedir.

Eserlere ait detay sayfasında ayrıca harita bilgileri de yer almaktadır. İlgili eserin bulunduğu müze, müzenin bulunduğu adres ve eserin müzedeki mekânı gibi ayrıntılı bir haritalama sistemi yer almaktadır.

Detay sayfasında eserin bulunduğu müze harita üzerinde kroki şeklinde listelenmektedir. Ziyaretçi eserin müzenin hangi bölümünde olduğunu buradan görebilmektedir. Sanal müze gezintiside yapılabilmektedir.

Şekil 52: Müzeye ait harita bilgisi

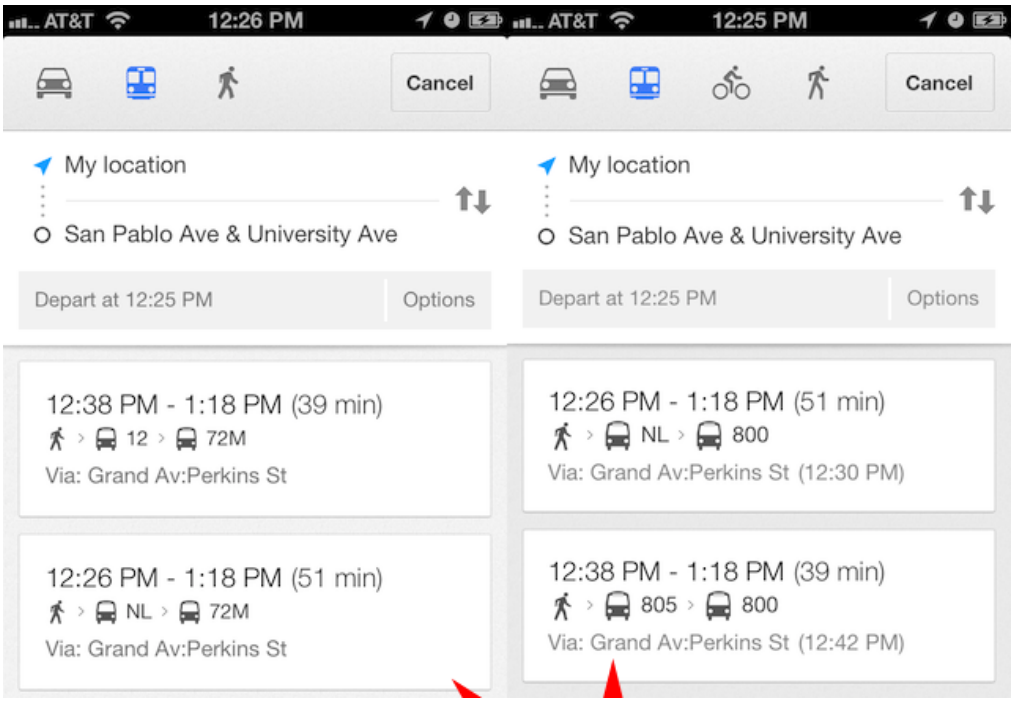

Şekil 53 : Müzeye ait harita ve yönlendirme bilgisi

Sanatsever ilgisini çeken bir eser veya müzeyi ziyaret etmek istemesi durumunda nereden yola çıkacağı bilgisini girmekte ve hedef noktaya hangi ulaşım yöntemi ile ne kadar sürede varacağı listelenmektedir.

Şekil 54: Örnek Şehir Müzeler Haritası

Ayrıca site kullanıcıları içinde bulundukları veya merak ettikleri bir bölgede yer alan bütün müzeleri hedef nokta olarak görebilmektedirler. Tercih ettikleri mekân için tıklayarak daha ayrıntılı bilgiye ulaşmaları mümkündür.

Etkinlikler; Müzeler yıl içinde planlamış oldukları bütün etkinlikleri detaylarıyla birlikte sisteme tanımlamaktadırlar. Bu bilgiler internet aracılığı ile sanatseverlere duyurulabilmektedir. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü yapılacak olan bütün aktiviteleri merkezi bir sistemde görerek bu etkinliklerin daha verimli ve daha çok kişiye ulaşması çerçevesinde projeler geliştirebilmektedir. Örneğin bütün etkinliklerin aynı ayda plansız bir şekilde yapılması yerine genel müdürlük tarafından hazırlanan takvim sayesinde her ay farklı bir ilde farklı etkinlik düzenlenmektedir. Bu sayede kültür-sanat etkinlikleri canlı, ekonomik ve her zaman gündemde yer alır bir yapıya kavuşacaklardır.

Şekil 55 : Türkiye Müzeleri Etkinlik Takvimi

Etkinliklerin belirli bir takvim ve güzergâh takip etmesi uygulamalarda birçok kazanımlar ortaya koymaktadır. Sanatsal bir proje hazırlanıp birbirine yakın illere sırayla ve birbirini takip eden tarihlerde faaliyete geçirildiğinde daha çok hedef kitleye ulaşılırken, ekonomik ve zaman kazanımı gibi birçok kazanımlar elde edilecektir.

İstatistikler; bu bölümde zenginleştirilmiş bir listeye ait sonuçlar gösterilmektedir.

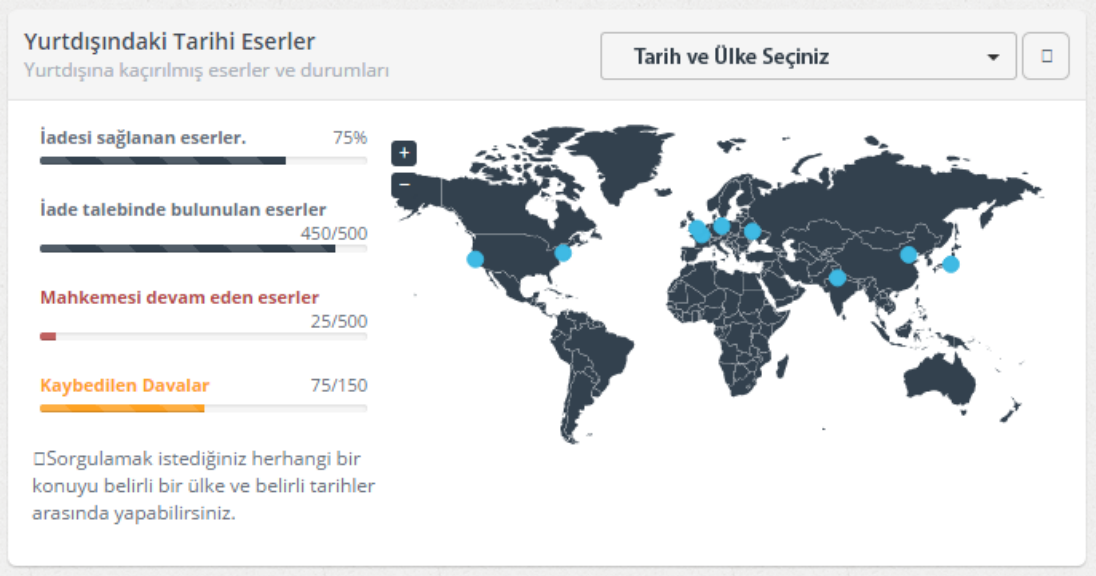

Yurtdışına kaçırılan eser bazında yapılan listelemelerde; iadesi sağlanan eserler, iade talebinde bulunulan eserler, mahkemesi devam eden eserlere ve kaybedilen davalar gibi başlıklar altında sayısal ve grafiksel istatistikler yer almaktadır.

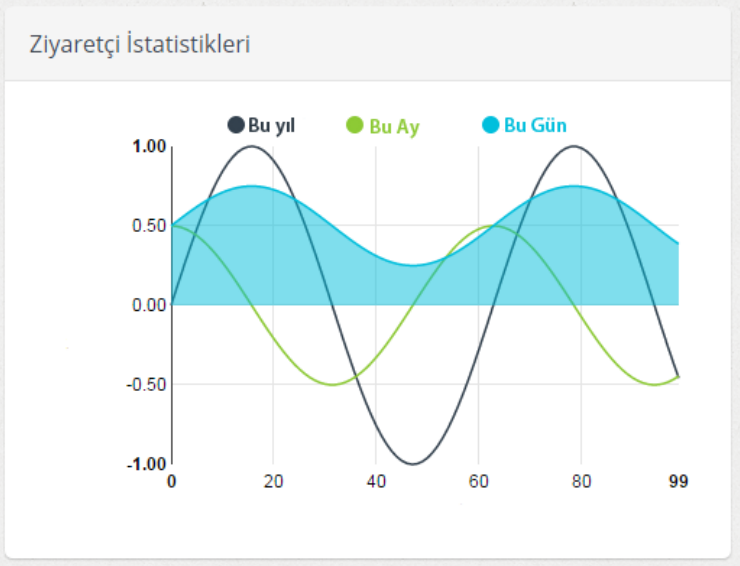

Ziyaretçi odağında yapılan istatistiklerde, bütün müzelere veya seçilen müzeye ait ziyaretçi sayıları listelenmektedir. Bu sayılar içinde bulunulan güne, aya ve yıla göre gösterilmektedir. Ziyaretçi hareketlerini değerlendirmek için istenilen tarihler arasında ilgili müze veya müzelerde artma-eksilme grafiği çıkarılabilmektedir. Bu grafik yapılan reklam kampanyalarının hedef kitleye ulaşıp ulaşmadığı vb. kontroller için de kullanılabilmektedir. Yine aynı grafik üzerinde aynı dönemde birkaç müze için karşılaştırma yapılarak neden-sonuç ilişkisinde değerlendirmeler yapılabilmektedir.

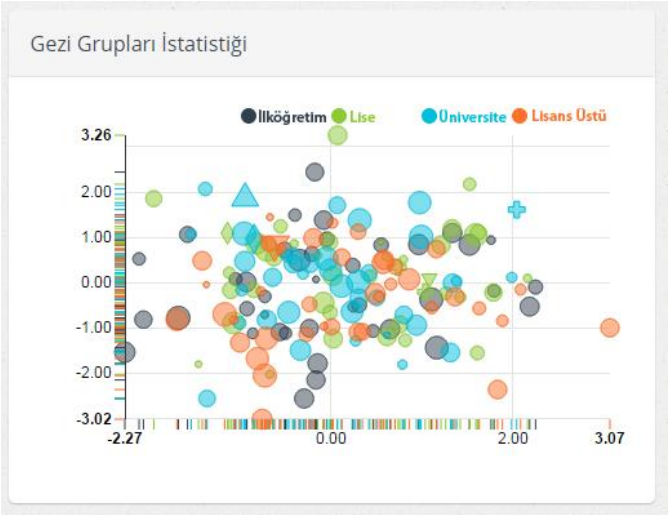

Ziyaretçilerin tek tek demografik haritasını çıkarmak mümkün olmayabilir. Eğitim durumu, yaşı, geldiği ülke vb. özellikler ancak kişiye tanımlı kartlar ile yapılarak tutulabilmektedir. Burada sistemin sunduğu grafik grup gezilerine yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu çerçevede gurup gezileri için yapılan izin yazışmaları sisteme tanımlanmakta ve bu veriler belirli şekiller ile ifade edilerek bir istatistik tablosu oluşturulmaktadır.

Canlı kamera; sistem üzerinde istenilen mekânlardan canlı görüntüler alınabilmektedir. Bu kameralar önem ve güvenlik gibi bazı kriterlerden geçmiş mekânlara uygulanmaktadır. Ören yerlerine yerleştirilecek olan kameralardan belirli aralıklarla görüntüler sisteme taşınabilmektedir. Ziyaretçiler harita üzerinden seçtikleri alanın kamera görüntülerine ulaşarak inceleme fırsatı bulabilmektedirler.

Yukarıda genel olarak değinilen proje kapsamında sistem üç aşamada tamamlanmış olacaktır.

Birinci aşamada proje yazılım-tasarım ekibi ile sisteme dâhil olacak müzelerden seçilmiş temsil ekibi ön hazırlık çalışmaları yapacaklardır. İşlevsel olarak müzelere hangi tür özellikler gereklidir ve bu özellikler yazılım ve tasarım çerçevesinde ne kadar gerçekleştirilebilecektir vb. konular ortaya konulmuş olacaktır. Bu aşamada çalışmaların yasal yönlerini ele almak üzere hukuk danışmanlığı da alınacaktır. Üst kurul için proje çerçevesinde temas edilecek olan alanların ve bu alanı temsilen kurula seçilecek olan kişilerin seçilme işlemi gerçekleştirilecektir.

İkinci aşamada proje genelinde kullanılacak malzeme ve maliyetlerin belirlenmesi devamında bütçenin oluşturulması sağlanacaktır. Alt yapı oluşturulduktan sonra tasarım-yazılım çalışmalarının başlaması ve örnek uygulamaların sisteme yükleme işlemlerinin yapılması olacaktır. Kullanım sırasında yaşanacak zorluklar, çözüm yöntemleri, ek özelliklerin yazılması bu süreçte tamamlanmış olacaktır.

Üçüncü aşamada ise sorunsuz olarak çalışmakta olan proje sunuculara kurularak bu projeyi yürütmek üzere ekiplerin oluşturulması ve gerekli eğitimlerin verilmesiyle tamamlanacaktır. Bu çalışmaların yapılacağı bir mekânın belirlenmesi ve sisteme dâhil olan müzelerdeki temsilcilerin bu mekâna ve sisteme bağlanabilmeleri için gerekli kurulumlar tamamlanacaktır.

Çalışmaların daha verimli ve kontrol edilebilir olması için belirli hedefler konularak bunların kontrol edilmesi sağlanacaktır. Haftalık, aylık vb. aralıklarla toplantılar yapılarak durum değerlendirmeleri yapılacaktır.

KAYNAKÇA

Alpay, Halil Rıfat. **Teknolojik Bağımlılık ve Yaratıcı Mühendislik Eğitiminin Gerekliliği**. Ankara: Sanayi Kongresi Bildirileri. TMMOB Sanayi Kongresi TMMOB, 1989.

Anonim. **Başvekil Adnan Menderes'in İstanbul'un İmarına Ve Eski Eserlerine Dair Beyanatı**. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, 177. Sayı, 1946.

Aras, Taha. **Dayan yeni Asır**. İstanbul: PC World, Ocak 2000.

Arslanlı, Halil. **Fikri Hukuk Dersleri II, Fikir ve Sanat Eserleri**. İstanbul: 1954.

Artut, Kazım. **Sanat Eğitimi Kavramları ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2009.

Atagök, Tomur. **Müzelerin Anlaşılır Kılınması, İç Mekân ve Sergi Tasarımları**. İstanbul : Mimar-ist, Sayı:4, İstanbul, 2002.

Atagök, Tomur. **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları, 1999.

Atasoy, Sümer. **Müzeler ve Müzecilik Bibliyografyası (1926-1976)**. İstanbul: Turing yayını, 1979.

Atasoy, Sümer. **Türkiye'de Müzecilik.** İstanbul: Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, C. 6, (Yayına. haz. Mücteba Anğ vd.), İletişim yayınları, 1983.

Ayiter, Nuşin. **Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri**. 2. Baskı. Ankara: 1981.

Ayverdi, Ekrem Hakkı. **Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve 2. Murat Devri.** İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları,1989.

Ayverdi, Ekrem Hakkı**. Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri (1451-1481).** İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, Mimari Kaynak Eserler Dizisi, 3.C. 1953.

Ayverdi, Ekrem Hakkı. **Osmanlı Mimarisinin İlk Devri**. 2bs. İstanbul: Kubbealtı Yayınları, 1989.

Batur, Sabahattin. **Dünyada Müzeciliğin Gelişmesi**. İstanbul: Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, C. 6, (Yayına Hazırlayan Müçteba Ağ vd.), İletişim yayınları, 1992.

Bayram, Sadi.Karabacak, Ahmet Hamdi.**Sahip Ata Fahrü'ddin Ali'nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri**. Ankara: Vakıflar Dergisi, 13. Sayı, 1981.

Cezar, Mustafa. **Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi Bey**. İstanbul: (İlk Baskı 1971 yılında yapılmış olan kitabın, yeni resim, belge ve bilgilerle geliştirilmiş 2 ciltlik 2. baskısı, EKAV Sanat Merkezi tarafından 1995 yılında gerçekleştirilmiştir.) 2009.

Cezar, Mustafa. **Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi.** İstanbul: İşBankası Yayınları, 1974.

Charles, Dagit. **Establishing Virtual Design Environments in Architectural Practice**. USA/ Newyork: CAAD's Future, Tom Maverand HaryWagter, Elsevier Publishing, 1993.

Çalıkoğlu, Levent. **Çağdaş Sanat Konuşmaları 4, Koleksiyon, Koleksiyonerlik ve Müzecilik**. İstanbul: YKY,2009.

Çeçen, Kazım. **Osmanlı imparatorluğunun doruğu 16. yüzyıl teknolojisi**. İstanbul: Editor Prof. Dr. Kazım Çeçen, 1999, Omaş ofset A.Ş., 1999.

Dagit, Charles. **Establishing Virtual Design Environments in Architectural Practice**. Amsterdam: North-Holland : In CAADFutures '93: Proceedings of the Fifth International Conference on Computer-Aided Architectural Design Futures, 513-522. CAAD Futures., 1993.

Davison, Roderic H. **Osmanlı İmparatorluğu'nda Reform, 1856-1876**. İstanbul: C. II, (çev. Osman Akınhay), Papirüs yayını, 1997.

Demirkalp, Mümtaz. **Sanat Eğitiminde Görsel Bilinç**. Eskişehir: Anadolu Sanat. Sayı 15, Bahar, 2004.

Dolunay, Ahmet. Boyraz, Burak. **Dijital Sanatlar Çerçevesinde Üretilen Eserlerde Teknoloji Kullanımı ve İnternetin Sergilemeye Etkisi**. Karabük: İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi / Journal of the Human and Social Science Researches, (Cilt: 2, Sayı: 3,Temmuz-Ağustos-Eylül, 109-124), 2013

Düzgün, Orhan. **Sanal Müzecilik ve Müzelerimiz**. Ankara: Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik I Sempozyum (21-22 Mayıs), Dizayn Ofset Basım Sanayi Matbaacılık, 2007.

Eldem, Nezih. **Mekânsal Kurgu ve Müzenin Mesajı. Kent, Toplum, Müze, Deneyimler-Katkılar**. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 2001.

Elitsoy, Zeliha Aslı. **Dönüşümler Bağlamında Teknoloji-Sanat İlişkisi.** İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, 2008.

Engelhardt, Edouard Philippe. **Tanzima**t. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1976.

Erel, Şafak N. **Türk Fikir ve Sanat Hukuku**. 2. Bs. Ankara: İmaj Yayınevi,1998

Erhat, Azra. **Mitoloji Sözlüğü**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.

Ersoy, Ayla. **Sanat Kavramlarına Giriş**. İstanbul: Yorum Yayınları, 2002.

Esin, Ufuk. **19.Yüzyıl Sonlarında Heinrich Schliemann'ın Troya Kazıları ve Osmanlılar'la İlişkileri**. İstanbul: Osman Hamdi Bey ve Dönemi Sempozyum 17-18 Aralık 1992, Yayına Hazırlayan: Zeynep Rona, 1993.

Eyice, Semavi. **Arkeoloji Müzesi ve Kuruluşu**. İstanbul: Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, VI, İletişim Yayınları, 1985.

Eyice, Semavi. **Ayasofya'da Abdülmecid'in Mozaik Tuğrası**. İstanbul: AyasofyaMüzesi Yıllığı No:13, Ayasofya Müzesi Yayınları: XVI, 2010.

Geray, Haluk. **İletişim ve Teknoloji**. Ankara: Ütopya Yayınevi, 2002.

Gerçek, Ferruh. **Türk Müzeciliği.**Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999.

Geven, Fatmagül., Bingöl, Ümit ve Güney, Kerim. **Ankara Herbaryum'u Polygonaceae Familyasının Revizyonu ve Veri tabanının Hazırlanması.** Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, 8 (1), 2008.

Gombrich, Ernst.H..**Sanatın Öyküsü**. 2. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999

Gülekli, Nurettin Can. **Eski Eserler ve Müzelerle İlgili Kanun, Nizamname ve Emirler.** Ankara: 1948.

Heim, Michael. **The Metaphysics of Virtual Reality**. New York: 1993

Hüseyin, Türkseven**. Osmanlı Devleti'nde Eski Eser Politikası ve Müze-i Hümayun'un Kuruluşu**. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.

İçel, Kayıhan ve Yener Ünver. **Kitle Haberleşme Hukuku**. İstanbul: Beta Yayınevi, 2005.

İnankur, Zeynep. (1993**). 19. Yüzyılın İkinci Yarısında İstanbul'a Gelen Batılı Sanatçılar**. İstanbul: Osman Hamdi Bey ve Dönemi, Sempozyum 17-18 Aralık 1992, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1992.

İnel, Berke. **Çağdaş Müzeciliğin Temel Yapısı**. İstanbul: 5. Müzecilik Semineri Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, 2000.

Gürsoy, Şahin. **Avrupalıların Osmanlı Ülkesindeki Eski Eserlerle İlgili İzlenimleri ve Osmanlı Müzeciliği**. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi, C: 26, S. 42, Eylül, 2007.

Kandinsky, Vasiliy. **Sanatta Manevilik Üzerine**. İzmir: Özden Ofset, 1981.

Kandinsky, Vasiliy.**Sanatta Zihinsellik Üzerine**. İstanbul: (çeviren Tevfik Turan), Yapı Kredi Yayınları, 1993.

Karabıyık, Ayfer**. Çağdaş Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye'deki Müzecilik Hareketlerine Bir Bakış**. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Karaduman, Hüseyin. **Belgelerle İlk Türk Asar-ı Atika Nizamnamesi.** Ankara: Belgeler, Türk Tarih Belgeleri Dergisi, C. XXV, S. 29, Aralık 2004.

Karakaya, Ebru. **Türk Mimarlığı'nda Sanayi-i Nefise Mektebi / Güzel Sanatlar Akademisi'nin Yeri ve Restorasyon Alanına Katkıları (1883-1960)**. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.

Karal, Enver Ziya**. Osmanlı Tarihi, Islahat Fermanı Devri 1861-1876.** 2.bs. Ankara: C. VII, Türk Tarih Kurumu yayını, 1977.

Katoğlu, Murat**. Cumhuriyet Döneminde Yüksek Kültürün Kamu Hizmeti Olarak Kurumlaşması.** İstanbul: S. Ada ve H. A. İnce (Haz.), Türkiye'de Kültür Politikalarına Giriş, (25-80), Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009.

Kayış, Yasin. **Demokrat Parti Döneminde Siyasi Karikatür.**İstanbul: Libra Yayınları, 2009.

Keleş, Vedat. **Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği**. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Cilt 2, Sayı 1-2, , 2003.

Kıray, Emine. **Osmanlı'da Ekonomik Yapı ve Dış Borçlar**. İstanbul: İletişim Yayıncılık, 2010.

Kongar, Emre. **Kitap Üzerine ya da Fahrenheit 451 Demokrasi ve Kültür**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.

Kongar, Emre. **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**. I. Basım. İstanbul: Remzi, 1981.

Koşay, Hamit Zübeyir. **Cumhuriyet Devrinde Türkiye Müzeleri.** Ankara: Cumhuriyet "in 50. Yılına Armağan, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 1973.

Köksal, Ahmet Turan.,**İnternet Sizden Korksun**. 2. Basım. İstanbul: Pusula Yayımcılık ve İletişim Ltd., 1997.

Köksal, Ahmet Turan. Oktay, Dilek. ve Eser, Sarp**. İnternet**. İstanbul: Pusula Yayımcılık ve İletişim Ltd., 1999.

Kurat, Yuluğ Tekin. **Henry Layard'ın İstanbul Elçiliği.** Ankara: 1877-1880, A.Ü. DTCF yayını, 1968.

Kutup, Nejat**. İnternet ve Sanat, Yeni Medya ve net.art**. Muğla: Akademik Bilişim'10, Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla, Muğla Üniversitesi, 10-12 Şubat 2010.

Madran, Emre**. Osmanlı Devletinde "Eski Eser" ve "Onarım" Üzerine Gözlemler**. Ankara: Belleten, S.195, 1986.

Madran, Burçak. **Müze Türleri, Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. İstanbul: (Derleyen Tomur Atagök), YTÜ Yayınları, 1999.

Mahir, Banu.**Türk Minyatür Sanatı**. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005.

Meriç, Hayal. **Osmanlı Devleti'nde İlk Müze/Müze-i Hümayûn: Çinili Köşk.** İstanbul: Sigma, Özel Sayı,3/2, 2011.

Meriç, Rıfkı Melül. **Edirne'nin Tarihi ve Mimari Eserleri Hakkında**. İstanbul: Türk Sanatı Tarihi Araştırma Ve İncelemeleri, I. C. 439-536, 1963.

Mumcu, Ahmet Ferruh**. Türk Müzeciliği**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999.

Mumcu, Ahmet. **Eski Eserler Hukuku ve Türkiye**. Ankara: Ankara ÜniversitesiHukuk Fakültesi Dergisi, C.26, Ayrı Baskı, Sevinç Matbaası, 1969.

Mutlu, Erbay. **Müzelerde Sergileme ve Sunum Teknikleri.** İstanbul: Beta Basım, 2011.

Müfettiş M.Z. Kadri'nin 24.11.1934 günlü Maarif Vekâleti'ne yazısı. Klasör: 732. 53 Niğde.

Mülayim, Selçuk**. Bilim Olarak Sanat Tarihi-Aklın İzleri**. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2006.

Nalçaoğlu, Halil. **Modern Toplumda Sergileme Felsefesi ve Müzeler**. İstanbul: Müze Eğitimi Seminerleri 1, (Editör Bekir Onur), Akdeniz Bölgesi Müzeleri, Suna-İnan Kıraç Vakfı Yayınları, 2002.

Nuyan, Elif. **Kısa Bir Sinema Felsefesi Tarihçesi: R. Arnheim, S. Eisenstein, A. Tarkovsky**. İstanbul: Kaygı Dergisi, 2011

O'doherty, Brian. **Beyaz Küpün İçinde, Galeri Mekânının İdeolojisi**. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2010.

Oğan Aziz. **Türk Müzeciliğinin 100. Yıl Dönümü**. İstanbul: TTOK Belleteni, 1947.

Ortaylı, İlber. **Tanzimat'ta Vilayetlerde Eski Eser Taraması**. İstanbul: Tanzimat'tanCumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, c.6, 1985.

Öndin, Nilüfer. **Cumhuriyet'in Kültür Politikası ve Sanat (1923-1950).** İstanbul:İnsancıl Yayınları, 1993.

Özkan, Süleyman. **Osmanlı Devleti'nde Eski Eser Koleksiyonculuğu.** Ankara: Tarih İncelemeleri Dergisi,19/2, Aralık 2004.

Peltekoğlu, Filiz Balta. **Halkla İlişkiler Nedir?** Genişletilmiş2. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları, 2001.

Piroğlu, Ünsal. **Plastik Sanatlarda Telif Haklarının Farklı Konumu ve Nitelikleri.** İstanbul: Sanat Çevresi, Sayı:312, Ekim 2004.

Poole, Stanley Lane. **LordStratfordCanning'in Türkiye Hatıraları**. (Çev. Can Yücel), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayını, 1999.

Robins, Gay, (2001), Egyptian Statues. Buckhinhamshire: Shire Publications.

Rogers, Everett. M. **Diffusion an Innovation.** 4. Baskı. New York: FreePress, 1995.

San, İnci. **Sanat Eğitimi Kuramları**. 2.bs. İstanbul: Ütopya Yayınları Eğitim Dizisi,2003.

Schubert, K. **Küratörün Yumurtası.** (Çev. Rana Smith). İstanbul: Sanat Müzesi Vakfı Yayınları, 2004.

Serbestoğlu, İbrahim. Açık, **Turan. Osmanlı Devleti'nde Modern Bir Okul Projesi: Müze-i Hümâyûn Mektebi.** İstanbul: Akademik Bakış, 2013

Serota, Nicholas**. Experienceor Interpretation, The Dilemma of Museum of Modern Art**. New York : Thamesand Hudson, 1996.

Shaw, Wendy M. K. **Osmanlı Müzeciliği / Müzeler, Arkeoloji ve Tarihin Görselleştirilmesi**. (Çev: Esin Soğancılar) İstanbul : 2004.

Sınar, Hasan. **İnternet ve Ceza Hukuku**. İstanbul: Beta Yayınevi, 2001.

Soykan, Ömer Naci. **Kuram-Eylem Birliği Olarak Sanat**. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 1995.

Sözen, Metin. Tanyeli, Uğur. **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: Remzi Kitapevi, 1992.

Su, Kâmil. **Osman Haindi Bey'e Kadar Türk Müzesi**. İstanbul: ICOM Türkiye Milli Komitesi Yayınları, Sayı: 3, 1965.

Şahan, Melek. **Müze ve Eğitim**. Ankara: Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, C.3, S.4, Güz 2005.

Şahin, Gürsoy. **Avrupalıların Osmanlı Ülkesindeki Eski Eserlerle İlgili İzlenimleri ve Osmanlı Müzeciliği.** Ankara: AÜ. DTCF. Tarih Araştırmaları Dergisi, C.XXVI, S. 42, (Eylül 2007) Ankara 2007, ss. 101-125., 2007

Şişman, Adnan. **Tanzimat Döneminde Fransa" ya Gönderilen Osmanlı Öğrencileri (1839-1876)**. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2004.

Tanpınar, Ahmet Hamdi. **Kültür ve Sanat Yollarında Gösterdiğimiz Devamsızlık**.İstanbul: Cumhuriyet, s. 2.,25 Ocak, 1951.

Tansuğ, Sezer. **Çağdaş Türk Sanatı**. 5. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999.

Tepecik, Adnan. **Grafik Sanatlar (Tarih-Tasarım-Teknoloji).** Ankara: Detay Yayınları, 2001.

Topuz, Hıfzı. **Dünyada ve Türkiye'de Kültür Politikaları.**İstanbul: Adam Yayınları, 1998.

Turanî, Adnan. **Dünya Sanat Tarihi**. 15. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004

Turanî, Adnan. **Sanat Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: Remzi Kitapevi, 2000.

Türkseven, Hüseyin. **Osmanlı Devleti'nde Eski Eser Politikası ve Müze-i Hümayun'un Kuruluşu**. Çanakkale: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.

Uçan, Ali. **Türkiye'de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci ve Başlıca Yapılanmalar**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitimde 75. Yılı Sanat Eğitimi Sempozyumu. G.Ü. İletişim Fakültesi Matbaası, 2002.

Uz, Nurbiye. **Sanatta Yeni Arayışlar ve Kinetik Heykel.** Batman: Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 1, 1, 2012.

Ünsal, Behçet. **İstanbul'un İmar ve Eski Eser Kaybı**. İstanbul: Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri, 2. Sayı, 1969.

White, Candace ve Niranjan Raman. **The World Wide Web as a Public Relations Medium: The Use of Research, Planning, and Evaluation by Web Site Decision-Makers**. Baltimore: Presented at theannualmeeting of AEJMC, Public Relations Division, Baltimore, Md. Researchfundedby UTK Professional Development Award, Ağustos, 1998.

Yücel, Erdem. **Çağdaş Müzeciliğin Neresindeyiz**. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, S. 79-358, 1990

Yüksel, Aydın**. Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid ve Yavuz Selim Devri**. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, 1983

Zerenler, Muammer.Türker Necdet, Esen Şahin. **Küresel Teknoloji, Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) ve Yenilik İlişkisi**. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007.

İNTERNET KAYNAKLARI

"Ankara Çocuk Müzesi". www.ankaracocukmuzesi.com/biz-kimiz/tanitim [02.11.2014].

"Aldrovandi Ovunque Anche Sulla Luna". www.summagallicana.it/aldrovandi/Aldrovandi%20ovunque/Aldrovandi%20ovunque.htm [14.08.2014]

"Whitney Museum of American Art New York web sayfası".www.whitney.org [11.09.2014]

"Aya İrini Kilisesi". www.tr.wikipedia.org/wiki/Aya_%C4%B0rini_Kilisesi [11.09.2014]

Kaya, Ahmet. "Zeugma Antik Kenti". www.hurriyet.com.tr/kultur-sanat/haber/16985893.asp [21.09.2014]

"Çingene kızı' bugün resmen ziyaretçi önünde". www.hurriyet.com.tr/gundem/18685126.asp [21.09.2014]

"Zeugma Müzesi Açıldı". www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/zeugma-muzesi-acildi-8563.html [21.09.2014]

"Genel Müdürlüğün Kuruluş Ve Tarihçesi". www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43034/tarihce.html [14.08.2014]

"Müze İstatistikleri". www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43336/muze-istatistikleri.html [24.10.2014]

"MMK Museum für Moderne Kunst Frankfurt am Main". www.mmk-frankfurt.de/en/museum/the-mmk/ [21.09.2014]

"İnternet Ve Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri 2014". www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2014 [13.09.2014]

"Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2013". www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569 [13.09.2014]

"İnteraktif Led Zemin Döşemesi". www.59saniye.com/interaktif-led-zemin-dosemesi/list/143660466/ [14.08.2014]

"Galeri Lebriz internet sayfası". www.lebriz.com/pages/auction_Cat.aspx?aucID=845&lang=TR [24-10-2014]

“Eskidji İnternet Sayfası”. www.eskidji.com/GeneralOpenSales.aspx [24-10-2014]

“3d Mekânlar web sayfası”. www.3dmekanlar.com/topkapi_sarayi.htm [28-09-2014]

“Pera Müzesi internet sayfası”. www.peramuzesi.org.tr/ [14.08.2014]

“Pera ve Google Art Project sayfası”. www.google.com/culturalinstitute/asset-viewer/pera-museum/tQFm9DHXI0yFqQ?projectId=art-project [25.10.2014]

“Sanat Dostu internet sayfası”. www.sanatdostu.com [14.08.2014]

“For the Common Good: The Library of Congress Flickr Pilot Project”. www.loc.gov/rr/print/flickr_report_final.pdf [11-10-2014]

“Flicr”. www.flickr.com/ [14.08.2014]

“Ak Bank Sanat internet sayfası”. www.akbanksanat.com [14.08.2014]

“İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV)”. www.iksv.org/tr [14.08.2014]

“İstanbul Modern Sanat Müzesi”. www.istanbulmodern.org [14.08.2014]

“Museo Nacional del Prado.”. www.museodelprado.es/ [28-09-2014]

“The Prado in Google Earth”. www.google.com/intl/en/landing/prado/ [28-09-2014]

“IMOGA İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi”. www.imoga.org [Erişim: 23-09-2014]

“Louvre müzesi ön görünüm fotoğrafı”. www.tr.wikipedia.org/wiki/Louvre_M%C3%BCzesi#mediaviewer/File:Paris_July_2011-27a.jpg [21.10.2014]

“Louvre Müzesi internet sayfası”. www.louvre.fr [19-10-2014]

“Topkapı Sarayı Müzesi internet sayfası”. www.topkapisarayi.gov.tr [19-10-2014]

“Google Art Project hakkında”. www.google.com/culturalinstitute [29-09-2014]

“Nelson Mandela web sayfası”. www.archive.nelsonmandela.org/home [16-10-2014]

“Özel Müzeler Listesi”. www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43980/ozel-muzeler.html [14.08.2014]

“MEB Okul müzeleri yönetmeliği”. www.mevzuat.meb.gov.tr/html/2218_0.html [02.11.2014]

“Askeri Müzeler yönetmeliği”. www.teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14427/askeri-muzeler-yonetmeligi.html [14.08.2014]

EKLER

Ek 1 : Müze-İ Hümâyûn Mektebi Nizamnâmesi

1. Dersaadette fenn-i asâr-ı atîka ve meskûkât-ı kadîme tahsiline mahsûs olmak üzere Maarif Nezâret-i Celîlesi taht-ı idâresinde bir mekteb teşkîl olunacaktır.

2. Mekteb-i mezkûre badehu icâb eylediği halde tezyîd olunmak üzere şimdilik on iki nefer şakird alınacaktır.

3. Bu mektebe alınacak şakird Fransızca ve Yunan-i kadîm ve Latin ve Türkî lisanlarını ve Tarih-i umûmî ve coğrafyayı layıkıyla bilir ve bu lisânları Türkçeye tercüme eder takımdan olmaları meşrûttur. (*Müsveddedeki şekli*: Mektebe kabul olunacak şakirdânın Fransızca lisânını layıkıyla tahsil etmiş olması meşrûttur.)

Ek 2 : MF. MKT 33/103 (1292. Z. 27 / RUHSAT-NÂME)

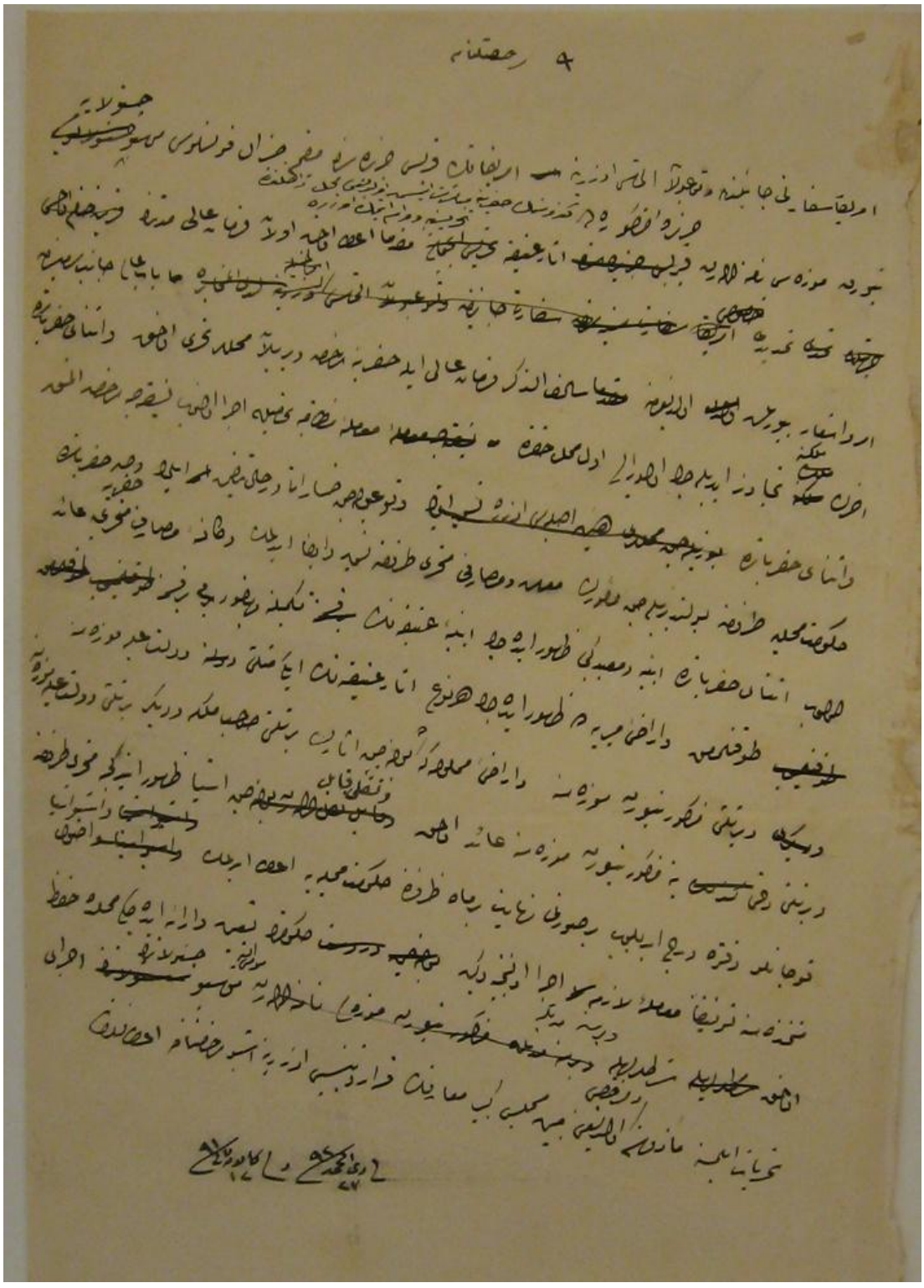

MF.MKT-33-103

Ek 3 : MF. MKT 33/103 (1292. Z. 27 / RUHSAT-NÂME)

Amerika Sefâreti cânibinden vukū‘ bulan iltimâs üzerine Amerika′nın, Kıbrıs Cezîresi′nde mukīm General Konsolos Mösyö Cesnola′ya New York Müzesi nâmına olarak cezîre-i mezkûrede kendisinin hafrına mübâşeret etmiş olduğu mahal dâhilinde âsâr-ı atîka taharrîsine devâm etmek üzre mukaddemâ i‘tâ olunmuş olan fermân-ı âlî müddetinin temdîdi Babıali cânib-i sâmîsinden emr ü iş‘âr buyurulmuş olduğundan, sâlifü'z-zikr fermân-ı âlî ile hafrına ruhsat verilen mahaller taharrî olunmak ve esnâ-yı hafriyâtda âharın mülküne tecâvüz edilecek olur ise ol mahal hakkında mu‘âmele-i nizâmiye tamâmiyle icrâ olunup başkaca ruhsat almak ve esnâ-yı hafriyyâtda vukū‘ bulacak hasârâtı derhal tazmîn eylemek vech-i hafriyyâtda hükûmet-i mahalliye tarafından bulundurulacak me’mûrun maâş ve masârifi müteharrî tarafından tesviye ve îfâ edilmek ve kâffe-i masârif-i hafriyye müteharrîye aid olup, esnâ-yı hafriyyâtda ebniye ve ma‘bed gibi zuhûr edecek ebniye-i atîkanın tekmîline veyahut bir kısmına dokunulmamak ve arâzî-i mîriyyede zuhûr edecek her nev‘ âsâr-ı atîkanın iki mislini Devlet-i Aliyye müzesine ve bir mislini mezkûr New York müzesine ve arâzî-i memlûkede bulunacak âsârın bir mislini sâhib-i mülke ve bir mislini Devlet-i Aliyye müzesine ve bir mislini dahi yine mezkûr New York müzesine aid olmak ve nakli kābil eşyâ zuhûr etdikçe müteharrî tarafından koçanlar deftere derc edilip bir sûreti nihâyet bir mâh zarfında hükûmet-i mahalliyeye i‘tâ edilmek ve işbu eşyâ usûl-i müttehizesine tevfîkan mu‘âmele-i lâzıme icrâ olununcaya değin hükûmetin ta‘yîn ve irâ’e edeceği mahalde hıfz olunmak şartlarıyla ve bir sene müddetle mûmâ-ileyh Mösyö Cesnola′nın icrâ-yı taharriyât eylemesine me’zûn ve murahhas olduğunu mübeyyin Meclis-i Kebîr-i Ma‘ârif′in karâr ve tensîbi üzerine işbu ruhsat-nâme i‘tâ kılındı.

Fî 27 Zilhicce sene 92 ve fî 12 Kânûn-ı sânî sene 91

Ek 4 : MF.MKT 33/132 (1292)Çinilikköşk'te Vukū' bulacak Ta'mîrât Defteridir

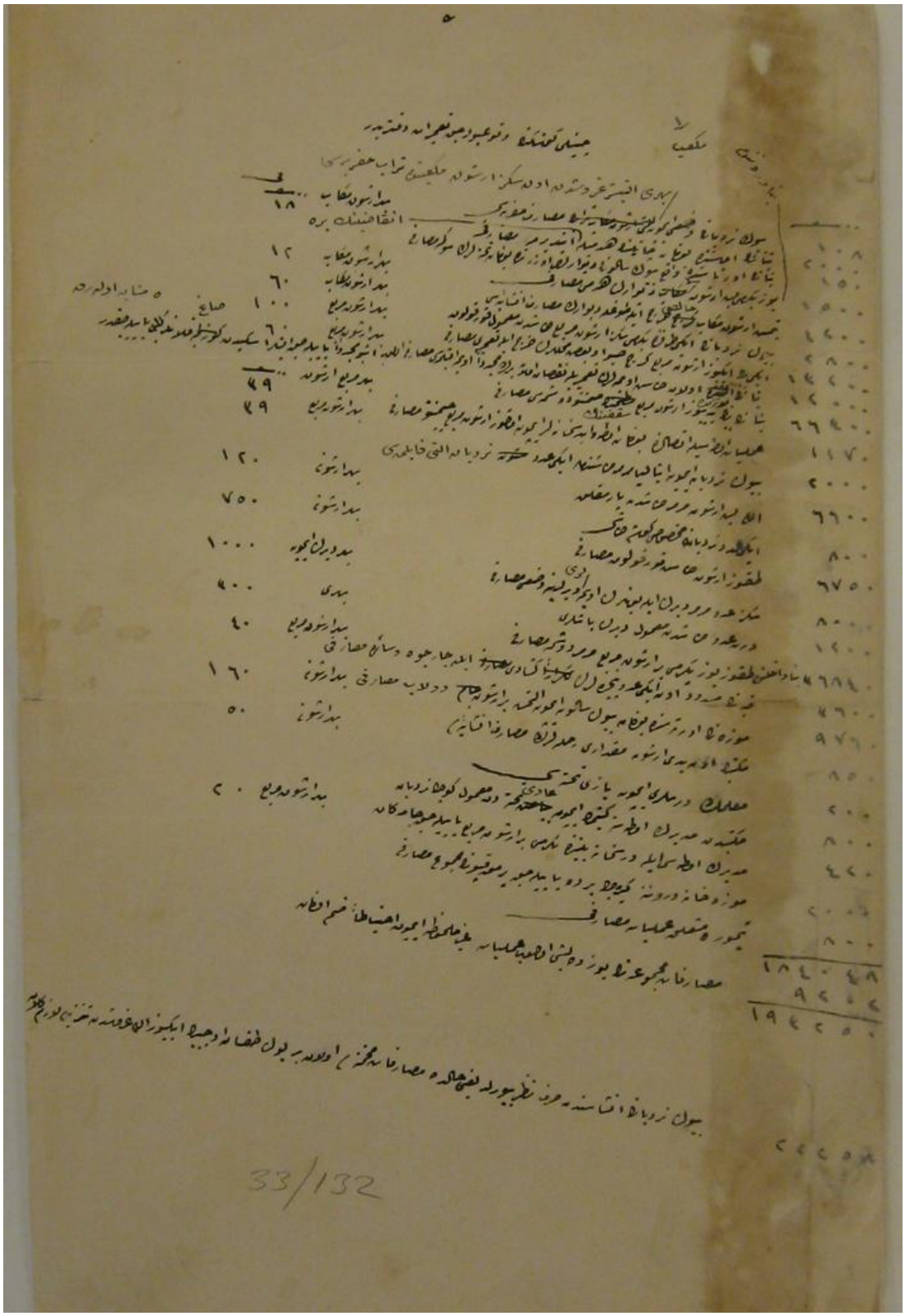

MF.MKT 33/132 (1292)

Ek 5 : MF.MKT 33/132 (1292)

Çinilikköşk′te Vukū‘ bulacak Ta‘mîrât Defteridir

Kuruş		Kuruş
108	Büyük merdiven vaz‘ı için beheri altışar Kuruşdan on sekiz arşın mik‘abında türâb hafriyyesi. Beher arşın-mikâb	18
2000	Binânın üstünde bulunan çatının hedmiyle, enkazının yere indirme masârifi	
150	Binânın ortasında vâki‘büyük salonun duvarları üzerinde bulunan tahtaların sökme masârifi	
1500	Binâ derûnunda yüz yirmi beş arşın duvarın hedmi masârifi. Beher arşın-mikâb	12
4200	Yetmiş arşın-mikâb hâlis harç ile tuğla duvarın masârif-i inşâiyyesi. Beher arşın-mikâb	60
2800	Büyük merdivenin iki tarafında yirmi sekiz arşın-murabba‘ taştan ma‘mûl korkuluk. Beher arşın-murabba‘	100
13200	İki bin iki yüz arşın-murabba‘ kireç sıva ve bazı mahallerin harç ile ta‘mîri masârifi. Beher arşın-murabba‘	60
12000	Binânın sakfı yüzünde olan taş oymaların ta‘miriyle noksan olan yerlerde müceddeden oyma işlemesi masârifi olup işbu müceddeden yapılacak işler eskiden sağ kalanlar gibi yapılacakdır.	
66300	Binânın bin yediyüz arşın-murabba‘ sakfının çimento döşemesi masârifi. Beher murabba‘arşın	39
1170	Ameliyyat odasıyla ittisâlinde bulunan oda ve abdest-hâneler için otuz arşın-murabba‘ çimento masârifi. Beher arşın-murabba‘	39
2000	Büyük merdiven için İtalya mermer taşından iki aded merdiven altı kaplaması	
6600	Elli beş arşın mermer taşdan parmaklık. Beher arşın	120
800	İki aded merdivene mahsûs köşe taşı. Beher arşın	750

6750	Dokuz arşın taş korkuluk masârifi.	
8000	Sekiz aded mermer direk ile bunların oymaları ve yerlerine vaz‘ı masârifi. Beher direk için	1000
1200	Dört aded taşdan ma‘mûl direk başları. Beheri	300
36840	Binâ dâhilinde dokuz yüz yirmi bir arşın-murabba‘ mermer döşeme masârifi. Beher arşın-murabba‘	40
3600	Kapının mesdûd on iki aded ve pencerelerin küşâdı ile çerçeve vesâ’ire masârifi	
9760	Müzenin ortasında bulunan büyük salon için altmış bir arşın dolap masârifi. Beher arşın	160
850	Mektebin on yedi arşın mikdârı rahlelerin masârif-i inşâiyyesi. Beher arşın	50
200	Mu‘allimin dersleri için yazı tahtası	
800	Mektebden müdürlerin odasına gitmek için âdî tahtadan ma‘mûl küçük merdiven	
420	Müdürün odası ile dershâne beyninde yirmi bir arşın-murabba‘yapılacak camekân. Beher arşın-murabba‘	20
2000	Müze-hâne derûnuna girecek yerde yapılacak parmak kapının mecmû‘-ı masârifi	
800	Demire müte‘allik ameliyyât masârifi	
184048 9202	Masârifât-ı mecmû‘anın yüzde beşi olup, ameliyyât-ı gayr-i melhûza için ihtiyâten zam olunan	
193250		

22258 Kuruş

Büyük merdivenin inşâsından sarf-ı nazar buyurulduğu halde masârifât-ı muhamminesi olan bir yük doksan üç bin iki yüz elli Kuruşdan tenzîli lâzım gelen.

***

Ek 6 : MF.MKT 34/42 1293.S.16 / Babıali'ye

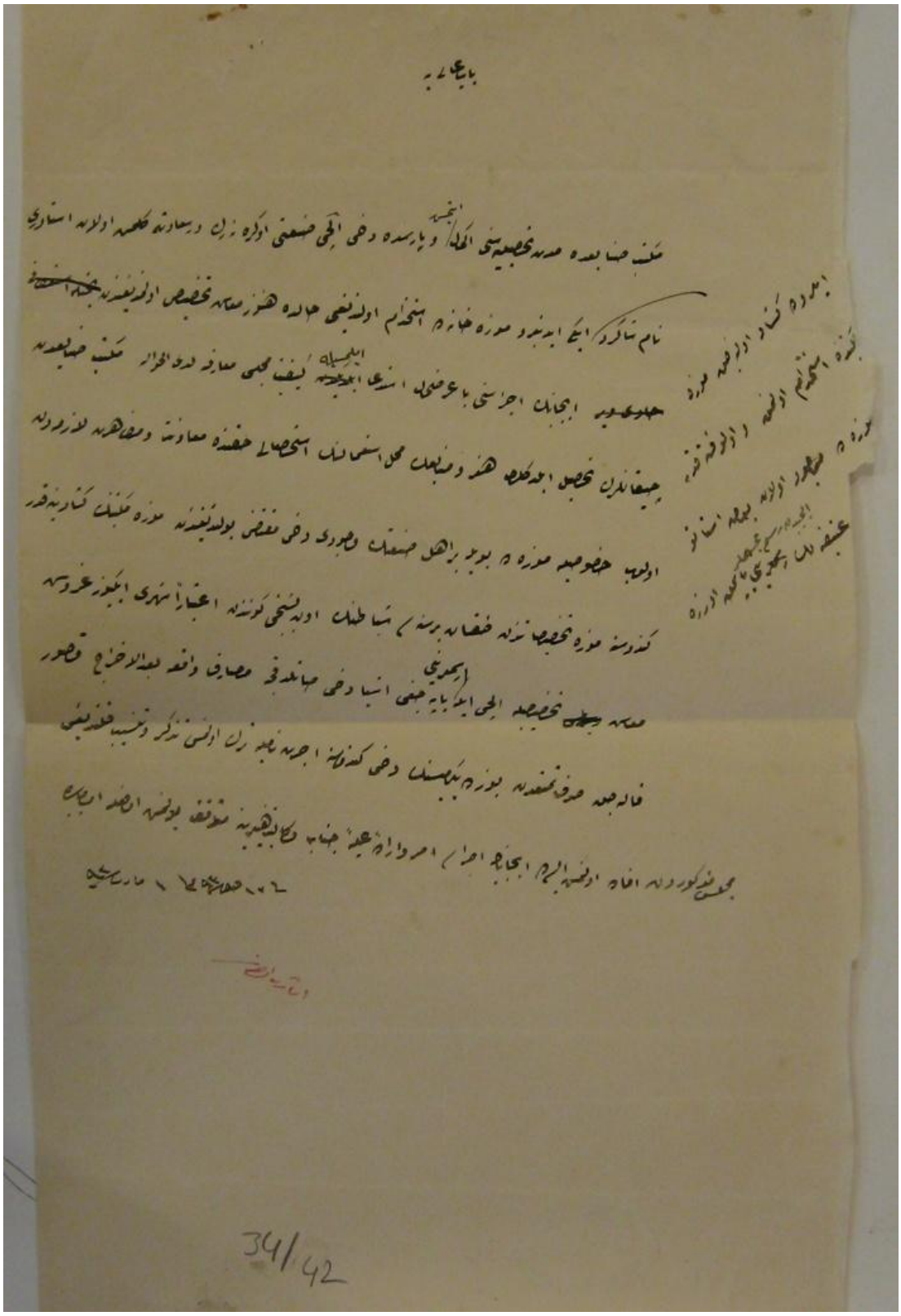

MF.MKT 34/42 1293.S.16 / **Babıali'ye**

Ek 7 : MF.MKT 34/42

1293.S.16

Babıali′ye

Mekteb-i Sanâyi‘′de müddet-i tahsîliyyesini ikmâl etmiş ve Paris′de dahi alçı san‘atını öğrenerek Dersaâdet′e gelmiş olan İstavri nâm şâkird, ileride küşâd olunacak müze mektebinde istihdâm olunmak ve ol vakte kadar müzede mevcud olan bazı …… atîkanın içinden resm-i mücessemlerini yapmak üzre iki aydan beri müze-hânede istihdâm olunduğu halde henüz maâş tahsîs olunmadığından îcâbının icrâsını bâ-arzuhâl istid‘â eylemesiyle keyfiyyet Meclis-i Ma‘ârif′e lede′l-havâle mekteb-i sanâyi‘den çıkanların tahsîl eyledikleri hüner ve sanâyi‘in mahall-i isti‘mâlinin istihsâli hakkında mu‘âvenet ve muzâheret lâzımeden olup, husûsiyle müzede böyle bir ehl-i san‘atın vücûdu dahi muktezî bulunduğundan, müze mektebinin küşâdına kadar kendisine müze tahsîsâtından doksan bir senesi şubatının on beşinci gününden i‘tibâren şehrî iki yüz Kuruş maâş tahsîsiyle alçı ile resimlerini yapacağı eşyâ dahi satıldıkça masârif-i vâkı‘a ba‘de′l-ihrâc kusûr kalacak sarf-ı temettu‘dan yüzde yirmisinin dahi kendisine ücret nâmıyla terk olunması tezekkür ve tensîb kılındığı meclis-i mezkûrden ifâde olunmuş ise de icâbının icrâsı emr ü irâde-i aliyye-i cenâb-ı vekâlet-penâhîlerine mütevakkıf bulunmuş olmağla ol bâbda…

Fî 17 Safer sene 293 ve 1 Mart 93

Ek 8 : MF. MKT 45/45 1293. Za. 22Sadâret-i Uzmâ Müsteşarlığına

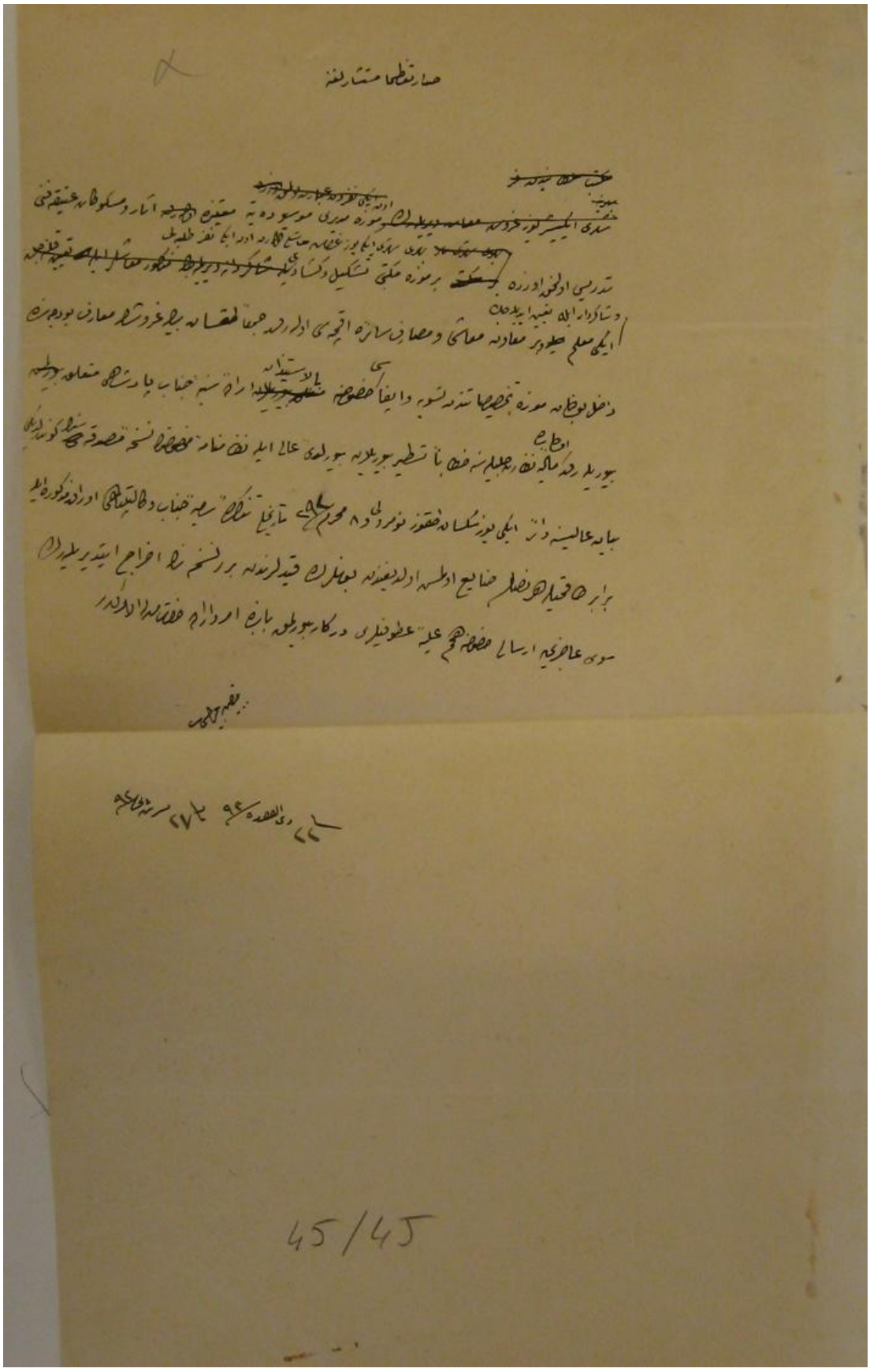

45/45

MF. MKT 45/45 1293. Za. 22Sadâret-i Uzmâ Müsteşarlığına

Ek 9 : MF. MKT 45/45

1293. Za. 22

Sadâret-i Uzmâ Müsteşarlığına

Müze müdürü Mösyö Dötye ma‘iyyetinde âsâr ve meskûkât-ı atîka fenni tedrîs olunmak üzre, beheri şehrî iki yüz Kuruş maâşlı olarak on iki nefer talebeli bir müze mektebi teşkîl ve küşâdı ve şâkirdân ile ta‘yîn edilecek iki mu‘allim ve bir mu‘âvin maâşı ve masârif-i sâire akçesi olarak cem‘an doksan bir Kuruşun Ma‘ârif büdçesinde dâhil bulunan müze tahsîsâtından tesviye ve îfâsı husûsuna bi′l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî müte‘allik buyurularak ol bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi′ne hitâben tastîr buyurulan buyuruldı-i âlî ile nizâm-nâme-i mahsûsanın nüsha-i musaddakasının gönderildiği beyân-ı âlîsine dâ′ir iki yüz seksen dokuz numaralı ve 8 Muharrem 292 târîhli tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı vekâlet-penâhî evrâk-ı mezkûre ile beraber takımıyla her nasılsa zâyi‘ olmuş olduğundan, bunların kaydlarından birer nüshanın ihrâc etdirilerek sûy-ı âcizîme irsâli husûsuna himem-i aliyye-i atûfîleri der-kâr buyurulmak bâbında emr ü irâde hazret-i men lehü′l-emrindir.

Fî 22 Zilka‘de sene 93 ve fî 27 Teşrînisânî sene 92

Ek 10 : Ş.D. 8/3 1311. M. 18 / Ma‘rûz-ı Çâker-i Kemîneleridir ki

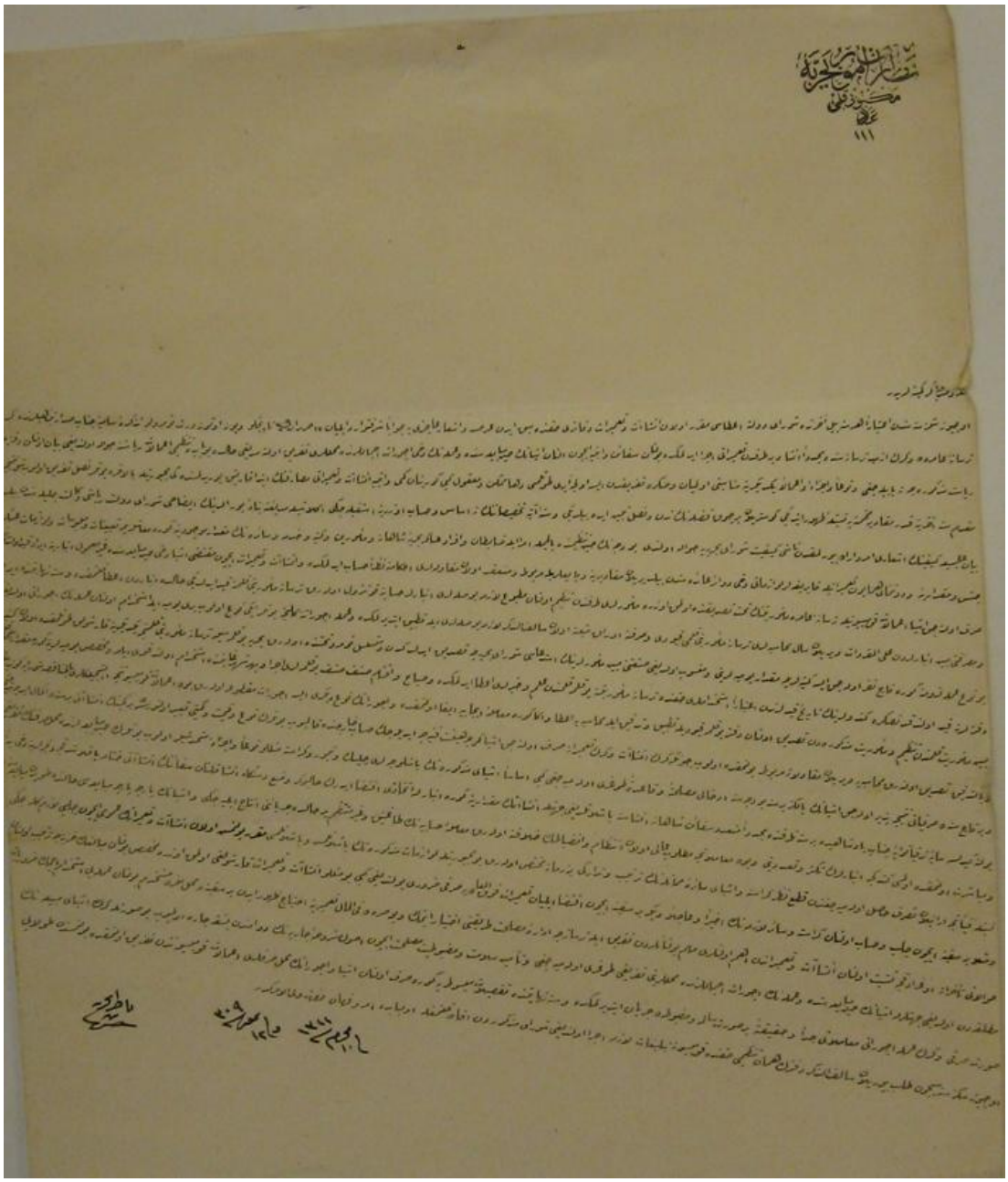

Ş.D. 8/3 1311. M. 18 / Ma‘rûz-ı Çâker-i Kemîneleridir ki

Ek 11 : Ş.D. 8/3 1311. M. 18

Ma‘rûz-ı Çâker-i Kemîneleridir ki

Üç yüz sekiz senesinden i‘tibâren her sene yıl âhirinde Şûrâ-yı Devlet′e i‘tâsı mukarrer olan inşâ’ât ve ta‘mîrât defâtiri hakkında sebk eden arz ve iş‘âr-ı âcizîye cevâben şeref-tevârüd eyleyen 17 Haziran 309 târihli ve yüz otuz dört numaralı tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı sadâret-penâhîlerinde gerek Tersâne-i Âmire′de ve gerek İzmid Tersânesi′nde müceddeden inşâ ve bir tarafdan tamîrâtı icrâ edilmekde bulunan sefâin ve ebniye için alınan eşyânın hîn-i sâbıkasında ve amelenin dahi ücûrât icmâllerinde mahalleri tefrîk olunamadığı hâlde bir bâbda tanzîmi i‘mâlât riyâsetine havâle olunduğu beyân olunan defter hakkında riyâset-i mezkûrece ne yapılacağı ve nev‘an ve eczâ’en ve a‘mâlen yek-diğerine münâsebeti olmayan ve sonra tefrîkden ise evvelce ayrı tutulması daha mümkün ve ma‘kūl gibi görünen gemi ve ebniye inşâ’ât ve ta‘mîrâtı masârifinin ibtidâ karışık yürütülmesindeki mecbûriyetle bilâhire bunlar nasıl tefrîk olunup şu neticeden mukaddem sene âhirine kadar makādîr-i muhammeneye teşebbüsle zuhûr ettiği gösterilen birçok fazlanın neden ve nasıl tebeyyün edebildiği ve sene-i âtiye tahsîsâtının ne esâs ve hesâb üzerine istenileceği anlaşılamadığına binâen buralarının îzâhı Şûrâ-yı Devlet Riyâseti Vekâlet-i Celîlesi′nden bildirildiği beyân-ı âlîsiyle keyfiyyetin iş‘ârı emr ü irâde buyurulmakdan nâşi keyfiyyet Şûrâ-yı Bahriyye′ye havâle olundu. Bütçenin hîn-i tanzîminde bil-cümle ümerâ ile zâbitân ve efrâd-ı Asâkir-i Bahriyye-i Şâhâne ve me’mûrîn ve ketebe ve hademe vesâ’irenin mikdâr-ı mevcûduna göre maâşlarıyla ta‘yînât ve melbûsât ve levâzimât-ı askeriyye cins ve mikdârına ve Donanma-yı Hümâyûn ta‘mîrâtıyla fabrikalar levâzimâtı dahi devâ’ir-i aidesinden bildirilen mekādîrine ve bâyi‘leriyle merbût ve mün‘akid olan mukāveleleri ahkâmına nazaran hesâb edilmekde ve inşâ’ât ve ta‘mîrât için muktezî eşyâ dahi hîn-i mübâya‘asında gayr-i ma‘mûl anbarına îrâd kayd olundukdan sonra sarf olunacak eşyâ i‘mâlât komisyoniyle Tersâne-i Âmire me’mûriyyetinin taht-ı tasdîkinde olmak üzre me’mûrları tarafından tanzîm olunan matbû‘ lâzime pusulaları anbarlar hesâbına kontrol olarak tersâne me’mûriyyeti kalemine kaydedildiği halde anbardan i‘tâ kılınmakda ve sene nihâyetinde îrâd ve masrafını mübeyyin anbarlardan ale′l-müfredât verilen sâl muhâsebeleri tersâne me’mûriyyeti kalemi kuyûdu ve sarfına evrâk-ı müsbite olan sâlifü'z-zikr lâzıme pusulaları ile tatbîk ettirilmekde ve amele ücûrâtına gelince, bunlar iki nev‘ olup biri yevmiye ile istihdâm olunan amelenin ücûrâtı olduğundan bir nev‘ amele lüzûmuna göre kaç nefer olacak ise künyeleriyle

mikdâr-ı yevmiyelerini ve mensûb olduğu sınıfını mübeyyin me'mûrlarının istid'âsı Şûrâ-yı Bahriyece tasdîk edildikden ve müteselsil numara tahtında olarak Bahriye yoklamasıyla tersâne me'mûriyyeti kılınmaya yek-diğerine karşılık tutulmakda olan ketebe defterlerine kayd olundukdan sonra kendilerinin târîh-i kayıtlarından i'tibâren istihdâmları hakkında Tersâne me'mûriyyetine yoklama kaleminden ilm ü haberleri i'tâ edilmekde ve sabah ve akşam sınıf sınıf yoklamaları icrâ ve beher şehr gāyetinde istihdâm olundukları eyyâm ve muhassas yevmiyelerine göre mikdâr-ı istihkāklarını mübeyyin me'mûriyyet kaleminden tanzîm ve me'mûriyyet-i mezkûreden tasdîk olunan defter-i yoklama kuyûduyla tatbîk ve tedkīk ile muhâsebeye i'tâ ve ona göre mu'âmele-i îcâbiyye îfâ olunmakda ve ücûrâtın nev'-i diğeri ise ücûrât-ı maktû'a olarak bir de i'mâlât komisyonunca işçilikleri bi'l-münâkasa şûrâya gönderilip ve bi't-tedkīk tasdîk olunarak muhâsebeye verilen mukāvelâta merbût bulunmakda olup, çünki gerek inşâ'ât ve gerek ta'mîrâta sarf olunacak eşyâ gerçi hey'et-i fenniyece edilecek hesâb hâricinde kalıp, bunların nev' ve kıymet ve kemiyyeti ta'yîn olunursa da bir geminin inşâ'âtı bir senede ikmâl edilemeyeceği ve birkaç senede sarfiyyâtı netîce-pezîr olacak eşyânın yalnız bir sene bütçesine idhâli maslahaten ve kā'ideten doğru olamayacağı gibi esâsen eşyâ-yı mezkûrenin başlıcaları çelik ve demir ve kereste misilli nev'an ve eczâ'en müsmir şeyler olup bunların hîn-i mübâya'alarında mahall-i sarfının tefrîki yoluna gidilse sâye-i terakkiyât-vâye-i cenâb-ı padişâhîde bir sene zarfında müceddeden müte'addid sefâyin-i şâhâne inşâsına başlanıldığı cihetle inşâatın mikdârına göre anbarlar ittihâzı iktizâ ederek, halbuki vaz'-ı destgâh inşâ kılınan sefâ'inin inşâ'âtı hitâma yaklaştıkça diğerlerine dahi bed' u mübâşeret olunmakda olması gittikçe anbarların tekessür ve te'addüdünü ve bu da mu'âmelâtca matlûb-ı âlî olan intizâm ve inzibâtın hilâfına olarak muâmele-i hesâbiyenin dağınık ve gayr-i muntazam bir hâlde cereyânını intâc eyleyeceği ve eşyânın parça parça mübâya'ası hâlinde toptan mübâya'asına teşebbüsle fiyatça aranılan tasarruf hâsıl olamayacağından kat'-ı nazar, kereste ve eşyâ-yı sâ'ire-i mümâsilenin tertîb ve tedâriki bir zamâna muhtass olarak bu mecbûriyetle levâzimât-ı mezkûrenin başlanılmış ve başlanılması mukarrer bulunmuş olan inşâ'ât ve ta'mîrâtın ömrü için celbi lâzım geleceği ve meselâ bir sefîne için celb ve hesâb olunan kereste vesâ'ir lâzımenin ahîren ve âcilen diğer bir sefîne için iktizâ eyleyen ta'mîrât-ı fevkalâdeye sarfı zarûrî bulunduğu gibi bu misilli inşâ'ât ve ta'mîrât karşılığı olmak üzre muhassas bulunan mebâliğin hazînece tertîb olunan havâlâtı teahhurâta uğradıkça teşebbüs olunan inşâ'ât ve ta'mîrâtın ehemm olanları mühim bulunanlardan tefrîk ile

Tersânece idâre-i maslahat tarîkını ihtiyâr etmek ve bu sırada fi′l-hâl ta‘mîrine ihtiyaç zuhûr eden bir sefînede mahall-i âhara müstahdem bulunan ameleyi istihdâm eylemek zarûriyyât-ı mutlakadan olduğu cihetlerle eşyânın hîn-i mübâya‘asında ve amelenin ücûrât icmâllerinde mahallerini tefrîki doğru olamayacağı ve te’mîn-i selâmet ve mazbûtiyyet-i maslahat için usûl-i meşrûha-i câriyenin devâmından başka çare olmayıp, bu sûretle gerek eşyâ-yı mebî‘anın sûret-i sarfı ve gerek amele ücûrâtı mu‘âmelâtı cidden ve hakīkaten bir sûret-i sâlime ve mazbûtada cereyân ettirilmekde ve sene nihâyetinde tafsîlât-ı mebsûtaya göre sarf olunan eşyâ ve ücûrâtın mahall-i sarfları i‘mâlât komisyonundan tefrîk olunmakda bulunmasından dolayı üç yüz sekiz senesi için taleb buyurulan sâlifü'z-zikr defterin hemen tanzîmi hakkında komisyona teblîgāt-ı lâzıme icrâ olunduğu şûrâ-yı mezkûrden ifâde kılınmakla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü′l-emrindir.

Fî 10 Muharrem sene 1311 ve fî 12 Temmuz sene 309 Nâzır-ı Bahriye

Ek 12 : MV. 0015 / 32 / **2 Rebîulâhir 304 17 Kânûnuevvel sene 302**

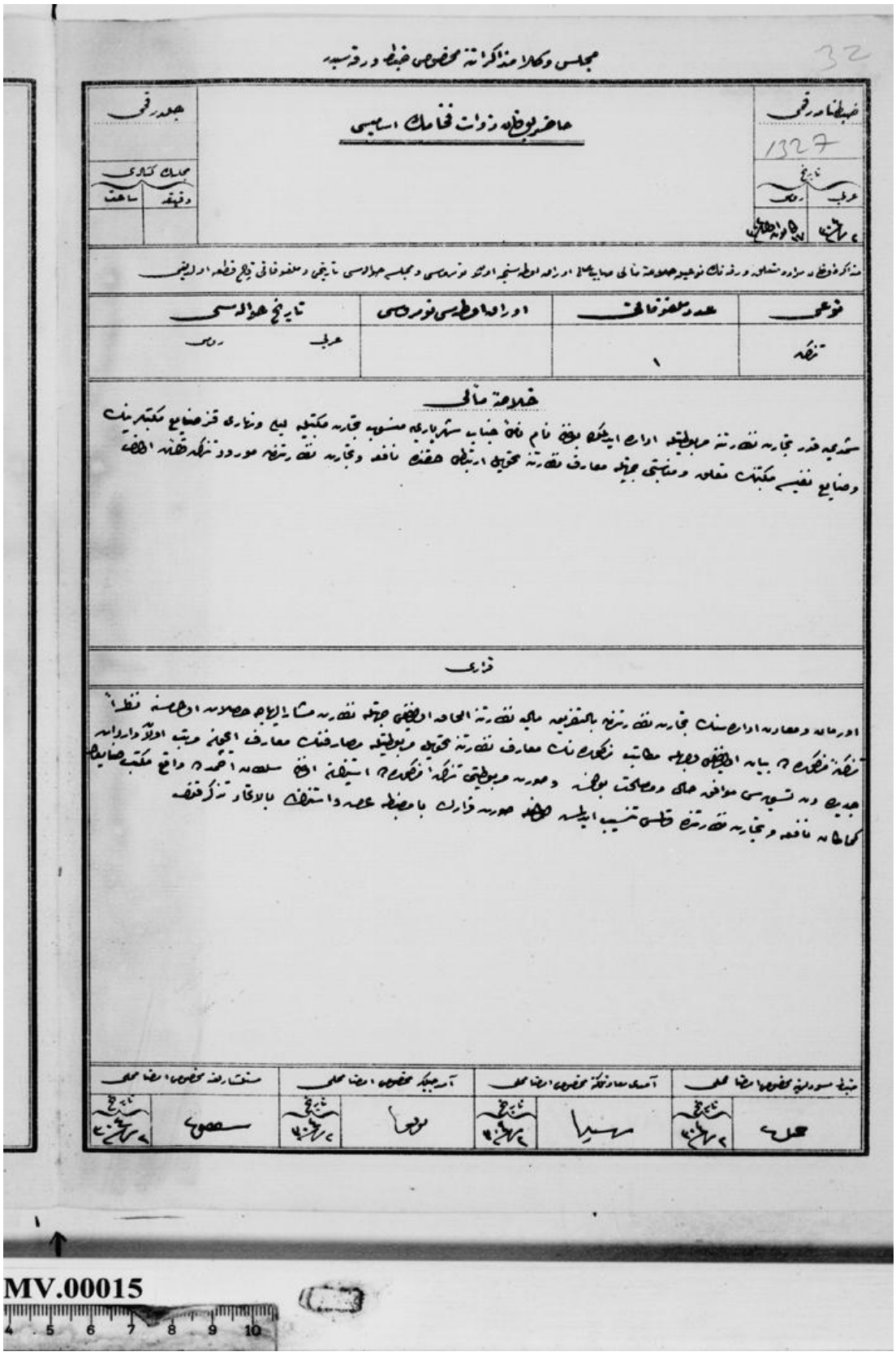

MV. 0015 / 32 / 2 Rebîulâhir 304 17 Kânûnuevvel sene 302

Ek 13: MV. 0015 / 32

2 Rebîulâhir 304 17 Kânûnuevvel sene 302

Meclis-i Vükelâ müzâkerâtına mahsus zabtiye varakasıdır.

Hâzır bulunan zevât-ı fihâmın esâmîsi

Müzâkere olunan mevâdda müte‘allik varakanın nev‘iyle hulâsa-i me’âli ve Bâbıali Evrak Odasınca olan numarası ve meclise havâlesi târihi ve melfûfâtı kaç kıt‘a olduğu			
Nev‘i	**Aded-i Melfûfâtı**	**Evrak Odası Numarası**	**Târîh-i Havâlesi**
Tezkire	1		Arabî Rumî

Hulâsa-i Meâli

Şimdiye kadar Ticâret Nezâreti′ne merbûtiyetle idâre edilmekte bulunan nâm-ı nâmî-i cenâb-ı şehriyârîye mensûb ticâret mektebiyle leylî ve nehârî kız sanâyi‘ mekteblerinin ve **Sanâyi‘-i Nefîse Mektebi′nin** ta‘alluk ve münâsebeti cihetiyle Ma‘ârif Nezâreti′ne tahvîl-i irtibâtı hakkında Nâfi‘a ve Ticâret Nezâreti′nden mevrûd tezkire kırâ’et olundu.

Karârı

Orman ve Me‘âdin İdâresi′nin Ticâret Nezâreti′nden bi′t-tefrîk Mâliye Nezâreti′ne ilhâk olunduğu cihetle nezâret-i müşârun-ileyhâca hâsılât olmasına nazaran tezkire-i mezkûrede beyân olunduğu vechile mekâtib-i mezkûrenin Ma‘ârif Nezâreti′ne tahvîl-i merbûtiyetle masârifinin ma‘ârif için müretteb olan vâridât-ı cedîdeden tesviyesi muvâfık-ı hâl ve maslahat bulunmuş ve sûret-i merbûtiyyeti tezkire-i mezkûrede istîzân olunan Sultanahmed′de vâki‘ Mekteb-i Sanâyi‘in kemâ-kân Nâfi‘a ve Ticâret Nezâreti′nde kalması tensîb edilmiş olmakla sûret-i karârın bâ-mazbata arz ve istîzânı bi′l-ittihâd tezekkür kılındı.

*

Ek 14 : Y. EE. 00041 160/1

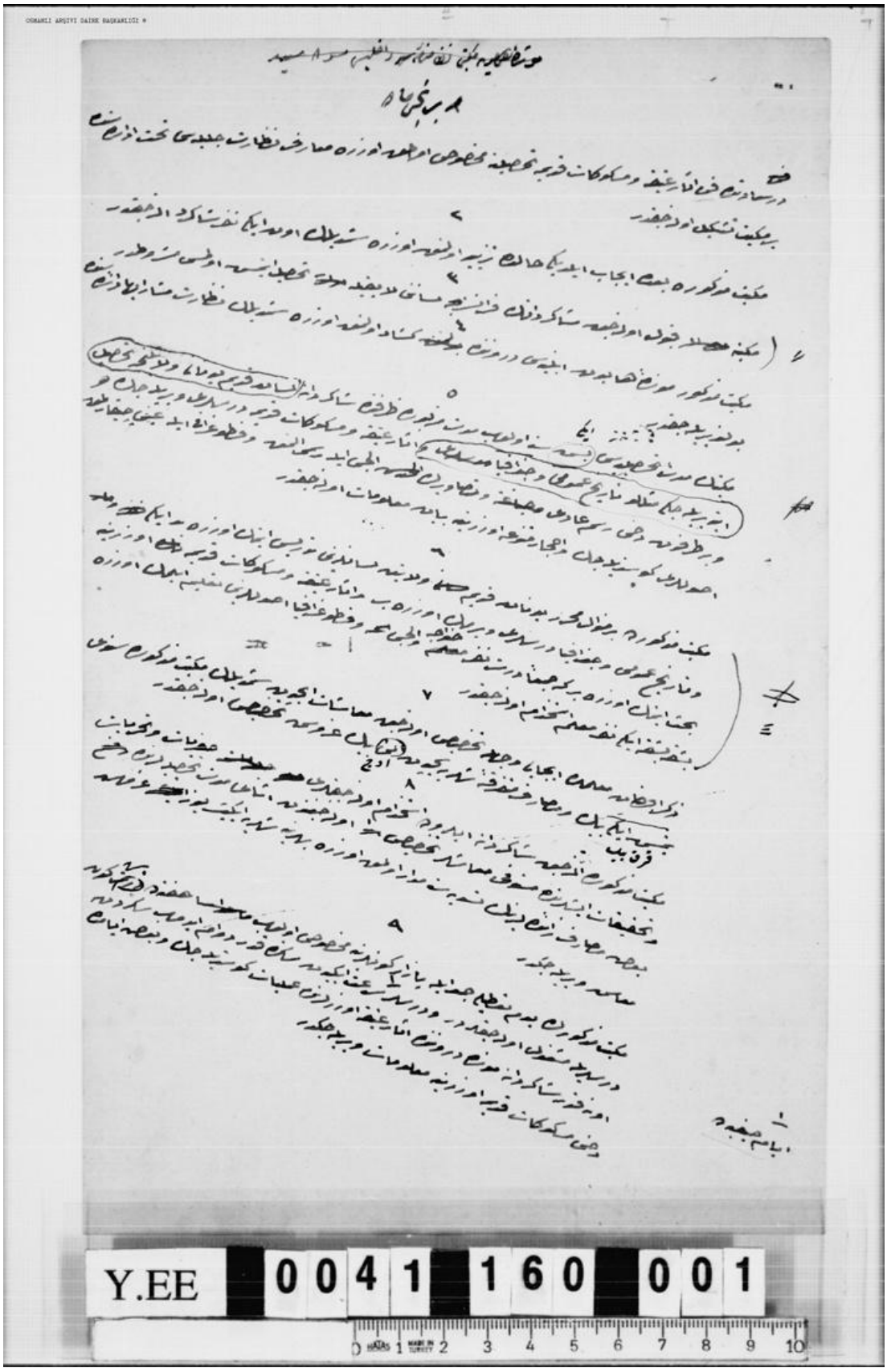

Y_EE_00041_000160_001

Ek 15: Y. EE. 00041 160/1

1. Madde

Dersaâdet′de fenn-i âsâr-ı atîka ve meskûkât-ı kadîme tahsîline mahsûs olmak üzre Ma‘ârif Nezâret-i Celîlesi taht-ı idâresinde bir mekteb teşkîl olunacakdır.

2. Madde

Mekteb-i mezkûre ba‘dehû îcâb eylediği hâlde tezyîd olunmak üzre şimdilik on iki nefer şâkird alınacakdır.

3. Madde

Mektebe kabûl olunacak şâkirdânın Fransızca lisânını lâyıkıyla tahsîl etmiş olması meşrûtdur.

4. Madde

Mekteb-i mezkûr Müze-i Hümâyûn ebniyesi derûnunda küşâd olunmak üzre şimdilik nezâret-i müşârun-ileyhâ dâiresinde bulundurulacakdır.

5. Madde

Mektebin müddet-i tahsîliyyesi iki sene olup müddet-i mezbûre zarfında şâkirdâna lisân-ı kadîm-i Yunanî ve Latince tahsîl ettirileceği misilli târîh-i umûmî ve coğrafya ve âsâr-ı atîka ve meskûkât-ı kadîme dersleri verilecek ve bir tarafdan dahi resm-i âdî ve tasâvîrin alçı ile resmi alınmak ve fotoğrafı ile aynı çıkarılmak usûlleri gösterilecek ve ahcâr-ı mütenevvi‘a üzerine beyân-ı ma‘lûmât olunacakdır.

6. Madde

Mekteb-i mezkûrde Ber-minvâl-i muharrer Yunan-ı kadîm ve Latin lisânlarını tedrîs etmek üzre iki ve târîh-i umûmî ve coğrafya dersleri vermek üzre bir ve âsâr-ı atîka ve meskûkât-ı kadîme üzerine bahs etmek üzre bir ki cem‘an dört nefer hoca ve alçı ve fotoğrafya usûllerini ta‘lîm eylemek üzre başka başka iki nefer mu‘allim istihdâm olunacakdır.

7. Madde

Zikr olunan mu‘allimin îcâbı vechile tahsîs olunacak maâşât için şimdilik mekteb-i mezkûre senevî kırk bin ve masârif-i müteferrika-i şehriyyesîçün üç bin Kuruş tahsîs olunacakdır.

8. Madde

Mekteb-i mezkûre alınacak şâkirdâna ileride istihdâm olunacakları hafriyât ve taharriyât ve tahkīkāt işlerinde müstevfâ maâşlar tahsîs olunacağından, esnâ-yı müddet-i tahsîliyyelerinde bazı masârif-i zâidelerinin tesviyesine medâr olmak üzre beherine şehriyye ikişer yüz Kuruş maâş verilecekdir.

9. Madde

Mekteb-i mezkûrün yevm-i ta‘tîli, Cum‘a ve Pazar günlerine mahsûs olup, haftada beş gün dersleriyle meşgūl olacaklardır ve dersler eyyâm-ı sayfiyyede sa‘at ikiden sekize kadar devâm edip, sekizden ona kadar şâkirdâna müze derûnunda âsâr-ı atîka üzerlerinde ameliyyât gösterilecek ve bazı eyyâmda dahi meskûkât-ı kadîme üzerine ma‘lûmât verilecekdir.

10. Madde

Senenin nihâyetinde mekteb-i mezkûr şâkirdânına Dersaâdet′e yakın olan ve âsâr-ı atîka mevcûd olduğu meczûm bulunan bir mahal üzerine sevk olunup orada kā‘ide üzre taharriyât ve hafriyyât icrâsıyla ameliyyât gösterilecekdir.

11. Madde

Mahall-i mezkûr şâkirdânının adedine göre kıta‘ât-ı muhtelifeye taksîm olunup, her birinde icrâ-yı hafriyyât birine ihâle olunacağından her birine eser-i dirâyet ve mahâret olmak üzre istihrâc edeceği âsâr-ı atîkanın kıymet-i i‘tibâriyyesi üzerine münâsibi vechile icrâ-yı mükâfât-ı nakdiyye olunacakdır.

12. Madde

Müddet-i tahsîliyyenin ikmâlinden sonra şâkirdân-ı merkūme, gerek devletçe icrâ olunacak hafriyyât işlerinde ve gerek tahkīk me’mûriyyetlerinde ve Müze-i Hümâyûn′a âid husûsât-ı sâirede istihdâm olunacaklardır. Müddet-i mu‘ayyene-i tahsîliyye esnâsında mektebi terk edenlerden bulundukları müddetçe kendileri için vukū‘ bulan masârifâtı kâmilen ahz ve istîfâ olunacakdır.

14. Madde

Mekteb-i mezkûre mülâzemet sûretiyle devâm etmek isteyenlerden müdâvim sıfatlarında bulunan olur ise, yirmi neferi tecâvüz etmemek üzre, kabûl olunacak ve fakat maâş verilmeyecekdir.

15. Madde

Mülâzimîn-i merkūmeden müddet-i tahsîliyyenin ikmâline kadar devâm ile şehâdet-nâme ahz edenlerin hukūkça şâkirdân-ı asliyyeden farkları olmayacak ve bunlar dahi devletçe lüzûm görüldüğü ve kendileri dahi tâlib oldukları halde diğerleri misilli istihdâm olunacakları gibi âsâr-ı atîka taharrîsi için taraf-ı devletden ruhsat alanlar taraflarından istihdâmlarına mümâna‘at olunmayacakdır.

16. Madde

Muvazzaf sınıfında, hal vukû‘unda, mülâzimînden en kıdemli ve ehliyetlisi açık mahalle geçirilecekdir.

Ek 16 : YEE. 0041 160/3

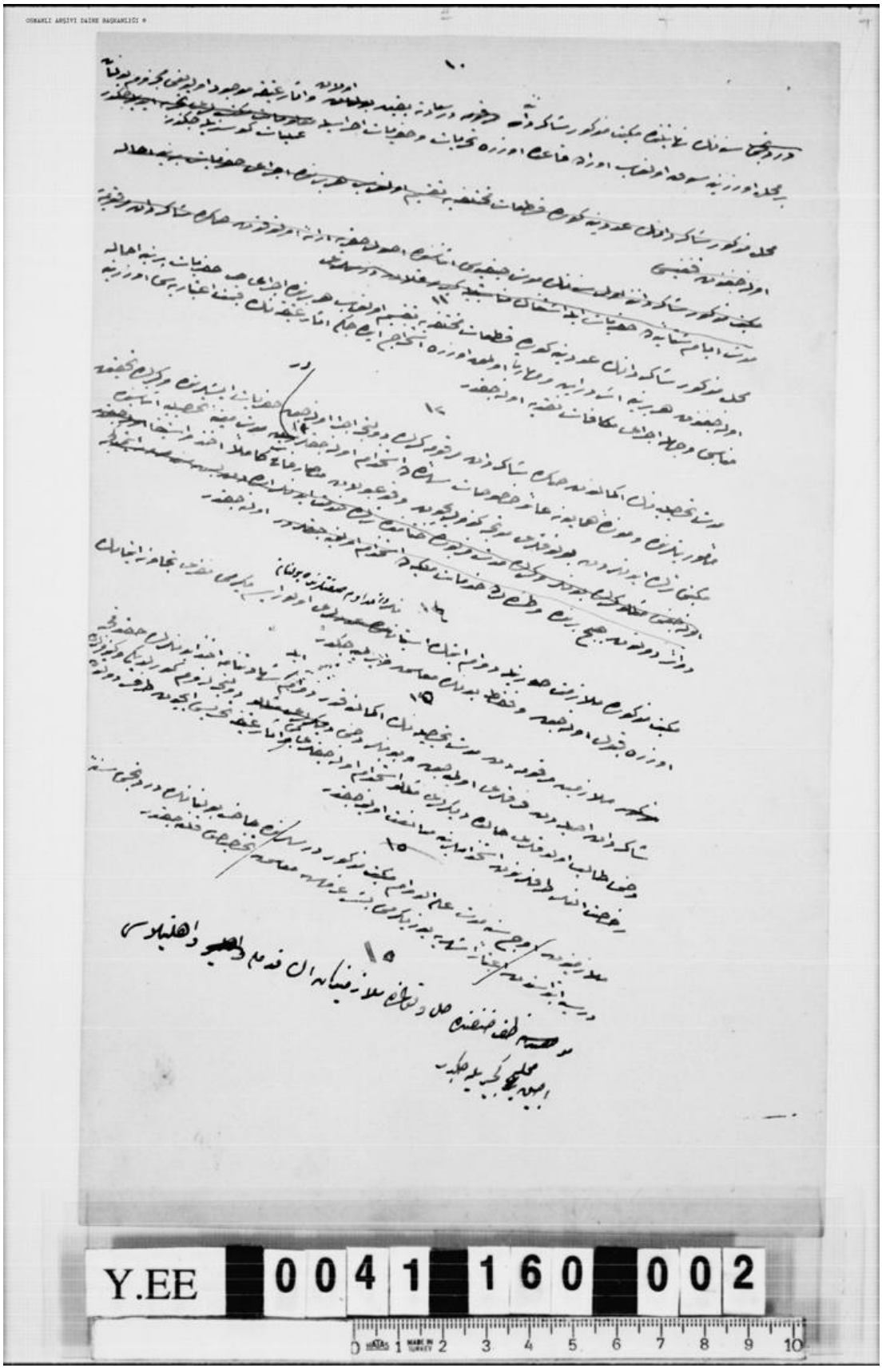

Y_EE_00041_000160_002

Ek 17 : YEE. 0041 160/3

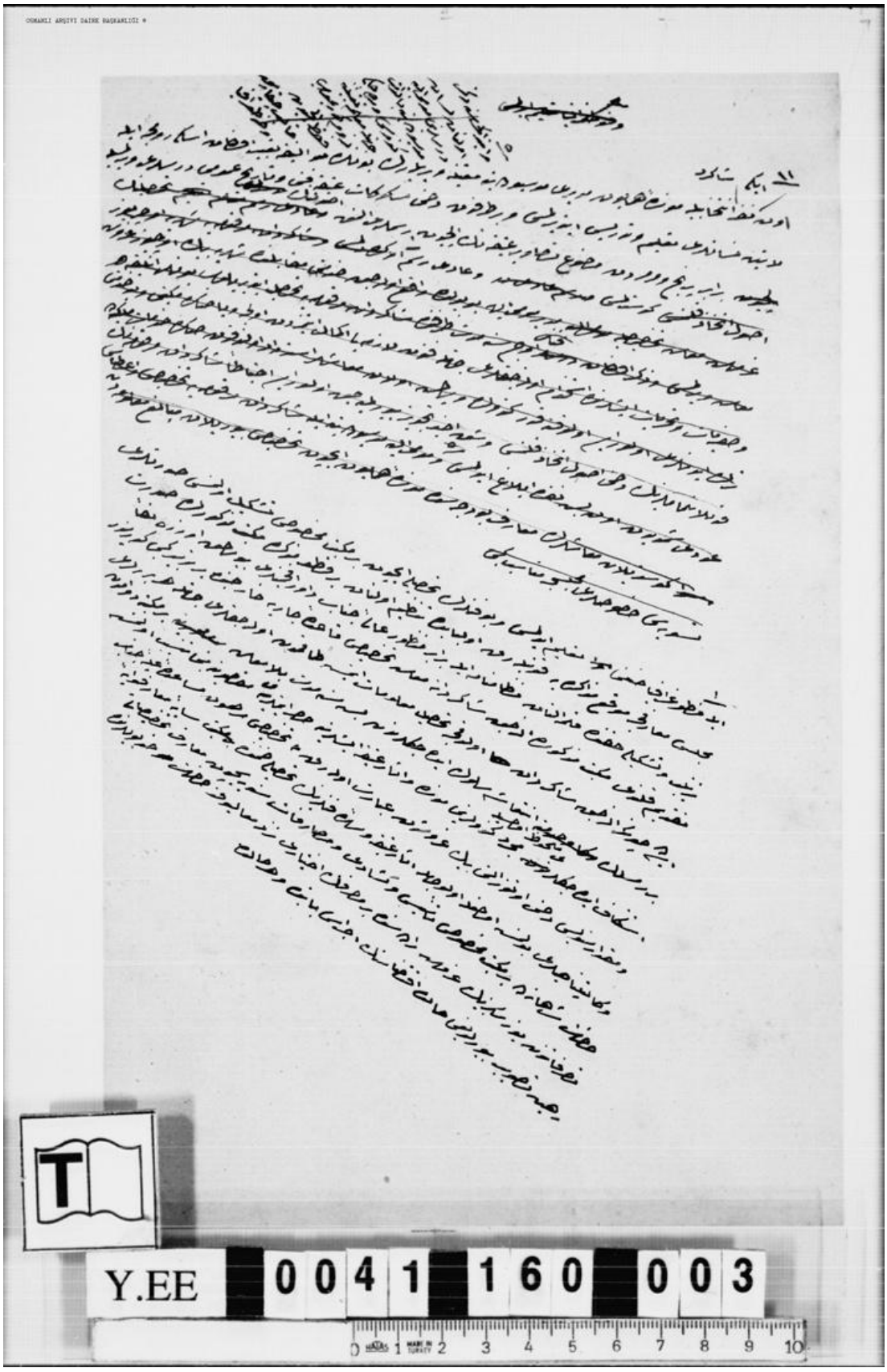

Y_EE_00041_000160_003

Ek 18 : YEE. 0041 160/3

On iki nefer şâkird intihâbıyla Müze-i Hümâyûn müdürü Mösyö Dötye ma‘iyyetine verilerek bunun ……atîka ta‘bîr olunan eski Rumca ile Latin lisânları ta‘lîm ve tedrîs ettirilmesi ve bir tarafdan dahi meskûkât-ı atîka fen ve târîh-i umûmi dersleri verilmesiyle beraber pirinç ve mermerden masnû‘ tasâvîr-i atîkanın alçıdan bir resimleri alınmak usûlünün gösterilmesi ve âdî resim ile fotoğrafya san‘atı ta‘lîm edilmesi ve bu fenlerin tahsîli için bir mekteb-i mahsûs teşkîl olunması sûretleri Meclis-i Ma‘ârifce mevki‘-i müzâkereye konularak ol bâbda tanzîm olunan bir kıt‘a müzekkire mekteb-i mezkûrün sûret-i tertîb ve teşkîli hakkında kaleme alınan nizâm-nâme ile beraber manzûr-ı âlî-i cenâb-ı dâver-i efhamîleri buyurulmak üzre leffen takdîm kılındı.

Mekteb-i mezkûre alınacak şâkirdâna maâş tahsîsi kā‘ide-i câriye hâricinde bir tedbîr gibi görünür ise de çünki alınacak şâkirdân, oldukça tahsîl-i ma‘lûmât etmiş takımdan olacakları cihetle her birerleri birer meslek-i inti‘âşa sülûk edeceklerinden, beş sene müddet bilâ-maâş bir mektebe devâmdan istinkâf edecekleri melhûz olmasıyla, mücerred kendilerini müze ve âsâr-ı atîka işlerine hasr etmeleri maksadına mebnî tensîb olunmuş ve mikdâr-ı senevîsi dahi otuz altı bin Kuruşdan ibâret olarak tahsîsi merhûn-ı müsâ‘ade-i aliyye-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri bulunmuş olmakla, ol vechile âsâr-ı atîka vesâ’ir fenlerinin tahsîli zımnında sâye-i ma‘ârif-vâye-i hazret-i şâhânede bir mekteb-i mahsûs te’sîsi ve küşâdı ve masârifât-ı senevviyesi için masârif tahsîsâtı tasarrufâtından yüz sekiz bin Kuruş raddesinde bir masrafın ihtiyârı, nezd-i ma‘âlî-vefd-i hazret-i hidîvîlerinde rehîn-i tasvîb buyurulduğu hâlde iktizâsının icrâsı bâbında ve her hâlde

Ek 19 : YEE. 0041 160/4

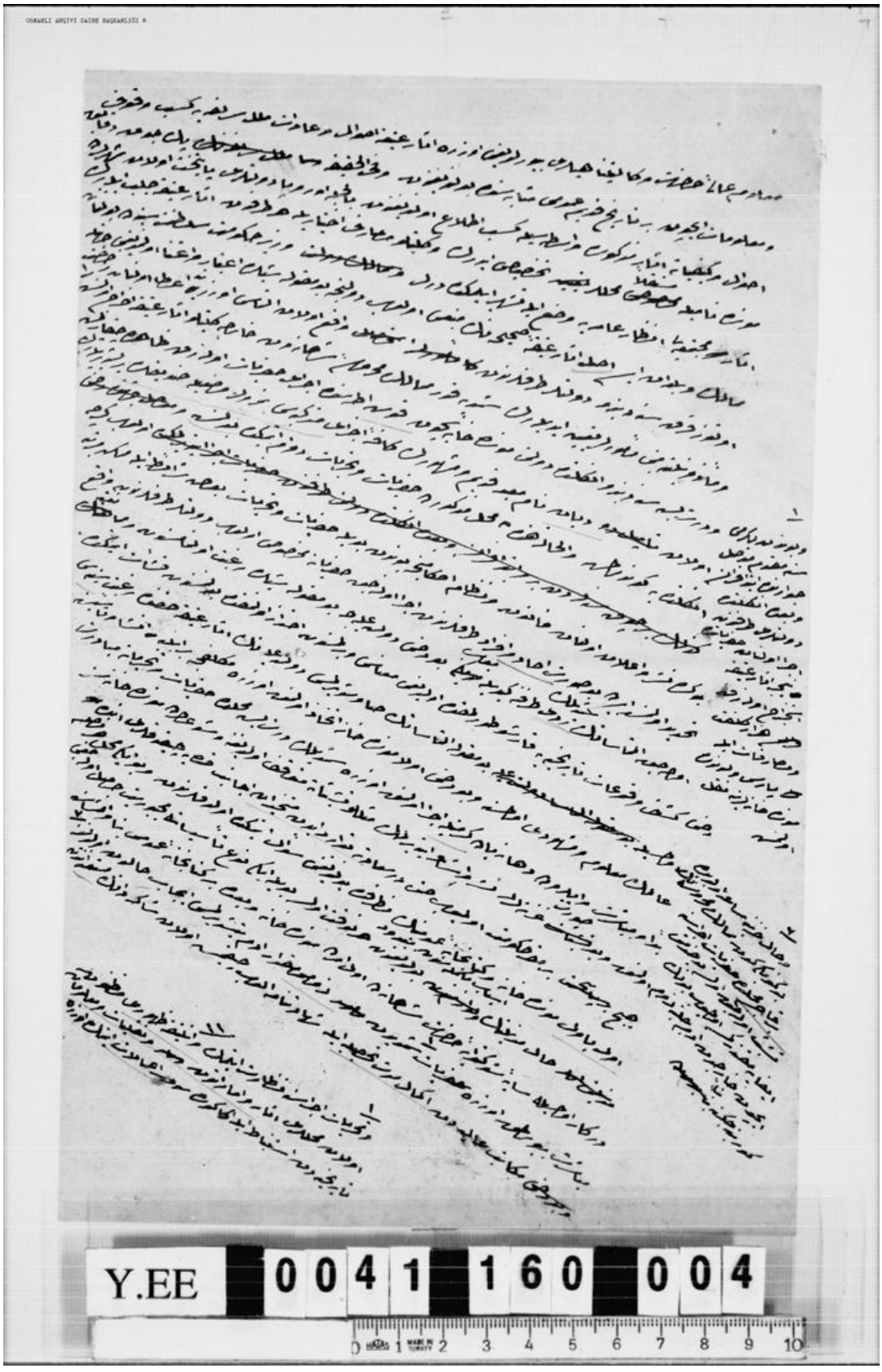

Y_EE_00041_000160_004

Ek 20 : YEE. 0041 160/4

Ma‘lûm-ı âlî-i hazret-i vekâlet-penâhîleri buyurulduğu üzre âsâr-ı atîka ahvâl ve âdât-ı milel-i sâbıkaya kesb-i vukūf ve ma‘lûmât için bir târîh-i kadîm-i umûmî mesâbesinde bulunduğundan ve fi′l-hakīka pek çok dekāyık-ı ahvâl ve keyfiyyâta âsâr-ı mezkûre vâsıtasıyla kesb-i ıttılâ‘ olunduğundan bil-cümle Avrupa devletleri, pây-ı taht olan şehirlerde **müze** nâmıyla müstakillen mahaller tahsîs ederek ve külliyyetli masârif ihtiyâriyle her tarafdan âsâr-ı atîka celb edilerek, âsâr-ı müctemi‘ayı enzâr-ı âmmeye vaz‘ ile müştehir eylemektedirler. Ve zîr-i Hükûmet-i Saltanat-ı Seniyye′de bulunan memâlik ve büldân ise asıl âsâr-ı atîka-i sahîhanın menba‘ı olup, devletce bu makūle şeyin i‘tibâr ve i‘tinâ olunduğu cihetle otuz kırk seneden beri devletler taraflarından vâki‘ olan iltimâs üzerine i‘tâ olunan ruhsat ve me’zûniyyete mebnî me’mûrlar ta‘yîn edilerek, şimdiye kadar Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne′den hârice külliyyetli âsâr-ı atîka ihrâc olunmuş ve bundan yirmi sene mukaddem Musul civârında ibtidâ Fransa ve ba‘dehû İngiltere devletleri tarafından icrâ olunan hafriyyâtda nîce âsâr-ı atîka istihrâc olunarak, hezâr külfet ve masârifât ile Paris ve Londra müze-hânelerine nakl olunmuş ve dört beş seneden beri İngiltere Devleti müze-hânesi için Kuşadası′nda icrâ-yı hafriyyât olunarak zâhire çıkarılmış olan **Depan** nâm ma‘bed-i kadîm ve meşhûrun kâffe-i eczâ-yı müterekkibesi numaralar vaz‘ıyla sandıklara yerleştirilerek İngiltere′ye gönderilmiş ve el-hâletü hâzihî mahall-i mezkûrde hafriyyât ve taharriyât devâm etmekde bulunmuş olup, gerçi bu kerre neşr ü i‘lân olunan kānûn ve nizâm ahkâmınca bundan böyle hafriyyât ve taharriyât bazı şerâ’it ile mümkün mertebe tecdîd olunmuş ise de bu sûret, âhâd ve efrâd taraflarından icrâ olunacak hafriyyâta mahsûs olup ve devletler taraflarından vâki‘ olacak iltimâsâtın şimdilik reddi tarafına gidilemeyip, bu dahi Devlet-i Aliyyece bu makūle şeyde rağbet olunmamasından ve mümâna‘ata dahi keşf-i vukû‘ât-ı târîhiyyeye karşı durulmakta olduğu ma‘nâsı verilmesinden ihtirâz olunmakda bulunmasından neş’et etmekde olmasıyla, bu makūle iltimâsâtın savuşturulması ve Devlet-i Aliyye′nin âsâr-ı atîka hakkında rağbet-i seniyyesi âlemin ma‘lûm ve meşhûdu olmasına ve bu dahi evvelâ müze-hâne ittihâz olunmak üzre mükellefçe bir ebniye inşâ ve te’sîsine bed’ ü mübâşeret ve ileride daha ziyâde kesân ile icrâ olunmak üzre şimdilik dört beş mahalde hafriyyât ve taharriyâta mübâderet olunmak ve bu sûret gazetelerle neşr ü işâ‘a ettirilmek misilli teşebbüsâta mütevakkıf olduğuna ve şu asırda müze-hânesine hiçbir makarr-ı hükûmet olmayıp

hatta Dersaâdet′e karâr-ı ….. eden mütehayyizân-ı ecânib karaya çıkdıkları anda, evvel-be-evvel müze-hâne ve kitâb-hâne-i umûmînin ne tarafda bulunduğunu su'âl etmekde olduklarından ve bu iki mahall her nasılsa hâl-i medeniyyetin esbâb-ı mükemmelesinden ma'dûd bulunduğundan, her ne vakit olsa böyle iki nev' te'sîsâta mecbûriyyet hâsıl olacağı der-kâr olmasıyla, sâye-i şevket-vâye-i hazret-i şâhânede evvel emirde müze-hâne ve ba'dehû bir kitâb-hâne-i umûmi binâ ve inşâsına mübâşeret buyurulmak üzre hafriyyât ve taharriyât icrâsına nezâret eylemek ve antika zuhûru maznûn olan mahalleri âsâr ve emârâtdan ve nakliyyât ve ma'lûmât-ı târîhiyyeden istinbât ile ona göre sevk-i i'mâlât etmek üzre şimdiden ……mikdâr adam yetiştirilmesi îcâb-ı hâlden olduğuna ve hâl-i hazîne müsaid olup da bugünkü gün Memâlik-i Mahrûse′nin birkaç mahallinde hafriyyât icrâsına teşebbüs olunacak olsa, bu hizmeti îfâya muktedir bir kimse olmayıp bunun için hâriçden adam celbine lüzûm görüneceğine binâ'en, mekâtib-i âliyeden ikmâl-i müddet-i tahsîliyye ile şehâdet-nâme alıp çıkmış olan şâkirdânın müsta'iddânından

Ek 21 : 364 No'lu Kanun Hükmündeki Kararname

190,354 VE 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik YapılmasınaDair Kanun Hükmünde Kararname

Kanun Hük. Kar.nin Tarihi : 17.3.1989 No: 364
Yetki Kanununun Tarihi : 12.3.1986 No: 3268
9.4.1987 3347
12.10.1988 3479
Yayımlandığı R. G. Tarihi : 23.3.1989 No: 20117
V. Tertip DÜsturun Cildi : Sh.:

Madde 1 - 354 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesinin (b) bendi, başlığı da dâhil olmak üzere 10 uncu maddesi ile bu Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvelin Ana Hizmet Birimleri bölümünün (2) numaralı sırasında ve diğer mevzuatta yer alan "Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü" ibaresi, "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiştir. Bu birimin Başkanına, Genel Müdürler için öngörülen ek gösterge ile zam ve tazminatlar uygulanır.
Madde 2 - 3 - (24/1/1989 tarih ve 354 sayılı KHK'nin bazı maddelerinin değiştirilmesi ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)
Madde 4 - 5 - (24/1/1989 tarih ve 355 sayılı KHK'nin bazı maddelerinin değiştirilmesi ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)
Madde 6 - (13/12/1983 tarih ve 190 sayılı KHK ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)
Madde 7 - Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
Madde-8- Bu Kanun Hükmünde Kararname Hükümlerini Bakanlar Kurulu Yürütür.

Ek 22 : Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Olan Özel Müzeler

No	Özel Müze	İl	Bağlı Olduğu Kurum/Kişi
1	Florya Model Uçak Müzesi	İstanbul	Fly Hava Kargo Servis Havacılık ve Turizm Hiz.Ltd. Şirketi
2	İstanbul Arkeoloji ve Kültür Müzesi	İstanbul	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Prehistorya Ana Bilim D
3	İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kulesi Anıt Müzesi	İstanbul	İstanbul Üniversitesi
4	İstanbul Özel Okçular Tekkesi Müzesi	İstanbul	Okmeydanı Spor ve Eğitim Vakfı
5	Adalar Müzesi	İstanbul	Adalar Vakfı ve Adalar Bel
6	Haluk Perk Müzesi	İstanbul	Haluk Perk
7	İstanbul Oyuncak Müzesi	İstanbul	Sunay Akın Müzecilik ve Kül. Hiz. Ltd. Şti.
8	İstanbul Üniversitesi Jeoloji Müzesi	İstanbul	İstanbul Üniversitesi
9	Sadberk Hanım Müzesi	İstanbul	Vehbi Koç Vakfı
10	Sirkeci Garı T.C.D.D. Müzesi	İstanbul	TCDD İşl. Genel Müd.
11	Yapı Kredi Vedat Nedim Tör M.	İstanbul	Yapı Kredi Bankası
12	Basın Müzesi	İstanbul	Türkiye Gazeteciler Cemiyet
13	Çatalca Mübadele Müzesi	İstanbul	Çatalca Belediyesi ve Lozan Mübadilleri Vakfı
14	Kont Szechenyi İtfaiye Müzesi	İstanbul	İstanbul Büyükşehir Belediy
15	Yerebatan Sarnıcı	İstanbul	İstanbul Büyükşehir Belediy
16	Atatürk Müzesi	İstanbul	İstanbul Büyükşehir Belediy
17	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim ve Heykel Mz.	İstanbul	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
18	Aşiyan Müzesi (Tevfik Fikret'in E)	İstanbul	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
19	Türkiye İş Bankası Müzesi	İstanbul	Türkiye İş Bankası
20	Ayşe ve Ercüment Kalmık Müzesi	İstanbul	Ayşe ve Ercüment Kalmık V.
21	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi M	İstanbul	İstanbul Üniversitesi Tıp F.
22	Hisart Canlı tarih Müzesi	İstanbul	Halil Nejat Çuhadaroğlu Kül. ve Tur. Sanat İşl. A.Ş
23	Pera Müzesi	İstanbul	Suna-İnan Kıraç Vakfı
24	Rezzan Has Haliç Kültürleri Müz	İstanbul	Rezzan Has Haliç KültürleriV
25	S. Faik Abasıyanık M.	İstanbul	Darüşşafaka Cemiyeti

26	Santral İstanbul Enerji ve Çağdaş Sanatlar Müzesi	İstanbul	İstanbul Bilgi Üniversitesi
27	İSKİ Su Medeniyetleri Müzesi	İstanbul	İstanbul Büyükşehir Beled.
28	İstanbul PTT Müzesi	İstanbul	PTT Genel Müd.
29	Kazım Karabekir Paşa Müzesi	İstanbul	Kazım Karabekir Vakfı
30	Marmara Üniversitesi Cumhuriyet Müzesi ve Sanat Galerisi	İstanbul	Marmara Üniversitesi
31	Masumiyet Müzesi	İstanbul	Masumiyet Vakfı
32	Miniatürk Mini Türkiye Parkı	İstanbul	İstanbul Kültür Ve Sanat Ürün.
33	Orhan Kemal Müzesi	İstanbul	Orhan Kemal Kültür Merkezi
34	Osmanlı Bankası Müzesi	İstanbul	Galata Araş. Yay. Tan. B. T.
35	Rahmi M. Koç Sanayi Müzesi	İstanbul	Rahmi Koç Müzecilik ve K.
36	Sakıp Sabancı Müzesi	İstanbul	Sabancı Üniversitesi
37	Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi	İstanbul	Vakıflar Genel Müd.
38	Vakıflar Halı Müzesi	İstanbul	Vakıflar Genel Müd.
39	Vakıflar Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar Müzesi	İstanbul	Vakıflar Genel Müd.
40	Yahya Kemal Beyatlı Kent Müzesi	İstanbul	İstanbul Fetih Cemiyeti-Yahya Kemal Enstitüsü
41	500. Yıl Vakfı Türk Musevileri Mü	İstanbul	Zülfaris Sinagogu 500. Yıl V
42	Başbakanlık Vakıflar Genel Müd. Akaretler Mustafa Kemal Müzesi	İstanbul	Vakıflar Genel Müd.
43	BJK Müzesi	İstanbul	BJK Vakfı
44	Doğa ve Bilim Müzesi	İstanbul	Ahmet Hamza
45	İstanbul Modern Sanat Müzesi	İstanbul	İstanbul Modern Sanat Vakfı
46	Şehir Müzesi (Depo ile birlikte)	İstanbul	İstanbul Büyükşehir Belediyes
47	Çengelhan Rahmi M. Koç Müzesi	Ankara	Çengelhan Otelcilik Turizm, İnş. ve Rest. A.Ş.
48	Meteoroloji Müzesi	Ankara	Meteoroloji Genel Müd.
49	MTA Tabiat Tarihi Müzesi	Ankara	MTA Genel Müd.
50	ODTÜ Tabiat T. M.	Ankara	Orta Doğu Teknik Üniversit
51	75.Yıl Cumhuriyet Eğitim Müzes	Ankara	Milli Eğitim Bakanlığı

52	Kurtuluş Savaşında Atatürk K ve V.	Ankara	TCDD İşl. Genel Müd.
53	Özel TED Ankara Koleji Vakfı	Ankara	Özel TED Koleji Vakfı
54	PTT Pul Müzesi	Ankara	PTT Genel Müd.
55	TCDD Malıköy Müzesi	Ankara	TCDD İşl. Genel Müd.
56	TCDD Müzesi ve Sanat Galerisi	Ankara	TCDD İşl. Genel Müd.
57	Telekomünikasyon Müzesi	Ankara	Türk Telekom Genel Müd.
58	Türk Hava Kurumu Müzesi	Ankara	Türk Hava Kurumu Genel B.
59	Türkiye Ormancılık Müzesi	Ankara	Orman Bakanlığı
60	Ziraat Bankası Müzesi	Ankara	Ziraat Bankası Genel Müd.
61	A.O.Ç Müze ve Sergi Salonu	Ankara	A.O.Ç (Atatürk Orman Çif.)
62	A.Ü. Eğitim Bilimleri Fak. Oyuncak M.	Ankara	Ankara Üniversitesi
63	Anadolu Mimarlık ve Mob. Kült. M. M.	Ankara	Ali Rıza Bozkurt
64	Ankara Çocuk Müzesi	Ankara	Trio Grup Medikal, Sağ., İnş., Reklam, Gıda, Bilişim, Çocuk, Oyun ve Oyuncak, Yay. San. Tic.
65	Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi	Ankara	Gazi Üniversitesi
66	Beypazarı Kent Tarihi Müzesi	Ankara	Beypazarı Belediyesi
67	Beypazarı Tarih ve Kültür Müzesi	Ankara	Ankara Valiliği
68	Beypazarı Yaşayan Müze	Ankara	Zehra Sema Demir
69	Çankaya Atatürk Köşkü Müzesi	Ankara	Cumhurbaşkanlığı
70	Gazi Ü. Mes. Eğ. Fak. Prof. Ülker Muncuk	Ankara	Gazi Üniversitesi
71	Keçiören Belediyesi Etnografya M.	Ankara	Keçiören Belediyesi
72	Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar	Ankara	Mustafa Ayaz Vakfı
73	Sanayi ve Teknoloji Müzesi	Ankara	Makine ve Kimya Endüstrisi
74	Sebahattin Yıldız Müzesi	Ankara	Sebahattin Yıldız
75	Şerife Uludağ Kız Olg. Enst. 100. Y	Ankara	Milli Eğitim Bakanlığı

76	Toprak Mahsulleri Ofisi Müzesi	Ankara	T.M.O.
77	TRT Yayıncılık Tarihi Müzesi	Ankara	TRT Genel Müd.
78	Türk Hamam Müzesi	Ankara	Zehra DEMİR
79	Türkiye Barolar Birliği Hukuk M.	Ankara	Ankara Barosu
80	Ulucanlar Cezaevi Müzesi	Ankara	Altındağ Belediyesi
81	Vakıf Eserleri Müzesi	Ankara	Vakıflar Genel Müd.
82	Ziraat Fakültesi Müzesi	Ankara	Ankara Üniversitesi
83	Ahmet Piriştina Kent Arşivi Müd.	İzmir	İzmir Büyükşehir Belediyesi
84	E. Özgörkey Müzesi	İzmir	Özser Otomotiv Üretim Tic.
85	Ege Üniversitesi Etnografya Müz	İzmir	Ege Üniversitesi Rektörlüğü
86	Hamza Rüstem Fotoğraf Evi Müz	İzmir	Karşıyaka Belediyesi
87	İzmir Neşe ve Karikatür Müzesi	İzmir	Konak Belediyesi
88	Kağıt ve Kitap Sanatları Müzesi	İzmir	Ege Üniversitesi
89	Konak Bel. Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi	İzmir	Konak Belediyesi
90	Mask Müzesi	İzmir	Konak Belediyesi
91	Radyo ve Demokrasi Müzesi	İzmir	Konak Belediyesi
92	Selçuk Çamlık Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi	İzmir	İzmir TCDD 3. Bölge Müd.
93	Selçuk Yaşar Resim Müzesi ve Sanat	İzmir	Yaşar Eğitim Ve Kültür V.
94	TCDD Müze ve Sanat Galerisi	İzmir	İzmir TCDD 3.Bölge Müd.
95	Ticaret Odası Müzesi	İzmir	İzmir Ticaret Odası
96	Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi	İzmir	İzmir-Ödemiş Belediye Başkanlığı
97	Bolvadin Müzesi	Afyon	Bolvadin Belediyesi
98	Zafer Müzesi	Afyon	Orman ve Su İşleri Bak. 5. Bölge Müd. Başkomutan Tarihi Milli Prk
99	Şehzadeler Müzesi	Amasya	İl Özel İdaresi
100	Alpaslan Belediye M.	Amasya	Alpaslan Belediye Başkanlığı
101	Antalya Oyuncak Mz.	Antalya	Antalya Büyükşehir Belediyesi
102	Suna-İnan Kıraç Kaleiçi Müzesi	Antalya	Vehbi Koç Vakfı
103	Fatma Suat Orhon Müze ve Sanat E.	Aydın	Söke Belediyesi

104	Özel Otantika Etnografya Müzesi	Aydın	CC Turizm Müzecilik İnşaat Proje Yapı Malzemeleri Mobilya Tarım İhracat İthalat Sanayi ve T. Ltd. Şti
105	Adnan Menderes Üniv. Çine Arıcılık M	Aydın	Adnan Menderes Üniversitesi
106	Çine Kuvayi Milliye Müzesi	Aydın	Çine Belediyesi
107	Nazilli Etnografya Müzesi	Aydın	Nazilli Belediye Başkanlığı
108	Zeytin ve Zeytinyağı Tarihi Müzesi	Aydın	Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi
109	Aya Nikola Anıt Müzesi	Balıkesir	Rahmi M. Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı
110	Küçükköy Belediyesi Kent Müzesi	Balıkesir	Balıkesir-Küçükkköy Belediyesi
111	Ayışığı Manastırı Müzesi	Balıkesir	Suzan Sabancı DİNÇER
112	Kuvayi Milliye Kültür Müzesi	Balıkesir	Balıkesir-Burhaniye Belediye
113	Özcan İlköğretim Okulu Tarih ve Kültür Müzesi	Balıkesir	Ertuna Özel Eğitim Turizm Hizmetleri Basım Yayım Reklam Nakliye ve Gıda Maddeleri Ticareti Anonim Şirketi
114	Kemal Samancıoğlu Etnografya M.	Bartın	Bartın Belediye Başkanlığı
115	Baksı Müzesi	Bayburt	Hüsamettin Koçan-Bayburt Kül.S.V.
116	Bursa Basın Tarihi Müzesi	Bursa	Bursa Basın Cemiyeti
117	Bursa Kent Müzesi	Bursa	Bursa Büyükşehir Belediyesi
118	Bursa Merinos Tekstil Sanayi Müzesi	Bursa	Bursa Büyükşehir Belediyesi
119	Bursa Ormancılık Müzesi	Bursa	Bursa Orman Bölge Müd.
120	İnegöl Kent Müzesi	Bursa	İnegöl Belediye Başkanlığı
121	Karagöz Müzesi	Bursa	Bursa Büyükşehir Belediyesi
122	Merinos Enerji Müzesi	Bursa	Bursa Büyükşehir Belediyesi
123	TOFAŞ Bursa Anadolu Arabalar M	Bursa	Tofaş A.Ş.
124	Adatepe Zeytinyağı Müzesi	Çanakkale	Ada Çiftlik Gıda Ür. San. Tic.
125	Antika Tarım Aletleri ve Traktör M.	Çanakkale	Dursun Keskin
126	Bigalı (Çamyayla) Atatürk Evi Müzesi	Çanakkale	Milli Parklar Genel Müd.
127	Çanakkale Kent Müzesi ve Arşivi	Çanakkale	Çanakkale Belediye Başkanlığı
128	Kabatepe Simülasyon	Çanakkale	Milli Parklar Genel Müd.

	Merkezi ve Mü		
129	Yenice Bld Türkevi Etnografya Müzes	Çanakkale	Yenice Belediyesi
130	Sarsılmaz Harp ve Av Silahları Müzes	Düzce	Sarsılmaz Silah Sanayi A.Ş.
131	Trakya Üniversitesi Çağdaş Resim H.	Edirne	Trakya Üniversitesi
132	Trakya Üniversitesi II. Beyazıd Sağlık	Edirne	Trakya Üniversitesi
133	Trakya Üniversitesi Lozan Müzesi	Edirne	Trakya Üniversitesi
134	Vakıf Eserleri Müzesi	Edirne	Vakıflar Genel Müd.
135	Uzunköprü Kent Müzesi	Edirne	Vakıflar Genel Müd.
136	Ali Gürer Müzesi	Erzincan	Mustafa Gürer
137	23 Temmuz Kongre Müzesi	Erzurum	Milli Eğitim Bakanlığı
138	Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tar.	Eskişehir	Anadolu Üniversitesi
139	Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar	Eskişehir	Anadolu Üniversitesi
140	Anadolu Üniversitesi Eğitim K. M.	Eskişehir	Anadolu Üniversitesi
141	Eskişehir Kent Müzesi	Eskişehir	Eskişehir Büyükşehir Beled.
142	Eskişehir T.C.D.D. Müzesi	Eskişehir	TCDD İşl. 1. Bölge Müd.
143	Gaziantep Oyuncak Müzesi	Gaziantep	Gaziantep Büyükşehir Beled.
144	Atatürk Anı Müzesi	Gaziantep	Gaziantep Büyükşehir Beled.
145	Bayaz Han Kent Müzesi	Gaziantep	Gaziantep Büyükşehir Beled.
146	Emine Göğüş Gaziantep Mutfak M	Gaziantep	Gaziantep Belediyesi
147	Kent Müzesi (Kültür Tarihi Müzesi)	Gaziantep	Gaziantep Üniversitesi
148	Mevlevi Kültürü ve V.Eserleri M.	Gaziantep	Vakıflar Genel Müd.
149	Özel Gorgo Medusa Cam Eserler M	Gaziantep	Gazi Truva Turizm L. Ş.
150	Savaş Müzesi	Gaziantep	Gaziantep-Şahinbey Beled.
151	Kilim Müzesi	Hakkâri	Hakkari İl Özel İdaresi
152	Mustafa Erim Kent Tarihi Müzesi	İçel	Mustafa Erim
153	Silifke Taşucu Amphora Müzesi	İçel	Taşucu Eğitim ve Doğal H. K.V
154	Maraş Kültür Evi ve Etnografya M.	K.Maraş	Kahramanmaraş Belediyesi
155	Safranbolu Kent	Karabük	Safranbolu Kaymakamlığı

	Tarihi Müzesi		
156	Özel 75.Yıl Cumhuriyet Müzesi	Kastamonu	Kastamonu Valiliği
157	Şeyh Şaban-ı Veli K. V. E.M.	Kastamonu	Vakıflar Genel Müd.
158	Selçuklu Müzesi	Kayseri	Kayseri Büyükşehir Beled.
159	Silahsan Silah Müzesi	Kırıkkale	Silahsan Hafif Silah San. Ve Tic. A.Ş. Gen. Müd.
160	Kocaeli Üniversitesi Prof. Dr. Baki Komşuoğlu Müzesi	Kocaeli	Kocaeli Üniversitesi
161	Ilgın Kent Müzesi	Konya	Ilgın Belediyesi
162	A. R. İzzet Koyunoğlu Şehir Müzesi	Konya	Konya Büyükşehir Belediyesi
163	Sahip Ata Hanegahı Vakfı Müzesi	Konya	Vakıflar Genel Müd.
164	Anadolu Kültür Sanat ve Arkeoloji M	Kütahya	Kütahya Kuvvetleri Komutanlığı
165	Dumlupınar Kurtuluş Savaşı Müzesi	Kütahya	Orman Bakanlığı
166	Dumlupınar Üniversitesi Müzesi	Kütahya	Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü
167	Kütahya Jeoloji Müz.	Kütahya	Kütahya Belediyesi
168	Kütahya Kent Tarihi Müzesi	Kütahya	Kütahya Belediyesi
169	Tavşanlı Belediye Müzesi	Kütahya	Tavşanlı Belediye Başkanlığı
170	İsmet İnönü Müzesi	Malatya	İnönü Üniversitesi
171	Somuncu Baba Darende Tan. Kül. M.	Malatya	Es-Seyyid Osman Hulusi E.
172	Turgut Özal Müzesi	Malatya	İnönü Üniversitesi
173	Sakıp Sabancı Kent Müzesi	Mardin	İl Özel İdaresi
174	Marmaris Halıcı Ahmet Urkay Müzes	Muğla	Ahmet Urkay
175	Arıcılık Müzesi	Muğla	Muğla İli Arı Yetiştiricileri B.
176	Kopya Heykeltraşlık Eserleri Müzesi	Muğla	Muğla Üniversitesi Rektörl.
177	Kapadokya İsmail Akman Polis Müze	Nevşehir	Nevşehir Emniyet Müd.
178	Kapadokya Kültür M.	Nevşehir	Berrin Yıldız
179	Kapadokya Sanat ve Tarih Müzesi	Nevşehir	Radiye Gül
180	Alifuatpaşa Kuvay-i Milliye Müzesi	Sakarya	Geyve Kaymakamlığı
181	Alaçam Mübadele Müzesi	Samsun	İl Özel İdaresi
182	Atatürk Evi (Mustafa Kemal Paşa'nın	Samsun	Havza Kaymakamlığı

	Karargâhı)		
183	Özel Samsun Kent Müzesi	Samsun	Samsun Büyükşehir Bel.
184	Mahmut Nedim Konağı Özel Kurtuluş Savaşı Müzesi	Şanlıurfa	Şanlıurfa Valiliği
185	Şanlıurfa Geleneksel El Sanatları M	Şanlıurfa	Şanlıurfa İli K. E.S. ve A.V.
186	Mevlevi Kültürü ve Vakıf EsrlrM.	Tokat	Vakıflar Genel Müd.
187	Atatürk Köşkü Müzesi	Trabzon	Trabzon Belediyesi
188	Uşak Kent Tarihi Müzesi	Uşak	Uşak Belediyesi
189	Özel İbrahim Müteferrika Kâğıt M.	Yalova	Yalova Belediyesi
190	Özel Yalova Kent Müzesi	Yalova	Yalova Belediyesi
191	Atatürk ve Çocuk Müzesi	Yalova	Yalova Belediyesi
192	Çanakçılar Seramik A.Ş. Müzesi	Zonguldak	Çanakçılar Seramik A.Ş.

Ek 23 : Yurt Dışından İadesi Sağlanan Eserler

1	Aphrodisias Eserleri (A.B.D.) (1980)
2	Tunç Vazo (A.B.D.) (1982)
3	Herakles Lahdine Ait Parçalar (A.B.D.) (1980), (Almanya) (1998)
4	Boğazköy Tabletleri Ve Sfenks (Almanya) (1924-1942, 1980,1987)
5	Roma ve Bizans Sikkesi (31 adet) 25.7.1991 / Frank T. SZEDLAK Jr.
6	Antiokhos I Baş Fragmenti (Almanya) (1991)
7	Bursa Osmanlı Evi Müzesi'nden Çalınan Şamdanlar (Londra) (1991)
8	Geç Osmanlı Dönemi Etnoğrafik Eser Koleksiyonu (ABD) (1992)
9	Bronz Vazo (İtalya) (1991)
10	Elmalı Sikkeleri (İsviçre, AB.D.) (1988, 1991, 1992, 1999)
11	Lidya Eserleri (A.B.D.) (1993)
12	Girlandlı Lahit (A.B.D.) (1994)
13	Marsyas Heykeli (A.B.D.) (1994)
14	Aphrodisias Friz Bloğu (A.B.D.) (1994)
15	Gemici Feneri (A.B.D.) (29.09.1994)
16	Aphrodisias Örenyeri'nden Çalınan Meleager Başı (A.B.D.) (1994)
17	İzmir Birgi Aydınoğlu Mhmt Bey Camii'nden Çalınan Minber Kapısı (İngiltere) (1995)
18	Erdek Açıkhava Müzesi'nden Çalınan Torso (A.B.D.) (1995)
19	İzmir Müzesi Bahçesi'nden Çalınan Kadın Heykeli (İsviçre) (1995)
20	Efes Örenyeri'nden Çalınan Kadın Başı (Avusturalya) (1997)
21	Kurşun Mühür (A.B.D.) (1998)
22	Mustafa Kemal Atatürk'ün Gümüş Sigara Tabakası (A.B.D.) (1998)
23	Herakles Lahdine ait Henkel Koleksiyonunda Bulunan Eserler (Almanya) (1998)
24	Divriği Ulu Camii'ye Ait Ahşap Pano (ABD) (İngiltere) (1999)
25	Manş Denizi Batığı'ndaki Eserler (İngiltere) (1999)
26	Konya Beyşehir Eşrefoğlu Camii Giriş Kapısı Panoları (Danimarka) (1999)
27	Heatrow Havaaalanı'nda Ele Geçen Eserler (İngiltere) (2000)
28	Menil Koleksiyonu'ndaki Zeugma Mozaiği'ne Ait Parçalar (A.B.D.) (2000)
29	Nuruosmaniye Kütüphanesi'nden Çalınan Kur'an-ı Kerim (A.B.D.) (2000)
30	Oklahoma Eserleri I (A.B.D.) (2000)
31	Oklahoma Eserleri II (A.B.D.) (2001)
32	Kalsruhe'den İade Edilen Pişmiş Toprak Heykelcik (Almanya) (2001)
33	Topkapı Sarayı Müzesi'nden Çalınan Kuran-ı Kerim (Kıbrıs) (2000)
34	Tutlingen'de Ele Geçirilen Eserler (Almanya) (2001)
35	Bremen'de Ele Geçirilen Eserler (Almanya) (2001)
36	Mermer Kabartma Levha (Almanya) (2001)
37	Bronz Dionysos Heykeli (İngiltere) (2002)
38	Zürih'de ele geçirilen eserler (İsviçre) 2004
39	Sultan II. Adbülhamit ve kızı Ayşe Osmanoğlu'na ait eşyalar (Paris) (2005)
40	Afrodisias Friz Bloğu (İngiltere) (2006)
41	Avusturya'da Ele Geçirilen Eserler (Innsbruck 2007)
42	Birleşik Arap Emirlikleri'nden Ele Geçirilen Eserler
43	Roma Dönemi'ne Ait Yüzük (2007- İngiltere)
44	Münih Başkonsolosluğumuza Teslim Edilen Dört Adet Sikke (2007 Münih)
45	İki Adet Mermer Stel Parçası (2007 Almanya)
46	Laodikya Antik Kenti'nden Çalınan Bronz El (İsviçre)
47	Agora Ören Yerinden Çalınan Heykel Başı (Almanya)

48	Balıkesir Saraylar Açıkhava Müzesinden Çalınan Zırhlı İmparator Heykeli Başı(Almny)
49	Kocaeli Fuar Alanından Çalınan Heykel Başı (Almanya 2008)
50	Bremen Bit Pazarında Ele Geçen 1182 Adet Eser (Almanya 2008)
51	Hırvatistan Macelj Karayolu'nda Ele Geçen Eserler (2009)
52	Sardis Kökenli Tıp Aletleri (2009 A.B.D.)
53	Efes Kökenli Stel (2009 Almanya)
54	Avusturya Tarafından İade Edilen 4 Adet Eser (2009 Avusturya)
55	Tatarlı Tümülüsü'ne Ait Ahşaplar (2010 Almanya)
56	Sırbistan'dan İadesi Sağlanan 1865 Adet Eser
57	İngiltere'den İadesi Sağlanan 17 Adet Eser
58	Almanya'dan İadesi Sağlanan Boğazköy Sfenksi
59	Amerika'dan İadesi Sağlanan Yorgun Herakles Heykeli (2011)
60	Washington Kültür ve Tanıtma Müşavirliği'ne Teslim Edilen Eserler (2012 A.B.D.)
61	Amerika'dan İadesi Sağlanan Troya Eserleri (2012 A.B.D.)
62	Hannover Başkonsolosluğu'na Teslim Edilen 4 Adet Mermer (2012Almny)
63	Bursa Sinanpaşa Camii'nin Çinileri (2012 İngiltere)
64	Bulgaristan'dan İadesi Sağlanan 19 Eser ile 1 Adet Mermer Heykel (2012)
65	Dallas Sanat Müzesi'nden İadesi Sağlanan Orpheus Mozaiği (2012 A.B.D.)
66	Taş Eser (2012 A.B.D.)
67	Kanatlı Denizatı Broşu (2013 Almanya)
68	Avustralya'dan Getirilen 23 Parça Sikke (2013)
69	18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları (2013 - İngiltere)
70	Aksaray Ulu Camii Mimber Kapısı Kanatları (2013)
71	ABD'den İade Edilen Amforalar (2014)
72	ABD'den İade Edilen Amforalar (2014)

EK 24 : 2013 Yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından İzinverilen Bakanlar Kurulu Kararlı Türk Kazıları

NO	İL	ADI	KAZI BAŞKANI	Üniversite Kurum
1	ADANA	Tatarlı	Yrd. Doç. Dr. K. Serdar	Çukurova
2	AĞRI	Bozkurt	Doç. Dr. Aynur ÖZFIRAT	Mustafa
3	AKSARAY	Acemhöyük	Prof. Dr. Aliye ÖZTAN	Ankara Ünv.
4	AKSARAY	Aşıklı	Prof. Dr. Mihriban	İstanbul Ünv.
5	AKSARAY	Güvercinka	Prof. Dr. Sevil GÜLÇUR	Kültür ve
6	AMASYA	Oluzhöyük	Yrd. Doç. Dr. Şevket	İstanbul Ünv.
7	AMASYA	Harşena	Yrd. Doç. Dr. Emine	İstanbul Ünv.
8	ANTALYA	Alara	Doç. Dr. Osman ERAVŞAR	Selçuk Ünv.
9	ANTALYA	Arykanda	Doç. Dr. V. Macit	Hacettepe
10	ANTALYA	Hacımusala	Doç. Dr. İlknur ÖZGEN	Bilkent Ünv.
11	ANTALYA	Karain	Prof. Dr. Işın	Kültür ve
12	ANTALYA	Olympos	Doç. Dr. Yelda OLCAY	Anadolu Ünv.
13	ANTALYA	Patara	Prof. Dr. Havva IŞIK	Akdeniz Ünv.
14	ANTALYA	Side	Doç. Dr.Hüseyin	Anadolu Ünv.
15	ANTALYA	Suluin	Prof.Dr. Harun TAŞKIRAN	Ankara Ünv.
16	ANTALYA	Xanthos	Prof. Dr. Burhan	Akdeniz Ünv.
17	ARTVİN	Şavşat	Yrd. Doç. Dr.Osman	Yüzüncüyıl
18	AYDIN	Kadıkalesi	Prof. Dr. Zeynep	Ege Ünv.
19	AYDIN	Magnesia	Prof. Dr. Orhan BİNGÖL	Ankara
20	AYDIN	Tepecik	Prof. Dr. Sevinç GÜNEL	Hacettepe
21	AYDIN	Alabanda	Doç. Dr. Suat ATEŞLİER	Adnan
22	BALIKESİ	Antandros	Doç. Dr. Gürcan POLAT	Ege Ünv.
23	BALIKESİ	Daskyleion	Doç. Dr. Kaan İREN	Sıtkı Koçman
24	BALIKESİ	Kyzikos	Yrd. Doç. Dr. Nurettin	Atatürk Ünv.
25	BATMAN	Hasankeyf	Prof. Dr. Abdüsselam	Batman Ünv.
26	BİTLİS	Bitlis	Yrd. Doç. Dr. Gülsen BAŞ	Yüzüncüyıl
27	BİTLİS	Eski Ahlat	Prof. Dr. Recai KARAHAN	Yüzüncüyıl
28	BURDUR	Kibyra	Yrd.Doç.Dr. Şükrü	Mehmet Akif
29	BURDUR	Hacılar	Prof.Dr. Gülsüm	İstanbul Ünv.
30	BURSA	Aktopraklık	Doç. Dr. Necmi KARUL	İstanbul Ünv.
31	BURSA	İznik Çini	Doç. Dr. V. Belgin	İstanbul Ünv.
32	BURSA	Paşalar	Prof. Dr. Berna ALPAGUT	Ankara Ünv.
33	ÇANAKKA	Assos	Doç. Dr. Nurettin ARSLAN	Onsekiz Mart
34	ÇANAKKA	Gülpınar	Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL	Kültür ve
35	ÇANAKKA	Parion	Prof. Dr. Cevat BAŞARAN	Atatürk Ünv.
36	ÇANAKKA	Yeni	Prof. Dr. Halime	Hacettepe
37	ÇANAKKA	Zeytinlik	Prof. Dr. Burçin ERDOĞU	Trakya Ünv.
38	ÇANAKKA	Maydos	Yrd.Doç.Dr. Göksel SAZCI	Onsekiz Mart
39	ÇANAKKA	Alexandria	Doç. Dr. Erhan ÖZTEPE	Ankara Ünv.

40	ÇANAKKA	Troia	Doç. Dr. Rüstem ASLAN	Onsekiz Mart
41	ÇANKIRI	Çorakyerler	Prof. Dr. Ayla SEVİM	Ankara Ünv.
42	ÇORUM	Alacahöyük	Prof. Dr. Aykut	Kültür ve
43	ÇORUM	Ortaköy	Prof. Dr. Aygül SÜEL	Ankara Ünv.
44	ÇORUM	Eskiyapar	Doç.Dr.Tunç SİPAHİ	Ankara Ünv.
45	ÇORUM	Resuloğlu	Prof.Dr. Tayfun YILDIRIM	Ankara Ünv.
46	DENİZLİ	Beycesultan	Prof. Dr. Eşref ABAY	Ege Ünv.
47	DENİZLİ	Kale-i	Prof. Dr. Bozkurt ERSOY	Ege Ünv.
48	DENİZLİ	Laodikeia	Prof. Dr. Celal ŞİMŞEK	Pamukkale
49	EDİRNE	Enez	Prof. Dr. Sait BAŞARAN	Kültür ve
50	EDİRNE	Yeni Saray	Doç. Dr. Mustafa ÖZER	Bahçeşehir
51	ERZİNCA	Altıntepe	Prof. Dr. Mehmet	Atatürk Ünv.
52	ESKİŞEHİ	Küllüoba	Prof. Dr. Turan EFE	Bilecik Şeyh
53	ESKİŞEHİ	Karacahisar	Prof. Dr. Erol	Anadolu Ünv.
54	GAZİANT	Zeugma	Prof. Dr. Kutalmış	Ankara Ünv.
55	HATAY	Aççana	Prof. Dr. Kutlu Aslıhan	Koç Ünv.
56	HATAY	Antakya	Doç.Dr.Hatice PAMİR	Mustafa
57	HATAY	Üçağızlı	Prof. Dr. Erksin GÜLEÇ	Ankara Ünv.
58	ISPARTA	Pisidia	Doç. Dr. Mehmet ÖZHANLI	Süleyman
59	İSTANBUL	Anadolu	Prof. Dr. Asnu Bilban	İstanbul Ünv.
60	İSTANBUL	Bathonea	Yrd.Doç.Dr. Şengül	Kocaeli Ünv.
61	İZMİR	Ayasuluk-	Yrd.Doç.Dr.Mustafa	Pamukkale
62	İZMİR	Erythrai	Doç. Dr. Ayşe Gül AKALIN	Ankara Ünv.
63	İZMİR	Klaros	Prof. Dr. Nuran ŞAHİN	Ege Ünv.
64	İZMİR	Klazomenai	Prof. Dr. Yaşar ERSOY	Hitit Ünv.
65	İZMİR	Limantepe	Prof. Dr. Hayat ERKANAL	Ankara Ünv.
66	İZMİR	Metropolis	Doç. Dr. Serdar AYBEK	Trakya Ünv.
67	İZMİR	Nif Dağı	Prof. Dr. Elif TÜL	İstanbul Ünv.
68	İZMİR	Panaztepe	Prof. Dr. Armağan	Kültür ve
69	İZMİR	Phokaia	Prof. Dr. Ömer ÖZYİĞİT	Ege Ünv.
70	İZMİR	Smyrna-	Yrd. Doç. Dr. Akın ERSOY	Dokuz Eylül
71	İZMİR	Yeşilova	Yrd. Doç. Dr. Zafer DERİN	Ege Ünv.
72	İZMİR	Ulucak	Doç. Dr. Özlem ÇEVİK	Trakya Ünv.
73	İZMİR	Bağlararası	Doç. Dr. Vasıf ŞAHOĞLU	Ankara Ünv.
74	İZMİR	Teos Antik	Prof.Dr. Musa KADIOĞLU	Ankara Ünv.
75	K.MARAŞ	Direkli	Yrd.Doç.Dr. Cevdet Merih	Gazi Ünv.
76	KARABÜK	Hadrianoup	Doç. Dr. Vedat KELEŞ	Ondokuz
77	KAYSERİ	Kültepe	Prof. Dr. Fikri	Ankara Ünv.
78	KIRKLAR	Kırklareli	Prof. Dr. Mehmet	Kültür ve
79	KIRKLAR	Fatih Demir	Yrd.Doç.Dr.Nurcan YAZICI	Mimar Sinan
80	KİLİS	Oylum	Doç. Dr. Atilla ENGİN	Cumhuriyet
81	KONYA	Kubad-	Prof. Dr. Rüçhan ARIK	Onsekiz Mart
82	KÜTAHYA	Seyitömer	Prof. Dr. Nejat BİLGEN	Dumlupınar
83	KÜTAHYA	Aizanoi	Doç. Dr. Elif ÖZER	Pamukkale
84	MANİSA	Aigai	Prof. Dr. Ersin DOĞER	Ege Ünv.
85	MANİSA	Thyateira	Prof.Dr. Engin AKDENİZ	Adnan

86	MERSİN	Gözlükule	Doç. Dr. Aslı ÖZYAR	Boğaziçi Ünv.
87	MERSİN	Kelenderis	Prof. Dr. Levent ZOROĞLU	Selçuk Ünv.
88	MERSİN	Soli	Prof. Dr. Remzi YAĞCI	Dokuz Eylül
89	MERSİN	Olba Antik	Doç.Dr. Emel ERTEN	Gazi Ünv.
90	MERSİN	Silifke	Doç. Dr. Ali BORAN	Selçuk Ünv.
91	MUĞLA	Beçin	Prof. Dr. Kadir PEKTAŞ	Pamukkale
92	MUĞLA	Burgaz	Prof. Dr. Numan TUNA	ODTÜ
93	MUĞLA	Kaunos	Prof. Dr. Cengiz IŞIK	Başkent Ünv.
94	MUĞLA	Myndos	Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN	Uludağ Ünv.
95	MUĞLA	Pedasa	Prof. Dr. Adnan DİLER	Sıtkı Koçman
96	MUĞLA	Stratonikeia	Prof. Dr. Bilal SÖĞÜT	Pamukkale
97	MUĞLA	Tlos	Prof. Dr. Taner KORKUT	Akdeniz Ünv.
98	MUĞLA	Euromos	Doç. Dr. Abuzer KIZIL	Sıtkı Koçman
99	MUĞLA	Letoon	Doç. Dr. Sema Atik	Başkent Ünv.
10	NEVŞEHİR	Ovaören	Prof. Dr.Yücel ŞENYURT	Gazi Ünv.
10	NİĞDE	Tepecik /	Doç. Dr.Erhan BIÇAKÇI	İstanbul Ünv.
10	NİĞDE	Konstantin-	Prof.Dr. M.Sacit PEKAK	Hacettepe
10	OSMANİY	Kastabala	Doç. Dr. Turgut H.	Karadeniz
10	SİNOP	Balatlar	Prof. Dr. Gülgün	Mimar Sinan
10	SİVAS	Divriği	Yrd. Doç. Dr. Erdal ESER	Cumhuriyet
10	TEKİRDA	Heraion	Prof.Dr. Neşe ATİK	Namık Kemal
10	TOKAT	Komana	Doç. Dr. Deniz Burcu	ODTÜ
10	VAN	Hoşap	Yrd. Doç. Dr. Mehmet TOP	Yüzüncüyıl
10	VAN	E.Van	Yrd.Doç.Dr. Erkan	İstanbul Ünv.

Yukarıda sunulmuş olan Ek22, Ek23, Ek24, Ek25 nolu ekler Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü sayfasından alınmıştır (KVVMGM [17.11.2014]).

Ek 25 : TÜRSAB'IN MÜZELER 2013 RAPORU

ÖZET

2013 yılında Türkiye'deki müzeler 29 milyon 533 bin kişi tarafından ziyaret edilirken en yüksek artış Harem'in desteği ile Topkapı Sarayı'nda yaşandı. Topkapı Sarayı Harem'de ziyaretçi sayısı 2013 yılında ilk kez 1 milyon kişiyi aşarken, Topkapı Sarayı Müzesi'nin ziyaretçi sayısı da 3 milyon 397 bini geçti.

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) tarafından hazırlanan 'Türkiye Müzeleri 2013 Raporu'na göre, 2013 yılında Topkapı Sarayı Müzesi en çok ziyaret edilen müzeler sıralamasında Ayasofya Müzesi'ni geride bıraktı. 2011 ve 2012'de Ayasofya Müzesi lehine sonuçlanan rekabette 2013'te Topkapı Sarayı müzesi 3 milyon 397 bin 907 ziyaretçiyle liderliği tekrar ele geçirdi. 50 müzenin işletmeciliğini, 105 müze ve örenyeri modernizasyonun üstlenen TÜRSAB, bu dönemde müzelerden elde edilen geliri de iki katından fazla artırarak 263 milyon 333 bin TL'ye çıkardı.

ARKELOJİ MÜZESİ 78 YIL SONRA CUMHURBAŞKANI AĞIRLAYACAK

Türkiye'de müzelerin gerek ziyaretçi sayısı gerekse gelirlerindeki artış dikkat çekerken, 2013'te 458 bin kişi tarafından gezilen İstanbul Arkeoloji Müzesi, Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra 78 yıl sonra ilk kez bir Cumhurbaşkanı'nı ağırlayacak. 2009'da TÜRSAB'ın destekleme sözü verdiği ve bugüne kadar 10.8 milyon TL harcadığı müzeyi Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün bu ay içinde ziyaret etmesi bekleniyor. Arkeoloji Müzesi'nde Türkiye'deki müzelerde korunan toplam eserlerin yaklaşık 3'te 1'i, yani 1 milyona yakın eser bulunuyor. Bu da müzenin Türkiye ve dünya için önemini gözler önüne seriyor.

TÜRSAB Başkanı Başaran Ulusoy, birçok farklı kültüre binlerce yıldır ev sahipliği yapan bu topraklarda Kültür ve Turizm Bakanlığı ile yürüttükleri ortak çalışmalar sonucunda müzeciliğe yeni bir anlayış getirdiklerinin altını çiziyor. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ü ağırlamaya hazırlandıklarını ifade eden Ulusoy, "Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra Arkeoloji Müzesi'ni ziyaret etmesini beklediğimiz ilk Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün müzeye ilgiyi artıracağını düşünüyoruz" ifadesini kullanarak özellikle yerli müze ziyaretçi sayısını artırmayı hedeflediklerini dile getiriyor.

İşte TÜRSAB'ın 'Müzeler 2013 Raporu'ndan öne çıkanlar:

- 2013'te Türkiye'deki müze ve ören yerlerini 29 milyon 533 bin 966 kişi gezdi.
- Ziyaretçilerin yüzde 69'unu yabancılar, yüzde 31'ini Türkiye vatandaşları oluşturdu.
- Topkapı Sarayı Müzesi ve Topkapı Sarayı Harem'i toplam 4 milyon 428 bin 463 kişi ziyaret etti.

- Müze ziyaretçilerinin sayısı turizmden hızlı büyüdü. 2000 ile 2013 yılları arasında yabancı turist sayısı yüzde 335 artarken, müze ve ören yerlerini gezen ziyaretçi sayısı yüzde 428,8 arttı.

- Müze ziyaretlerinin yüzde 44'ü İstanbul Bölgesi'nde gerçekleşti.
- Toplam Müzekart sahibi 2013 yılında 4 milyon 420 bine ulaştı. Müzekartlıların yüzde 23'ü Topkapı Sarayı'nı gezmeyi tercih etti.

BÖLÜM 1: MÜZE ZİYARETÇİLERİ

ZİYARETÇİ SAYISI %428,8 ARTTI: Türkiye'de müzelere gereken önemin verilmeye başlaması kendini ziyaretçi sayısında da gösterir hale geldi. 2000'li yılların başında yaklaşık 7 milyon kişiyi ağırlayan Türkiye'deki müze ve ören yerleri 2013 yılı sonunda tam 29 milyon 533 bin kişi tarafından gezildi. Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB'ın verilerine göre müzeleri ziyaret edenlerin yüzde 69'u yabancı turistler, yüzde 31 ise yerli vatandaşlar. Yani 29.5 milyon müze ziyaretçisininin 20 milyonunu yabancılar, 9.5 milyonunu ise Türkiye vatandaşları oluşturuyor.

Müze ziyaretçilerindeki artışla Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısındaki artış karşılaştırıldığında da ortaya ilginç bir sonuç çıkıyor. 2000 yılında 10.4 milyon yabancı turist ağırlayan Türkiye, bu rakamı 2013 yılında 34.9 milyona çıkarmayı başardı. Aynı yıllar zarfında müze ve ören yerlerini ziyaret eden kişi sayıları da sırasıyla 6.8 milyon ve 29.5 milyon oldu.

Bir başka deyişle, Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısında yüzde 335'lik artış yaşanırken, müze ve ören yeri ziyaretçi sayılarında ise yüzde 428,8'lik artış meydana geldi. Bu artış, hem Türk ziyaretçilerin ilgisinin artmasından hem de Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin müze ve ören yerlerine gösterdiği ilgiyi gösteriyor.

TABLO 1:ZİYARETÇİ SAYISI 29.5 MİLYONU AŞTI

Yıl	Ziyaretçi sayısı (Müze ve ören yerleri)
2000	6.887.344
2001	7.590.138
2002	14.268.186
2003	13.987.747
2004	13.015.486
2005	18.384.865
2006	16.086.050
2007	18.048.674
2008	22.662.590
2009	21.193.627
2010	25.854.341
2011	28.462.893
2012	28.781.308
2013	29.533.966

TABLO 2:MÜZE ZİYARETÇİLERİ YABANCI TURİST SAYISINDAN HIZLI ARTTI

	Yabancı turist sayısı	**Müze/Ören yeri ziyaretçi sayısı**
2000	10.428.153	6.887.344
2013	34.910.098	29.533.966
Artış (%)	335	428,8

TOPKAPI, AYASOFYA'DAN LİDERLİĞİ GERİ ALDI: Türkiye'de en çok gezilen müzelere bakıldığında Topkapı Sarayı Müzesi'nin Ayasofya Müzesi'nden liderliği geri aldığı göze çarptı. 2013 yılında Topkapı Sarayı'nı gezen ziyaretçi sayısı 3 milyon 397 bin 907 olurken, Ayasofya'yı ziyaret eden kişi sayısı ise 3 milyon 275 bin 337 olarak gerçekleşti. Böylece son 2 senedir Ayasofya Müzesi lehine sonuçlanan liderlik yarışında bu yıl Topkapı Sarayı tekrar birinciliği kapmış oldu.

Listede 3'üncü sırada 1.8 milyon kişinin gezdiği Efes Örenyeri yer alırken, en çarpıcı artış ise Topkapı Sarayı Harem'den geldi. Özellikle Muhteşem Yüzyıl dizisinin etkisiyle son 3 yıldır ziyaretçi sayısında dikkat çekici bir artış trendi yakalayan Topkapı Sarayı Harem'i bu yıl ilk kez 1 milyonu aşkın kişi gezdi. Harem, 2012'de 744.6 bin olan ziyaretçi sayısını 1 milyon 30 bin 556'ya çıkarmayı başardı.

TABLO 3:HAREM ZİYARETÇİSİ İLK KEZ 1 MİLYONU GEÇTİ

Müze	**Yıl / Ziyaretçi sayıları**				
	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Topkapı Sarayı M.	2,259,521	2,995,708	3,132,483	3,344,406	3,397,907
İstanbul Ayasofya M.	2,272,389	2,761,069	3,239,096	3,345,413	3,275,337
Efes Örenyeri	1,698,688	1,845,447	2,020,295	1,888,572	1,848,547
Göreme Açıkhava M.	626,059	778,010	934,876	959,989	976,165
Topkapı Sarayı Harem	509,575	578,777	744,665	799,977	1,030,556
Noel Baba M.	383,142	445,346	589,804	504,421	532,194
Myra Örenyeri	384,984	426,392	546,667	464,648	465,150
Troia Örenyeri	315,546	386,079	533,806	506,710	462,660

DÜNYA LİDERİ YİNE L'OUVRE: Türkiye'deki umut verici yükseliş trendini dünyayla kıyaslayınca yine de gidilecek yolun uzun olduğu ortaya çıkıyor. Türkiye, tarihi miras ve yapılar olarak dünyadaki rakiplerinden avantajlı durumda olsa da özellikle ABD, İngiltere ve Fransa müzecilikte lider konumda. Dünyanın en çok gezilen müzesi Paris'teki L'ouvre Müzesi. Ziyaretçi sayısı 2012 yılına göre yüzde 6 gerileyip 9.2 milyona düşse de, L'ouvre, halen dünya birinciliğini koruyor.

En çok ziyaret edilen 10 müzenin toplam ziyaretçi sayısı 66.8 milyon. Bu rakam 2012 yılında yaklaşık 56 milyon olarak gerçekleşmişti. En çok ziyaret edilen 10

müzenin 4'ü ABD'de, 4'ü İngiltere'de bulunuyor. ABD'deki bu müzelerin ziyaretçi sayısı 29.2 milyon. İngiltere'dekilerin ziyaretçi sayısı ise 22.9 milyon.

TABLO 4:L'OUVRE'U 9.2 MİLYON KİŞİ GEZDİ

Şehir	**Müze adı**	**2013 ziyaretçi sayısı**
Paris	L'ouvre	9,2(milyon kişi)
Washington	National Museum of Natural History	8(milyon kişi)
New York	American Museum of Natural History	8(milyon kişi)
Washington	National Air and Space Museum	7(milyon kişi)
Londra	British Museum	6,7(milyon kişi)
New York	Metropolitan Museum of Art	6,2(milyon kişi)
Vatikan	Vatikan*	5,5(milyon kişi)
Londra	Tate Modern*	5,5(milyon kişi)
Londra	National Gallery	5,4(milyon kişi)
Londra	Natural History Museum	5,3(milyon kişi)
* Henüz açıklanmadı, tahmini rakam.		

BÖLÜM 2: HANGİ BÖLGE NE KADAR ZİYARETÇİ ALIYOR?

MÜZE ZİYARETLERİNİN % 44'Ü İSTANBUL BÖLGESİNDE GERÇEKLEŞTİ: 2013 yılında toplam müze ziyaretlerinin yüzde 44'ü İstanbul bölgesinde gerçekleşti. İstanbul bölgesindeki müzeleri 8,9 milyon kişi ziyaret ederken, İstanbul'u 2,9 milyon ziyaretçiyle Ege&Selçuk bölgesi takip etti. Listenin 3'üncü sırasında ise 2.5 milyon ziyaretçiyle Kapadokya yer aldı. Kapadokya'yı sırasıyla 1,9 milyon ziyaretçiyle Batı Antalya, 1,2 milyon ziyaretçiyle Anadolu Bölgesi, 1,1 milyon ziyaretçiyle Doğu Antalya ve 1 milyon ziyaretçiyle Ege&Bergama bölgesi izledi.

Toplam müze ziyaretlerinin yaklaşık yüzde 75'i acentalar aracılığıyla veya kapıdan alınan biletlerle gerçekleşti. Buna ek olarak, kalan yüzde 25 ise hemen hemen yarı yarıya Müzekartlı girişler ve ücretsiz girişlerden oluştu. 2013 yılında 2.4 milyon kişi müzelere ücretsiz girdi. Toplam ziyaretçilerin yüzde 10'unu oluşturan ücretsiz kategoridekiler ağırlıklı olarak 18 yaş altını kapsayan okul öğrencilerinden ve 65 yaş üstü ziyaretçilerden oluştu.

TABLO 5:İSTANBUL MÜZELERİNİ 8.9 MİLYON KİŞİ ZİYARET ETTİ

Bölge adı	**Acenta**	**Bilet**	**Kart**	**Ücretsiz**	**TOPLAM**
İstanbul Bölgesi	2.517.477	4.097.277	1.383.884	996.183	8.994.821
Ege&Bergama	607.821	188.602	102.091	116.699	1.015.213
Ege&Selçuk	1.681.228	745.546	275.927	257.416	2.960.117
Muğla&Bodrum	43.981	312.257	56.186	62.121	474.545
Antalya (Doğu)	430.572	453.551	100.847	196.563	1.181.533
Antalya (Batı)	919.854	660.534	160.493	222.643	1.963.524
Anadolu Bölgesi	164.525	524.724	197.643	353.710	1.240.602
Kapadokya	1.227.820	682.152	368.642	250.561	2.529.175
TOPLAM	7.593.278	7.664.643	2.645.713	2.455.896	20.359.530

SAHİLDEKİ MÜZELER HAK ETTİĞİ İLGİYİ GÖREMİYOR: Kültür başkenti İstanbul'un müzeleri gerek yabancı gerekse yerli ziyaretçilerin akınına uğrarken, turizmin başkenti olarak gösterilen Antalya ve bölgesi için aynı şeyi söylemek mümkün değil. TÜRSAB'ın verilerine 2013 yılında İstanbul 10 milyon 486 bin turisti ağırlarken, müzelerine gelen ziyaretçi sayısı 8.9 milyonu buldu. Bunların yüzde 70'ine yakının yabancı ziyaretçi olduğu düşünüldüğünde 6 milyon 300 bin yabancının İstanbul müzelerini gezdiğini söylemek yanlış olmaz. Türkiye'nin turizm başkenti olarak gösterilen Antalya'da ise durum farklı.Antalya bölgesindeki müzeler 2013 yılında toplam 3 milyon 145 bin 57 kişiyi ağırladı. Oysa 2013 yılı içinde Antalya 11 milyon 120 bin turisti ağırlayarak kendi rekorunu yeniledi.

Antalya, İzmir ve Muğla'ya gelen toplam turist sayısı ise 2013'te 15 milyon 672 bin 878 bin kişiyi buldu. Aynı dönem için bu üç ildeki müzeleri ziyaret eden sayısı ise 7 milyon 594 bin 932 kişi oldu.

Müzelere gelen ziyaretçilerin yüzde 69-70'nin yabancı, kalanı yerli olduğu düşünüldüğünde bu bölgeye gelen 15.6 milyon ziyaretçinin sadece üçte biri yani 5.3 milyonu müzeleri gezmiş görünüyor.

Nitekim Müzeler Raporu da, Akdeniz bölgesinde deniz kıyısında yer alan antik şehirlerin en düşük ziyaretçi sayısına sahip olduklarını ortaya koyuyor. Bunun birkaç nedeni bulunuyor. En önemli neden, turizm sezonunda gün içerisinde hava sıcaklığı nedeniyle ziyaretin cazip görülmemesi. Yine seyahat acentelerinin gezi programında yer almayan noktaların ziyaretçi sayısı da oldukça düşük oluyor.

TABLO 6:ANTALYA'DAKİ MÜZELERİN ZİYARETÇİ SAYISI 3 MİLYON

İl	**Turist sayısı/2013**	**Müze ziyaretçi sayısı/2013**
İstanbul	10,486,297	8,994,821
Antalya	11,120,730	3,145,057
İzmir	1,389,459	3,975,330
Muğla	3,062,689	474,545

1 MİLYON ESER BULUNAN ARKEOLOJİ MÜZESİ'NE 78 YIL SONRA BİR CUMHURBAŞKANI GELECEK: İstanbul'daki müzelerin en önemlileri arasında yer alan İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni 78 yıl sonra bir Cumhurbaşkanı'nı ağırlamaya hazırlanıyor. Şubat ayında gerçekleşmesi beklenen Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün ziyareti en son 10 Şubat 1936'da Mustafa Kemal Atatürk tarafından gerçekleştirilen ziyaretten sonra bir ilk olması açısından önem taşıyor.

2012 yılında bir bölümü restorasyon nedeniyle kapatılan Müze'de toplam 1 milyon eser bulunuyor. Bu eserlerin 600 bin kadarı İslami ve gayrı islami sikkelerden oluşuyor. 80 bine yakın çivi yazılı belge bulunan Müze'de 200'e yakın arkeolojik eser de yer alıyor. İstanbul Arkeoloji Müzesi, Türkiye müzelerinde korunmakta olan eserlerin yaklaşık 3'te 1'ine birine sahip. Şu anda 1 milyon eserin sadece yüzde 20'si sergilenebiliyor. 2009 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı ile 'İstanbul Arkeoloji

Müzesi Destekçilik Hizmet ve İşbirliği Sözleşmesi' imzalayan TÜRSAB, bu tarihten bugüne kadar müze için tam 10.8 milyon TL harcamış durumda.

Osmanlı'nın ve Türkiye'nin ilk müzesi olarak 1891 yılında ressam ve arkeolog Osman Hamdi Bey tarafından kurulan Arkeoloji Müzesi, depreme karşı güçlendiriliyor, restore ediliyor; altyapı, iklimlendirme, elektrik ve güvenlik sistemleri anlamında da yenileniyor. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin ardından 18 tarihi binadan oluşan Darphane-i Amire Binaları'nı da depreme karşı dayanıklı hale getirmek için çalışmalara başlayan TÜRSAB, bu iki yapıya büyük bir kültür kompleksine dönüştürmeyi planlanıyor. Mayıs ayında tamamlanması hedeflenen projeyle toplam sergileme alanı 31 bin metrekareye çıkacak ve sergilenen eser sayısı artacak. Ayrıca, aile ve çocuk programları, geçici sergileme alanları, yeme içme ve etkinlik alanları da oluşturulacak.

TABLO 7:ARKEOLOJİ MÜZESİ'Nİ 2013'TE 458 BİN KİŞİ GEZDİ

Yıl	Ziyaretçi sayısı
2008	207.748
2009	241.115
2010	394.482
2011	412.425
2012	392.466
2013	458.591

BÖLÜM 3: MÜZEKARTLAR

2013'TE 783 BİN KİŞİ MÜZEKART ALDI: Müzelere gösterilen ilginin artmasıyla birlikte Müzekart'a olan talep de arttı. 2008'de 390 bin 59 kişi Müzekart sahibiyken 2013 yılında Müzekart alan kişi sayısı ise 783 bin 456 olarak gerçekleşti. Toplam Müzekart sahibi de 4 milyon 420 bine ulaştı. Müzekart'a en büyük ilgi 2011 yılında gösterildi. 2011'de 898 bin 504 kişi Müzekart aldı. Bu tarihten itibaren de her yıl yeni Müzekart alan kişi sayısı 750-850 bin bandında seyretti.

TABLO 8:4,4 MİLYON MÜZEKART SAHİBİ VAR

Yıl	**Müzekart sahipliği**
2008	390.059
2009	758.127
2010	747.138
2011	898.504
2012	843.019
2013	783.456
TOPLAM	4.420.303

MÜZEKARTLILARIN %23'Ü TOPKAPI'YA GİTTİ: Müzekartlıların en çok ziyaret ettiği müzelere bakıldığında genel ziyaretçi tercihlerine paralel bir sonuç ortaya çıktı. Müzekart sahiplerinin yüzde 23'ü Topkapı Sarayı'na gitmeyi tercih etti. Bu oranı yüzde 19 ile Ayasofya takip etti. Daha sonra da sırasıyla yüzde 8 ile Efes Örenyeri, yüzde 5 ile Göreme Açıkhava Müzesi ve yüzde 4 ile İstanbul Arkeoloji Müzeleri izledi.

TABLO 9:4 MÜZEKART SAHİBİNDEN 1'İ TOPKAPI'DA

Müzekart sahiplerinin en çok ziyaret ettikleri müzeler (%)	
Topkapı Sarayı Müzesi	23
İstanbul Ayasofya Müzesi	19
Efes Örenyeri	8
Göreme Açıkhava Müzesi	5
İstanbul Arkeoloji Müzeleri	4
Ihlara Vadisi Örenyeri	3
Derinkuyu Yeraltı Şehri	3
Kaymaklı Yeraltı Şehri	3
Troia Örenyeri	2
Sümela Manastırı	2
Diğer müzeler	27
TOPLAM	100

MÜZE GELİRLERİ TÜRSAB İLE 2'YE KATLANIP 263 MİLYON LİRAYI AŞTI: 2010 yılında 49 müzenin işletimi ve giriş kontrol sistemlerinin modernizasyonu ihalesini kazanan TÜRSAB, bu kısa süre içerisinde gelirleri de 2 katından fazla artırdı. 2009 yılında 13.8 milyon ziyaretçinin gittiği söz konusu müzelerden elde edilen gelir 125 milyon 645 bin TL iken 2013 yılında 19.2 milyon ziyaretçiden toplam 263 milyon 333 bin TL gelir elde edildi.
Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2010 yılında açmış olduğu 49 müze ve örenyeri modernizasyonu konulu ihaleyi TÜRSAB kazanmıştı. Son olarak bakanlğıın 2013 Ekim ayında ikinci aşama olarak ihaleye çıkardığı 105 müze ve örenyeri modernizasyonu ihalesini de TÜRSAB kazandı. Ocak başında da 2013 yılında 1 milyon 700 bin kişinin gezdiği Pamukkale'nin müze işletmesi de ihale ile TÜRSAB'a verildi.

BÖLÜM 4: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TARİHİ KALINTI ÇOK, MÜZE SAYISI AZ: İstanbul, tarihi dokusu fazlasıyla zengin bir şehir. Bu durum, şehirlerdeki 'tarihi kalıntı' sayıları da ortaya koyuyor. Dünya Şehirleri Kültür Raporu 2013'e göre, İstanbul'da 30 bin 188 tarihi kalıntı bulunuyor. Her ne kadar 'tarihi kalıntı' tanımının farklı ülkelerde farklı karşılıkları olsa da, yine de bir karşılaştırma yapmak mümkün. Tarihi kalıntı sayısı Londra'da 18 bin 901, Paris'te 3 bin 792, Berlin'de 8 bin 689, New York'ta ise bin 482. Bir başka deyişle, İstanbul'daki tarihi kalıntı sayısı Londra'dakinin 2 katı, Paris'tekinin 10 katı, Berlin'dekinin ise neredeyse 4 katı. Buna karşılık, müze sayıları ise tam tersi bir tablo çiziyor. İstanbul'da 7 ulusal müze, 71 de 'diğer müze' kategorisine giren müze bulunuyor. Yani toplam müze sayısı 78 olarak karşımıza çıkıyor. Londra'da ise bu sayı İstanbul'un yaklaşık iki katı yani 172 adet düzeyinde. Benzer şekilde, Paris, Berlin ve New York'taki müze sayıları da İstanbul'u neredeyse katlıyor. Paris'te 137, Berlin'de 158, New York'ta 131 müze bulunuyor. Bu rakamlar, İstanbul'un tarihi

miras açısından zengin, bunları muhafaza edip müzeye dönüştürme ve sergileme açısından ise yolun başında olduğunu ortaya koyuyor.

TABLO 7:İSTANBUL'DA LONDRA'NIN YARISI KADAR MÜZE VAR

	İstanbul	**Londra**	**Paris**	**Berlin**	**New York**
Ulusal müze sayısı	7	11	24	18	2
Diğer müze sayısı	71	162	113	140	129
İlk 5 müze/ziyaretçi (mlyn)	7,1	25,3	23,4	4,7	15,4
Tarihi kalıntı sayısı	30.188	18.901	3.792	8.689	1.482
Kaynak: World Cities Culture Report, 2013.					

GÜNEY'DE SICAĞA KARŞI AKŞAM AÇIK MÜZE FORMÜLÜ: Güney sahillerindeki antik kentlerin yeterince ziyaretçi alamadığı rakamlarla ortaya çıkmış durumda. Bu soruna **ç**özüm üretmek üzere uzun süredir TÜRSAB'ın çalışmaları sürüyor. Bu bölgelerdeki müze ve ören yerlerinin saat 17-21 arasında da açık kalması için TÜRSAB, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile görüşme halinde. Işıklandırılması uygun olan müzelerin gece geç saatlere kadar açık kalması için görüşmeler sürerken, bu yönde bazı yörelerde adımlar da atılıyor. Bu yönde atılacak adımlar Güney'deki müzelerin de dünyada hak ettiği yere ulaşmasını sağlayacak. Bu arada seyahat acentelerinin gezi programlarına müzelerin de tahil edilmesi hem bölge turizmi hem de müzelerin tanıtımı için büyük bir önem arz ediyor.

ARKEOLOJİ MÜZESİ ESERLERİ GÜN YÜZÜNE ÇIKMALI: İstanbul'un en önemli müzeleri arasında yer alan Arkeoloji Müzesi'ndeki en büyük sorun mevcut eserlerin tam olarak sergilenememesi. Yaklaşık 1 milyon eserin bulunduğu müzede bunların sadece yüzde 20'sini ziyaretçiler görebiliyor. Geri kalan kısım ise depolarda bulunuyor. TÜRSAB tarafından yapılan çalışmalarda bu eserlerin de gün yüzüne çıkması ve sergilenmesi hedefleniyor.
Tarihin farklı dönemlerine izler bırakmış uygarlıklardan kalan çeşitli eserlere ev sahipliği yapan İstanbul Arkeoloji Müzeleri, dünyada müze binası olarak tasarlanan ve kullanılan ilk 10 müze arasında yer alması bakımından öne çıkan bir yapı. Ayrıca Türkiye'nin de müze olarak düzenlenmiş ilk kurumu olması bakımından da farklı bir öneme sahip.

EK 26 : Millî Eğitim Bakanlığı Okul Müzeleri Yönergesi[2]

Tebliğler Dergisi: EKİM 1986/2218

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönergenin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki eğitim ve öğretim kurumlarının kendi tarihlerine ve faaliyet konularına uygun olarak bünyelerinde kurulacak "Okul Müzeleri"nin kuruluş ve işleyişine ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönerge, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarının bünyelerindeki müzelerin kuruluşu, işleyişi, ilgili personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ait esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönerge, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 179 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Müzesi Yönetmeliği hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönergede geçen;

"Bakanlık" Millî Eğitim Bakanlığını,

"Okul" Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarını,

" Müze"Okul Müzesini,

"Müdür" Okul Müdürünü,

"Araştırmacı" Müze Araştırmacısını

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
Okul Müzesinin Kuruluşu ve Amacı

Müzenin Kuruluşu ve Amacı

Madde 5- Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında;

a) Okulun kuruluşu ile faaliyetini tarihi gelişimi içinde araştırmak tarihine ve faaliyet alanına ait araç, gereç, doküman, belge ve eşyaları toplamak, korumak, değerlendirmek,

b) Okulun tarihi ve faaliyet alanı ile Türk eğitim tarihi ve Türk tarihi bakımından tarihi değer taşıyan belge ve eşyaların kronolojik bir sistem içinde teşhir edilmesini sağlamak,

c) Eserleri araştırmalara imkân verecek şekilde arşivlemek,

d) Her öğretim yılı eğitim ve öğretim faaliyetlerini tanıtan fotoğraf, belge ve eşyalar ile öğrenci ve öğretmen ürünlerinden seçilmiş örnekleri saklamak,

e) Okula ve Türk eğitimine her bakımdan emeği geçmiş değerli eğitimcilerimizi ve okuldan yetişen Türk büyüklerini gelecek nesillere tanıtmak üzere fotoğraflarını, eserlerini, belge ve eşyalarını toplamak ve arşivlemek,

f) Okulun tarihini ve faaliyetini tanıtan kitap, dergi, rehber, broşür, katalog, fotoğraf, video film, film şeridi, dia, ses bandı gibi araçları toplamak, korumak, değerlendirmek,

g) Öğrencilerin yapacakları işlerde model, desen, renk, teknik ve benzeri konularda yararlanabilecekleri eserleri toplamak, saklamak, böylece çocuklarımızın

[2] http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2218_0.html (02.11.2014)

ve gençlerimizin millî kültür değerlerimizi tanıma, koruma, değerlendirme ve benimsemelerine katkıda bulunmak,

Amacıyla müzeler kurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Personelin Görev Yetki ve Sorumlulukları

Müdürün Müze ile İlgili Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 6- Müdür, müzenin amaçlarının gerçekleşmesini sağlamakla görevli, yetkili ve bundan birinci derecede sorumludur.

Müdürün müze ile ilgili görevleri şunlardır.

a) Müzenin bütün işlerini kanun, yönetmelik, yönerge, genelge ve emirlere göre bir plân çerçevesinde yürütmek,

b) Müzenin yıllık çalışma plân ve programını hazırlamak ve uygulamak.

c) Müze personelinin görevlerini en iyi ve verimli bir şekilde yapmalarını sağlamak,

d) Müzenin ziyaret gün ve saatlerini kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirlere göre düzenlemek ve yürütmek,

e) Müzeye ait eserlerin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili tedbirleri almak, envanter kayıtlarının tutulması ve fişlerinin düzenlenmesini sağlamak,

f) Müzenin sürekli çalışmasını sağlamak ve geliştirilmesi ile ilgili tedbirleri almak,

g) Müzenin teşhir salonu ve arşivini müze personeli ile birlikte zaman zaman gözden geçirmek ve görülen aksaklıkların giderilmesini sağlamak,

h) Müzede her türlü güvenlik tedbirlerini almak ve bu konuda ilgili kuruluşlarla iş birliği yapmak.

i) ı) Müzede bulunan eserleri ve eğitim araçlarını sergi, toplantı ve benzeri faaliyetlerle tanıtmak,

j) Müzeye gelen ziyaretçi grupları ile Bakanlıkça müzede çalışma izni verilenlerin, müzeyi ziyaret biçimlerini ve müzede çalışma esaslarını belirlemek ve yürütmek,

k) Genelge ve emirler gereğince istenen istatistikî bilgiyi örneğine göre hazırlatarak Ocak ayı içinde Bakanlığa göndermek,

l) Bakanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Müze Araştırmacısının Görev ve Yetkileri

Madde 7- Araştırmacının görevleri şunlardır.

a) Müzede bulunan fotoğraf, belge, eşya ve başka dokümanları kronolojik bir sistem içinde düzenlemek ve arşiv işlerini yürütmek.

b) Kendilerine teslim edilen müzelik eserlerin emniyeti, koruma, bakım, depolama, teşhir,etiketleme , envanter, katalog, fişleme, tasnif ve tanzim işlerini yapmak.

c) Eserler üzerinde bilimsel araştırma yapacaklara müdürün izni ile gerekli yardım ve kolaylığı sağlamak,

d) Öğrencilere ve ziyaretcilere mihmandarlık etmek, okulun tarihi ile ilgili eserler hakkında bilgi vermek,

e) Müze ile ilgili konferanslar hazırlamak, bu konudaki toplantı, sergi, gezi gibi faaliyetlere katılmak,

f) Müzenin yayın işlerinde görev almak,

g) Müzedeki eserlerin onarılması veya başka durumlarda müdahale edilmesi gerekenleri tespit etmek ve müdüre bildirmek,

h) Kendisine incelemek üzere verilen eserler hakkında rapor hazırlamak,

ı) Müze ile ilgili konularda sayım ve değerlendirme komisyonlarına katılmak, tutanak ve cetvelleri hazırlamak,

j) Yılsonunda müzedeki eserlerin sayımını yapmak ve müdüre bildirmek,

k) Müdür ve müzedeki görevlilerle teşhirdeki eserleri haftada bir defa gözden geçirmek,

l) Müdürün vereceği diğer işleri yapmak.

Müze Memurunun Görevleri

Madde 8- Müzedeki memurun görevleri şunlardır:

a) Ayniyat Talimatnamesi hükümlerine göre müze ayniyat işlerini yürütmek,

b) Müzenin arşiv işlerinde çalışmak,

c) Yazma eserlerin her türlü zarardan korunması için gerekli tedbirleri almak, müzenin eski eserlerden kurulu bir kitaplığı varsa bu kitaplığın işlerini yürütmek,

d) Müze ziyaretçilerine nezaret etmek, ziyaretçilerin eser ve vitrinlere fazla yaklaşmalarını önlemek.

e) Müzeye ziyarete gelen ziyaretçi grupları ile, Bakanlıkça müzede çalışma izni verilenlerin müdürle temaslarını sağlamak,

f) Müzenin tertip ve düzenli olmasını sağlamak,

g) Bakanlıkça istenilen istatistikî bilgiye esas olmak üzere ziyaretçi sayılarını günü gününe tespit etmek,

h) Müdür ve müze araştırmacısı tarafından verilen diğer işleri yapmak.

Müzedeki Diğer Personel

Madde 9- Müzenin ihtiyacına göre hizmetin özelliği dikkate alınarak başka personel ve okulun müdür yardımcısı, öğretmen, memur ve diğer personeli müze hizmetlerinde görevlendirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli Hükümler

Korunması Gerekli Eserler

Madde 10- Müzede korunması gerekli eserler şunlardır:

a) Okulun tarihi ve faaliyet alanı ile ilgili fotoğraf, araç-gereç, doküman, belge ve eşyalar.

b) Türk eğitim tarihi ve Türk tarihi bakımından tarihi değer taşıyan kültür ve tabiat varlığı niteliğindeki belge ve eşyalar.

Müze Kurma

Madde 11- Her okulda, okulun tarihini, faaliyet alanını bilgi, belge ve eşyalarla anlatan bir müze kurulur, kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana getirilir. Müze kurmak için yeterli belge ve eşyaları bulunmayan, kuruluşu yeni okullarda "Okul Tarihçesi" köşesi hazırlanır, ilerde kurulacak müze için belge eşyalar toplanır.

Müze Yeri

Madde 12- Okulun durumuna göre imkânlar dâhilinde müze için bağımsız bir yapı, bölüm veya salon ayrılır.

Müze İçin Başvuru

Madde 13- Kuruluşu tamamlanan müze için okul müdürlüğü durumu açıklayan bir yazı ile Bakanlığa başvurur. Bünyesinde 10. maddenin (b) fıkrasında adı geçen kültür varlıklarını bulunduran müzeler için bu yazıya aşağıdaki belgeler eklenir.

a) Müze Formu (EK-1)

b) Müze olarak kullanılacak yapının, bölümün veya salonun 1/100 ölçekli plânı,

c) Yapının, bölümün veya salonun bulunduğu binanın adresi, tapu kayıt örneği, (Müze için bina kiralanmayacaktır.).

d) Müzede yer alacak eserlerin sıra numarası, adı cinsi ve ölçülerini belirtir liste.

Değerlendirme

Madde 14- Bünyesinde, okulun tarihi ve faaliyet alanı ile ilgili eser bulunduran ve eserleri kültür varlığı kapsamına alınmayan müze "Okul Müzesi", bünyesinde ayrıca yeterli sayıda kültür varlığı bulunduran müze ise "Bünyesinde Kültür Varlığı Bulunan Okul Müzesi" olarak adlandırılır ve kültür varlığı bulunan müzenin tescili sağlanarak izin belgesi müdürlüğe gönderilir.

Müze Adı

Madde 15- Müze olarak düzenlenen yapı, bölüm veya salonun giriş kapısına " Müze" levhası asılır. Bünyesinde kültür varlığı bulunduran ve tescili yapılan müze için binanın giriş kapısına ayrıca, okulun adını taşıyan müze tabelâsı asılır. Örnek : (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Ankara Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü Müzesi) gibi. Okul Müzesi'ne özel ad verme Bakanlığın iznine bağlıdır.

Envanter Kayıtları

Madde 16- 10. maddenin (a) fıkrasında geçen eserler, müdürlükçe tasdikli ve bir nüsha halinde tanzim edilecek Genel Eser Defteri'ne (EK-2) ve Envanter Defteri'ne (EK-3) kaydedilir.

10. maddenin (b) fıkrasında geçen eserler, müdürlükçe tasdikli ve bir nüsha halinde düzenlenecek Genel Eser Defterine noterce tasdikli ve üç nüsha halinde tanzim edilecek Envanter Defteri'ne kaydedilir.

Müzeye yeni alınan eser vakit geçirilmeden Genel Eser Defterine ve Envanter Defterine sıra numarasına uyularak kaydedilir. Müze Envanter Defterine kaydedilen 10. maddenin (b) fıkrasına giren eser ile ilgili kayıt örneği iki suret olarak Bakanlığa gönderilir.

Sayım ve Değerlendirme Komisyonları

Madde 17 - Müzede, müze deposu ve arşivindeki varlıkların sayımını yapmak üzere Sayım Komisyonu, varlıkların tasnifi, tescili, müzeye alınmalarını bilimsel esaslara göre yapmak ve müzeye alınacak eserlerin değerlerini takdir etmekle görevli Değerlendirme Komisyonu kurulur. Komisyonlar, müdürün başkanlığında üç kişiden az olmamak üzere müzenin türüne dikkat edilerek seçilecek üyelerden teşekkül eder. Değerlendirme Komisyonu için yeterli eleman bulunmayan eğitim kurumları, diğer eğitim kurumlarından eleman ister.

Eserlerin Korunması ve Müze Dışına Çıkarılması

Madde 18- Teşhirde, depoda veya arşivde bulunan eserler, müze dışına çıkarılamaz. Eserlerin müze dışında geçici olarak sergilenmesi, etnoğrafik kıyafetlerin defilelerde kullanılması Bakanlığın iznine bağlıdır.

Film ve Fotoğraf Çekme Mülaj ve Kopya Çıkarma

Madde 19- Müzelerle müzelerin depo ve arşivlerindeki eserlerin eğitim, öğretim araştırma ve tanıtma amacı ile film ve fotoğraflarının çekilmesi, mülaj ve kopyalarının çıkarılması Bakanlığın iznine bağlıdır.

Video, film ve film çekilmesi, mülaj , taklit, röprodüksiyon yapılması, kopya çıkartılması, stampaj alınması hususlarında Bakanlıkça, diğer hususlarda ise ilgili okul müdürlüklerince izin verilir.

Yabancı uyruklulara izin verilirken 14/01/1983 gün ve 83/5963 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı esas alınır.

Müzelerle, müzelere bağlı birimlerde korunmaya değer kültür varlıklarının film ve fotoğraflarının çekilmesi, mülaj ve kopyalarının çıkarılması ile ilgili çalışma esasları Bakanlıkça hazırlanır.

Devretme, Satma ve Yok Etme

Madde 20- Okulun tarihi, Türk eğitim tarihi ve Türk tarihi bakımından tarihi değer taşıyan kültür varlıkları devredilemez, satılamaz ve yok edilemez, Ancak, Bakanlık gerekli görürse Eğitim Müzesi'ne veya diğer okul müzelerine devredilebilir.

Denetim

Madde 21- Bakanlık, gerekli gördüğü zamanlarda bu Yönerge hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığını inceletir.

Çalışma Saatleri

Madde 22- Müze, eğitim ve öğretimin devam ettiği günlerde açık bulundurulur.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Tanıtma ve Okul Müzesi Kolu

Madde 23- Müze araştırmacısı bulunmayan okullarda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Tanıtma ve Okul Müzesi Kolu gözetici öğretmeni, araştırmacının görevlerini yapar. Bu kolun üyeleri müze ile ilgili her türlü çalışmaya katılırlar.

Bakanlık Teşkilâtına Bağlı Diğer Kurumlardaki Müzeler

Madde 24- Okul bünyesi dışında kurulan diğer eğitim kurumlarındaki müzelerde de bu Yönerge hükümleri uygulanır. Örnek : (İzmir Buca Atatürk İzcilik Merkezi İzcilik Müzesi) gibi.

EK 27 : Askeri Müzeler Yönetmeliği[3]

(Bu mevzuat sayfaları Kültür ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından derlenmekte ve güncellenmektedir.)

(Resmi Gazete Tarihi: 30.09.1984 Resmi Gazete Sayısı: 18531)

ASKERİ MÜZELER YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, Askerî Müzelerin; kurulması, yaşatılması, malzemenin ve uğraş konularının tesbiti, bu müzelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma düzenlerini belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Bu Yönetmelik, Türk Silahlı Kuvvetleri ile Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde kurulmuş ve kurulacak müzelerin işletilmesi ve geliştirilmesi ile gerçek ve tüzel kişilerin bu Yönetmelik uyarınca verilen görev ve sorumluluklarına ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 26 ncı maddesi gereğince hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
Kuruluş, Yetki ve Sorumluluklar

Kuruluş

Madde 4 - Askerî Müzeler, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin sosyal, tarihi ve teknik gelişimini dönemlere göre yansıtmak, dünya tarihindeki etkinliğini, kahramanlığını, yerine getirdiği görevlerini sergileyerek; Türk Milletinin Millî Birlik ve Beraberlik duygularını geliştirmek, kendi sahasındaki tarih ve askerlik ile ilgili bilimsel araştırmalar ve incelemeler için bir ortam hazırlamak, bu hususları belgeleyen kültür varlıklarının korunmasını, saklanmasını, sergilenmesini sağlamak amacı ile kurulur.

Kuruluş Bağlantıları

Madde 5 - Kurulmuş ve kurulacak Askerî Müzelerin yerleri ve kuruluş bağlantıları Genelkurmay Başkanlığınca tesbit edilir.

Askerî Müzelerin İşletilmesi

MADDE 6 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Türk Silahlı Kuvvetleri ve Millî Savunma Bakanlığı bünyesindeki askerî müzelerin işletilmesi ile personel ve kadro durumları, bağlantı durumuna göre Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, ilgili Kuvvet Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığınca özel kadro ve yönergelerle belirlenir.

Askerî Kültür Varlıklarının Tesbiti

[3] http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14427/askeri-muzeler-yonetmeligi.html

Madde 7 - Türk Askerî Tarihini ilgilendiren her türlü malzemenin (6136 Sayılı Kanun kapsamına giren silâh, mermi ve bıçaklar hariç); bulundukları veya ihbar edildikleri yerler ile getirildikleri takdirde tarihi niteliklerinin araştırılması, incelenmesi veya değerlendirilmesi ilgili Askerî Müzelerce yapılır.

Emanete Alma

Madde 8 - 7 nci madde kapsamına **(Değişik ibare:RG-8/12/2012-28491)** giren Askerî Kültür Varlıkları, bulundukları veya ihbar edildikleri yerlerde, Askerî Müze elemanları inceleyinceye kadar bölgedeki Garnizon Komutanlıklarınca usulüne uygun olarak belge ile emanete alınır. Emanete alınan bu tür askerî kültür varlıkları, ilgili Askerî Müzelere en kısa zamanda bildirilir.

Tasnif ve Tescil

Madde 9 - Askerî Kültür Varlığı (6136 sayılı Kanun kapsamına giren silah, mermi ve bıçaklar hariç) bulundurulduğuna veya müzayede yolu ile satış yapılacağına dair haber alan ilgili Askerî Müze Komutanlıkları, uzman personel görevlendirerek malzemeyi yerinde incelerler. İncelenen malzemeler, aşağıdaki şekilde tasnif ve tescil edilir.

1 - Korunması gerekli askerî kültür varlığı niteliğinde olup, Askerî Müzelere alınması uygun görülenler; Askerî Müzelerdeki değer takdir komisyonlarının takdir edeceği değeri maliklerine ödenmek suretiyle Askerî Müzeye alınabilir. Satın alınamıyanlar sahiplerine bir belge ile iade olunur. Sahipleri tarafından korunacak bu malzemeler, ilgili Askerî Müzelerce tescil ve kontrole tabi tutulur. Gerçek kişilerin ellerinde bulunan ata yadigarı korunması gerekli askerî kültür varlıkları, ilgili Askerî Müzenin tescil ve kontroluna tabi olmak şartıyla maliklerinin mülkiyetinde ve tasarrufunda bırakılırlar.

2 - Korunması gerekli askerî kültür varlığı niteliğinde olup, Askerî Müzeye alınması gerekli görülmeyenler, sahiplerine bir belge ile iade olunurlar. Belge ile iade olunan bu eserler, sahipleri tarafından korunur veya Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürütülen ilgili yönetmelikler hükümlerine göre değerlendirilir.

3 - Müzelik niteliği olmayıp, tasnif ve tescil dışı bırakılan malzemeler sahiplerine bir belge ile iade olunurlar. Bu malzemeler üzerinde sahipleri her türlü tasarrufta bulunabilirler. 1, 2 ve 3 üncü bentlerde sözü geçen belgeler, eseri teşhis edebilecek nitelikte düzenlenir.

Değerlendirme

Madde 10 - Askerî Müzelerdeki değer takdir komisyonları, Askerî Müze Komutanının veya uygun göreceği bir ihtisas elemanının başkanlığında, başkan dahil en az üç ihtisas elemanından oluşur. Komisyon, bütün üyelerin katılmasıyla toplanır.

Değer takdir komisyonunda kararlar salt çoğunlukla alınır. Kararlarda eşitlik bulunması halinde, başkanın bulunduğu tarafın oyu muteberdir.

Gerektiğinde oy hakkı olmaksızın Askerî Müze dışından ihtisas elemanı toplantıya çağırılabilir.

Askerî müzelerdeki değer takdir komisyonlarının kurulması ve çalışma usulleri ile değerlendirmeye yapılacak itirazlarla ilgili işlemler Genelkurmay Başkanlığınca çıkarılacak yönergede belirtilir.

Değerlendirmeye İtiraz

MADDE 11 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Değer takdir komisyonunun takdir ettiği değere, her türlü masraf itiraz edene ait olmak üzere kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde itiraz edilebilir. Yapılan bu itirazlar, ilgili askerî müze komutanlığı ve diğer birinci sınıf askerî müze komutanlıklarından görevlendirilecek asgari üç kişilik bir komisyon tarafından kesin

değerlendirmeye tâbi tutulur. Gerektiğinde oy hakkı olmaksızın askerî, resmî ve özel kuruluşlardan bilgi almak üzere ihtisas elemanı toplantıya çağrılabilir.

İkramiye

Madde 12 - Askerî kültür varlığının bulunduğu yeri haber verenlere, 2863 sayılı Kanunun 64 üncü maddesi esasları gereğince ikramiye verilir.

Koleksiyonculuk

Madde 13 - Askerî Kültür Varlığı koleksiyonu yapılması 15 Mart 1984 tarihli ve 18342 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan «Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları Koleksiyonculuğu ve Denetimi Hakkında Yönetmelik» hükümlerine tabidir.

Yetki

MADDE 14 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Bu Yönetmeliğin 7, 8, 9, 10, 11 ve 12 nci maddelerinin uygulanmasında, birinci sınıf askerî müze komutanlıkları yetkilidir.

Askerî Müzelerin İhtiva Ettiği Malzemeler

Madde 15 –(Değişik birinci paragraf:RG-4/9/2009-27339) Askerî müzelerde bulunması gereken Türk ve yabancı uluslara ait korunması gerekli askerî kültür varlıkları aşağıda belirtilmiştir.

1 - Geçmişten günümüze yerli ve yabancı her türlü harp, silâh, araç ve gereçleri,

2 - Türk Askerî tarihine ait bütün askerî kıyafetler,

3 - Askerî olan her türlü madalya, nişan, rozet, şilt, plaket, fors, sembol ve sancaklar ile benzerleri,

4 - Başlangıcından günümüze personel veya harp silâh, araç ve gereçleri üzerinde bulunan her türlü resmî aksesuar,

5 - Savaşlar, komutanlar ve ulusal kurtuluş ve kuruluşumuzla ilgili her türlü tablo, fotoğraf, gravür, film, mikrofilm, kitap, berat, ferman, litograf baskı, yazışma gibi her türlü otantik belgeler,

6 - **(Değişik: RG-12/07/2007-26580)** Kara, Hava, Deniz Kuvvetlerimiz ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına ait bütün tarihi hatıralar,

7 - Atatürk'e ait zatî eşya, evrak, kitap, yazı, belge ve Atatürk'le ilgili diğer eserler.

Birinci Sınıf Askerî Müze Komutanlıklarının Görevleri

MADDE 16 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Birinci sınıf askerî müze statüsündeki halka açık müzeler, bu Yönetmeliğin 15 inci maddesinde belirtilen malzemeleri toplamak, korumak ve sergilemekle yükümlüdürler.

İkinci Sınıf Askerî Müze Komutanlıklarının Görevleri

MADDE 17 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

İkinci sınıf askerî müzeler niteliğinde olan birlik müzeleri ile sınıf müzeleri sadece kendi konularına ait malzemeleri teşhir ve muhafaza edebilirler. Bu müzeler, ellerindeki mevcut malzemeleri ilgili birinci sınıf askerî müze komutanlığına bildirirler. Bu malzemelerden uygun görülenler birinci sınıf askerî müze komutanlığına devredilir.

İKİNCİ KISIM
Askerî Müzelerin Faaliyetleri
BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Faaliyetler

Askerî Kültür Varlığı Kaynakları

Madde 18 - Askerî Müzeler için Askerî kültür varlığı kaynakları şunlardır :

1 - Yerli ve yabancı her türlü gerçek ve tüzel kişilerin ellerinde bulundurdukları askerî kültür varlıkları,

2 - Kolluk Kuvvetlerince herhangi bir şekilde ele geçirilen veya mahkemelerce müsadere edilen Türk tarihi ile ilgili askerî kültür varlıkları,

3 - Çeşitli yollardan ele geçirilmiş, Adlî Tıp Müessesesinin elinde bulunan askerî nitelikli malzemeler.

4 – **(Ek:RG-4/9/2009-27339)** Askerî birlik, kurum ve depolar ile ikinci sınıf askerî müzelerde bulunan askerî kültür varlıkları.

Askerî Kültür Varlığı Temini

Madde 19 - Askerî Müzelere aşağıdaki yollarla askerî kültür varlığı temin edilir :

1 – **(Değişik:RG-4/9/2009-27339)** 18 inci maddenin 2, 3 ve 4 üncü bentlerinde belirtilen kaynaklardan askerî müzelerce inceleme ve değerlendirme yapıldıktan sonra, gerekli görülüp usulüne uygun olarak askerî müzelere devredilmek suretiyle,

2 – **(Değişik:RG-4/9/2009-27339)** Gerçek ve tüzel kişilerden bağış ve satın alma suretiyle.

3 – **(Ek:RG-4/9/2009-27339)** Hazineye intikal etmiş olan eserlerden askerî müzelerin koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenlerin 28/12/2006 tarihli ve 11545 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe giren18/1/2007 tarihli ve 26407 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre Millî Savunma Bakanlığı vasıtasıyla ilgili askerî müzelere devredilmesi suretiyle.

Kayıt ve Siciller

Madde 20 - Askerî Müzelerde mevcut malzemelerin bilimsel kayıt ve sicillerinin tutulması müzelerin özel yönergelerinde belirlenir.

Askerî Kültür Varlıklarının Bakımı

MADDE 21 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Askerî kültür varlıklarının bakım, restorasyon ve konservasyonlarını temin amacı ile birinci sınıf askerî müze komutanlıkları bünyesinde gerekli atölye ve laboratuarlar kurulabilir. Laboratuar ve atölyelerin çalışma usulleri bu müzelerin özel yönergelerinde belirlenir.

Askerî Kültür Varlıkları Kayıtlarının Silinmesi

MADDE 22 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Askerî müzelerdeki malzemelerden tarihi ve teşhir niteliği bulunmayan malzemeler, askerî müze uzmanlarından oluşan bir heyet tarafından incelenerek değerlendirmeye tâbi tutulduktan sonra gerekçeli bir raporla tespit edilir. Bu malzemeler, kaydı silinmek üzere bağlantı durumuna göre Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, ilgili Kuvvet Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığının onayına sunulur.

Askerî Müze Kütüphaneleri

Madde 23 - Askerî Müzeler, bünyelerinde inceleme, araştırma ve geliştirmeyi sağlayıcı, özellikle kendi ihtisas konularında her türlü yerli ve yabancı yayını kapsayan, bilim adamlarına ve halka açık kütüphaneleri kurarlar.

İKİNCİ BÖLÜM
Özel Faaliyetler

Araştırma ve Geliştirme

Madde 24 - Askerî Müzeler, kapsadıkları askerî kültür varlıklarının tarih açısından araştırma ve incelemelerini uzmanları vasıtasıyla yaparlar. Askerî Müze uzmanları bu araştırma ve incelemeler için :

1 - Yurt içinde kendi uzmanlık konuları ve müzecilikle ilgili kongre, seminer, sempozyum, kollogyum ve konferanslara katılabilirler,

2 - Askerî tarihle ve müzecilikle ilgili literatürü takip ederler, gerekli görülenlerin Askerî Müze kütüphanesine teminini sağlarlar,

3 - Askerî Müze uzmanları; araştırma ve geliştirme faaliyetleri için gerekli olan bilgi ve görgülerini arttırmak üzere, yurt dışı müzecilik faaliyetlerine de iştirak ettirilebilirler,

4 - Müzecilikle ilgili yurtiçi ve yurt dışı kurum ve kuruluşlarla ilişkide bulunabilir ve Genelkurmay Başkanlığından izin alarak bu kuruluşlara üye olabilirler.

Sergileme

Madde 25 - Askerî Müzeler, genel sergileme faaliyetlerinin yanısıra; özellik taşıyan malzemelerinden didaktik sergiler, kişisel çalışmalar, kurum kolleksiyonları ve özel kolleksiyonlardan oluşan sergiler açabilirler. Konularıyla ilgili olarak seminer ve konferanslar düzenleyebilirler.

Askerî Kültür Varlığı Verilmesi

MADDE 26 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Askerî ve sivil müzelere geçici olarak malzeme verilmesi, bağlantı durumuna göre, Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, ilgili Kuvvet Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığının iznine tabidir. **(Ek cümle:RG-8/12/2012-28491)** Askerî ve sivil kurumların talepleri halinde, özellikle genç nesillerin eğitimine katkı maksadıyla mevcut veya yeni açacakları müzelere askerî müzelerden devir şeklinde malzeme verilmesi, Genelkurmay Başkanlığının uygun görüşü ve Milli Savunma Bakanının onayı ile yapılır.**(Ek cümle:RG-8/12/2012-28491)** Bu malzemeler askerî müzelerde birden fazla örneği bulunan ve koleksiyonlarını bozmayan eserlerden seçilir.

Askeri Kültür Varlığı Niteliği Olmayan Malzemelerin Devri (Değişik başlık:RG-8/12/2012-28491)

MADDE 27 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Askerî müzelerde bulunduğu halde askerî kültür niteliği olmayan malzemeler, askerî müze uzmanlarının teklif raporları ve bağlantı durumuna göre Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, ilgili Kuvvet Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığının emirleri ile yurt içindeki devlet müzelerine bu müzelerin de görüşleri alınarak devredilebilir.

Yurt Dışına Eser Gönderme

Madde 28 - Birinci Sınıf Askerî Müzelerden sergi amacıyla yurt dışına eser gönderilmesi ile Kordiplomatik mensuplarının askerî kültür varlığı bulundurabilmesi 16 Şubat 1984 tarih ve 18314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan «Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Yurt Dışına Çıkarılması ve Yurda Sokulması Hakkında Yönetmelik» hükümlerine tâbidir.

Yayın ve Tanıtma

Madde 29 - Askerî Müzeler, konularıyla ilgili olarak tanıtıcı yayınlar, kataloglar, el broşürleri ve kartpostallar yayınlayabilirler. Aynı zamanda, müze uzmanları Askerî Müzelerle ilgili olmak kaydıyla, yurt içi ve yurt dışında yayınlanmakta olan tarih, sanat tarihi, edebiyat yayını yapan gazete ve mecmualarla çeşitli müzecilik yayınlarında makaleler neşredebilirler.

Askerî Müze Askerî Kültür Varlıkları ve Dökümanlarından Yararlanma

Madde 30 - Askerî Müzelerdeki askerî kültür varlıkları ve dökümanlarından, fotoğraf, diapozitif, film, video, mikrofilm, resmi, mülaj stampaj, taklit ve reprodüksiyon almak veya yapmak sureti ile yararlanılabilir. Ancak;

1 - Bu faaliyetlerden amatör amaçlı kişisel çalışmalar için Askerî Müze Komutanlığının yazılı veya sözlü müsaadesi gereklidir.

2 - **(Değişik:RG-4/9/2009-27339)** Şahıslar, resmî ve özel kuruluşlar; profesyonel ve ticarî amaçlarla bu faaliyetlerden askerî müze özel yönergelerine aykırı olmamak kaydı ile yararlanabilmek için kuruluş bağlantılarına göre Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, ilgili Kuvvet Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığından izin almak zorundadırlar.

3 - Bu faaliyetlerden ücret karşılığı istifade edilir. Ücretler, Askerî Müzelerin özel yönergelerinde belirlenir.

4 - **(Değişik:RG-4/9/2009-27339)** Amatör veya profesyonel maksatlarla yapılan bu çalışmalarda; ilim adamlarından, tez çalışması ve ödev için öğrencilerden, devlete bağlı resmî kurumlardan, Türk askerî tarihini ve Silahlı Kuvvetlerini olumlu bir şekilde tanıtmak amacı ile çekilen film ve fotoğraflardan ücret alınmaz.

Mehter

Madde 31 - Genelkurmay Başkanlığı kuruluşunda geleneksel olarak yaşatılan tarihi Mehteran Bölüğü ve tarihi birlik, Askerî Müze ve Kültür Sitesi bünyesinde olup, bu müzenin müzik ünitesini oluşturur. Mehteran Bölüğünün, Askerî Müze ve Kültür Sitesi dışında herhangi bir kuruluşda benzeri veya taklidi devamlı olarak kurulamaz ve temsil edilemez.

Müzikoloji

MADDE 32 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Askerî Müze ve Kültür Sitesi dışında bulunan birinci sınıf askerî müzeler kendi konuları ile ilgili olarak müzik ünitesi kurabilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM
Askerî Müzelerin Gelirleri ve Çeşitleri

BİRİNCİ BÖLÜM
Askerî Müzelerin Gelir Kaynakları

Askerî Müze Gelirleri

Madde 33 - Askerî Müze Gelirleri şunlardır :

1 - Millî Savunma Bakanlığı bütçesine bu maksatla konan ödenekler,

2 - Askerî Müzelere gerçek ve tüzel kişilerce yapılan bağışlar,

3 - **(Değişik:RG-4/9/2009-27339)** Askerî müzelerin fotoğraf, film, fotokopi, slayt ve benzerlerinden makbuz karşılığı elde edilen, turistik eşya CD, VCD, DVD, kartpostal, poster, kitap ve benzerlerinin satışından sağlanan gelirler,

4 - Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek giriş ücretleri.

5 - **(Ek:RG-12/07/2007-26580)** Askerî müzelerde kültürel ve sanatsal faaliyetlerin düzenlendiği salonların tahsis gelirleri,

6 - **(Ek:RG-12/07/2007-26580)** Genelkurmay Başkanlığı bünyesinde bulunan Mehteran Bölüğü konserlerinden elde edilen gelirler.

Gelir Kaynaklarının Kullanılması

MADDE 34 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Askeri müzelerin gelirleri;

1- **(Değişik:RG-8/12/2012-28491)** Müzelerin yenilenme, geliştirilme, tanıtma ve sergi faaliyetleri ile bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen hizmetlerin yürütülmesi için sarf olunur.

2- Giderlerden arta kalan müzecilik gelirleri, müzenin bağlı olduğu Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, ilgili Kuvvet Komutanlığı,

Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bünyesindeki diğer müzelerin yenilenmesi ve geliştirilmesi maksadıyla kullanılabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Askerî Müzelerin Çeşitleri

Birinci Sınıf Askerî Müzeler

MADDE 35 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Türk Silahlı Kuvvetlerinin tarihini dönemlere göre yansıtan, ilgili Kanun ve Yönetmelikler kapsamındaki her türlü korunması gerekli askeri kültür varlığını bünyesinde bulunduran ve uluslararası niteliğe sahip müzeler, birinci sınıf askeri müzelerdir.

İkinci Sınıf Askerî Müzeler

MADDE 36 – (Değişik:RG-4/9/2009-27339)

Türk Silahlı Kuvvetleri ile Millî Savunma Bakanlığı bünyesindeki kurum ve birliklerde kurulmuş ve yalnızca kendi konuları ile ilgili, eğitim amacına yönelik, dar kapsamlı müzeler, ikinci sınıf askerî müzelerdir. Bunlar:

1- Millî Savunma Bakanlığı bünyesindeki müzeler,

2- Kara, Hava, Deniz Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının bünyesindeki sınıf müzeleri,

3- Kara, Hava, Deniz Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının bünyesindeki askerî okullar ve birlik müzeleridir.

Yürürlük

Madde 37 - Sayıştayın görüşü alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 38 - Bu Yönetmeliği Millî Savunma ve Kültür ve Turizm Bakanları yürütür.

EK 28 : Terimler Sözlüğü

Account: Bir bilgisayar ağına veya şifre ile koruna bir web sayfasına girmek için, kişisel bilgilerin bulunduğu geçerli kullanıcı hesabıdır.

Açık Kaynak (Open Source) : Yazılım ve programların kaynak kodları güvenil açısından şifrelenir. Şifrelenmiş bu kodları açmak veya geliştirmek mümkün olmaz. Bazı yazılımların şifrelenmemesi herkese açık olması durumudur. İsteyen kullanıcılar yazılımı değiştirme, geliştirme özgürlüğüne sahiptirler.

AJAX (İngilizce: Asynchronous JavaScript and XML): İnternet kullanıcılarına zaman kazandıran, her veri güncellemesinde tüm sayfayı değil sadece istenen kısmı getiren veya güncelleyen yazılımlardır. Bu uygulamalar kullanıldıkları sayfaya görsel bir zenginlikte kazandırırlar.

Bits Per Second (BPS) : Modem hızını gösteren bir ölçü birimidir. Saniyede kaç bit veri transferi yapıldığını gösterir. 14,400 bps'lık bir modem saniyede 1800 byte yani 1,8 Kb veri iletebilir. Bu da dakikada 108 KB eder.

Blog: İngilizcedeki "web" ve "log" kelimelerinin birleşmesinden oluşan weblog kavramının zamanla yaygınlaşmış adıdır. Bloglar teknik bilgi gerektirmeksizin, kendi istedikleri konuları kendi istedikleri şekilde yazan insanların oluşturduğu, en son girdilerin en başta göründüğü, okuyucularına abone olma ve yorum yazma fırsatı sunan web siteleridir. Blogosfer: Milyonlarca blogda günlük politik, popüler veya gündemdeki konuların konuşulmasıyla oluştuğu varsayılan soyut kamusal alan.

Browser: İnternette bulunan web sitelerini gezmeye yarayan programdır. Çok değişik browserler vardır. En çok bilinenleri Microsoft İnternet Explorer ve Netscape Navigator'dur.

Del.icio.us: Kullanıcıların internette karşılaştıkları web sitelerini daha sonra kullanmak için hatırlamak amacıyla etiketleyebilecekleri, o siteyi başka kimlerin etiketlediklerini görebilecekleri bir sosyal imleme sitesidir. Web 2,0'ın ilk izlenildiği sitelerden biridir.

Dial Up: Telefon hattı aracılığıyla iki bilgisayar arasında kurulan bağlantı.

Download: İnternet üzerindeki herhangi bir program veya dosyayı bilgisayara kaydetme işlemidir.

E-Mail (Elektronik Posta) : İnternet ortamında mesaj ve dosya alıp göndermek için kullanılan protokoldür. Elektronik Posta aracılığıyla İnternet ortamında resim, müzik veya istediğiniz herhangi bir dosyayı gönderebilir veya alabilirsiniz. İnternet üzerinde ücretsiz elektronik posta adresi veren siteler bulunmaktadır. Bu sitelerden herhangi birine girerek ücretsiz elektronik posta adresi alabilirsiniz.

Enformasyon: Verilerin anlam taşıyacak biçimde işlem görmüş, iletilmeye ve kullanılmaya hazır halidir. Enformasyon kendi başına anlam içermez.

Etiketleme (Tagging): İçeriğe ulaşım, navigasyon, organizasyon ve aramayı kolaylaştırmak adına içerikleri tanımlayan anahtar kelimeler verme işlemidir.

Facebook, Myspace, Hi5, Linked In: Belli başlı önemli sosyal ağlar ve arkadaşlık siteleri.

File Transfer (Dosya Transferi) : Bir dosyanın ag üzerindeki bir bilgisayardan diğer bir bilgisayara aktarılması işlemidir.

File Transfer Protocol (FTP): İnternet ortamında bilgisayarlar arasında dosya transferi yapmaya olanak sağlayan protokoldür. Bu protokol sayesinde ağ ortamındaki bilgisayarlar arasında dosya gönderme ve dosya alma işlemleri yapılır.

Flickr: Web2.0 özelliklerinin izlendiği ilk sitelerden olan, popüler bir foto paylaşım web sitesi ve sosyal ağıdır.

Folksonomi: Folk ve taksonomi (sınıflandırma) kelimelerinin birleştirilmesinden oluşan yeni bir sınıflandırma biçimidir. Sınıflandırmayı, ön tanımlı ve merkezi bir sınıflandırma sisteminin yerine kullanıcılar tarafından yaratılan etiketler ile oluşan bir sistem ile yapmayı öngörmektedir.

Hacker: İnternet üzerindeki her türlü bilgiye izinsiz girerek sistemi çökerten, kullanılmaz hale getiren kişi veya kişiler.

Home Page: Ana sayfa, bir İnternet sitesine girdiğinizde karşınıza çıkan ilk sayfadır.

Host: İnternete doğrudan bağlı bilgisayara verilen addır. Eğer İnternete doğrudan bağlı değil de, erişimi bir kurum aracılığıyla sağlıyorsanız bilgisayarınız, host değildir. Bilgisayarın İnternet adresini ifade eden numarasına da Host Number denir.

Hot Link: İnternet dokümanları üzerinde tıklandığında bir belgeden bir başka belgeye geçmeyi kolaylaştıran nesnedir. Fare'yi bu nesne üzerine getirdiğiniz zaman nesnenin renginde değişme olur ve fare simgesi değişir.

Hyper Text Terminal Protocol (http) : WWW'i mümkün kılan protokoldür. Bu protokol servisi kullanıcı ve tarayıcı programlar için hizmet verir. İnternet üzerindeki bir HTML dokümanının erişileceği protokoldür (Kaplan: 1999, 146).

IP Address: İnternete doğrudan bağlı olan bir bilgisayara ait sayısal adrestir. IP Adresi, bilgisayarın bir yerde kimlik numarası gibidir. Ağ ortamında bilgisayarlar IP Adreslerinden tespit edilirler.

Itunes: Apple firmasının ürettiği ücretsiz bir müzik programdır.

İmleme: Gelecekte bulmak için herhangi bir sayfa veya web sitesini tarayıcı veya del.icio.us benzeri Web 2.0 uygulamaları ile kayıt etmek. Favoriler arasına almak.

Offline: İnternete bağlı olmama durumudur.

Online: İnternete bağlı olma durumudur.

Ping: İnternete bağlı bir bilgisayarın hattan düşüp düşmediğini kontrol etmek için gönderilen özel mesajdır. Mesaji alan bilgisayar eğer hattaysa cevap olarak bir pong mesajı gönderir (Gürkan, 2001: 30).

POP (Post Office Protocol): Elektronik postaları, servis sağlayıcı bilgisayardan kullanıcı bilgisayarlarına aktaran protokoldür.

RSS: Bir sitenin içeriğine abone olmak ve siteyi ziyaret etmeden, güncellemelere erişebilmek için kullanılan bir yöntem.

Sosyal Medya: Kullanıcıların kolayca katılımda bulunabildiği, paylaşabildiği ve içerik üretebildiği bloglar, sosyal ağlar, vikiler, forumlar ve sanal dünyalar gibi medyalar.

Transmission Control Protocol (TCP/IP): İletişim denetim protokolü. Uçtan uca taşıma garantisi ve akış denetimi sağlayan ve İnternet ve birçok özel ağda uyarlanmış dördüncü katman protokolüdür.

Upload: Bilgisayarda bulunan herhangi bir program veya dosyayı İnternete yollama işlemidir.

URL: İnternet adreslerine verilen genel addır.

Username: Ağ ortamındaki bir bilgisayarın ağ ortamına tanıtıldığı addır. Ağa her bağlandığınızda kullanıcı adını belirtmeniz gerekmektedir.

Veri (data): Enformasyon ve bilginin hammaddesidir.

Virüs: Kendini çalışan diğer programlara ekleyerek çoğaltabilen, çoğu kullanıcı verilerine ve donanımına zarar vermek amacıyla yazılan programlardır (Kaplan: 1999, 149).

World Wide Web (WWW): Birden fazla çoklu ortam dosyasının (text, resim, müzik, film, vb.) bir araya getirilmesiyle oluşan doküman topluluğudur. İnternet ortamında yer alan bilgilerin tamamı WWW formatındadır.

ÖZGEÇMİŞ

1.Adı Soyadı: Ahmet DOLUNAY
2.Doğum Tarihi: 28. 05. 1974
3.Doğum Yeri: Isparta
4.Öğrenim Durumu:

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	**Resim Bölümü**	Süleyman Demirel Üniversitesi / Güzel Sanatlar Fakültesi	1999
Y.Lisans	**İletişim Tasarım Ana Sanat Dalı**	Beykent Demirel Üniversitesi / Güzel Sanatlar Fakültesi	2011
Doktora	**Sanat ve Tasarım**	Yıldız Teknik Ünv. Sosyal Bilimler Sanat ve Tasarım Fakültesi	2014

5. Akademik Ünvanlar

Öğretim Görevlisi (Yıldız Teknik Üniversitesi / Sanat ve Tasarım Fakültesi / Sanat Bölümü / Sanat Yönetimi Anabilim Dalı / 2010)

Öğretim Görevlisi (AREL Üniversitesi / Sanat ve Tasarım Fakültesi / Sanat Bölümü / Sanat Yönetimi Anabilim Dalı / 2010)

Öğretim Görevlisi (İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi / Sanat ve Tasarım Fakültesi / Sanat Bölümü / Sanat Yönetimi Anabilim Dalı / 2010)

6. Yönetilen Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

7. Yayınlar

7.1. Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayınlanan Makaleler (Uluslararası İndekslerde Taranan Dergilerde Yayınlanan Makaleler)

Boyraz, B. Dolunay, A. (2014). Heykel Sanatında Ön Modelleme Aşaması ve Üç Boyutlu Yazıcı Uygulamaları, Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt: 2, Sayı: 3, Bahar. 69-80.

Dolunay, A. Boyraz, B. (2013). Dijital Sanatlar Çerçevesinde Üretilen Eserlerde Teknoloji Kullanımı ve İnternetin Sergilemeye Etkisi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi / Journal of the Human and Social Science Researches, Cilt: 2, Sayı: 3,Temmuz-Ağustos-Eylül,* 109-124.

7.2. Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Sunulan ve Bildiri Kitabında (Proceedings) Basılan Bildiriler

Dolunay, A. (2014) İnternet'in Plastik Sanatlarda Sergileme Platformu Olarak Kullanılması. *Yıldız Sanat Festivali / Sanatı Yönetmek Uluslararası Sanat Sempozyumu.* 4-7 Kasım 2014. Yıldız Teknik Üniversitesi / Davutpaşa Kampüsü. İstanbul (Basım Aşamasında)

Dolunay, A. Boyraz, B. (2014). L'Illustration Dergisi Çerçevesinde İkinci Dünya Savaşı Dönemi Görsel Medya Anlayışı, *Uluslararası Müzik ve Medya Sempozyumu.* 21-23 Mayıs 2014. Yıldız Teknik Üniversitesi, Yıldız Oditoryumu / Beşiktaş Yerleşkesi. İstanbul. (Basım Aşamasında)

Atan, A., Dolunay, A. (2014) Kültürel Kimlik Ekseninde Bir Kütahyalı Ressam Ahmet Yakupoğlu, *Ahmet Yakupoğlu Sempozyumu*. 27-28 Ekim 2014. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya. s. 4-7.

7.3. Yazılan Uluslararası Kitaplar veya Kitaplarda Bölümler

7.4. Ulusal Hakemli Dergilerde Yayınlanan Makaleler

7.5. Ulusal Bilimsel Toplantılarda Sunulan ve Bildiri Kitabında Basılan Bildiriler

7.6. Diğer Yayınlar

7.6.1. Kişisel Sanatsal Etkinlikler

7.6.2. Sanatsal Etkinlikler

KÜRATÖR : Ahmet DOLUNAY / Boyraz, B., A. Cantürk, "Ali Cantürk - Burak Boyraz Resim Sergisi", Damla Sanat Galerisi, İstanbul, 10-20 Aralık 2012.

7.6.3. Karma Sanatsal Etkinlikler

Dolunay, A. "Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi öğretim Elemanları Karma Sergisi", Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksel Sabancı Sanat Merkezi. 4 Kasım – 14 Aralık 2014.

Dolunay, A. "Buluşma", Sini Anastasiadi Art Gallery, Aleksandroupolis (Dedeağaç) / Yunanistan, 7 Aralık 2013– 11 Ocak 2014.

7.6.3. Konferans Söyleşi Organizasyon

- Organizasyon / 02.11.2013 / Öğr.Gör. Mustafa Genç / Günümüz Tasarımlarında Gelenekten Faydalanma Kriterleri / YTÜ Konferans Salonu
- Organizasyon / 29.11.2013 / Salih Çam / YTÜ Konferans Salonu
- Organizasyon / 23.11.2013 / Ceyhun Akgün / Tasarım Dinamikleri ve Algı Sorunları / YTÜ Konferans Salonu
- Organizasyon / 16.11.2013 / Yalçın Pembecioğlu / YTÜ Konferans Salonu

8. Projeler

Proje Başlığı L'ILLUSTRATION DERGİSİ ÇERÇEVESİNDE İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİ GÖRSEL MEDYA ANLAYIŞI (Temalı Sergi Projesi)
Proje Yürütücüsü: Yrd. Doç. Dr. Mehmet NUHOĞLU
Projedeki Görevi: Araştırmacı
Destekleyen Kurum BAP
Proje Başlangıç/Bitiş Tarihleri Eylül 2014 / Eylül 2015
Proje Durumu Devam Ediyor

9. İdari Görevler

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat Bölümü, Sanat Yönetimi Ana Sanat Dalı, Başkan Yardımcısı.

Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksel Sabancı Sanat Merkezi, Koordinatör.

10. Bilimsel Kuruluşlara üyelikler

10. Son iki yılda verilen lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler

Halkla İlişkiler
Bilgi Yönetimi / Arşiv
Grafik Tasarım
Web Tasarımı
Kültür Kurumları İşletmeciliği
Sanat Yönetiminde Araştırma
Sanat Yönetiminde Uygulama
Mesaj Tasarımı ve İletişim

12.İletişim

Ahmet DOLUNAY
İSTANBUL
Tel: 505 3853563
E-Mail: adolunay@hotmail.com